

Kancelaria Sejmu
Ośrodek Informacji
i Dokumentacji Europejskiej

ŹRÓDŁA INFORMACJI
O UNII EUROPEJSKIEJ.
ZARYS PROBLEMATYKI

ZESZYTY OIDE

6

Wydawnictwo Sejmowe
Warszawa 2006

KANCELARIA SEJMU
Biuro Spraw Międzynarodowych
Ośrodek Informacji i Dokumentacji Europejskiej

Recenzja naukowa artykułów: prof. dr hab. Marta Grabowska

Redaktor serii: Regina Wąsowicz

Zespół OIDE:

Justyna Branna, Natalia Chojnacka, Maria Górską, Danuta Horodziejczyk, Anna Makos

© Copyright by Kancelaria Sejmu, Warszawa 2006

ISSN 1730-8054

ISBN 83-7059-775-0

ISBN 978-83-7059-775-7

VAT 0%

SPIS TREŚCI

Artykuły

Anna Ogonowska

Dokumenty i publikacje instytucji i organów Unii Europejskiej	5
Dostęp do dokumentów Unii Europejskiej	41
Język polski językiem urzędowym Unii Europejskiej – doświadczenia pierwszego roku członkostwa	74

Wiktor T. Poźniak

Nieoficjalne, internetowe źródła informacji o Unii Europejskiej. Przegląd najważniejszych agencji informacyjnych, portali i wydawnictw	93
--	----

Dokumenty

Artykuły Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej dotyczące publikacji dokumentów, dostępu do dokumentów i informacji oraz używanych języków	130
Rozporządzenie (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji	134
Wybrane fragmenty konkluzji prezydencji na temat dostępu do dokumentów Unii Europejskiej	145

Bibliografia	147
-------------------------------	-----

Tabele	158
-------------------------	-----

Przydatne adresy internetowe	166
---	-----

ARTYKUŁY

Anna Ogonowska*

DOKUMENTY I PUBLIKACJE INSTYTUCJI I ORGANÓW UNII EUROPEJSKIEJ

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	7
1. Traktaty	
1.1. Nowelizacje traktatów i teksty ujednoczone	8
1.2. Numeracja artykułów traktatowych	8
1.3. Publikacja traktatów	8
2. Publikacje wspólne	9
2.1. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej	9
2.2. Biuletyn Unii Europejskiej	10
2.3. Raport generalny z działalności Unii Europejskiej	11
3. Rada Europejska	11
3.1. Dokumenty ze spotkań Rady Europejskiej	11
3.2. Konkluzje prezydencji	12
3.3. Sprawozdanie o postępach Unii Europejskiej	12
4. Rada Unii Europejskiej	13
4.1. Akty Rady UE	13
4.2. Dokumenty procesu legislacyjnego	15
4.3. Dokumentacja spotkań Rady	15
4.4. Dokumenty prezydencji	16
5. Parlament Europejski	17
5.1. Akty Parlamentu Europejskiego	17
5.2. Dokumentacja posiedzeń plenarnych	18
5.3. Dokumenty komisji parlamentarnych	20
5.4. Pytania poselskie i oświadczenia pisemne	21
5.5. Inne publikacje Parlamentu	22
5.6. Serwer Europarl, Obserwatorium Legislacyjne i rejestr dokumentów	23
6. Komisja Europejska	24
6.1. Dokumenty programowe	24
6.2. Akty Komisji	25
6.3. Serie dokumentów Komisji	25
6.4. Porządki obrad, protokoły, komunikaty prasowe Komisji	26
6.5. Najważniejsze publikacje	27

---

* Dr Anna Ogonowska – adiunkt w Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego, specjalizuje się w problematyce polityki informacyjnej Unii Europejskiej oraz jej systemów informacyjnych.

7. Trybunał Sprawiedliwości i Sąd Pierwszej Instancji	29
7.1. Orzeczenia sądowe, opinie rzeczników generalnych, opinie Trybunału	29
7.2. Publikacja dokumentów sądowych	30
7.3. Inne publikacje Trybunału i Sądu	31
8. Trybunał Obrachunkowy	32
8.1. Sprawozdania z kontroli finansowej	32
8.2. Opiniowanie regulacji finansowych	32
8.3. Publikacja dokumentów	32
8.4. Posiedzenia Trybunału i jego dokumenty wewnętrzne	33
9. Komitet Ekonomiczno-Społeczny	33
9.1. Dokumenty Komitetu	33
9.2. Tryb przyjmowania opinii Komitetu	34
9.3. Publikacja i wyszukiwanie dokumentów Komitetu	34
10. Komitet Regionów	35
10.1. Dokumenty Komitetu	35
10.2. Tryb przyjmowania opinii i rezolucji przez Komitet	36
10.3. Publikacja i wyszukiwanie dokumentów Komitetu	36
10.4. Inne publikacje Komitetu	37
11. Europejski Bank Centralny	37
11.1. Akty EBC	37
11.2. Numeracja dokumentów EBC i ich wyszukiwanie	38
11.3. Dostęp do wewnętrznych dokumentów EBC	38
11.4. Sprawozdania EBC	38
12. Rzecznik Praw Obywatelskich	39
12.1. Skargi, zalecenia wstępne, opinie i sprawozdania specjalne	39
12.2. Dostęp do dokumentów Rzecznika Praw Obywatelskich	39
Bibliografia	39

WPROWADZENIE

Institucje, organy i agencje Unii Europejskiej tworzą podczas swoich prac bardzo wiele dokumentów i publikacji. Część z nich powstaje z myślą o informowaniu obywateli Unii Europejskiej o działaniach podejmowanych w ich imieniu, inne zaś powstają jako wynik codziennej pracy tych ciał. Sprawozdawczość, obowiązki informacyjne, przepływ informacji to tylko niektóre powody, dla których Unia tworzy dokumenty i gromadzi informacje na swoje potrzeby. Wszystkie te elementy, a także wiele innych, są częściami systemu informacyjno-dokumentacyjnego, który na swój sposób opisuje działalność Unii Europejskiej. Spojrzenie przez jego pryzmat na tę organizację powinno ułatwić zrozumienie także jej systemu instytucjonalnego.

Wszystkie materiały wytwarzane przez Unię Europejską dzielone są na dwie kategorie: dokumenty i publikacje. **Publikacje** to materiały, które są tworzone z myślą o informowaniu społeczeństw państw członkowskich o działaniach Unii, natomiast **dokumenty**¹ to materiały, które powstają podczas prac instytucji, organów i agencji. Służą one do komunikacji zarówno wewnątrz tych ciał, jak również pomiędzy nimi oraz na zewnątrz. Dokumenty powstają na potrzeby samych instytucji, organów i agencji, ale ponieważ w większości przypadków nie istnieją powody, aby tych materiałów nie ujawniać, stanowią one bardzo cenne źródło wiedzy o Unii.

Poniżej zaprezentowano poszczególne instytucje i organy pod kątem wytwarzanych przez nie dokumentów i publikacji. Niniejszy artykuł nie obejmuje problematyki dokumentacji agencji Unii Europejskiej. Omówienie rozpoczęto od traktatów oraz publikacji wspólnych dla wszystkich instytucji i organów. Na końcu zeszytu znajdują się tabele z oznaczeniami dokumentów danej instytucji. Tabele zawierają polskie oznaczenia unijnych dokumentów, o ile takie są już stosowane. Zamieszczono w nich także najbardziej popularne oznaczenia w języku angielskim, francuskim i niemieckim, ponieważ często zdarza się, że w polskich publikacjach, dokumentach lub w polskich wersjach unijnych systemów informacyjnych używane są oznaczenia przejęte z innych języków.

Dokumenty
i publikacje
– definicje pojęć

---

¹ Por. definicję z art. 3 pkt a rozporządzenia 1049/2001 (WE): (...), „dokument” oznacza wszelkie treści bez względu na nośnik (zapisane na papierze, przechowywane w formie elektronicznej czy jako dźwięk, nagranie wizualne czy audiowizualne) dotyczące kwestii związanych z polityką, działalnością i decyzjami mieszczącymi się w sferze odpowiedzialności tych instytucji;(...)

1. TRAKTATY

1.1. Nowelizacje traktatów i teksty ujednolicone

Traktaty założycielskie Wspólnot i ich nowelizacje, *Traktat o Unii Europejskiej* z jego nowelizacjami oraz traktaty akcesyjne stanowią podstawowe dokumenty Wspólnot i Unii Europejskiej. Traktaty te są zdeponowane w archiwum rządowym Republiki Włoskiej. Wyjątkiem jest *Traktat o utworzeniu Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali*, który został złożony do archiwum rządowego Republiki Francuskiej.

Tekst jednolity
a tekst ujednolicony

Nowelizacje, czyli przepisy wprowadzające zmiany do tekstów poprzednich, powodują pewne trudności w lekturze, zwłaszcza w sytuacji, gdy mamy do czynienia z kilkoma nowelizacjami. **Co do zasady bowiem nie sporządza się tekstu jednolitego znowelizowanych traktatów**, a jedynie w *Dzienniku Urzędowym* publikowany jest tekst ujednolicony (skonsolidowany)². Teksty ujednolicone są tworzone w celu ułatwienia zapoznania się z tymi dokumentami, ale nie mogą być traktowane jako źródło prawa (ta sama zasada dotyczy pozostałych aktów prawnych).

1.2. Numeracja artykułów traktatowych

Numeracja a systemy
informacyjne

Liczne nowelizacje traktatów nie tylko utrudniają lekturę, ale stwarzają też problemy z numeracją. W związku z tym, przy okazji Traktatu z Amsterdamu podjęto decyzję o zmianie numeracji artykułów traktatowych. Weszła ona w życie wraz z traktatem 1 maja 1999 roku. Należy pamiętać, że w pewnych dokumentach odniesienia dotyczą starej numeracji, a w niektórych już nowej. Jak dotąd unijne systemy informacyjne (takie jak: EUR-Lex³, CELEX⁴, PreLex⁵ czy Obserwatorium Legislacyjne⁶) nie rozwiązują tego problemu automatycznie, wymagając tej wiedzy od swoich użytkowników.

1.3. Publikacja traktatów

Traktaty założycielskie nie zostały nigdy opublikowane ani w *Dzienniku Urzędowym Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali*, ani w *Dzienniku*

---

² Por. *Podstawowe drukowane źródła dokumentacji prawnej. Teksty jednolite i ujednolicone* [w:] A. Ogonowska: *Vademecum informacji o prawie Unii Europejskiej. Źródła i systemy informacyjne*, Warszawa 2003, s. 16–17, C. Mik: *Europejskie prawo wspólnotowe: zagadnienia teorii i praktyki*. T. 1, Warszawa 2000, s. 645 i nast.

³ <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/pl/index.htm>

⁴ <http://europa.ue.int/celex>

⁵ <http://europa.eu.int/prelex/apcnet.cfm?CL=pl>

⁶ <http://www.europarl.eu.int/oeil>

Urzędowym Unii Europejskiej, natomiast były tam zamieszczone wszystkie ich nowelizacje. Do 1977 r. traktaty były publikowane dopiero po ratyfikacji i po wejściu w życie, natomiast od 1978 r. publikacja w *Dzienniku Urzędowym* poprzedzała wejście w życie kolejnego traktatu. Polskie oficjalne tłumaczenie traktatów wspólnotowych i unijnych (w tym także ujednoliconej ich wersji po zmianach, jakie wprowadził Traktat z Amsterdamu) oraz traktatów o przystąpieniu kolejnych państw członkowskich zostało opublikowane w **Załączniku nr 2 do nru 90 Dziennika Ustaw z 2004 r.** zawierającego Traktat Akcesyjny. Niestety, jak dotąd **nie jest dostępna elektroniczna wersja tego oficjalnego tłumaczenia**. Nie zostało ono też opublikowane w unijnym *Dzienniku Urzędowym*.

Polskie tłumaczenie traktatów – brak publikacji w Internecie

2. PUBLIKACJE WSPÓLNE

2.1. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej

Każda z instytucji i organów unijnych wydaje swój własny zestaw publikacji i dokumentów. Część publikacji jest jednak wspólna. Do najważniejszych z nich należy przede wszystkim *Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej*⁷. Jest to podstawowy publikator większości unijnych instytucji i organów. Obowiązek publikowania pewnych dokumentów w tym dzienniku nakładają traktaty oraz akty prawne (np. rozporządzenie nr 1049/2001 o dostępie do dokumentów Komisji Europejskiej, Rady Unii Europejskiej oraz Parlamentu Europejskiego czy Regulamin Rady). Oprócz tego poszczególne instytucje i organy same decydują, które ze swoich dokumentów będą publikować w *Dzienniku Urzędowym*. Dyspozycje w tym zakresie znajdują się najczęściej w regulaminach tych instytucji i organów. ***Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej* jest obecnie wydawany także w postaci elektronicznej (część systemu EUR-Lex⁸)**, nie należy jednak zapominać, że dla aktów prawnych (publikowanych w serii L) jedynie postać drukowana może być uznana za wersję autentyczną.

Zgodnie z art. 254 TWE, rozporządzenia, dyrektywy i decyzje przyjęte zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 są podpisywane przez przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i przewodniczącego Rady oraz publikowane w Dzienniku Urzędowym UE. Podobnie rozporządzenia Rady i Komisji oraz dyrektywy tych instytucji skierowane do wszystkich Państw Członkowskich są publikowane w Dzienniku Urzędowym UE.

Zawartość *Dziennika* zmieniała się i zmienia na przestrzeni lat. **Obecnie jest on wydawany w 3 seriach: Legislacja (L), Informacje i zawiadomienia (C i CE) oraz Suplement (S)**. Do 2000 r. drukiem wydawany był jeszcze *Załącznik* zawierający debaty Parlamentu Europej-

⁷ Zob. szersze omówienie w: *Podstawowe drukowane źródła dokumentacji prawnej. Official Journal of the European Communities/of the European Union* [w:] A. Ogonowska: *Vademecum informacji o prawie Unii Europejskiej. Źródła i systemy informacyjne*, Warszawa 2003, s. 11–16.

⁸ <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/JOIndex.do?ihmlang=pl>

skiego, ale od czasu przeniesienia jego zawartości do Internetu publikacja ta wizualnie straciła swój związek z *Dziennikiem Urzędowym*, choć oficjalnie nadal jest jego częścią. Obecnie debaty Parlamentu Europejskiego są dostępne w postaci bazy danych na serwerze Europarl⁹. *Supplement do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej* stanowi unijny odpowiednik polskiego *Biuletynu Zamówień Publicznych*, a jego zawartość jest dostępna w bazie TED (Tenders Electronic Daily)¹⁰.

Seria L Dziennika
Urzędowego

Najważniejszą częścią *Dziennika Urzędowego* jest seria L, w której publikowane są instrumenty prawne. Wszystkie publikowane tam dokumenty są dzielone na następujące kategorie:

- akty, których publikacja jest obowiązkowa,
- akty, których publikacja nie jest obowiązkowa¹¹.

Ponadto odrębnie grupowane są:

- akty przyjęte na mocy Tytułu V *Traktatu o Unii Europejskiej* (czyli w ramach II filaru Unii Europejskiej – wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa),
- akty przyjęte na mocy Tytułu VI *Traktatu o Unii Europejskiej* (czyli w ramach III filaru Unii Europejskiej – współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych),
- sprostowania.

Seria C i podseria CE
Dziennika
Urzędowego

Seria C i jej elektroniczna podseria CE zawierają dodatkowe informacje i komunikaty pochodzące ze wszystkich instytucji i organów Unii Europejskiej. Znaczną jej część stanowią dokumenty procesu legislacyjnego. Zawartość serii L i C zostanie szczegółowo omówiona przy okazji prezentacji dokumentacji poszczególnych instytucji i organów.

2.2. Biuletyn Unii Europejskiej

Drugą wspólną publikacją jest wydawany przez Komisję Europejską miesięcznik *Biuletyn Unii Europejskiej* (ang. *Bulletin of the European Union*). **Jest to oficjalny rejestr najważniejszych wydarzeń, które miały miejsce we wszystkich instytucjach i organach Unii.** Przede wszystkim można znaleźć w nim informacje o postępach w pracach legislacyjnych, o innych działaniach instytucji i organów oraz o najważniejszych wydarzeniach na arenie międzynarodowej z udziałem Unii Europejskiej. Dodatkową zaletą *Biuletynu* są szczegółowe odniesienia do oficjalnych dokumentów Wspólnot i Unii Europejskiej. Jest to również oficjalne miejsce publikacji konkluzji prezydencji. Niestety, pomimo że jest to jedna z ważniejszych unijnych publikacji, nie doczekała się

Zawartość Biuletynu
Unii Europejskiej

⁹ <http://www.europarl.eu.int>

¹⁰ <http://ted.publications.eu.int>

¹¹ W praktyce dokumenty z tej kategorii publikowane są tak samo regularnie jak w kategorii aktów, których publikacja jest obowiązkowa.

ona polskiej wersji. Do końca 2004 r. miesięcznik ten był wydawany w 11 wersjach językowych, natomiast od stycznia 2005 r. jest publikowany jedynie w 3 językach: francuskim, angielskim i niemieckim. Publikacja ta istnieje w wersji drukowanej i elektronicznej¹². W wersji elektronicznej dostępne są numery od stycznia 1996 roku.

Brak polskiej wersji
Biuletynu

2.3. Raport generalny z działalności Unii Europejskiej

Kolejną ważną publikacją jest coroczny *Raport generalny z działalności Unii Europejskiej* przygotowywany przez Komisję Europejską i dostępny już w lutym następnego roku. **Raport ten podsumowuje kolejny rok integracji europejskiej.** Jego struktura i przeznaczenie są bardzo podobne do *Biuletynu Unii Europejskiej* z tym tylko, że zasięg prezentowanych informacji jest tu szerszy. Każdy rocznik zawiera załączniki informujące o postępach w pracach legislacyjnych z podziałem na poszczególne procedury legislacyjne. Rocznik ten do 2004 r. był wydawany w 11 wersjach językowych. Od 2005 r. tylko omówienie wszystkich najważniejszych wydarzeń (ok. 100 stron) jest publikowane we wszystkich (20) językach urzędowych Unii Europejskiej, natomiast szczegółowe rozwinięcie sprawozdania (ok. 500-stronicowy załącznik) – tylko w 3 wersjach językowych: francuskiej, angielskiej i niemieckiej. Publikacja ta jest obecnie wydawana drukiem i w Internecie¹³.

Zawartość *Raportu generalnego*

Tylko część ogólna
Raportu w języku polskim

3. RADA EUROPEJSKA

3.1. Dokumenty ze spotkań Rady Europejskiej

Rada Europejska jest najważniejszą instytucją Unii Europejskiej. Wyznacza ona kierunki rozwoju całej Unii podczas spotkań, które odbywają się kilka (2-6) razy w roku. Rolę jej sekretariatu spełniają Rada Unii Europejskiej i jej Sekretariat Generalny, COREPER oraz państwo aktualnie przewodniczące Unii Europejskiej. Spotkania Rady Europejskiej są niejawnie, z wyjątkiem **przemówienia przewodniczącego Parlamentu Europejskiego**¹⁴, rozpoczynającego szczyt. Przed rozpoczęciem spotkania znany jest **wstępny porządek obrad**, na zakończenie szczytu odbywają się konferencje prasowe i podawane są do publicznej wiadomości **konkluzje (wnioski) prezydencji**.

Zasady obrad
Rady Europejskiej

¹² <http://europa.eu.int/abc/doc/off/bull/en/bullset.htm>

¹³ <http://europa.eu.int/abc/doc/off/rg/pl/rgset.htm>

¹⁴ Przewodniczący przedstawia stanowisko Parlamentu Europejskiego w sprawach, które będą przedmiotem obrad. Po wygłoszeniu przemówienia przewodniczący opuszcza salę obrad.

3.2. Konkluzje prezydencji

Konkluzje prezydencji są w zasadzie dokumentem politycznym, a nie prawnym. **Jeżeli jednak podczas szczytu zostanie podjęta decyzja prawnie wiążąca¹⁵, to jest ona publikowana razem z konkluzjami prezydencji.** Konkluzje, które wyznaczają kierunki rozwoju całej Unii, zawierają w szczególności zasady i ogólne wytyczne wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Wspólne strategie¹⁶ przyjęte przez Radę Europejską stanowią załącznik do konkluzji prezydencji, a ponadto są przedrukowywane w serii L *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*. Po zakończeniu szczytu są ujawniane dokumenty, nad którymi debatowała Rada, o ile nie zostały one opatrzone klauzulą tajności¹⁷.

Konkluzje są dostępne w Internecie zaraz po zakończeniu spotkania, choć oficjalnie są one publikowane w *Biuletynie Unii Europejskiej* z dość dużym opóźnieniem. Można je znaleźć na serwerze Rady Unii Europejskiej i w portalu Europa, ale w formie elektronicznej – najczęściej na serwerze Europarl (od 1985 r.)¹⁸. Na tym serwerze znajdują się również przemówienia przewodniczącego Parlamentu rozpoczynające szczyty. Porządki obrad oraz dokumenty, nad którymi debatowała Rada Europejska, są dostępne w rejestrze dokumentów Rady Unii Europejskiej¹⁹.

3.3. Sprawozdanie o postępach Unii Europejskiej

Co roku Rada Europejska ma obowiązek przedkładania Parlamentowi Europejskiemu sprawozdania o postępach Unii Europejskiej. Roczne sprawozdania od 1994 roku są dostępne w formie elektronicznej na serwerze Rady Unii Europejskiej²⁰.

---

¹⁵ Np. na podstawie art. 7 *Traktatu o Unii Europejskiej* Rada Europejska może w szczególnych przypadkach zawiesić niektóre prawa państwa członkowskiego. Por. C. Mik: *Europejskie prawo wspólnotowe: zagadnienia teorii i praktyki*. T. 1, Warszawa 2000, s. 132.

¹⁶ Jak dotąd przyjęto trzy takie strategie wobec: Rosji, Ukrainy i regionu Morza Śródziemnego.

¹⁷ Por. „Informacje niejawne Unii Europejskiej” w rozdz. „Dostęp do informacji Unii Europejskiej”.

¹⁸ <http://www.europarl.eu.int/summits/index.htm>

¹⁹ http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?id=549&lang=PL&mode=g, por. podrozdział „Rejestr Rady Unii Europejskiej” w rozdz. „Dostęp do dokumentów Unii Europejskiej”.

²⁰ http://ue.eu.int/cms3_applications/docCenter.ASP?expandID=112&lang=en&cmsID=245

Rada Europejska ustala:
• zasady i ogólne wytyczne WPZiB
• wspólne strategie
• systematyczną współpracę między państwami członkowskimi

Publikacja konkluzji prezydencji

4. RADA UNII EUROPEJSKIEJ

4.1. Akty Rady UE

Rada jest najważniejszą instytucją Unii Europejskiej. Przede wszystkim uchwała ona akty prawne. W I filarze UE Rada może wydawać (samodzielnie lub z Parlamentem Europejskim) akty o charakterze prawnie wiążącym: rozporządzenia, dyrektywy, decyzje. Ponadto w I filarze wydawane są akty niewiążące: zalecenia i opinie oraz akty *sui generis*²¹. W ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (II filar) Rada wydaje: wspólne działania, wspólne stanowiska a ponadto decyzje oraz deklaracje. W obszarze współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych (III filar) Rada przyjmuje: wspólne stanowiska, decyzje ramowe, decyzje a także rezolucje, zalecenia i deklaracje.

W imieniu Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej może ona także zawierać i podpisywać umowy międzynarodowe (art. 24 *Traktatu o Unii Europejskiej* oraz art. 133 *Traktatu o Wspólnocie Europejskiej*), a także sporządzać konwencje, których stronami są państwa członkowskie (art. 34 ust. 2 lit. d *Traktatu o Unii Europejskiej*)²².

Struktura unijnych aktów prawnych różni się nieznacznie od polskich. **Każdy unijny akt prawny zawiera: tytuł, preambułę, właściwe przepisy oraz ewentualne załączniki.** W preambule można znaleźć odniesienia do najważniejszych dokumentów procesu legislacyjnego, odniesienia od innych aktów prawnych związanych z danym zagadnieniem, uzasadnienie przyjęcia aktu pozwalające lepiej zrozumieć intencje prawodawcy. Po preambule następują artykuły aktu prawnego oraz ewentualne załączniki. Tytuł aktu zawiera informacje o rodzaju aktu, nazwę instytucji, która go wydała, datę jego przyjęcia i temat. W przypadku rozporządzeń podawana jest także nazwa Wspólnoty, której on dotyczy. Zwyczajem stało się także numerowanie aktów prawnych. Numery te są podawane najczęściej w tytule i w wielu przypadkach wystarczają do odnalezienia tego aktu w zbiorach unijnej dokumentacji. Każdy rodzaj aktu prawnego jest numerowany oddzielnie, tzn. osobno w ciągu roku numerowane są dyrektywy, rozporządzenia i decyzje niezależnie od tego, która instytucja unijna je wydała. Jedyne instrumenty prawne II i III filaru posiadają ciągłą numerację w obrębie każdego z filarów bez względu na rodzaj instrumentu.

Na marginesie można dodać, że zwyczaj numerowania i oznaczania skrótem różnych rodzajów unijnych dokumentów jest często stosowany w unijnych systemach informacyjnych dla tych dokumentów, którym

Kategorie aktów przyjmowanych przez Radę określają: art. 249 TWE, art. 12–15, 23 i 34 TUE

Struktura unijnego aktu prawnego – załącznik V do Regulaminu Rady

Numerowanie aktów prawnych

²¹ Akty nie wymienione w traktatach takie jak rezolucje, memoranda, plany i inne.

²² Szersze omówienie instrumentów II i III filaru patrz: *Systemy informacji o II i III filarze Unii Europejskiej* [w:] A. Ogonowska: *Vademecum informacji o prawie Unii Europejskiej*. Źródła i systemy informacyjne, Warszawa 2003, s. 101–105.

Oznaczanie inicjatyw państw członkowskich na potrzeby bazy PreLex

taki numer nie został nadany przez jego autorów, np. na potrzeby bazy PreLex w stosunku do inicjatyw państw członkowskich stosuje się sztucznie nadane im oznaczenie JAI (np. JAI(1999) 5).

Artykuł 17 Regulaminu Rady Unii Europejskiej dokładnie określa, które dokumenty mają być publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Obowiązkowo są tam zamieszczane:

Dokumenty publikowane obowiązkowo w Dzienniku Urzędowym

- rozporządzenia, dyrektywy i decyzje przyjmowane na podstawie TWE i TEWEA,
- wspólne stanowiska przyjęte przez Radę w ramach procedury współdecydowania i współpracy,
- decyzje ramowe i decyzje wydane w ramach III filaru,
- konwencje ustanowione przez Radę na podstawie art. 34 ust. 2 TUE oraz
- umowy międzynarodowe zawarte przez Wspólnotę i umowy międzynarodowe zawarte na podstawie art. 24 TUE (o ile te ostatnie nie zostały zaklasyfikowane jako sensytywne²³).

Z zastrzeżeniem odmiennej decyzji Rady Unii Europejskiej lub COREPER w *Dzienniku Urzędowym* publikowane są także:

Dokumenty, o których publikacji decyduje Rada lub COREPER

- inicjatywy państw członkowskich przedstawiane na podstawie art. 67 ust. 1 TWE (Rozdział: „Wizy, imigracja, azyl (...)”) i art. 34 ust. 2 TUE (III filar),
- wspólne stanowiska przyjęte w ramach III filaru,
- dyrektywy i decyzje inne niż te, o których mowa w art. 254 ust. 1 i 2 TWE oraz zalecenia i opinie.

O tym, czy zostaną opublikowane wspólne strategie, wspólne działania i wspólne stanowiska przyjęte w ramach II filaru, Rada lub COREPER decydują jednomyślnie i dla każdego przypadku oddzielnie. Podobnie jest m.in. w przypadku aktów *sui generis* Rady, z tym, że nie jest już wymagana w tym przypadku jednomyślność w Radzie czy COREPER.

Instrumenty prawnie wiążące przyjmowane przez Radę Unii Europejskiej są publikowane w serii L *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*, pozostałe – w serii C (lub CE), z wyjątkiem deklaracji wydawanych w ramach drugiego filaru. Te ostatnie mają postać komunikatów prasowych i można je znaleźć (od 1998 r.) na serwerze Rady²⁴. Deklaracje wydawane w ramach III filaru można odnaleźć w bazie tych dokumentów na stronie internetowej Rady Unii Europejskiej²⁵.

²³ Por. definicję dokumentu sensytywnego w rozdz. „Dostęp do informacji Unii Europejskiej”.

²⁴ http://ue.eu.int/cms3_applications/applications/newsRoom/loadBook.asp?BID=73&LANG=1&cmsid=257

²⁵ http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?id=488&lang=EN&mode=g

Dokumenty przyjmowane przez Radę Unii Europejskiej najłatwiej odszukać w EUR-Lexie i w bazie CELEX²⁶. Ponadto od 2004 r. dwa razy do roku Rada publikuje wykaz wszystkich dokumentów przyjętych w ramach II filaru²⁷, a raz do roku – wykaz wszystkich dokumentów przyjętych w ramach III filaru²⁸. W odnajdywaniu informacji pomocna jest także **baza danych rejestrująca umowy międzynarodowe zawarte przez Wspólnoty i Unię Europejską oraz konwencje zawarte pomiędzy państwami członkowskimi. Baza ta została udostępniona na stronie internetowej Rady**²⁹. Od 1999 r. Sekretariat Generalny co miesiąc przygotowuje i ogłasza wykaz wszystkich dokumentów (legislacyjnych i pozalegisłacyjnych) przyjętych przez Radę³⁰.

Wykazy dokumentów II i III filaru

4.2. Dokumenty procesu legislacyjnego

W ramach procesu legislacyjnego Rada Unii Europejskiej przyjmuje **wspólne stanowiska**. Są one wraz z uzasadnieniami **obowiązkowo publikowane w *Dzienniku Urzędowym UE w podserii CE***. Dokumenty te rejestruje EUR-Lex, CELEX³¹, a ich związki z procedurami legislacyjnymi odnotowują PreLex i Obserwatorium Legislacyjne.

Wspólne stanowisko to 3 różne typy dokumentów:

- dokument Rady wydawany w procesie legislacyjnym
- instrument II filaru
- instrument III filaru

Podczas procedury współdecydowania komitet pojednawczy, w skład którego wchodzi również przedstawiciel Rady Unii Europejskiej, przygotowuje wspólny tekst. Teksty te są dostępne w rejestrze dokumentów Rady³² (jak również na stronie internetowej Parlamentu Europejskiego), a ich związki z procesami legislacyjnymi odnotowują baza PreLex i Obserwatorium Legislacyjne.

Wspólny tekst komitetu pojednawczego

4.3. Dokumentacja spotkań Rady

Posiedzenia Rady Unii Europejskiej i jej organów pomocniczych są, z małymi wyjątkami, niejawne, a przebieg obrad podlega tajemnicy służbowej. Z tego względu nielicznymi dokumentami, które informują o przebiegu spotkań, są porządki obrad oraz protokoły. **Porządki obrad Rady Unii Europejskiej dzielą się na dwie części: A i B**. W części

Porządek obrad Rady i COREPER

---

²⁶ Baza CELEX prawdopodobnie w najbliższym czasie zostanie zamknięta. Nadal stanowi ona najlepsze narzędzie do wyszukiwania informacji prawnej, chociaż od 1 stycznia 2005 r. nie jest już aktualizowana. W przyszłości w całości ma ją zastąpić EUR-Lex, który jednak w obecnej postaci nie daje takich możliwości wyszukiwawczych jak baza CELEX.

²⁷ Por. np. dokument Rady Unii Europejskiej 6735/05 PESC 157 FIN 79.

²⁸ http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?id=469&lang=EN&mode=g

²⁹ http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?id=252&lang=en&mode=g

³⁰ http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?id=551&lang=EN&mode=g

³¹ Por. przypis 26.

³² http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?id=549&lang=PL&mode=g

A umieszczane są te tematy, co do których w zasadzie osiągnięto porozumienie w ciałach wspomagających prace Rady. Wymagane jest jednak formalne głosowanie w Radzie za przyjęciem takiego właśnie stanowiska. W części B umieszczane są te zagadnienia, co do których organy pomocnicze Rady nie osiągnęły porozumienia, a to oznacza, że będą one dyskutowane podczas spotkania Rady. Analogicznie jest z porządkami obrad COREPER-u, oznaczanymi I i II. Na stronie internetowej Rady porządki obrad są udostępnione z podziałem na Radę, COREPER I i II, Komitet ds. Rolnictwa, Komitet art. 36 oraz inne organy pomocnicze³³.

Definicja Rady jako
prawodawcy – art. 7
Regulaminu Rady UE

Artykuł 207 ust. 3 Traktatu o Wspólnocie Europejskiej nakłada na Radę Unii Europejskiej **obowiązek podawania do publicznej wiadomości wyników i objaśnień głosowań wtedy, gdy Rada działa jako prawodawca** (także gdy Rada uchwała konwencje w ramach III filaru). Jawne są wówczas również oświadczenia państw członkowskich i instytucji unijnych wpisane do protokołu. Informacje te można odnaleźć w comiesięcznych wykazach tekstów przyjętych przez Radę³⁴ oraz w protokołach³⁵ i załącznikach do nich. Protokoły spotkań Rady oraz comiesięczne wykazy są dostępne w rejestrze jej dokumentów.

Informacja o prze-
biegu obrad Rady UE

Uzupełnieniem informacji o pracach Rady są również komunikaty prasowe podawane do publicznej wiadomości po każdym spotkaniu Rady. W sytuacji, w której Rada nie podejmuje żadnych decyzji, a jedynie debatuje, jest to jedyny oficjalny komunikat o przebiegu obrad udostępniany publicznie. Komunikaty te rejestruje baza Rapid³⁶. Są one również dostępne w rejestrze dokumentów Rady Unii Europejskiej, a ich związki z pracami legislacyjnymi wykazuje baza PreLex.

Rada Unii Europejskiej wydaje ponadto wiele dokumentów, z których większość nie jest nigdzie publikowana, a jedynie dostępna bezpośrednio w rejestrze dokumentów Rady lub na wnioszek³⁷.

4.4. Dokumenty prezydencji

Publikacja prioryte-
tów, oświadczeń i dekla-
racji prezydencji

Na osobną uwagę zasługują dokumenty prezydencji. Podstawowym dokumentem każdej prezydencji są jej **priorytety prezentowane przez kolejne państwo po przejściu przewodnictwa**. Jest to dokument programowy wyznaczający najważniejsze tematy, które staną się przedmiotem działań danego kraju. Prezydencja wydaje również w imieniu Unii Europejskiej **oświadczenia i deklaracje** dotyczące najczęściej bieżących wydarzeń na świecie. **Są one zamieszczane na stronach interne-**

³³ http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?id=643&lang=PL&mode=g

³⁴ http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?id=551&lang=EN&mode=g

³⁵ http://ue.eu.int/cms3_applications/showPage.asp?id=552&lang=pl&mode=g

³⁶ <http://europa.eu.int/rapid/>

³⁷ Por. podrozdział „Rejestr Rady Unii Europejskiej” w rozdz. „Dostęp do dokumentów Unii Europejskiej”.

towych Rady Unii Europejskiej, ale dodatkowo stało się zwyczajem, że dla każdej prezydencji powstaje osobna strona internetowa³⁸, która kompleksowo opisuje działania danego kraju podczas przewodnictwa. Państwo, które przewodniczy Unii, ma istotny wpływ na ustalenie programu prac, kalendarza spotkań oraz porządku obrad Rady.

5. PARLAMENT EUROPEJSKI

Parlament Europejski (PE) jest instytucją reprezentującą interesy obywateli Unii Europejskiej i wybieraną w wyborach powszechnych.

5.1. Akty Parlamentu Europejskiego

Na dokumentację Parlamentu Europejskiego składa się bardzo wiele różnorodnych typów dokumentów. Ich prezentację wypada rozpocząć od aktów prawnych, które **Parlament Europejski może przyjmować wraz z Radą Unii Europejskiej** (art. 249 TWE). Są to **rozporządzenia, dyrektywy i decyzje**, które po uchwaleniu publikowane są w serii L *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*³⁹. Ponadto Parlament ściśle współpracuje z Radą przy uchwalaniu budżetu Unii Europejskiej, publikowanego w tej samej serii *Dziennika Urzędowego*.

Struktura aktów przyjmowanych przez PE wraz z Radą UE – art. 68 Regulaminu PE

Kategorie aktów przyjmowanych samodzielnie przez Parlament są wymienione w traktatach lub w Regulaminie Parlamentu. Najważniejsze z nich to:

- akty wydawane w procedurach prowadzących do przyjęcia aktów wspólnotowych: w procedurze współdecyzji i współpracy, a także poprzez udzielenie zgody lub opinie doradcze (art. 192, art. 122, art. 300 ust. 3 TWE),
- pytania i zalecenia w II i III filarze (art. 21 i 39 ust. 3 TUE),
- akty o charakterze wewnętrznym dotyczące np. organizacji Parlamentu czy statusu i ogólnych warunków wykonywania funkcji przez posłów (art. 190 ust. 5 TWE) lub przez Rzecznika Praw Obywatelskich (art. 195 Regulaminu PE),
- porozumienia międzyinstytucjonalne (art. 120 Regulaminu PE),
- akty związane z kontrolą wykonania budżetu,
- opinie w sprawie kandydatur na niektóre stanowiska urzędników Unii Europejskiej (art. 112 ust. 2 lit. a i art. 247 ust. 3 TWE),
- akty zatwierdzenia nominowanego przez Radę przewodniczącego Komisji Europejskiej a następnie całego składu Komisji (art. 214 TWE),

Kategorie aktów przyjmowanych samodzielnie przez Parlament Europejski

³⁸ http://ue.eu.int/cms3_applications/showPage.asp?id=695&lang=pl&mode=g

³⁹ Więcej informacji o aktach prawnych zob. wyżej „Rada Unii Europejskiej”.

- wotum nieufności dla Komisji Europejskiej (art. 201 TWE).

Wyżej wymienione akty są przyjmowane przez Parlament najczęściej w postaci rezolucji, zaleceń i decyzji, które zostaną omówione poniżej:

5.2. Dokumentacja posiedzeń plenarnych

Rezolucja legislacyjna PE odnosi się do sprawozdania komisji parlamentarnej w sprawie określonego projektu legislacyjnego i stanowi element opinii Parlamentu, niezbędnej zarówno w procedurze współdecyzji, jak i współpracy.

Najliczniejszymi dokumentami posiedzeń plenarnych Parlamentu są rezolucje. Dzielą się one na legislacyjne (dotyczące projektów legislacyjnych) oraz nielegislacyjne (wszystkie pozostałe np. na podstawie art. 113 Regulaminu PE). Propozycje rezolucji, zarówno legislacyjnych, jak i pozostałych, przygotowywane przez komisje parlamentarne przez wiele lat były niedostępne dla publiczności. Od 1999 r. są one udostępniane na stronie internetowej poświęconej posiedzeniom plenarnym⁴⁰. **Uchwalone rezolucje są publikowane w serii CE *Dziennika Urzędowego UE* jako fragment protokołów z posiedzeń plenarnych Parlamentu.** Ich tymczasowe odpowiedniki pojawiają się kilka dni po zakończeniu obrad na serwerze Parlamentu Europejskiego⁴¹, a wersja ostateczna w tym samym miejscu po około 4 miesiącach.

Przykład rezolucji nielegislacyjnej: *Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie roli Unii Europejskiej w osiągnięciu Milenijnych Celów Rozwoju, 12.04.2005 P6_TA(2005) 115*

Na mocy art. 21 oraz art. 39 ust. 3 TUE, Parlament Europejski ma prawo zadawać Radzie Unii Europejskiej **pytania** (w formie rezolucji) oraz formułować pod jej adresem **zalecenia dotyczące II i III filaru Unii Europejskiej** (odpowiednio art. 89 i 94 Regulaminu PE). Są one związane z corocznymi debatami w Parlamencie na ten temat lub dotyczą konkretnych zagadnień⁴². **Publikuje się je na takich samych zasadach jak pozostałe rezolucje.**

Decyzje Parlamentu Europejskiego

Akty Parlamentu Europejskiego dotyczące jego prac i wewnętrznej organizacji, a także porozumień międzyinstytucjonalnych (art. 120 Regulaminu PE), rozliczenia budżetu (np. załącznik V do Regulaminu PE) czy opiniowania kandydatur na niektóre stanowiska urzędników Unii (art. 101 i 102 Regulaminu PE) w większości przypadków mają postać decyzji. **Decyzje te są publikowane w serii L lub C *Dziennika Urzędowego*.**

Publikacja stenogramu debat Parlamentu Europejskiego i opóźnienia w tłumaczeniach

Stenogram debat Parlamentu Europejskiego jest dostępny zwykle w dwóch postaciach: w oryginalnej i w tłumaczeniu. Wersja oryginalna (sprawozdania in extenso z posiedzeń) zawiera wypowiedzi posłów w językach, w jakich zabierali głos na posiedzeniu (20 języków urzędowo-

⁴⁰ <http://www.europarl.eu.int/activities/expert/motion.do?language=PL>

⁴¹ <http://www.europarl.eu.int/activities/expert/ta.do?language=PL>

⁴² Np. *Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie raportu rocznego Rady dla Parlamentu Europejskiego dotyczącego głównych aspektów i podstawowych wyborów Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa, z uwzględnieniem wskazań finansowych dla budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich – 2003 r.*, P6_TA-PROV(2005) 132; *Zalecenie Parlamentu Europejskiego dla Rady Europejskiej i Rady w sprawie zapobiegania, przygotowania i odpowiedzi na ataki terrorystyczne*, P6_TA-PROV(2005) 220.

wych). Po około 4 tygodniach w Internecie pojawia się tłumaczenie robocze, które ostatecznie jest zastępowane tłumaczeniem oficjalnym. Z ubolewaniem należy stwierdzić, że jak dotąd (maj 2005 r.) nie sporządzono jeszcze żadnego oficjalnego tłumaczenia na język polski debat Parlamentu (w języku angielskim dostępne są już debaty ze stycznia 2005 r.). Art. 139 Regulaminu Parlamentu Europejskiego dopuszcza takie opóźnienia do końca 2006 roku. Osoby, które chciałyby śledzić debaty na bieżąco, mogą skorzystać z transmisji satelitarnej lub internetowej obrad Parlamentu Europejskiego. W unijnej telewizji Europe by Satellite⁴³ obrady są nadawane wraz z tłumaczeniami symultanicznymi⁴⁴. Do 2000 r. debaty Parlamentu Europejskiego były drukowane w *Załączniku do Dziennika Urzędowego Wspólnot Europejskich*. **Obecnie debaty są dostępne wyłącznie w bazie danych na serwerze Europarl⁴⁵.**

Transmisja obrad

Protokoły posiedzeń plenarnych Parlamentu Europejskiego zawierają sprawozdania z przebiegu obrad, wyniki głosowań (także imiennych), wykaz dokumentów, które są przedmiotem debat i decyzji Parlamentu, wykaz podjętych decyzji oraz listę obecności posłów. Zawierają one również teksty przyjętych rezolucji. **Protokoły są oficjalnie publikowane w podserii CE Dziennika Urzędowego UE.** Zawsze były one publikowane z dość znacznym (kilkumiesięcznym) opóźnieniem, ale w związku z rozszerzeniem Unii Europejskiej w maju 2004 r. podjęto działania mające na celu nadrobienie tego opóźnienia, czego konsekwencją była publikacja zaległych protokołów w kwietniu 2004 r. (w tym miesiącu opublikowano protokoły za okres od października 2003 r. do kwietnia 2004 r.). Niestety, następne opublikowano dopiero w maju 2005 r. (za maj i lipiec 2004 r.) doprowadzając do ponownego ogromnego opóźnienia. **Tymczasowa wersja protokołów jest dostępna na serwerze internetowym Parlamentu Europejskiego⁴⁶ po kilku dniach od posiedzenia.** Lista obecności posłów oraz wyniki głosowań są dostępne prawie natychmiast. Po około 2 miesiącach w Internecie dostępna jest ostateczna wersja protokołów⁴⁷.

Zawartość protokołów posiedzeń plenarnych

Publikacja protokołów posiedzeń plenarnych

---

⁴³ <http://europa.eu.int/comm/avservices/ebs/schedule.cfm>

⁴⁴ Niedostępne jest tłumaczenie na język maltański.

⁴⁵ <http://www.europarl.eu.int/activities/expert/cre.do?language=PL>

⁴⁶ <http://www.europarl.eu.int/activities/expert/pv.do?language=PL>

⁴⁷ Zastanawiające jest, że Parlament Europejski zdecydował się dwa razy publikować w formie elektronicznej protokoły (w tym rezolucje): raz na swojej stronie internetowej, drugi raz w podserii CE *Dziennika Urzędowego*. Publikacja w *Dzienniku Urzędowym* z kilkumiesięcznym opóźnieniem ma wymiar raczej symbolicznego dopełnienia obowiązku informowania obywateli Unii Europejskiej.

5.3. Dokumenty komisji parlamentarnych

Struktura sprawozdań komisji parlamentarnych

Na specjalną uwagę zasługują prace komisji parlamentarnych. Głównym dokumentem tych komisji są sprawozdania⁴⁸, które następnie trafiają na posiedzenia plenarne Parlamentu. W **przypadku procedur legislacyjnych, sprawozdania w pierwszym czytaniu zawierają**: projekt poprawek ze zwięzłym uzasadnieniem, projekt rezolucji legislacyjnej oraz ewentualnie skutki finansowe proponowanych zmian. **Sprawozdania przygotowane w ramach drugiego czytania** w Parlamencie zawierają zalecenie do przyjęcia, odrzucenia lub zmiany wspólnego stanowiska Rady Unii Europejskiej wraz z krótkim uzasadnieniem. W procedurze zgody, komisja parlamentarna przygotowuje zalecenia co do przyjęcia lub odrzucenia aktu. W **przypadku spraw nielegislacyjnych sprawozdanie zawiera**: projekt rezolucji oraz uzasadnienie zawierające kosztorys skutków finansowych danej rezolucji. Komisje parlamentarne mogą też przygotować **sprawozdania z inicjatywy własnej**. W ramach uprawnień Parlamentu Europejskiego w zakresie II i III filaru Unii Europejskiej odpowiednie komisje parlamentarne mogą przygotowywać zalecenia dla Rady Unii Europejskiej. Zalecenia komisji są również przygotowywane przed powołaniem urzędników Unii Europejskiej na stanowiska. Wszystkie sprawozdania i zalecenia zawierają wyniki głosowań w komisjach.

Zalecenia komisji parlamentarnych

Opinie komisji parlamentarnych

Komisje Parlamentu Europejskiego uchwalają również opinie. Dzieje się tak wtedy, gdy sprawozdanie w danej sprawie przygotowuje jedna komisja, a inna również chciałaby się w tej sprawie wypowiedzieć lub została o to poproszona. Ta druga komisja przygotowuje wtedy opinię, która jest załączana do właściwego sprawozdania i udostępniana na takich samych zasadach jak sprawozdanie.

Publikacja sprawozdań komisji parlamentarnych

Sprawozdania komisji parlamentarnych przez wiele lat były wydawane wyłącznie na mikrofilmach w serii *EP Reports*. **Od 1996 r. są dostępne w całości w Internecie na serwerze Parlamentu**⁴⁹. Każda z komisji parlamentarnych ma na serwerze Europarl swoją stronę internetową informującą o jej pracach. Są tam dostępne przynajmniej kalendarze spotkań, dokumenty na kolejne spotkania, w tym porządki obrad, przyjęte przez daną komisję sprawozdania i zalecenia oraz protokoły z posiedzeń⁵⁰.

⁴⁸ Sprawozdanie komisji parlamentarnej jest jednym z dwóch dokumentów, z których składa się opinia Parlamentu Europejskiego wydawana w procesie legislacyjnym (szerzej zob. *Podstawowe drukowane źródła dokumentacji prawnej. Dokumenty procesu legislacyjnego* [w:] A. Ogonowska: *Vademecum informacji o prawie Unii Europejskiej. Źródła i systemy informacyjne*, Warszawa 2003, s. 17–19).

⁴⁹ <http://www.europarl.eu.int/activities/expert/reports.do?language=PL>

⁵⁰ <http://www.europarl.eu.int/activities/expert/committees.do>

5.4. Pytania poselskie i oświadczenia pisemne

Oddzielną grupą dokumentów Parlamentu Europejskiego, związaną częściowo z posiedzeniami plenarnymi, są pytania zadawane przez posłów Parlamentu Radzie Unii Europejskiej i Komisji. Posłowie mają prawo zadawać:

- pytania wymagające odpowiedzi ustnej i debaty,
- pytania, na które odpowiedź udzielana jest podczas tury pytań (część posiedzenia plenarnego),
- pytania wymagające odpowiedzi na piśmie, które dzielą się na zwykłe i priorytetowe (odpowiedź na te ostatnie udzielana jest w ciągu 3 tygodni).

Kategorie pytań poselskich

Dodatkowo pytania wymagające odpowiedzi pisemnej mogą być zadawane Europejskiemu Bankowi Centralnemu.

Wszystkie pytania składane są na piśmie. Na dwie pierwsze kategorie pytań odpowiedź udzielana jest ustnie i jest ona fragmentem posiedzenia plenarnego. Odpowiedzi na te pytania są udostępniane i publikowane na tych samych zasadach co debaty parlamentarne. Odpowiedzi na pytania pisemne udzielane są na piśmie. Są one publikowane wraz z pytaniami w podserii CE *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*. **Pytania wraz z udzielonymi odpowiedziami są rejestrowane w bazie pytań na stronie internetowej Parlamentu Europejskiego**⁵¹. Baza zawiera pytania⁵² od początku piątej kadencji Parlamentu, czyli od lipca 1999 roku. Każdy poseł ma również prawo składać na piśmie pytania dotyczące Prezydium, Konferencji Przewodniczących oraz kwestorów. Pytania te wraz z odpowiedziami są publikowane w *Biuletynie Parlamentu Europejskiego* (por. informacje poniżej).

Publikacja pytań poselskich i odpowiedzi na pytania

Art. 116 Regulaminu Parlamentu Europejskiego określa zasady postępowania z oświadczeniami pisemnymi posłów. Oświadczenia te mogą być sporządzane przez nie więcej niż 5 posłów i muszą dotyczyć spraw, którymi zajmuje się Unia Europejska. Następnie są one dystrybuowane we wszystkich językach urzędowych wśród pozostałych posłów. Jeżeli pod takim oświadczeniem w przeciągu 3 miesięcy podpisze się ponad połowa Parlamentu (minimum 367 posłów), to ten fakt jest ogłaszany na forum Parlamentu i wpisywany do protokołu posiedzenia, a jego treść przekazywana instytucjom, o których mowa w oświadczeniu. Oświadczenie, które nie zdobyło poparcia w tym czasie, wygasa. Oświadczenia pisemne przygotowane przez posłów od 1999 r. są dostępne wraz z informacją o ich statusie (przyjęte, w trakcie zbierania podpisów, wygasłe) na serwerze Parlamentu Europejskiego⁵³. Lista oświad-

Publikacja oświadczeń poselskich

⁵¹ <http://www.europarl.eu.int/QP-WEB/home.jsp?language=pl>

⁵² Nie ma wśród nich pytań do Europejskiego Banku Centralnego.

⁵³ <http://www.europarl.eu.int/activities/expert/writtenDecl.do?language=PL>

czeń zawiera daty graniczne zbierania podpisów oraz aktualną liczbę zebranych podpisów.

5.5. Inne publikacje Parlamentu

Oprócz oficjalnych dokumentów lub ich zbiorów **Parlament Europejski wydaje również kilka publikacji omawiających jego działalność**, które stanowią dodatkowe źródło wiedzy o jego pracach. Do najważniejszych z nich należy *Biuletyn Parlamentu Europejskiego*⁵⁴, który składa się z trzech części. W części pierwszej *Działalność*, publikowanej raz na miesiąc, są zamieszczane następujące informacje:

- decyzje organów Parlamentu,
- zestawienia aktualnie ustanowionych intergrup⁵⁵,
- wykaz pytań (wymagających odpowiedzi na piśmie oraz tych, na które odpowiedź udzielana jest podczas tury pytań) ze wskazaniem nazwiska posła zadającego pytanie i tematu pytania,
- wykaz oświadczeń pisemnych, co do których zakończyło się zbieranie podpisów,
- nazwiska posłów sprawozdawców z odniesieniem do sprawy, za którą odpowiadają,
- wykaz dokumentów Komisji Europejskiej przesłanych do Parlamentu Europejskiego,
- teksty deklaracji wydanych przez Unię Europejską lub w jej imieniu przez prezydencję w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa,
- omówienie posiedzeń plenarnych Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego,
- przemówienia przewodniczącego Parlamentu rozpoczynające spotkania Rady Europejskiej oraz konkluzje prezydencji.

Druga część *Biuletynu* pt. *Kalendarz spotkań* zawiera wykaz spotkań wszystkich organów, delegacji i grup politycznych z podaniem daty i miejsca ich spotkań. Trzecia część, zatytułowana *Działalność poza sesjami*, składa się z bardzo ciekawych zestawień statystycznych obrazujących wpływ działalności Parlamentu na kształt aktów prawnych oraz z analizy konsekwencji przyjętych przez Parlament decyzji pozalegisłacyjnych. W części legislacyjnej dokonywana jest szczegółowa analiza pokazująca, w jakim stopniu zaproponowane przez Parlament poprawki zostały ostatecznie uwzględnione w uchwalonych aktach prawnych.

Biuletyn Parlamentu Europejskiego: *Działalność*

Przykłady intergrup działających w Parlamencie: *Rodzina i ochrona dzieciństwa, Intergrupa federalistów na rzecz Konstytucji Europejskiej, Prasa, komunikacja i wolność, Zdrowie i konsument*

Biuletyn Parlamentu Europejskiego: *Kalendarz spotkań, Działalność poza sesjami*

⁵⁴ http://www.europarl.eu.int/references/bull/default_pl.htm

⁵⁵ Intergrupy to miejsce spotkań i wymiany poglądów na określony temat. Biorą w nich udział eurodeputowani niezależnie od obywatelstwa, przynależności do grupy politycznej czy członkostwa w komisjach.

W części pozalegislacyjnej badane są skutki rezolucji przyjętych przez Parlament.

Oprócz tego **Parlament publikuje kilka opracowań prezentujących skrótowo jego prace na posiedzeniach plenarnych i w komisjach**. Są to:

- **Agenda** – streszczenie najważniejszych wydarzeń na nadchodzący tydzień w Parlamencie (w języku francuskim i angielskim)⁵⁶,
- **Info** – przegląd najważniejszych tematów będących przedmiotem prac parlamentarnych z omówieniem roli Parlamentu w tych zagadnieniach (w języku angielskim i francuskim)⁵⁷,
- **Background** – omówienia najważniejszych tematów rozpatrywanych przez Parlament (w języku angielskim i francuskim)⁵⁸,
- **Briefing** – omówienia dokumentów i wydarzeń nadchodzącego posiedzenia plenarnego (we wszystkich językach urzędowych)⁵⁹,
- **Narodowy Punkt Widzenia** – najważniejsze wydarzenia parlamentarne z punktu widzenia danego państwa członkowskiego (zmianę państwa uzyskuje się przez zmianę języka wyświetlanych informacji)⁶⁰.

Relacje z posiedzeń plenarnych i komisji Parlamentu Europejskiego

5.6. Serwer Europarl, Obserwatorium Legislacyjne i rejestr dokumentów

Większość dokumentacji Parlamentu Europejskiego jest dostępna bezpośrednio na serwerze tej instytucji – Europarl⁶¹. Dokumentacja posiedzeń plenarnych jest bardzo dobrze zaprezentowana w zakładce *Działalność – Prace Parlamentu – Posiedzenia plenarne*⁶² tego serwera. Są tam dostępne najnowsze dokumenty, porządki obrad posiedzeń miesięcznych (posiedzenie plenarne trwa rok i składa się z posiedzeń miesięcznych, zdarzają się też posiedzenia nadzwyczajne), sprawozdania komisji parlamentarnych, debaty, protokoły posiedzeń, teksty przyjęte, skonsolidowane dokumenty legislacyjne (teksty projektów aktów wraz z poprawkami Parlamentu) oraz wspólne teksty komitetów pojedynczych. W odrębnej zakładce znajdują się pytania poselskie oraz oświadczenia pisemne (zakładka *Działalność – Prace Parlamentu – Inne dokumenty*)⁶³.

Kategorie dokumentów na serwerze Europarl

⁵⁶ http://www.europarl.eu.int/news/expert/event_top_page/default/default_pl.htm

⁵⁷ http://www.europarl.eu.int/news/expert/tous_les_infopress/default/default_pl.htm

⁵⁸ http://www.europarl.eu.int/news/expert/tous_les_background/default/default_pl.htm

⁵⁹ http://www.europarl.eu.int/news/expert/tous_les_briefing/default/default_pl.htm

⁶⁰ http://www.europarl.eu.int/news/expert/angles_de_vue_page/default/default_pl.htm

⁶¹ <http://www.europarl.eu.int>

⁶² <http://www.europarl.eu.int/activities/expert.do?language=PL>

⁶³ <http://www.europarl.eu.int/activities/expert.do?language=PL>

Na serwerze Europarl informacje są dostępne od 1994 r. (początek czwartej kadencji Parlamentu). Bardzo trudno natomiast dotrzeć do starszych materiałów Parlamentu Europejskiego, o ile nie były one publikowane w *Dzienniku Urzędowym*.

Bardzo dobrym systemem umożliwiającym śledzenie prac legislacyjnych i pozalegisacyjnych Parlamentu Europejskiego jest Obserwatorium Legislacyjne⁶⁴. Pozwala ono nie tylko na wgląd w prace legislacyjne, ale również porządkuje informacje o jego działalności na innych polach. Dokumentów Parlamentu można również szukać w rejestrze dokumentów tej instytucji⁶⁵.

6. KOMISJA EUROPEJSKA

6.1. Dokumenty programowe

Komisja Europejska to instytucja, która wydaje najwięcej dokumentów i publikacji. Dotyczą one działalności jej samej, jak również odnoszą się do całej Unii Europejskiej, bowiem Komisja Europejska jest w pierwszej kolejności odpowiedzialna za unijną politykę informacyjną. Omawianie dokumentacji tej instytucji wypada rozpocząć od jej dokumentów programowych. Raz na 5 lat **Komisja Europejska przedstawia 5-letni plan rozwoju Unii Europejskiej**. Są w nim wyrażone najważniejsze strategiczne cele, do jakich zmierza Unia. Ostatni taki dokument został przedstawiony w styczniu 2005 roku⁶⁶. **Plan pięcioletni jest rozwijany w rocznych planach pracy Komisji**, które oprócz omówienia priorytetów politycznych zawierają szczegółowy wykaz projektów nowych aktów prawnych oraz działań o charakterze nielegislacyjnym, które zamierza przedstawić Komisja. Uzupełnieniem planu rocznego jest tzw. mapa drogowa⁶⁷ prezentująca wstępne oceny wpływu przedstawionych w planie projektów.

---

⁶⁴ <http://www.europarl.eu.int/oeil/> por. *Systemy informacji o procesie legislacyjnym. System OEIL (Legislative Observatory)* [w:] A. Ogonowska: *Vademecum informacji o prawie Unii Europejskiej: źródła i systemy informacyjne*, Warszawa 2003, s. 82–89.

⁶⁵ <http://www.europarl.eu.int/registre/recherche/RechercheAvancee.cfm> por. „Rejestr Parlamentu Europejskiego“ w rozdz. „Dostęp do dokumentów Unii Europejskiej”.

⁶⁶ http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005_0012en01.pdf

⁶⁷ Np. *Commission work programme 2006. Roadmaps*, dostępny: http://europa.eu.int/comm/atwork/programmes/docs/wp2006_roadmaps.pdf

6.2. Akty Komisji

Komisja Europejska posiada uprawnienia do wydawania wszystkich aktów wyliczonych w art. 249 TWE, zarówno wiążących: rozporządzeń, dyrektyw i decyzji, jak i niewiążących zaleceń i opinii. Akty prawnie wiążące są publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* w serii L, a ich wyszukiwanie umożliwia system EUR-Lex.

Kategorie aktów Komisji

Na oddzielną uwagę zasługują dokumenty Komisji Europejskiej dotyczące stosowania europejskiego prawa konkurencji. Są to ostateczne decyzje podjęte w konkretnych sprawach, jak również wiele zawiadomień o wszczęciu postępowania, braku sprzeciwu co do koncentracji, zezwolenia na udzielenia pomocy publicznej i inne. **Decyzje Komisji Europejskiej w tym zakresie publikowane są w *Dzienniku Urzędowym* w serii L**, natomiast w serii C publikowane są dodatkowe informacje związane z procedurami kontroli. Dokumenty te zostały również zebrane na jednej ze stron serwera Europa⁶⁸. Są tam dostępne pełne teksty decyzji Komisji Europejskiej w zakresie porozumień ograniczających konkurencję, nadużywania pozycji dominującej oraz połączeń przedsiębiorstw. Oprócz tego **został udostępniony rejestr pomocy publicznej udzielonej w państwach członkowskich oraz decyzje Komisji Europejskiej w tej dziedzinie**. Całość uzupełniają decyzje o liberalizacji niektórych sektorów gospodarki w państwach członkowskich. Zasięg chronologiczny dokumentów z tej dziedziny udostępnianych w Internecie jest bardzo różny. Decyzje w sprawie ograniczania konkurencji i nadużywania pozycji dominującej są dostępne od 1964 r., w sprawach łączenia przedsiębiorstw – od 1982 r., natomiast decyzje dotyczące pomocy publicznej – od 2000 r.

Akty Komisji dotyczące prawa konkurencji

Rejestr pomocy publicznej w państwach członkowskich

6.3. Serie dokumentów Komisji

Oddzielną grupę materiałów tej instytucji stanowią **dokumenty związane z procesem legislacyjnym: projekty nowych aktów prawnych lub zmiany już istniejących, zmienione projekty (podczas procesu legislacyjnego) oraz opinie**. Wszystkie one są publikowane w serii *Dokumentów COM*. Przez wiele lat były ponadto przedrukowywane w serii C (później w podserii CE) *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*. Obecnie w *Dzienniku Urzędowym* zamieszcza się tylko listy wydanych przez Komisję Europejską dokumentów COM, z podziałem na projekty legislacyjne i inne. Listy te publikuje się raz w miesiącu, ale niestety bez informacji, w jakim przedziale czasu zostały wydane zawarte w nich dokumenty. Śledzenie bieżących *Dokumentów COM* utrudnia też fakt, że nie są one wydawane ani chronologicznie, ani według nume-

Dostępność serii Dokumenty COM

⁶⁸ http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html

rów. W *Dokumentach COM* są ogłaszane także inne ważne dokumenty Komisji Europejskiej, takie jak białe i zielone księgi, sprawozdania i komunikaty. Seria jest dostępna w formie elektronicznej w EUR-Lexie⁶⁹.

Zielone i białe
księgi Komisji

Zielone i białe księgi to strategiczne dokumenty Komisji Europejskiej służące publicznej konsultacji pomiędzy instytucjami unijnymi, z obywatelami Unii Europejskiej i innymi zainteresowanymi podmiotami (np. gospodarczymi). Zielona księga to raport zbierający informacje ze wszystkich państw członkowskich na określony temat. Taki raport prezentuje bieżący stan danego zagadnienia w całej Unii Europejskiej. Białe księgi przedstawiają koncepcje rozwiązań pewnych problemów. Są one zwykle konsekwencją wydania zielonych ksiąg. Ich następstwem jest z kolei przygotowanie przez Komisję Europejską projektów aktów prawnych.

Dostępność serii
Dokumenty SEC

Uzupełnieniem *Dokumentów COM* jest seria dokumentów Sekretariatu Generalnego Komisji Europejskiej – *Dokumenty SEC*. Niestety przez lata seria ta była praktycznie poza zasięgiem opinii publicznej a obecnie dostęp do niej jest również utrudniony. W zasadzie nie jest dostępna bezpośrednio w Internecie, co oznacza, że o dokument z serii SEC należy złożyć wniosek do Komisji Europejskiej.

Dostępność serii C

Odrębną serię – oznaczoną literą C, np. C(2005) 293 – stanowią dokumenty związane z aktami prawnymi leżącymi w wyłącznej kompetencji Komisji (np. akty wykonawcze, dokumenty dotyczące wewnętrznej organizacji). Są w niej zamieszczane robocze wersje (a w końcu także wersja ostateczna) decyzji, rozporządzeń i dyrektyw, które po uchwaleniu zostaną oficjalnie opublikowane w *Dzienniku Urzędowym*. Dokumenty serii C są wymienione w rejestrze dokumentów Komisji⁷⁰.

6.4. Porządki obrad, protokoły, komunikaty prasowe Komisji

Cotygodniowe oraz nadzwyczajne posiedzenia Komisji Europejskiej są niejawnie, a ich przebieg jest poufny. **Znane są natomiast ostateczne wersje porządków obrad oraz protokołów z posiedzeń, które są udostępniane w rejestrze dokumentów⁷¹ Komisji Europejskiej** w dwóch wersjach językowych: angielskiej i francuskiej.

Komunikaty prasowe
Komisji

Na koniec na uwagę zasługują komunikaty prasowe podawane przez rzeczników prasowych Komisji na codziennych konferencjach prasowych. Dotyczą one praktycznie każdego działania legislacyjnego tego

⁶⁹ <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/COMIndex.do?ihmlang=pl>

⁷⁰ http://europa.eu.int/comm/secretariat_general por. „Rejestry Komisji Europejskiej” w rozdz. „Dostęp do dokumentów Unii Europejskiej”.

⁷¹ http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/regdoc/recherche.cfm?CL=pl por. podrozdział „Rejestry Komisji Europejskiej” w rozdz. „Dostęp do dokumentów Unii Europejskiej”.

ciała, każdego sprawozdania lub komunikatu, a także spotkań komisarzy. **Teksty oświadczeń prasowych dostępne są w bazie Rapid**⁷².

6.5. Najważniejsze publikacje

Każda z dyrekcji generalnych Komisji Europejskiej wydaje wiele publikacji i periodyków. W większości przypadków są one w całości dostępne w Internecie na stronie danej dyrekcji. Nie sposób wymienić wszystkich tych publikacji, ale poniższy przegląd ma za zdanie wyłonić tych, które omawiają najważniejsze zagadnienia z działalności Unii Europejskiej. **W większości przypadków Komisja jest zobowiązana przepisami traktatowymi do okresowego ich przedkładania Parlamentowi, Radzie Unii Europejskiej oraz w niektórych przypadkach Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu.**

Od 1993 r. Komisja Europejska ma prawo zalecać Radzie Unii Europejskiej opracowanie projektu ogólnych kierunków polityk gospodarczych państw członkowskich. Zalecenia Komisji w tym zakresie są publikowane co roku jako jeden z zeszytów periodyka *European Economy*⁷³. Również co roku Komisja Europejska ocenia wykonanie zaleceń, jakie ostatecznie w tym zakresie przedstawia państwom członkowskim Rada Unii Europejskiej. Wyniki oceny publikowane są w specjalnym sprawozdaniu zamieszczanym również w *European Economy*⁷⁴.

European Economy

Od 1983 r., na prośbę Parlamentu Europejskiego, Komisja Europejska wydaje co roku **sprawozdanie o stosowaniu prawa wspólnotowego przez państwa członkowskie**. *Annual report on monitoring the application of Community law*⁷⁵ zawiera statystyki i omówienia dotyczące implementacji dyrektyw i naruszeń prawa wspólnotowego w rozbiciu na państwa członkowskie i poszczególne zagadnienia, jak również analizę wniosków sądów krajowych o wydanie orzeczeń wstępnych. Raporty te są publikowane w serii *Dokumentów COM*.

Annual report on monitoring the application of Community law

Rada Unii Europejskiej i Komisja Europejska co roku przedstawiają Radzie Europejskiej **wspólne sprawozdanie na temat zatrudnienia w państwach członkowskich** (*Joint employment report*). Jest ono przygotowywane na podstawie narodowych planów działania w zakresie polityk zatrudnienia. Od 2001 r. raport ten składa się w zasadzie z podsumowania w skali Unii zmian w zatrudnieniu, trendów na rynku pracy oraz wyzwań, jakie stoją przed Unią w tym zakresie, natomiast informa-

Joint employment report

⁷² <http://europa.eu.int/rapid/>

⁷³ *Broad economic policy guidelines* http://europa.eu.int/comm/economy_finance/publications/broadeconomypolicyguidelines_en.htm

⁷⁴ *Report on the implementation of the broad economic policy guidelines* http://europa.eu.int/comm/economy_finance/publications/implement_en.htm

⁷⁵ *Annual report on monitoring the application of Community law* http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/droit_com/index_en.htm

cje o poszczególnych krajach są zamieszczane w osobnej publikacji. Sprawozdania te od 1998 r. są w całości dostępne w Internecie⁷⁶.

Social situation in the European Union

Obowiązkowo co roku jest także prezentowane **sprawozdanie z sytuacji socjalnej w Unii Europejskiej**⁷⁷. Zawiera ono odniesienia do sytuacji demograficznej oraz warunków życia Europejczyków i jest podstawą do wprowadzania zmian w unijnej polityce społecznej. Ponadto, Komisja Europejska jest zobowiązana przedstawiać co 3 lata raport o spójności gospodarczej i społecznej. W praktyce czyni to częściej (co roku), wydając albo raport o spójności gospodarczej i społecznej, albo raport o postępach w osiąganiu spójności gospodarczej i społecznej⁷⁸.

Raport w sprawie obywatelstwa

Co trzy lata Komisja Europejska jest zobowiązana przedstawiać sprawozdanie dotyczące obywatelstwa Unii Europejskiej. Jak dotąd przygotowano 4 takie sprawozdania⁷⁹, w których omawia się poszczególne prawa wynikające z posiadania tego obywatelstwa i zmiany zachodzące w tym obszarze.

Sprawozdanie nt. polityki badawczo-rozwojowej

Sprawozdawczość Komisji Europejskiej dotyczy również polityki badawczo-rozwojowej Unii Europejskiej. Na początku każdego roku Komisja ma obowiązek przedstawić raport, który zawiera informacje o działaniach w zakresie badań, rozwoju technologicznego i upowszechniania wyników oraz program pracy na rok bieżący⁸⁰.

Sprawozdanie z wykonania budżetu

Komisja Europejska co roku składa również sprawozdanie z wykonania budżetu Unii Europejskiej. Zawiera ono rozliczenia oraz bilans finansowy przedstawiający aktywa i pasywa. Corocznie Komisja przedstawia także sprawozdanie dotyczące zwalczania nadużyć finansowych i innych działań naruszających interesy finansowe Wspólnot⁸¹.

---

⁷⁶ *Joint employment report* http://europa.eu.int/comm/employment_social/employment_strategy/employ_en.htm

⁷⁷ *Social situation in the European Union* http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_situation/socsit_en.htm

⁷⁸ *Report on economic and social cohesion* oraz *Progress report on economic and social cohesion* http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/repor_en.htm

⁷⁹ Kolejne raporty zostały opublikowane w: COM(93) 702, COM(97) 230, COM(2001) 506 i COM(2004) 695. Uzupełnieniem ostatniego sprawozdania z 2004 r. jest dokument Sekretariatu Generalnego Komisji Europejskiej SEC(2004) 1280.

⁸⁰ *Research and technological development activities of the European Union – annual report* http://europa.eu.int/comm/research/reports/index_en.html

⁸¹ *Protection of the European Communities' financial interests and the fight against fraud* http://europa.eu.int/comm/anti_fraud/reports/index_en.html#ec

7. TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI I SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI

Trybunał Sprawiedliwości jest jedną z głównych instytucji wspólnotowych i jedyną o charakterze sądowym. Od 1989 r. w jego pracach wspomaga go Sąd Pierwszej Instancji. W listopadzie 2004 r. Rada Unii Europejskiej powołała do życia **Sąd do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej**⁸², który jest formalnie izbą sędziowską Sądu Pierwszej Instancji (Sąd ten ukonstytuował się 1 października 2005 roku). Będzie on rozpatrywał sprawy pracownicze obecnie rozstrzygane przez Sąd Pierwszej Instancji. Być może w przyszłości powstanie również kolejna izba sędziowska Sądu Pierwszej Instancji – **Europejski Trybunał Patentowy**⁸³. Program prac Komisji Europejskiej na rok 2005 r. zakłada również złożenie projektu utworzenia izby sędziowskiej do spraw skarg na decyzje Urzędu Harmonizacji w ramach Rynku Wewnętrznego⁸⁴. Z tych względów w przyszłości dokumentacja sądowa Unii Europejskiej ulegnie prawdopodobnie zmianom wynikającym z reform organizacyjnych Sądu Pierwszej Instancji. Być może będziemy świadkami powstania oddzielnych zbiorów orzeczeń dla pewnych typów spraw. Poniżej przedstawiono obecny system dokumentacji sądowej.

Nowe izby Sądu
I Instancji

7.1. Orzeczenia sądowe, opinie rzeczników generalnych, opinie Trybunału

Podstawowymi dokumentami Trybunału i Sądu są **wyroki i postanowienia sądowe**. Uzupełniają je **opinie rzeczników generalnych**. **Każdy wyrok oprócz części formalnej informującej o stronach procesu i składzie sędziowskim zawiera sentencję i uzasadnienie oraz decyzję o kosztach postępowania sądowego**. Dodatkowo podczas oficjalnej publikacji orzeczeń do dokumentu sądowego zostają dołączone słowa kluczowe oraz streszczenie sporządzone przez służby dokumentacyjne Trybunału i Sądu. Elementy te są później wykorzystywane w zautomatyzowanych systemach do odnajdowania orzeczeń według zadanych kryteriów.

Oznaczenia orzeczeń
sądowych: Trybunału
Sprawiedliwości – C
Sądu I Instancji – T

Opinia rzecznika generalnego jest kierowana do sędziów orzekających w określonej sprawie. Jest ona podawana do publicznej wiadomości przed ostatecznym rozstrzygnięciem sprawy przez Trybunał lub Sąd.

Opinie rzeczników
generalnych

⁸² Decyzja Rady z dnia 2 listopada 2004 r. ustanawiająca Sąd do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej (2004/752/WE, Euratom), Dz.Urz. UE 2004 L 333, s. 7–11.

⁸³ Proces legislacyjny decyzji w tej sprawie już się rozpoczął, por. *Proposal for a Council decision establishing the Community Patent Court and concerning appeals before the Court of First Instance*, COM(2003) 828.

⁸⁴ Program prac Komisji na 2005 r., COM(2005) 15.

Opinia zawiera analizę danej sprawy oraz wskazanie, jaką decyzję powinni podjąć sędziowie. Rzecznik generalny nie reprezentuje żadnej ze stron postępowania, ani nie bierze udziału w zamkniętej części postępowania sądowego. Jego rolą jest przedstawienie bezstronnej i niezależnej ekspertyzy. Obrady Trybunału i Sądu są niejawne. Nie jest znany wynik głosowania (decyzje podejmowane są większością głosów) ani stanowiska poszczególnych sędziów w danej sprawie.

Opinie Trybunału
Sprawiedliwości

Trybunał Sprawiedliwości ma prawo również wydawać **opinie o zgodności z traktatami umów międzynarodowych**, jakie Wspólnoty mają zamiar zawrzeć. Z wnioskiem o wydanie takiej opinii może zwrócić się do Trybunału Rada Unii Europejskiej, Komisja Europejska lub państwo członkowskie. Trybunał wydał dotychczas 15 takich opinii.

7.2. Publikacja dokumentów sądowych

Publikacja informacji
o sprawach wniesionych
do Trybunału lub Sądu

Wszystkie sprawy wniesione do Trybunału lub Sądu są wpisywane do rejestrów i otrzymują swoje numery porządkowe. Fakt wniesienia sprawy jest podawany do publicznej wiadomości poprzez publikację krótkiej informacji w serii C *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*. Zawiera ona numer sprawy i datę jej wniesienia, nazwy stron procesu, o co wnioskuje strona pozywająca i jakie są jej główne argumenty. Po wydaniu orzeczenia w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* w serii C publikowana jest sama sentencja wyroku lub postanowienia oraz decyzja o kosztach procesu.

Autentyczna wersja
językowa orzeczenia

Orzeczenia sądowe (z uzasadnieniami), opinie rzeczników generalnych oraz opinie Trybunału są oficjalnie publikowane w *Zbiorze Orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji (Reports of Cases before the Court of Justice and the Court of First Instance)* we wszystkich językach urzędowych. Nie należy jednak zapominać, że **autentyczna jest tylko jedna wersja językowa** orzeczenia, ta, w której toczyło się postępowanie sądowe. Z powodu wielkiej staranności, z jaką wykonuje się tłumaczenia, drukowana wersja *Zbioru Orzeczeń* wychodzi z dwuletnim opóźnieniem. W 2004 roku Trybunał podjął decyzję o ograniczeniu liczby orzeczeń publikowanych w tym wydawnictwie: **zostały z niego wyłączone orzeczenia o małym znaczeniu dla rozwoju prawa wspólnotowego**⁸⁵. Ma to na celu ograniczenie prac translatorskich i w konsekwencji nadrobienie opóźnienia w wydawaniu orzeczeń. Teksty orzeczeń niepublikowanych w *Zbiorze Orzeczeń* będą dostępne w formie elektronicznej w ograniczonej liczbie wersji językowych. Praktyka ta nie obejmie orzeczeń wstępnych.

Zmiana zasad
publikacji w *Zbiorze
Orzeczeń*

Zbiór Orzeczeń składa się obecnie z dwóch części:

⁸⁵ Por. Proceedings of the Court of Justice 2004 [online], 2005 dostępny: <http://curia.eu.int/en/instit/presentationfr/rapport/pei/cj2004.pdf>

- oznaczonej I, w której publikowane są orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości i związane z nimi opinie rzeczników generalnych,
- oznaczonej II, w której zamieszczane są orzeczenia Sądu Pierwszej Instancji i związane z nimi opinie rzeczników generalnych.

W latach 1986–1994 w *Zbiorze Orzeczeń* wraz z orzeczeniami i opiniami publikowano raporty sędziów-sprawozdawców zawierające informacje o stanie sporu, stanowisko co do wniosków dowodowych oraz propozycje składu orzekającego. Po 1994 r. raporty te są udostępniane zainteresowanym na wniosek przez sekretariaty Trybunału lub Sądu.

Raporty sędziów-sprawozdawców

Od 1994 r. jako osobna publikacja wychodzi zbiór orzeczeń w sprawach pracowniczych (*European Court Reports – Staff Cases*). Do 1994 r. były one publikowane w części II *Zbioru Orzeczeń*. Rozbicie na dwie publikacje było podyktowane koniecznością nadrobienia opóźnień w tłumaczeniu dokumentów sądowych (na początku lat 90. opóźnienie wynosiło 4 lata). Przyspieszenie prac translatorskich osiągnięto poprzez decyzję o nietłumaczeniu całości wyroków lub postanowień w sprawach pracowniczych. Są one dostępne wyłącznie w języku, w jakim toczyło się postępowanie sądowe, a jedynie streszczenia spraw są tłumaczone na wszystkie języki urzędowe i oficjalnie publikowane w *European Court Reports – Staff Cases*. Obecnie publikacja ta składa się w dwóch części:

Zasady publikacji zbioru orzeczeń w sprawach pracowniczych

- oznaczonej I, która dzieli się na:
  - IA – zawierającą streszczenia spraw rozstrzygniętych,
  - IB – zawierającą streszczenia odwołań,
- oznaczonej II – zawierającej pełne teksty orzeczeń w języku postępowania sądowego.

Dokumentacja sądowa jest dostępna na stronie internetowej Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji (serwer Curia)⁸⁶ oraz w systemie EUR-Lex⁸⁷.

Serwer Curia

7.3. Inne publikacje Trybunału i Sądu

Na uwagę zasługują też raporty roczne⁸⁸ obu instytucji sądowych. **Zawierają one przegląd najważniejszych rozstrzygniętych spraw oraz odnotowują zmiany zachodzące w tych instytucjach.** Przegląd prac Trybunału i Sądu umożliwia również *Weekly Diary*⁸⁹. Jest to elektroniczny tygodnik informujący o pracach instytucji sądowych.

Raporty roczne Trybunału i Sądu

⁸⁶ <http://curia.eu.int>

⁸⁷ Szersze omówienie zob.: *Systemy informacji o dokumentach sądowych* [w:] A. Ogonowska: *Vademecum informacji o prawie Unii Europejskiej. Źródła i systemy informacyjne*, Warszawa 2003, s. 93–99.

⁸⁸ <http://www.curia.eu.int/en/instit/presentationfr/rapport.htm>

⁸⁹ <http://www.curia.eu.int/en/actu/calend.htm>

czych w nadchodzących dwóch tygodniach. Informuje on o publicznych rozprawach, a także o tym, w których sprawach zostaną wydane orzeczenia i opinie rzeczników generalnych.

8. TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY

8.1. Sprawozdania z kontroli finansowej

Poświadczenie
wiarygodności
rachunków

Roczne sprawozdanie
po zamknięciu roku
budżetowego

Sprawozdania
specjalne

Trybunał Obrachunkowy jest podstawową instytucją kontrolującą finanse, zarówno wpływy, jak i wydatki, Wspólnot Europejskich i wszystkich utworzonych przez nie organów. Jest on zobowiązany do corocznego przedkładania Radzie Unii Europejskiej i Parlamentowi Europejskiemu poświadczenia wiarygodności rachunków oraz legalności i prawidłowości operacji leżących u ich podstaw. Poświadczenie to może być uzupełnione o szczegółową ocenę określonej dziedziny działalności Wspólnot. **Jest ono ogłaszane w serii C *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*, zwykle łącznie z bilansami i sprawozdaniami finansowymi, których dotyczy.** Oprócz tego, co roku Trybunał ogłasza roczne sprawozdanie po zamknięciu roku budżetowego. Sprawozdanie razem z ewentualnymi odpowiedziami instytucji, które były adresatami uwag w nim zawartych, **jest publikowane w serii C *Dziennika Urzędowego*.** Prawidłowość wydatków samego Trybunału jest badana przez niezależnego audytora, a wyniki kontroli są publikowane w tej samej serii. Oprócz tego Trybunał może badać określone dziedziny działalności Wspólnot i na tej podstawie składać sprawozdania specjalne, np. *Sprawozdanie specjalne nr 3/2004. Odzyskiwanie nieprawidłowych płatności w ramach wspólnej polityki rolnej wraz z odpowiedziami Komisji*. Są one, podobnie jak pozostałe sprawozdania tej instytucji, publikowane w *Dzienniku Urzędowym*.

8.2. Opiniowanie regulacji finansowych

Na prośbę instytucji unijnych Trybunał może także opiniować projekty aktów prawnych. W większości przypadków dotyczą one regulacji finansowych i budżetowych. Udział Trybunału Obrachunkowego w procesie legislacyjnym rejestruje baza PreLex.

8.3. Publikacja dokumentów

Internet jako źródło
informacji o Trybunale
Obrachunkowym

Trybunał Obrachunkowy jako główne medium komunikacji z innymi instytucjami unijnymi, obywatelami Unii Europejskiej i z mediami wybrał Internet (<http://www.eca.eu.int>). W punkcie 9 *Standardów i strategii polityki informacyjnej Europejskiego Trybunału Obrachunkowego*

znalazło się nawet następujące stwierdzenie: *Strona internetowa Trybunału jest najpełniejszym i najbardziej aktualnym źródłem informacji na temat Trybunału*⁹⁰. Nie zmienia to jednak faktu, że prawie wszystkie podstawowe dokumenty tej instytucji są publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Sprawozdania, opinie, poświadczenia wiarygodności są tłumaczone na wszystkie języki urzędowe Unii Europejskiej. Dokumentom Trybunału nie zostały nadane żadne unikalne oznaczenia (są jedynie numerowane).

8.4. Posiedzenia Trybunału i jego dokumenty wewnętrzne

Posiedzenia Trybunału Obrachunkowego są w większości przypadków niejawne. **Wewnętrzne dokumenty Trybunału są dostępne na wniosek, zgodnie z decyzją Trybunału nr 12-2005**⁹¹. Zasady udostępniania dokumentów tej instytucji są bardzo zbliżone do zasad zawartych w rozporządzeniu nr 1049/2001⁹². Niestety decyzja Trybunału o dostępie do jego dokumentów wewnętrznych nie przewiduje utworzenia rejestru dokumentów, w związku z czym nie jest możliwy dostęp bezpośredni do nich (należy złożyć wniosek).

Brak rejestru dokumentów Trybunału Obrachunkowego

9. KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

9.1. Dokumenty Komitetu

Komitet Ekonomiczno-Społeczny (od 1998 r. roku funkcjonuje również nazwa Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny) jest organem pomocniczym Rady Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej. Z jego usług może również korzystać Parlament Europejski. Jego zadaniem jest wydawanie opinii (ok. 150 rocznie) na wniosek tych instytucji. W przypadkach określonych traktatami **konsultacja z Komitetem** projektów nowych aktów prawnych **jest obowiązkowa**, chociaż jego **opinia nie jest wiążąca** dla żadnej instytucji unijnej. Może on również wydawać opinie z inicjatywy własnej i przygotowywać sprawozdania.

Charakter opinii Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Zdarza się również, choć bardzo rzadko, że Komitet podejmuje rezolucje⁹³. Dotyczą one ważnych kwestii rozwoju Unii, np. strategii lizbońskiej.

⁹⁰ http://www.eca.eu.int/eca/communication/eca_communication_index_pl.ht

⁹¹ *Decyzja nr 12-2005 z dnia 10 marca 2005 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Trybunału Obrachunkowego*, Dz.Urz. UE 2005 C 96, s. 1-6.

⁹² Por. rozdz. „Dostęp do dokumentów Unii Europejskiej”.

⁹³ W 2002 r. Komitet wydał 1 rezolucję, w 2003 r. – 3, natomiast w 2004 r. – żadnej.

Posiedzenia Komitetu i jego sekcji⁹⁴ są jawne⁹⁵ i protokołowane. Posiedzenia innych organów Komitetu nie są jawne.

9.2. Tryb przyjmowania opinii Komitetu

Struktura opinii
Komitetu Ekono-
miczno-Społecznego

Sekcje (w oparciu o propozycję sprawozdawcy) przygotowują opinie, które są następnie prezentowane na forum plenarnym Komitetu i uchwalane jako ostateczne opinie Komitetu w danej sprawie. Opinia jest przyjmowana po debacie lub bez debaty (w tym ostatnim przypadku tylko wtedy, gdy sekcja przyjęła opinię bez głosów sprzeciwu). Ewentualne poprawki do opinii mogą być składane na piśmie przed rozpoczęciem posiedzenia plenarnego. Jeżeli opinia nie zostanie przyjęta przez Komitet, może być odesłana z powrotem do odpowiedniej sekcji. Ostateczna opinia Komitetu zawiera we wstępie wyniki głosowania (czasami także imienne) a w załączniku teksty poprawek odrzuconych wraz z uzasadnieniem, o ile uzyskały one poparcie ¼ zgromadzonych.

Stanowisko sekcji
i grup Komitetu

Jeżeli podczas głosowania na posiedzeniu plenarnym Komitetu jedna z sekcji lub grup opowie się jednomyślnie przeciw głosowanej opinii, to ich stanowisko, skrótkowo ujęte, jest również dołączane do opinii.

Opinia Komitetu wraz z protokołem posiedzenia, na którym została przyjęta, jest przekazywana instytucji, która o nią prosiła. Niektóre sprawy podlegające obowiązkowej konsultacji z Komitetem mogą być przyjęte w trybie procedury pisemnej, jeżeli tak zdecyduje Prezydium na wniosek danej sekcji specjalistycznej⁹⁶.

9.3. Publikacja i wyszukiwanie dokumentów Komitetu

Opinie Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, także te wydane z inicjatywy własnej, **oraz rezolucje są publikowane w serii C Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej**. Natomiast opinie sekcji i raporty informacyjne są dostępne w rejestrze⁹⁷ dokumentów Komitetu. Komitet co kwartał przygotowuje także sprawozdanie o tym, jaki wpływ ma jego działalność na postępowanie innych instytucji unijnych (głównie Komisji Europejskiej)⁹⁸.

Opinie i rezolucje Komitetu Ekonomiczno-Społecznego są dostępne w EUR-Leksie, bazie CELEX⁹⁹ oraz w bazie dokumentów Komitetu

⁹⁴ Komitet składa się z 6 sekcji a także z grup badawczych i podkomitetów.

⁹⁵ Czasami zostaje podjęta decyzja o niejawności obrad.

⁹⁶ Art. 58 Regulaminu wewnętrznego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego <http://www.esc.eu.int/publications/pdf/booklets/CESE-2004-006-pl.pdf>

⁹⁷ http://www.esc.eu.int/registry/index_en.asp, por. podrozdział „Rejestr Komitetu Ekonomiczno-Społecznego” w rozdz. „Dostęp do dokumentów Unii Europejskiej”.

⁹⁸ http://www.esc.eu.int/documents/suivi_avis/index_en.asp

⁹⁹ Por. przypis 27.

Ekonomiczno-Społecznego¹⁰⁰. Należy jednak ubolewać, że podczas publikacji w *Dzienniku Urzędowym* pomija się numerację tych opinii nadawaną mu przez Komitet. Numery te są widoczne na oryginalnych dokumentach Komitetu dostępnych na jego serwerze internetowym. Służą one do tworzenia numerów celexowych – jednego z podstawowych narzędzi wyszukiwawczych w EUR-Leksie i bazie CELEX – a ich brak utrudnia ich odnajdywanie.

Numeracja opinii
Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Ważnym źródłem informacji o dokumentach Komitetu jest rejestr jego dokumentów wewnętrznych¹⁰¹. **Dostępne są tam m.in. opinie sekcji, raporty informacyjne, protokoły, notatki informacyjne, zapisy posiedzeń** (*record of proceedings*). Pomocna może się okazać także baza TOAD (Transfer of Administrative Documents)¹⁰² gromadząca dokumenty, które są przedmiotem bieżących prac Komitetu. Streszczenia posiedzeń plenarnych (od 2001 r.) są udostępniane na serwerze internetowym Komitetu¹⁰³. Jest tam również dostępny periodyk tego organu, *EESC Info*, zawierający miesięczny przegląd jego prac¹⁰⁴.

Rejestr dokumentów

Informacje o związkach opinii Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z pracami legislacyjnymi wykazuje baza PreLex oraz Obserwatorium Legislacyjne. Natomiast komunikaty prasowe wydane przez Komitet rejestruje baza Rapid.

10. KOMITET REGIONÓW

10.1. Dokumenty Komitetu

Komitet Regionów jest organem doradczym Rady Unii Europejskiej, Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego. Jego struktura i sposób organizacji są bardzo zbliżone do Komitetu Ekonomiczno-Społecznego. Także dokumentacja Komitetu Regionów jest zorganizowana w podobny sposób. Głównymi dokumentami Komitetu są opinie, wydawane na wniosek instytucji unijnych lub z inicjatywy własnej. Komitet może przedstawić opinię w każdej sprawie, w której opinię wydał Komitet Ekonomiczno-Społeczny, o ile w grę wchodzi zagadnienia interesów regionalnych. **Opinie Komitetu Regionów nie są prawnie wiążące.**

Tematyka opinii
i rezolucji Komitetu
Regionów

¹⁰⁰ <http://www.esc.eu.int/scripts/avis.asp?type=en>

¹⁰¹ http://www.esc.eu.int/registry/index_en.asp, por. podrozdział „Rejestr Komitetu Ekonomiczno-Społecznego” w rozdz. „Dostęp do dokumentów Unii Europejskiej”.

¹⁰² <http://www.toad.esc.eu.int/EESCWorkInProgress.aspx>; bazę o tej samej nazwie posiada Komitet Regionów.

¹⁰³ http://www.esc.eu.int/documents/summaries_plenaries/index_en.asp

¹⁰⁴ http://www.esc.eu.int/press/eescinfo/index_en.asp

Może on również przyjmować rezolucje dotyczące zagadnień władz lokalnych i regionalnych w obszarze danej dziedziny działalności Unii oraz przygotowywać sprawozdania. Posiedzenia Komitetu i jego komisji są otwarte dla publiczności, chyba że Komitet lub komisje zdecydują inaczej.

10.2. Tryb przyjmowania opinii i rezolucji przez Komitet

Opinie wydawane są przez Zgromadzenie Plenarne Komitetu, a przygotowywane przez komisje. W odpowiedzi na wniosek o opinię, Komitet przesyła opinię razem z protokołem obrad Zgromadzenia Plenarnego.

Opinie Komitetu
Regionów wydawane
w trybie
nadzwyczajnym

W nagłych przypadkach, jeżeli nie jest możliwe wydanie opinii przez Zgromadzenie Plenarne Komitetu, a opinia w danej sprawie została jedynym sposobem przyjęta przez jedną z komisji Komitetu, przedstawia się ją instytucji, która o nią prosiła. Na najbliższym posiedzeniu plenarnym opinia ta jest głosowana bez wprowadzania do niej zmian. Regulamin Komitetu przewiduje sytuacje, w których opinie są przyjmowane przez Zgromadzenie bez debaty.

Jeżeli dana komisja nie jest w stanie przedstawić propozycji opinii w określonym terminie, Zgromadzenie Plenarne może wyznaczyć sprawozdawcę generalnego, którego zadaniem jest przygotowanie takiego projektu i przedstawienie go na forum plenarnym Komitetu.

Rezolucje są przygotowywane przez co najmniej 32 członków Komitetu lub grupę polityczną. Przygotowanie rezolucji może być zlecane także komisjom.

10.3. Publikacja i wyszukiwanie dokumentów Komitetu

Baza danych i rejestr

Wszystkie opinie, sprawozdania i rezolucje są publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* w serii C¹⁰⁵. Można je odnaleźć w EUR-Lexie, a informacje o związkach opinii Komitetu z procedurami legislacyjnymi wykazują baza PreLex i Obserwatorium Legislacyjne. **Opinie i rezolucje Komitetu są również dostępne w bazie danych¹⁰⁶ na stronie internetowej tej instytucji.** Wewnętrzne dokumenty Komitetu są udostępniane poprzez rejestr dokumentów¹⁰⁷, a dokumenty, które

---

¹⁰⁵ Podobnie jak w przypadku opinii Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, teksty Komitetu Regionów opublikowane w *Dzienniku Urzędowym* nie zawierają numeracji tych dokumentów nadawanej mu przez Komitet. Zdecydowanie utrudnia to wyszukiwanie. Numery te są uwzględnione przez bazę opinii ulokowaną na serwerze tej instytucji.

¹⁰⁶ <http://coropinions.cor.eu.int/coropinions.aspx?culture=en>

¹⁰⁷ <http://www.cor.eu.int/red/en/search.htm> – por. podrozdział „Rejestr Komitetu Regionów” w rozdz. „Dostęp do dokumentów Unii Europejskiej”.

są przedmiotem aktualnych prac Komitetu, zawiera baza TOAD (Transfer of Administrative Documents)¹⁰⁸.

10.4. Inne publikacje Komitetu

Poza tymi dokumentami Komitet publikuje serię bardzo ciekawych opracowań dotyczących różnych problemów regionalnych¹⁰⁹. Wydaje on również periodyk pt. *Regiony i gminy Europy*¹¹⁰, który zawiera przegląd jego aktualnej działalności. Uzupełnieniem informacji o pracach Komitetu są komunikaty prasowe dostępne w bazie Rapid, jak również na serwerze Komitetu.

*Regiony i gminy
Europy*

11. EUROPEJSKI BANK CENTRALNY

11.1. Akty EBC

Europejski Bank Centralny (EBC) jest jednym z najważniejszych organów wyspecjalizowanych, zajmujących się polityką monetarną. **Jest on upoważniony do przyjmowania aktów, które są uchwalane przez Radę Prezesów** – główny organ zarządzający Europejskiego Banku Centralnego i Europejskiego Systemu Banków Centralnych. Rada Prezesów może przekazać część swoich uprawnień do wydawania aktów prawnych Zarządowi.

Bank może wydawać rozporządzenia, wytyczne, decyzje, zalecenia i instrukcje oraz opinie. Rozporządzenia publikowane są obowiązkowo w serii L *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*. Jak dotąd zostało wydanych tylko kilkanaście takich rozporządzeń. Wytyczne, decyzje, zalecenia i instrukcje Europejskiego Banku Centralnego są sporządzane w jednym z języków urzędowych i przekazywane adresatom. Nie ma obowiązku ich publikacji w *Dzienniku Urzędowym*, tzn. za każdym razem decydują o tym organy banku.

**Kategorie aktów
Europejskiego Banku
Centralnego**

Obowiązkowej publikacji w serii C *Dziennika Urzędowego* podlegają opinie wydane przez Europejski Bank Centralny w **ramach procedur legislacyjnych**. Bank może również przyjmować **opinie z inicjatywy własnej** i kierować je albo do instytucji unijnych, albo do krajowych banków centralnych. Te ostatnie opinie nie muszą być publikowane w *Dzienniku Urzędowym*.

**Kategorie opinii
Europejskiego Banku
Centralnego**

---

¹⁰⁸ <http://www.toad.cor.eu.int/>

¹⁰⁹ <http://www.cor.eu.int/en/documents/studies.htm>

¹¹⁰ <http://www.cor.eu.int/en/press/newsletter.htm>

11.2. Numeracja dokumentów EBC i ich wyszukiwanie

Podwójna numeracja dokumentów Europejskiego Banku Centralnego

Wszystkie dokumenty banku są oznaczane i numerowane. Na uwagę zasługuje fakt, że akty prawne banku publikowane w *Dzienniku Urzędowym* uzyskują nowe oznaczenia i numery zgodnie z zasadami przyjętymi dla tej publikacji. Oznacza to, że np. rozporządzenia, wytyczne, decyzje, zalecenia posiadają podwójną numerację: jedną nadaną przez bank (oznaczenia zaczynające się na ECB), drugą – przez *Dziennik Urzędowy*, np. rozporządzenie oznaczone przez bank ECB/2004/21 w *Dzienniku Urzędowym* otrzymało numer 2181/2004. W *Dzienniku Urzędowym* wymieniane są oba te oznaczenia.

Akty prawne banku publikowane w *Dzienniku Urzędowym* są do odnalezienia w EUR-Leksie i bazie CELEX¹¹¹. Związki opinii banku z procedurami legislacyjnymi wykazują baza PreLex i Obserwatorium Legislacyjne. Pozostałe dokumenty można odnaleźć na stronie internetowej banku (<http://www.ecb.int>).

11.3. Dostęp do wewnętrznych dokumentów EBC

Obrady organów Europejskiego Banku Centralnego są poufne. Czasami zdarza się, że Rada Prezesów podaje jakieś informacje do publicznej wiadomości. **Dostęp do wewnętrznych dokumentów jest udzielany zgodnie z decyzją 2004/258/WE**¹¹². Jest on w praktyce bardzo ograniczony ze względu na materię, jaką zajmuje się bank. Dokumenty niejawnne¹¹³ są udostępniane po 30 latach od ich sporządzenia, o ile okres ochronny nie zostanie wydłużony.

11.4. Sprawozdania EBC

Sprawozdania roczne i kwartalne Europejskiego Banku Centralnego

Bank co roku przedkłada Radzie Unii Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu i Komisji Europejskiej, jak również Radzie Europejskiej sprawozdanie z działalności Europejskiego Systemu Banków Centralnych i polityki monetarnej¹¹⁴. Sprawozdania dotyczące działalności Europejskiego Systemu Banków Centralnych publikowane są obowiązkowo przynajmniej raz na kwartał, a skonsolidowane sprawozdanie finansowe co tydzień¹¹⁵. Raporty te są udostępniane na stronie internetowej banku.

¹¹¹ Por. przypis 27.

¹¹² *Decyzja Europejskiego Banku Centralnego z dnia 4 marca 2004 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Europejskiego Banku Centralnego (ECB/2004/3) (2004/258/WE)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 5, s. 51.

¹¹³ Por. Definicję dokumentu niejawnego w rozdz. „Dostęp do informacji Unii Europejskiej”.

¹¹⁴ <http://www.ecb.int/pub/annual/html/index.en.html>

¹¹⁵ <http://www.ecb.int/press/pr/wfs/2005/html/index.en.html>

12. RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

12.1. Skargi, zalecenia wstępne, opinie i sprawozdania specjalne

Dokumentację Rzecznika Praw Obywatelskich stanowią przede wszystkim dokumenty związane ze skargami złożonymi przez obywateli Unii Europejskiej na jedną z instytucji lub organów unijnych (z wyjątkiem Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji) dotyczące niewłaściwego administrowania. Dochodzenie w sprawie niewłaściwego administrowania rzecznik może rozpocząć także z inicjatywy własnej. Na dokumentację tego organu składają się: **same skargi, sprawozdania zawierające zalecenia wstępne**, jakie rzecznik przekazuje właściwej instytucji po stwierdzeniu niewłaściwego administrowania, **opinie zakarżonej instytucji**, które są odpowiedzią na zalecenia rzecznika oraz **sprawozdania specjalne**. Te ostatnie składane są przez rzecznika Parlamentowi Europejskiemu w przypadku, gdy dana instytucja w niedostateczny sposób zastosuje się do jego zaleceń. Oprócz tego rzecznik przedstawia Parlamentowi Europejskiemu sprawozdanie roczne ze swojej działalności zawierające wyniki dochodzeń.

Kategorie dokumentów Rzecznika Praw Obywatelskich

12.2. Dostęp do dokumentów Rzecznika Praw Obywatelskich

Na stronie internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich są dostępne jego decyzje w poszczególnych sprawach od połowy 1998 roku¹¹⁶. Oddzielnie wymienione są zalecenia¹¹⁷ skierowane do instytucji i organów wspólnotowych oraz sprawozdania roczne¹¹⁸. W ***Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w serii C*** rzecznik publikuje zawiadomienia o sprawozdaniach rocznych i specjalnych. Zawiadomienia te zawierają informacje o trybie dostępu do tych dokumentów. Dokumenty rzecznika nieudostępnione w Internecie można uzyskać na wniosek (z zachowaniem poufności danych osoby skarżącej). Skargi wniesione do rzecznika są numerowane, np. 2862/2004/GG. Ostatnie litery to inicjały prawnika, który zajmował się daną skargą.

Decyzje i zalecenia Rzecznika Praw Obywatelskich

BIBLIOGRAFIA

1. Leanerts K.: *The future organisation of the European Courts* [online], Brugge 2005, dostępny: <http://www.coleurop.be/content/studyprogrammes/law/studyprog/pdf/Research%20Paper%20202005%20Lenaerts.pdf>
2. Michałowska-Gorywoda K.: *Podjęmowanie decyzji w Unii Europejskiej*, Warszawa 2002, 356 s.

¹¹⁶ <http://www.euro-ombudsman.eu.int/decision/en/default.htm>

¹¹⁷ <http://www.euro-ombudsman.eu.int/recommen/en/default.htm>

¹¹⁸ <http://www.euro-ombudsman.eu.int/report/pl/default.htm>

3. Mik C.: *System instytucjonalny Unii Europejskiej* [w:] Mik C.: *Europejskie prawo wspólnotowe: zagadnienia teorii i praktyki*. T. 1, Warszawa 2000, s. 110–261.
4. Scheller H.K.: *European Central Bank: history, role and functions* [online], Frankfurt am Main 2004, dostępny: <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/ecbhistoryrolefunctions2004en.pdf>

DOSTĘP DO DOKUMENTÓW UNII EUROPEJSKIEJ

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	42
1. Jawność i przejrzystość Unii Europejskiej	42
2. Prawo dostępu do dokumentów	46
3. Dostęp bezpośredni do dokumentów	51
4. Rejestry dokumentów	54
4.1. Rejestr Rady Unii Europejskiej	56
4.2. Rejestr Parlamentu Europejskiego	58
4.3. Rejestry Komisji Europejskiej	60
4.4. Rejestr Komitetu Regionów	62
4.5. Rejestr Komitetu Ekonomiczno-Społecznego	63
4.6. Rejestry instytucji – podsumowanie	64
5. Informacje niejawne Unii Europejskiej	64
Bibliografia	73

WYKAZ RAMEK I TABEL

1. Ramka 1. Wybrane systemy bezpośredniego dostępu do dokumentów UE	53
2. Ramka 2. Adresy internetowe rejestrów dokumentów instytucji i organów Unii Europejskiej	55
3. Tabela 1. Liczba dokumentów w wybranych unijnych rejestrach w dniu 31.12.2003	55
4. Tabela 2. Porównanie rejestrów dokumentów instytucji i organów Unii Europejskiej	65
5. Ramka 3. Kategorie informacji niejawnych UE	71
6. Tabela 3. Liczba dokumentów sensytywnych Rady Unii Europejskiej w latach 2002–2003	72

WPROWADZENIE

Dostęp do dokumentów i publikacji Unii Europejskiej to zagadnienie bardzo obszerne i złożone. Przede wszystkim należy pamiętać, że dostęp ten jest regulowany wieloma odrębnymi zasadami. Do najważniejszych z nich zaliczają się zasady publikacji unijnych materiałów oraz uregulowania prawne dotyczące dostępu do tych dokumentów, które nie zostały opublikowane, a także do tych, które zostały przekazane do archiwów. W specjalny sposób Unia Europejska uregulowała kwestie ochrony danych osobowych i tajemnicy statystycznej oraz dostępu do informacji o środowisku. Całość zamykają zagadnienia organizacji dostępu do tych materiałów w unijnych sieciach ośrodków informacji.

Dokumenty i publikacje instytucji oraz organów Unii Europejskiej zostały zaprezentowane w rozdziale pierwszym. W **niniejszym opracowaniu zostaną omówione ogólne zasady dostępu do dokumentów¹ unijnych wynikające z traktatów i aktów prawa wtórnego**. Zasady te zostały odniesione przede wszystkim do instytucji i organów oraz w bardzo ograniczonym zakresie do unijnych agencji. W artykule tym nie zostały podjęte tematy dostępu do danych osobowych, danych statystycznych oraz informacji o środowisku, a także zagadnienia unijnych sieci ośrodków informacji.

W niniejszym artykule stosuję zamiennie pojęcie „informacje lub dokumenty niejawne” oraz „informacje lub dokumenty tajne” na oznaczenie wszystkich informacji i dokumentów, do których dostęp jest z jakiegoś powodu prawnie ograniczony. Natomiast termin „informacje lub dokumenty sensytywne” stosuję wyłącznie w zakresie wyznaczonym przez art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 1049/2001 (por. poniżej „Informacje niejawne Unii Europejskiej”). Pojęcie „dokumenty sensytywne” w całości zawiera się w pojęciu „dokumenty niejawne”.

1. JAWNOŚĆ I PRZEJRZYSTOŚĆ UNII EUROPEJSKIEJ

Przejrzystość działań Wspólnot Europejskich była przedmiotem debat od początku integracji europejskiej. Podjęte wówczas decyzje dotyczące jawności lub tajności posiedzeń poszczególnych instytucji wspólnotowych oraz ich podstawowych dokumentów na długi czas wyznaczyły podstawowe ramy tego, co dziś nazywamy polityką jawności i przejrzystości. Problem ten stał się jednak bardziej widoczny dopiero w latach 90. Złożyło się na to wiele czynników.

---

¹ Por. definicję publikacji i dokumentów w rozdz. „Dokumenty i publikacje instytucji i organów Unii Europejskiej”.

Pierwszym były prace nad *Traktatem o Unii Europejskiej* (Maastricht, 1992 r.) oraz problemy z jego ratyfikacją. Holendrzy podczas wstępnych prac bardzo zabiegali o wpisanie do traktatu prawa obywateli do wiedzy o tym, co przyszała Unia Europejska będzie robić w ich imieniu². Stanowiska tego nie popierały wystarczająco inne państwa członkowskie, w związku z czym holenderski pomysł nie znalazł odzwierciedlenia w projekcie tego traktatu. Jedyna wzmianka o jawności pojawiła się w *Deklaracji w sprawie dostępu do informacji* (nr 17) dołączonej do traktatu. Jednak ratyfikacja Traktatu z Maastricht po raz pierwszy pokazała wyraźnie rozdźwięk pomiędzy tym, co myślą politycy i dyplomaci o integracji europejskiej a tym, co myślą o niej społeczeństwa państw członkowskich. **Po raz pierwszy nie można było zlekceważyć pytania o społeczne poparcie dla idei integracji europejskiej.** Podczas ratyfikacji Duńczycy odrzucili traktat w referendum, a we Francji w analogicznym referendum traktat został przyjęty niewielką przewagą głosów. Wiele kontrowersji wzbudził on również w Wielkiej Brytanii i Niemczech. Konsekwencje tego faktu były bardzo istotne, ponieważ niez zaakceptowanie traktatu przez jedno państwo członkowskie powoduje jego odrzucenie w skali całej Wspólnoty Europejskiej. Jednym z ważnych powodów duńskiego „nie” był brak wiedzy na temat Unii Europejskiej oraz zastrzeżenia co do jawności jej procesu decyzyjnego. W celu rozwiązania problemu z ratyfikacją rozpoczęto dodatkowe pertraktacje zmierzające do nakłonienia Duńczyków do zmiany zdania. W Danii rozgorzała dyskusja nad miejscem i pozycją tego kraju w Unii Europejskiej, a kwestia jawności i otwartości działań Unii była jednym z poruszanych tematów³.

Z tego powodu problem jawności stał się jednym z przedmiotów obrad dwóch kolejnych szczytów Rady Europejskiej w Birmingham i Edynburgu (1992). Rada Europejska pozytywnie przyjęła działania Komisji Europejskiej mające na celu zwiększenie jawności, tzn. decyzje o corocznej publikacji programu prac Komisji oraz rozszerzeniu społecznej konsultacji na etapie przygotowywania nowych aktów prawnych. W stosunku do Rady Unii Europejskiej Rada Europejska zaleciła wprowadzenie zasady otwartości w przypadku niektórych spotkań tego gremium. **Publicznie miały się odbywać dyskusje nad programem prac Rady** (zarówno w składzie ogólnym, jak i ekonomiczno-finansowym) w sprawie najważniejszych z punktu widzenia interesu Unii Europejskiej inicjatyw **oraz wstępne rozważania na temat nowych prac legislacyjnych.** Negocjacje nad uchwalanymi aktami prawnymi nadal miały pozostawać

² Bunyan, T.: *Secrecy and openness in the European Union: the ongoing struggle for the freedom of information* [online], 2002, dostępne: <http://www.freedominfo.org/case/eustudy/index.html>

³ Zob. Memorandum „Dania w Europie” przedstawione przez rząd duński 30 października 1992 r. pozostałym państwom członkowskim.

stać tajne. W konsekwencji, w Edynburgu podjęto decyzję gwarantującą Danii odmienny status w odniesieniu do niektórych rozwiązań Traktatu z Maastricht. Ta zmiana pozwoliła na ogłoszenie drugiego referendum w sprawie ratyfikacji tego Traktatu w Danii, jak się później okazało, zakończono go pomyślnie dla Unii.

Wpływ rozszerzenia
na politykę jawności

Drugim bardzo ważnym czynnikiem, który przyczynił się do wprowadzenia na stałe tematu jawności poczynań Unii na fora instytucji europejskich, było rozszerzenie Unii Europejskiej w 1995 r. o dwa kolejne państwa skandynawskie: Szwecję i Finlandię. Obecność zwłaszcza tej pierwszej w bardzo istotny sposób wpłynęła na podejmowanie tematu jawności podczas wielu europejskich debat. **Państwa skandynawskie, a szczególnie Szwecja, mają wieloletnią tradycję i praktykę w prowadzeniu polityki otwartości i jawności w swoich krajach.** Dla tych państw prawo do informacji jest jednym z podstawowych praw obywatelskich gwarantowanych przez ich konstytucje⁴.

Jawność
a Internet

Trzecim czynnikiem, który spowodował dyskusję na temat przejrzystości i otwartości Unii Europejskiej, był Internet. Rozpowszechnienie tego środka komunikacji pozwala na tanie i szybkie dotarcie do bardzo dużej grupy odbiorców. Unia Europejska dość wcześnie zaczęła wykorzystywać Internet do promowania swojej działalności. Powstało jednak pytanie, jakie informacje o Unii Europejskiej powinny być dostępne w Internecie oraz jakie systemy informacyjne powinny być stworzone w celu efektywnego prezentowania informacji obywatelom Unii Europejskiej. Łatwość, z jaką informacje publikowane są w Internecie, powoduje zwiększony na nie popyt. Aktywna część obywateli Unii Europejskiej stale składa wnioski do unijnych instytucji o dodatkowe informacje. Paradoksalnie, **Internet, w lepszy sposób zaspakajając potrzeby informacyjne obywateli Unii Europejskiej, jest jednocześnie jedną z przyczyn „zwiększenia apetytu” na nie.** To ostatnie zaś powoduje m.in. niekończące się debaty nad rozszerzeniem zakresu informacji jawnych.

Cele
polityki jawności

Dlaczego Unia Europejska prowadzi politykę jawności i otwartości? Odpowiedź na to pytanie wydaje się oczywista. Prowadzenie tej polityki wynika przede wszystkim z konieczności uzyskania akceptacji dla jej poczynań. Podając do publicznej wiadomości informacje o podejmowanych decyzjach, umożliwia się społeczeństwu wyrażenie aprobaty lub dezaprobaty wobec tych działań. Otwartość jest więc **jednym ze sposobów uzyskiwania społecznego poparcia.** Drugim bardzo ważnym zadaniem polityki jawności jest **możliwość kontroli poczynań władzy publicznej.** Kontrola ta powinna powodować większą racjonalność i efektywność działań unijnych instytucji.

⁴ Nie należy jednak zapominać, że także Dania od pierwszego dnia swojego członkostwa we Wspólnotach Europejskich (1973) zabiegała o większą otwartość i jawność instytucji wspólnotowych.

Bardzo ciekawie przedstawia się też dyskusja nad celami przypisywanymi jawności w Unii Europejskiej. Interesującego porównania Unii Europejskiej ze Stanami Zjednoczonymi w tym zakresie dokonała Amanda Frost⁵. Dowodzi ona, że powody, dla których w ostatnich latach zarówno w Unii Europejskiej, jak i w Stanach Zjednoczonych rozwijana jest polityka przejrzystości, wynikają z zupełnie innych założeń i oczekiwań. Autorka podkreśla, że **dla Unii Europejskiej jawność nie jest celem samym w sobie**, ale że jest to etap na drodze do większego zaangażowania społeczeństw państw członkowskich w sprawy Unii, który w przyszłości ma doprowadzić do ich bezpośredniego udziału w procesie decyzyjnym tej organizacji⁶. W Stanach Zjednoczonych natomiast uważa się, że polityka jawności położy kres korupcji i nadużyciom władzy.

Jawność w Unii
a jawność
w USA

Temat jawności Unii Europejskiej jest bardzo często poruszany przy okazji dyskusji na temat tak zwanego deficytu demokratycznego Unii Europejskiej⁷. Jawność, otwartość, dostęp do informacji są postrzegane jako działania mające na celu niwelowanie braku demokratycznej legitymizacji instytucji, które w Unii podejmują decyzje. Nie negując bardzo ważnej roli polityki jawności i przejrzystości w Unii Europejskiej, niektórzy autorzy dowodzą, że nie jest ona w stanie rozwiązać problemu deficytu demokratycznego, ponieważ nigdy nie zastąpi udziału obywateli w procesie decyzyjnym i ich wpływu na ten proces⁸. Zwraca się również uwagę, że większa otwartość (np. jawność posiedzeń Rady Unii Europejskiej) może w znacznym stopniu wpłynąć negatywnie na efektywność działania Unii Europejskiej. A. Héritier uważa, że jawność posiedzeń Rady Unii Europejskiej spowodowałaby paraliż tej instytucji, bowiem reprezentanci poszczególnych państw, wystawieni na publiczną

Jawność a deficyt
demokratyczny

---

⁵ Frost A.: *Restoring faith in government: transparency reform in the United States and the European Union*, „European Public Law”, 2003, No 1, s. 87–104.

⁶ Do nowych inicjatyw w tym zakresie należy przygotowywana przez Komisję Europejską nowa strategia komunikacji bardziej skierowana na wysłuchiwanie opinii obywateli (por. *Raport generalny na temat działalności Unii Europejskiej 2004*, Luksemburg 2005, s. 93–94; *Action plan to improve communicating Europe by the Commission* [online], 20.07.2005, dostępne: http://europa.eu.int/comm/dgs/press_communication/pdf/communication_com_en.pdf)

⁷ Terminu „deficyt demokratyczny” używa się często, aby wskazać na fakt, że niektóre organizacje, takie jak ONZ czy UE, cierpią na brak demokracji. W przypadku Unii oznacza to, że jej struktura jest zdominowana przez instytucję łączącą uprawnienia prawodawcze i wykonawcze (Rada UE) oraz instytucję nie mającą demokratycznej legitymacji (Komisja Europejska), przy niedostatecznej roli Parlamentu Europejskiego w procesie tworzenia prawa.

⁸ Frost A.: *Restoring faith in government: transparency reform in the United States and the European Union*, „European Public Law”, 2003, No 1, s. 87–104; Héritier A.: *Composite democracy in Europe: the role of transparency and access to information*, „Journal of European Public Policy”, 2003, No 5, s. 814–833.

krytykę, przyjmowałyby bardzo sztywne stanowiska uniemożliwiające osiągnięcie kompromisu w wielu kwestiach⁹.

Modele polityki
jawności

Spory wokół możliwych modeli polityki jawności Unii Europejskiej oscylują pomiędzy dwoma podstawowymi koncepcjami: **jawnością rozumianą jako dostęp do informacji** oraz **jawnością rozumianą jako działania informacyjne**. W pierwszym przypadku obywatelom daje się prawo śledzenia działań władzy publicznej, w drugim zaś obywatele są odbiorcami przetworzonej informacji o działaniach władzy. W tym ostatnim przypadku ważną rolę odgrywają społeczne konsultacje oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi. W pierwszym rozwiązaniu zakłada się aktywną postawę obywateli, w drugim zaś w większości przypadków pozostają oni biernymi odbiorcami informacji. W praktyce żadna z tych koncepcji nie występuje w czystej postaci, a stosowane rozwiązania zwracają się bardziej ku jednemu lub drugiemu modelowi. Dyskusja nad otwartością Unii Europejskiej wciąż trwa. Obecny kształt rozwiązań jest prawdopodobnie tylko jednym z etapów na drodze ku docelowym rozwiązaniom.

2. PRAWO DOSTĘPU DO DOKUMENTÓW

Prawdopodobnie za sprawą duńskiego weta wobec Traktatu z Maastricht instytucje potraktowały sprawę jawności bardziej poważnie niż zobowiązywał je do tego *Traktat o Unii Europejskiej*. W konsekwencji tych wydarzeń Rada Unii Europejskiej i Komisja Europejska przyjęły 6 grudnia 1993 r. kodeks postępowania dotyczący jawności dokumentów tych instytucji. Kodeks wszedł w życie na mocy dwóch decyzji tych instytucji¹⁰. Śladem Komisji i Rady poszły inne instytucje i organy Unii Europejskiej, które w latach następnych przyjęły analogiczne przepisy. Wadą jednak tych wszystkich postanowień była niejednorodność przyjętych rozwiązań.

Dostęp do dokumentów Wspólnoty Europejskiej i Unii Europejskiej w prawie traktatowym: art. 207 ust. 3 i 255 TWE, art. 28 ust. 1 i 41 ust. 1 TUE

Dopiero Traktat z Amsterdamu zmienił definitywnie kwestię prawa dostępu do dokumentów posiadanych przez Radę Unii Europejskiej, Parlament Europejski i Komisję Europejską. W nowej wersji Traktatu o Wspólnocie Europejskiej pojawił się art. 255 oraz dwie nowe deklaracje państw członkowskich w sprawie art. 191a¹¹ ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz w sprawie postanowień dotyczących przejrzystości, dostępu do dokumentów oraz zwalczania nad-

⁹ Héritier A.: *Composite democracy in Europe: the role of transparency and access to information*, „Journal of European Public Policy”, 2003, No 5, s. 814–833.

¹⁰ *Council Decision of 20 December 1993 on public access to Council documents (93/731/EC)*, OJ 1993 L 340, s. 43; *Commission Decision of 8 February 1994 on public access to Commission documents (94/90/ECSC, EC, Euratom)*, OJ 1994 L 46, s. 58.

¹¹ Art. 191a Traktatu z Amsterdamu po zmianie numeracji wprowadzonej przez ten traktat to art. 255.

użyć finansowych¹². Postanowienia art. 255 TWE stosuje się także do dokumentów związanych ze wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa oraz współpracą policyjną i sądową w sprawach karnych.

W dziedzinie dostępu do dokumentów Unii Europejskiej ustalono w Amsterdamie, że takie prawo ma każda osoba fizyczna lub prawna mieszkająca lub posiadająca przedsiębiorstwo zarejestrowane w Unii Europejskiej. Prawo to obejmuje dokumenty Parlamentu Europejskiego, Rady Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej. **Państwa członkowskie Unii Europejskiej zastrzegły sobie jednak prawo do decydowania o ujawnieniu lub utajeniu dokumentów, których są autorami.** W nowej deklaracji państwa członkowskie zgadzają się na to, aby prawo dostępu do informacji, będących w posiadaniu Parlamentu Europejskiego, Rady Unii Europejskiej oraz Komisji Europejskiej, dotyczyło również tych sytuacji, w których wyżej wymienione instytucje działają w imieniu Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali oraz Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej.

Traktat z Amsterdamu zmienił również przepisy traktatowe dotyczące Rady Unii Europejskiej. Art. 207 ust. 3 zobowiązuje tę instytucję do opracowania regulaminu dostępu do swoich dokumentów.

Traktatowe prawo o dostępie obywateli do dokumentów Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej zostało szczegółowo rozwinięte w rozporządzeniu nr 1049/2001¹³. **Rozporządzenie to umożliwiło rozszerzenie zakresu osób**, którym przysługuje to prawo, także na osoby spoza Unii Europejskiej, np. obywateli państw, które starają się o członkostwo w tej organizacji. Przyznanie im tego prawa nakłada na wyżej wymienione instytucje takie same zobowiązania jak w przypadku obywateli Unii Europejskiej. **Rozporządzenie rozszerza ponadto zakres dokumentów**, do których gwarantowane jest prawo dostępu, na dokumenty będące w posiadaniu tych instytucji, nie ograniczając go tylko do tych, których są one autorami. Rada Unii Europejskiej wyliczyła również powody, dla których pewne informacje i dokumenty będą traktowane jako niejawne (por. niżej podrozdział „Informacje niejawne Unii Europejskiej”).

Parlament Europejski, Rada Unii Europejskiej i Komisja Europejska we wspólnej deklaracji¹⁴ zgodziły się, iż postanowienia dotyczące dostę-

Dokumenty instytucji unijnych a dokumenty państw członkowskich

Podstawowa regulacja dotycząca prawa dostępu obywateli do unijnych dokumentów – rozporządzenie 1049/2001

¹² Deklaracje odpowiednio nr 35 i 41, załączone do Traktatu z Amsterdamu, [w:] Akty podstawowe prawa Unii Europejskiej, Dziennik Ustaw, Załącznik nr 2 do nru 90, 30.04.2004, poz. 864, T. II, s. 603.

¹³ *Rozporządzenie (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 3, s. 331.

¹⁴ *Joint declaration relating to Regulation (EC) No 1049/2001 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents*, OJ 2001 L 173, s. 5.

Dostęp do dokumentów agencji Unii Europejskiej

pu do dokumentów powinny również dotyczyć wszystkich agencji Unii Europejskiej, w związku z czym znowelizowano 15 rozporządzeń¹⁵ regulujących istnienie tych agencji, w celu zawarcia w nich postanowień o prawie obywateli do dostępu do ich dokumentów. Każda nowa agencja wraz z powołaniem zostaje zobowiązana do udostępniania swoich dokumentów. Niezależnie od tych poczynań, Europejski Bank Centralny¹⁶, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny¹⁷, Komitet Regionów¹⁸ i Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej¹⁹ oraz Trybunał Obrachunkowy²⁰ zobowiązały się do udostępniania swoich dokumentów.

Konwent Europejski a rozporządzenie 1049/2001

Próby rozszerzającej interpretacji rozporządzenia nr 1049/2001 w odniesieniu do objętych nim instytucji również napotykały na ograniczenia. W 2002 r. Konwent Europejski odmówił dostępu do swoich wewnętrznych dokumentów na podstawie rozporządzenia nr 1049/2001. Sprawa była przedmiotem skargi do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, który po analizie zgodził się, że dokumenty Konwentu Europejskiego nie podlegają temu rozporządzeniu.²¹

Dostęp bezpośredni do dokumentów

Rozporządzenie o dostępie do dokumentów przewiduje dwojaki tryb dostępu: bezpośredni oraz na wniosek. **Dostęp bezpośredni oznacza, że pewne informacje i dokumenty są publicznie udostępniane przez instytucje wspólnotowe poprzez publikację w Internecie lub w formie drukowanej.** W Internecie tworzone są systemy bezpośredniego udostępniania zawierające dokumenty szczególnie istotne dla funkcjonowania Unii Europejskiej. Są to przede wszystkim akty prawne, orzecznictwo oraz dokumenty procesu legislacyjnego. Instytucje wspólnotowe na swoich stronach internetowych zamieszczają dużo więcej dokumentów niż wynika to z samego rozporządzenia. Przede wszystkim są tam

¹⁵ Rozporządzenia od nr 1641/2003 do 1655/2003 opublikowane w OJ 2003 L 245.

¹⁶ *Decyzja Europejskiego Banku Centralnego z dnia 4 marca 2004 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Europejskiego Banku Centralnego (ECB/2004/3) (2004/258/WE)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 5, s. 51.

¹⁷ *Decision of the European Economic and Social Committee of 1 July 2003 on public access to European Economic and Social Committee documents (2003/603/EC)*, OJ 2003 L 205, s. 19.

¹⁸ *Committee of the Regions Decision No 64/2003 of 11 February 2003 on public access to Committee of the Regions documents*, OJ 2003 L 160, s. 96.

¹⁹ *Decyzja Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej z dnia 13 kwietnia 2004 r. dotycząca wykonania rozporządzenia (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie publicznego dostępu do dokumentów (2004/605/WE)*, Dz. Urz. UE 2004 L 272, s. 13.

²⁰ *Decyzja nr 12–2005 Trybunału Obrachunkowego Wspólnot Europejskich z dnia 10 marca 2005 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Trybunału Obrachunkowego*, Dz. Urz. UE 2005 C 96, s. 1.

²¹ *Decision of the European Ombudsman on complaint 1795/2002/IJH as it relates to the European Convention* [online], 2003, dostępne: <http://www.euro-ombudsman.eu.int/decision/en/021795convention.htm>

publikowane te informacje, które, w opinii instytucji, będą budzić duże zainteresowanie.

Udostępnianie na wniosek dotyczy tych dokumentów, które nie zostały wcześniej podane do publicznej wiadomości w pełnym brzmieniu. Zasada jest, aby we wniosku został jednoznacznie określony dokument, o który chodzi wnioskodawcy (instytucje unijne nie udziela informacji, jeżeli we wniosku napiszemy np.: proszę przysłać wszystko na temat rolnictwa). W trybie udostępniania na wniosek istotne jest pytanie: skąd obywatel ma wiedzieć, jakimi dokumentami dysponują instytucje? Częściowo wiedzę tę można uzyskać śledząc komunikaty podawane na konferencjach prasowych²². Za dobre źródła informacji można też uznać inne dokumenty unijne, w których znajdują się odniesienia do interesujących nas dokumentów. Jednak wszystkie te sposoby są dość ułomne i zawodne. Rozwiązaniem lepszym — choć nie idealnym — są rejestry dokumentów instytucji unijnych. Rozporządzenie nr 1049/2001 nakłada na instytucje obowiązek tworzenia rejestrów posiadanych dokumentów. Rejestry są udostępniane w Internecie, a ich zadaniem jest ułatwianie dostępu do interesujących dokumentów.

Dostęp na wniosek

Wnioski w sprawie udostępnienia należy składać w formie pisemnej (także w formie elektronicznej) do instytucji, która dany dokument posiada. Jeżeli jednostka w ramach reformy instytucjonalnej została zlikwidowana, wniosek należy przesłać do sekretariatu generalnego danej instytucji lub jednostki odpowiedzialnej za dostęp do informacji w ramach tej instytucji. Wniosek powinien być sformułowany w jednym z języków urzędowych Unii Europejskiej. Dostęp do dokumentów jest bezpłatny, ale opłata może być pobrana, jeżeli poprosimy o kopię dokumentu dłuższego niż 19 stron formatu A4 i o przesłanie go na wskazany adres. Dokumenty przesyłane są pocztą tradycyjną lub elektroniczną. Kopie elektroniczne przesyłane są bezpłatnie. **Instytucje mają 15 dni roboczych na rozpatrzenie wniosku.** W przypadku odmowy udostępnienia, wnioskujący ma prawo do złożenia wniosku o powtórne rozpatrzenie tej sprawy (wniosek potwierdzający). Jeżeli instytucja ponownie odmówi dostępu, wnioskujący może zaskarżyć decyzję o odmowie do Sądu Pierwszej Instancji lub złożyć skargę do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich.

Wnioski w sprawie udostępniania

Osobnej analizy wymaga dostęp do informacji pozostających w dyspozycji Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej. Deklaracja dołączona do Traktatu z Amsterdamu zobligowała instytucje działające w ramach Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej do stosowania zasad dostępu według norm obowiązujących we Wspólnocie Europejskiej, ale w niektórych przypadkach **regulacje Euratomu dotyczą informacji specyficznych dla tej Wspólnoty.** Informacjami będącymi w posiadaniu

Dostęp do informacji Euratomu: art. 13 i 24 TEWEA

²² Baza Rapid <http://europa.eu.int/rapid/>

Euratomu dysponuje Komisja Europejska (art. 13 Traktatu), która w pewnych przypadkach może zobowiązać odbiorcę tych informacji do poufności. W przeciwieństwie do Traktatu o Wspólnocie Europejskiej, który nie odnosił się wprost do dokumentów tajnych, Traktat o Euratomie poświęca tej kwestii dużo uwagi (art. 24 Traktatu). Tajność została zapewniona informacjom uzyskanym przez Euratom podczas realizacji programów badawczych, o ile ujawnienie tych informacji mogłoby naruszyć interesy obronne przynajmniej jednego państwa członkowskiego. Postanowienia art. 24 Traktatu o Euratomie zostały rozwinięte w rozporządzeniu nr 3 z 31 lipca 1958 r. (por. poniżej „Informacje niejawne Unii Europejskiej”).

Zasady dostępu
do archiwów

Oddzielnie jest normowany w Unii Europejskiej dostęp do jej archiwów, tzn. miejsc przechowywania oryginalnych dokumentów mających wartość administracyjną lub historyczną.²³ W 1984 r. Komisja Europejska w imieniu wszystkich instytucji Wspólnot Europejskich zawarła umowę z Instytutem Uniwersytetu Europejskiego z Florencji²⁴ o utworzeniu archiwum wspólnotowego. **Archiwum Historyczne Unii Europejskiej, które powstało we Florencji w 1985 r.**, sukcesywnie uzupełnia swoje zasoby o dokumenty oficjalne Wspólnot Europejskich od 1952 roku. Gromadzi ono także wybrane, prywatne zbiory archiwalne związane z integracją europejską.

Zawartość
unijnych archiwów

Instytucje unijne przekazują do archiwum swoje dokumenty nie później niż po 15 latach od ich sporządzenia. Do Florencji przekazywane są oryginały dokumentów, natomiast każda z instytucji przechowuje w swojej siedzibie kopie na mikrofilmach. W takiej postaci są one udostępniane także w każdej z instytucji. Przed przekazaniem do archiwum usuwane są te dokumenty, które nie mają wartości administracyjnej lub historycznej. Do archiwum trafiają zarówno dokumenty, które były publicznie dostępne, jak i te, które są chronione tajemnicą. Jawne dokumenty przechowywane w archiwach są dostępne dla publiczności bez żadnych ograniczeń, natomiast dokumenty chronione tajemnicą (dokumenty niejawne) udostępnia się po 30 latach od ich sporządzenia, o ile podjęto decyzję o ich odtajnieniu. Procedura odtajnienia dokumentów

Tryb odtajniania
unijnych dokumentów

²³ *Rozporządzenie Rady (EWG, Euratom) nr 354/83 z dnia 1 lutego 1983 r. dotyczące udostępnienia do wglądu publicznego historycznych materiałów archiwalnych Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 16, t. 1, s. 3.; *Commission Decision No 359/83/ECSC of 8 February 1983 concerning the opening to the public of the historical archives of the European Coal and Steel Community*, OJ 1983 L 43, s. 14; *Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1700/2003 z dnia 22 września 2003 r. zmieniające rozporządzenie (EWG, Euratom) nr 354/83 dotyczące udostępnienia do wglądu publicznego historycznych materiałów archiwalnych Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 16, t. 1, s. 216.

²⁴ European University Institute <http://www.iue.it>

niejawnych powinna być przeprowadzana nie później niż po 25 latach od sporządzenia dokumentu. Jeżeli w wyniku tej procedury dokument nie został odtajniony, to taką procedurę powtarza się nie rzadziej niż co 5 lat. Rozporządzenia regulujące sprawy unijnych archiwów dodatkowo podkreślają, że w przypadku tajnych dokumentów Euratomu, dostęp nie jest udzielany, o ile dokumenty te nie zostaną odtajnione.

Jeżeli w archiwum znajdują się informacje dotyczące interesów handlowych lub ekonomicznych obywateli Unii Europejskiej, to zasady ujawniania takich dokumentów reguluje decyzja Komisji Europejskiej 89/196/WE²⁵. Według niej, w przypadku braku wyraźnego sprzeciwu osoby lub przedsiębiorstwa, których dotyczą te informacje, archiwum może ujawnić te dokumenty. Decyzja przewiduje odpowiednią procedurę zwrócenia się do zainteresowanych stron o wniesienie ewentualnego sprzeciwu.

W celu ułatwienia dostępu do zbiorów archiwalnych, **Instytut Uniwersytetu Europejskiego utworzył bibliograficzną bazę Eurhistar²⁶ umożliwiającą przeszukiwanie dokumentów dostępnych dla publiczności**. Oprócz tego poszczególne instytucje wspólnotowe prowadzą swoje wewnętrzne bazy archiwalne (np. Komisja Europejska tworzy bazę własnych dokumentów archiwalnych ARCHISplus²⁷).

3. DOSTĘP BEZPOŚREDNI DO DOKUMENTÓW

Bezpośredni dostęp do dokumentów jest bardzo ważnym elementem prawa o dostępie do dokumentów Unii Europejskiej, bowiem w praktyczny sposób zdejmuje z instytucji i organów unijnych obowiązek odpowiadania na tysiące wniosków o podstawowe dokumenty. Patrząc z perspektywy obywatela Unii Europejskiej, takie rozwiązanie zdecydowanie skraca też czas dostępu do poszukiwanych informacji. Podstawowe jednak pytanie, jakie rodzi ta forma dostępu, dotyczy zakresu ujawnianych w ten sposób informacji oraz ich organizacji.

Instytucje unijne decydując o tym, jakie informacje będą dostępne bezpośrednio w Internecie, jednocześnie decydują, jakich informacji nie będą w ten sposób ujawniać. Czasami wybór jest podyktowany stopniem zainteresowania obywateli daną grupą informacji, czasami jednak

Zakres dostępu
bezpośredniego

Dostępność Dokumentów SEC:

- na wniosek w Komisji Europejskiej
- bezpośrednio w rejestrze Parlamentu Europejskiego

²⁵ Decyzja Komisji z dnia 3 marca 1989 r. ustanawiająca szczegółowe zasady dotyczące ujawnienia dokumentów objętych tajemnicą zawodową lub handlową (89/196/EWG, Euratom, EWWiS), Dz.Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 1, s. 99.

²⁶ Eurhistar HYPERLINK „<http://www.iue.it/ECArchives/Eurhistar.shtml>” <http://www.iue.it/ECArchives/Eurhistar.shtml>

²⁷ ARCHISplus HYPERLINK „http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/archisplus/arcp_central.cfm?lng=en” http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/archisplus/arcp_central.cfm?lng=en

za takim wyborem może stać niechęć do ujawniania wewnętrznych materiałów. Przykładem takiego postępowania mogą być dokumenty Sekretariatu Generalnego Komisji Europejskiej (*Dokumenty SEC*), których Komisja Europejska nie zamieszcza w Internecie. Paradoksalnie, spora część tych dokumentów jest dostępna w systemach bezpośredniego udostępniania innej wspólnotowej instytucji, a mianowicie w rejestrze dokumentów Parlamentu Europejskiego. Dokumenty te można uzyskać również w Komisji Europejskiej, ale należy w tym celu złożyć wniosek o udostępnienie. Procedura dostępu jest więc w przypadku Komisji Europejskiej zdecydowanie dłuższa. W praktyce wiele osób zatrzymuje się w swoich poszukiwaniach informacji na etapie tego, co jest dostępne w systemach bezpośredniego udostępniania.

Organizacja systemów udostępniania bezpośredniego

Drugim ważnym zagadnieniem jest organizacja tych dokumentów. Unia Europejska rocznie wytwarza bardzo dużą liczbę dokumentów, które udostępnione w Internecie wzbogacają strony internetowe poszczególnych instytucji. Dużym problemem jednak jest odnajdywanie właściwych dokumentów. W celu ułatwienia dostępu tworzone są **tematyczne wortale gromadzące dokumenty określonego typu**, np. strona z decyzjami Komisji Europejskiej dotyczącymi fuzji przedsiębiorstw²⁸ czy strona informująca o stosunkach Unii ze światem²⁹ lub oddzielny serwer poświęcony pracom Konwentu Europejskiego³⁰. Tworzone są również publicznie dostępne bazy danych lub mówiąc szerzej – systemy informacyjne, np. baza TED (Tenders Electronic Daily) zawierająca *Suplement do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*.

Niedoskonałości narzędzi wyszukiwawczych

Nie zawsze sposób organizacji tych systemów w pełni odpowiada zapotrzebowaniom informacyjnym odbiorców informacji. **Najczęściej systemy udostępniania odzwierciedlają strukturę organizacyjną poszczególnych instytucji** i ich sposób myślenia o własnych dokumentach, który nie jest aż tak istotny dla osób szukających informacji o Unii Europejskiej. Największą słabością tych systemów są narzędzia do przeszukiwania tematycznego.

Do najważniejszych systemów bezpośredniego dostępu do dokumentów Unii Europejskiej należy zaliczyć: aktualnie reorganizowany **EUR-Lex**, **PreLex** oraz **Obserwatorium Legislacyjne**. EUR-Lex w przyszłości³¹ będzie podstawowym systemem informacji o prawie Unii Europejskiej zawierającym teksty traktatów, całą legislację, elektro-

²⁸ <http://europa.eu.int/comm/competition/mergers/cases/>

²⁹ http://europa.eu.int/comm/external_relations/cfs

³⁰ <http://european-convention.eu.int/bienvenue.asp?lang=EN>

³¹ Należy jednak ubolewać, że EUR-Lex został publicznie udostępniony w tak szczątkowej postaci przy jednoczesnej decyzji o zaprzestaniu aktualizacji bazy CELEX – do tej pory najlepszego systemu informacji o prawie Wspólnot i Unii Europejskiej. Niestety decyzje te spowodowały pogorszenie możliwości wyszukiwawczych w dokumentach prawnych Unii Europejskiej od początku 2005 roku.

niczną wersję *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*, dokumenty procesu legislacyjnego oraz orzecznictwo. PreLex i Obserwatorium Legislacyjne natomiast pełnią ważną rolę w informowaniu o przebiegu procesu decyzyjnego³². Należy podkreślić, że oba systemy stanowią duże osiągnięcie informacyjne, ponieważ odbiegają od standardowego opisu działalności jednej instytucji, prezentując informacje o wielu instytucjach jednocześnie.

PreLex i Obserwatorium – bazy, w których rekordem jest opis procedury

Ramka 1. Wybrane systemy bezpośredniego dostępu do dokumentów UE

<p>EUR-Lex http://europa.eu.int/eur-lex/lex/ PreLex http://europa.eu.int/prelex/apcnet.cfm?CL=pl Obserwatorium Legislacyjne http://www.europarl.eu.int/oeil/ TED http://ted.publications.eu.int Serwer Europa http://europa.eu.int/ Serwer Rady Unii Europejskiej i Rady Europejskiej http://ue.eu.int Serwer Europarl http://www.europarl.eu.int Serwer Curia http://curia.eu.int Serwer Europejskiego Banku Centralnego http://www.ecb.int Serwer Komitetu Regionów http://www.cor.eu.int Serwer Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego http://www.esc.eu.int</p>	<p>Najważniejsze bazy i serwery Unii Europejskiej</p>
---	---

Źródło: zestawienie własne

Traktując dostęp do dokumentów szerzej, to znaczy jako dostęp do informacji, można dojść do wniosku, że **wszystkie serwery internetowe instytucji i organów Unii Europejskiej spełniają obecnie funkcje systemów bezpośredniego udostępniania**. Podobnie można potraktować różnego rodzaju bazy danych tworzone przez Unię Europejską, np. bazę Rapid³³ czy bazę Idea³⁴. Pierwsza z baz zawiera komunikaty prasowe opisujące działania i stanowiska Unii, druga zaś jest bazą faktograficzną zawierającą wykaz pracowników unijnych instytucji.

Rapid – baza informacji prasowych z instytucji i organów Unii

Rozpatrując systemy bezpośredniego udostępniania informacji Unii Europejskiej jako pewną całość, można zauważyć brak centralnego planowania rozwoju tych systemów. Dominują rozwiązania koncentrujące się na poszczególnych instytucjach.

³² Więcej informacji zob.: *Systemy informacji o procesie legislacyjnym* [w:] Ogonowska A.: *Vademecum informacji o prawie Unii Europejskiej. Źródła i systemy informacyjne*, Warszawa 2003, s. 71–92.

³³ <http://europa.eu.int/rapi/>

³⁴ <http://europa.eu.int/idea/index.htm>

4. REJESTRY DOKUMENTÓW

Na odrębną analizę zasługują rejestry dokumentów unijnych instytucji i organów. **Obecnie jest dostępnych 7 rejestrów, z czego 3 są administrowane przez Komisję Europejską** (podstawowy rejestr Komisji, rejestr korespondencji przewodniczącego Komisji oraz rejestr dokumentów otrzymanych przez Komisję w ramach procedury komitologii³⁵).

Przegląd rejestrów instytucji i organów Unii Europejskiej

Pozostałe rejestry posiadają Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komitet Regionów oraz Komitet Ekonomiczno-Społeczny. Rejestr ma także jedna z agencji Unii Europejskiej – Urząd Harmonizacji w ramach Rynku Wewnętrznego³⁶, a utworzenie kolejnych planują Europejska Fundacja na Rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy, Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy oraz Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej.

Dobra administracja w sferze udostępniania dokumentów

Pierwsze rejestry powstały jeszcze przed wejściem w życie postanowień rozporządzenia nr 1049/2001, np. rejestr dokumentów Rady Unii Europejskiej został udostępniony 1 stycznia 1999 r., a rejestr korespondencji przewodniczącego Komisji Europejskiej – w czerwcu 2000 roku. Działania te pokazują, że instytucje i organy robią nie tylko to, co jest prawem nakazane, ale że w kwestiach jawności i otwartości podejmują inicjatywy pozostające w sferze „dobrej administracji”.

Zawartość i zasięg chronologiczny rejestrów

Istniejące rejestry pokazują dużą rozbieżność w pojmowaniu jawności przez poszczególne instytucje. Różnice te były wyraźne podczas procesu legislacyjnego rozporządzenia nr 1049/2001 i nadal są widoczne w realizacji postanowień tego rozporządzenia, którego efektem było także powstanie rejestrów. Istniejące rejestry są ciągle modernizowane i rozwijane. Zwiększają one swoją zawartość w bardzo szybkim tempie, więc prawdopodobnie w niedalekiej przyszłości powstanie problem archiwizacji części danych lub stworzenia dodatkowych narzędzi umożliwiających sprawne wyszukiwanie informacji w tych bardzo zasobnych bazach.

---

³⁵ Procedura komitologii to proces nadzorowania Komisji Europejskiej w zakresie sprawowania przez nią władzy wykonawczej. Komisja Europejska ma prawo wydawania aktów wykonawczych, jednak przed ich przyjęciem musi konsultować się w tych sprawach z komitetami doradczymi składającymi się z ekspertów państw członkowskich. Komitety te są powoływane przez Radę Unii Europejskiej w celu opiniowania propozycji aktów wykonawczych Komisji Europejskiej i, jeśli nie są w stanie ich zaakceptować, wysyłają informację o tym fakcie do Rady Unii Europejskiej, która w takim przypadku podejmuje ostateczną decyzję. Dodatkowo Parlament Europejski ma prawo badać te propozycje aktów wykonawczych, które są przygotowane na mocy aktów uchwalonych przez Radę Unii Europejskiej i Parlament Europejski w procedurze współdecyzji.

³⁶ <http://oami.eu.int/en/office/preg/preg2.htm>

Ramka 2. Adresy internetowe rejestrów dokumentów instytucji i organów UE

Rada Unii Europejskiej

http://ue.eu.int/cms3_applications/showPage.asp?lang=PL&id=549&mode=g&name=

Parlament Europejski

<http://www4.europarl.eu.int/registre/recherche/RechercheAvancee.cfm>

Komisja Europejska

http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/regdoc/recherche.cfm?CL=

Korespondencja przewodniczącego Komisji Europejskiej

http://europa.eu.int/comm/archives/commission_1999_2004/prodi/regcp/registre.cfm?CL=en

Procedura komitologii

http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/regcomito/recherche.cfm?CL=en

Komitet Regionów

<http://www.cor.eu.int/red/en/search.htm>

Komitet Ekonomiczno-Społeczny

http://www.esc.eu.int/registry/index_en.asp

Źródło: zestawienie własne

Tabela 1. Liczba dokumentów w wybranych unijnych rejestrach w dniu 31.12.2003

Parlament Europejski	Rada Unii Europejskiej	Komisja Europejska	Komitet Regionów	Komitet Ekonomiczno-Społeczny
48 622 ³⁷	467532	r. podstawowy 35883 r. komitologii 287 r. korespondencji 45912	r. podstawowy 874 r. korespondencji 619	3400
Ogółem: 48 622	467532	82082	1493	3400

Źródło: zestawienie własne na podstawie raportów rocznych z wykonania rozporządzenia nr 1049/2001 oraz zawartości rejestrów

Zasięg chronologiczny rejestrów jest zwykle ograniczony, tzn. gromadzone są w nich dokumenty począwszy od pewnej daty, natomiast najczęściej nie są udostępniane w ten sposób starsze materiały. Rejestry nie zawierają wszystkich dokumentów, jakie są w posiadaniu danej instytucji, a jedynie ich wybór. **W rozporządzeniu nr 1049/2001 nie wymieniono kategorii dokumentów, które obowiązkowo mają być zawarte w rejestrach**, wobec tego każda z instytucji samodzielnie ustala zakres tych materiałów. Decyzja o udostępnieniu dotyczy najczęściej pewnej klasy dokumentów, co oznacza, że można się spodziewać, iż prawie każdy dokument należący do tej kategorii będzie wymieniony w rejestrze, nawet gdyby jego treść miała pozostać niedostępna.

³⁷ Do 48 622 rekordów w rejestrze Parlamentu Europejskiego dołączono łącznie 302 219 plików. Czasami jeden rekord w bazie zawiera odniesienia do kilku lub kilkunastu wersji językowych tekstu lub dokument może składać się z kilku części.

4.1. Rejestr Rady Unii Europejskiej

Dostępność dokumentów w pełnym brzmieniu w rejestrze Rady

Rejestr dokumentów Rady Unii Europejskiej³⁸, administrowany przez jej Sekretariat Generalny, został **oficjalnie udostępniony 1 stycznia 1999 roku**. Ponad połowa dokumentów tej bazy jest dostępna w pełnym brzmieniu. Czasami pełne teksty są dołączane do dokumentów opisanych w rejestrze dopiero po pewnym czasie. Dzieje się tak na przykład wtedy, gdy Rada podejmie decyzję co do określonego projektu aktu prawnego i w związku z tym wiele dokumentów związanych z negocjacjami wewnątrz Rady zostaje, po osiągnięciu kompromisu, ujawnionych. Jeżeli dokumenty wpisane do rejestru należą do jednej z kategorii dokumentów sensytywnych Unii Europejskiej, to nigdy nie będą zawierały pełnego tekstu (por. poniżej „Informacje niejawne Unii Europejskiej”). Dopiero po 30 latach od ich sporządzenia oraz po pozytywnym przejściu procedury odtajniania mogą one ujrzeć światło dzienne. Są wtedy udostępniane albo przez Archiwum Historyczne Unii Europejskiej (Florencja), albo w siedzibie Rady. W przypadku dokumentów Rady zdarza się również, że tajne dokumenty nie są wymieniane w rejestrze. O ich istnieniu można dowiedzieć się jedynie z rocznych raportów dotyczących udostępniania informacji (podawana jest tam liczba dokumentów nie wprowadzonych do rejestru z powodu objęcia ich tajemnicą)³⁹.

Obecnie rejestr Rady zawiera następujące kategorie dokumentów:

- wstępne porządki spotkań Rady Unii Europejskiej oraz jej organów pomocniczych z wyjątkiem tych, które dotyczą bezpieczeństwa i spraw wojskowych,
- dokumenty pochodzące spoza Rady, co do których ich autorzy zgodzili się na publiczne udostępnienie,
- dokumenty związane z procesem legislacyjnym wysłane do COREPER-u i/lub Rady, które zostały wymienione w części I/A lub A porządków obrad COREPER-u lub Rady, jak również propozycje aktów prawnych, propozycje wspólnych stanowisk oraz wspólne teksty przyjęte przez komitety pojednawcze,
- każdy inny dokument uchwalony przez Radę, który ma zostać opublikowany w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*,
- dokumenty, które na wniosek zostały udostępnione chociaż jednej osobie.

Kategorie dokumentów w rejestrze Rady

³⁸ Adres internetowy rejestru patrz Ramka 2.

³⁹ Np. w 2003 r. 399 dokumentów Rady zostało uznanych za sensytywne, z czego opisy 136 znalazły się w rejestrze Rady. Komisja Europejska w tym samym roku nie zamieściła w swoim rejestrze opisów 25 dokumentów poufnych (EU CONFIDENTIAL). Niestety raporty roczne Komisji Europejskiej nie wymieniają całkowitej liczby dokumentów sensytywnych będących w jej posiadaniu. Parlament Europejski do 2004 r. nie stworzył i nie otrzymał żadnego dokumentu sensytywnego. W 2004 r. 5 dokumentów niejawnych (poufnych lub zastrzeżonych) nie zostało odnotowanych w rejestrze tej instytucji.

Każdy dokument w bazie ma określony status informujący o tym, czy tekst danego dokumentu w danej chwili jest dostępny (PDF – pełny tekst dostępny przez rejestr, N/A – tekst niedostępny, P/A – tekst częściowo dostępny⁴⁰). Każdy dokument, w tym także dokumenty niejawne, jest też szczegółowo opisany za pomocą *tematów* (*subject matter*), np. *ACP*, *PTOM*, *FIN*, *OC*. Tematy są zapisywane w postaci skrótowej (najczęściej są to akronimy), a wszystkich możliwych tematów jest ponad 300. Rejestr umożliwia rozszyfrowanie wszystkich akronimów. Czasami temat oznacza przedmiot dyskusji, czasami nazwę instytucji, której autorstwa dokument dostajemy do ręki, czasami też mówi o formie dokumentu, np. *OJ* oznacza porządek obrad. Temat informuje o najważniejszej treści dokumentu, jest też jednym z najważniejszych elementów umożliwiających wyselekcjonowanie z bazy interesujących materiałów. W dokumentach Rady po temacie zawsze występuje liczba informująca, ile razy w danym roku Rada zajmowała się już danym tematem, np. *PTOM 18*.

Opis dokumentu
w rejestrze Rady

Lista tematów
stworzona specjalnie
na potrzeby Rady

Dobra znajomość dostępnych tematów to klucz do wyszukiwania w rejestrze Rady. Baza posiada co prawda opcję wyszukiwania w tytule i w tekście dokumentów (tych dostępnych w pełnym brzmieniu), ale wyszukiwanie pełnotekstowe w tak olbrzymiej bazie dokumentów w różnych językach jest trudne. Wyszukiwanie utrudnia również brak możliwości zmiany domyślnego spójnika logicznego „i” pomiędzy poszczególnymi opcjami wyszukiwania (np. z wyniku wyszukiwania nie można wykluczać pewnej klasy dokumentów, ponieważ nie ma możliwości zastosowania negacji logicznej; operatory logiczne i bliskości można jednak stosować w obrębie pól *tekst* i *tytuł*).

Wyszukiwanie
w rejestrze Rady:
braki i trudności

Należy również zwracać baczną uwagę na wybór języka dokumentów.⁴¹ Twórcy rejestru nie umożliwili niestety wyszukiwania w więcej niż jednym języku (można wyszukiwać we wszystkich językach), utworzyli natomiast kategorię dokumentów wielojęzycznych, które nie dają się przeszukiwać, jeżeli szukamy w ramach jednego konkretnego języka. Dla osób stale przeglądających rejestr przygotowano listę dokumentów ostatnio dodanych do bazy z podziałem na dokumenty, których tekst jest publicznie dostępny („Najnowsze dokumenty ogólnodostępne”) i wszystkie wprowadzone do rejestru („Odsyłacz do najnowszych dokumentów”).

---

⁴⁰ Ta część dokumentu, która nie jest udostępniona zostaje wymazana, a na tym miejscu pojawia się informacja DELETED (usunięto), np. dokument Rady nr 11701/04. Do 2003 r. dokumenty udostępniane częściowo nie były dostępne bezpośrednio przez rejestr Rady. Można było jednak je uzyskać składając wnioski. Od 2003 r. dokumenty te są dostępne w rejestrze.

⁴¹ Rejestr zawiera dokumenty we wszystkich językach urzędowych Unii Europejskiej, ale przecież nie wszystkie dokumenty są tłumaczone na wszystkie wersje językowe.

Wyszukiwanie
poprzez numer
międzyinstytucjonalny

Ważnym elementem bazy jest opcja wyszukiwania dokumentów związanych z określoną procedurą legislacyjną (pole międzyinstytucjonalna sygnatura akt). Zwykle z jednym procesem decyzyjnym związanych jest kilkadziesiąt dokumentów. Są to dokumenty będące przedmiotem obrad oraz dokumenty związane z organizacją spotkań Rady Unii Europejskiej, np. porządki obrad lub protokoły. Wyszukiwanie poprzez odniesienie do konkretnej procedury legislacyjnej pozwala odnaleźć jedynie te pierwsze dokumenty, pomijając te drugie.

Wyszukiwanie
w rejestrze Rady
– podsumowanie

Podsumowując, należy stwierdzić, że **możliwości wyszukiwawcze rejestru są bardzo ograniczone**. Zważywszy na jego szybko rosnące zasoby (na koniec 2003 r. rejestr obejmował ponad 450 tys. dokumentów), dziwi, że nie wszystkie elementy opisu dokumentów są jednocześnie elementami wyszukiwawczymi, np. kategoria dokumentu, autor lub adresat. W bazie brakuje także możliwości wyłączenia z wyszukiwania pewnych dokumentów (brak opcji negacji logicznej). Ponadto zawężanie wyszukiwania do języka dokumentu może w znaczny sposób wpływać na wynik tej operacji.

4.2. Rejestr Parlamentu Europejskiego

Rejestr dokumentów Parlamentu Europejskiego⁴² został udostępniony po raz pierwszy w bardzo okrojonej formie w maju 2002 r., ale od tego czasu jego zawartość jest sukcesywnie rozszerzana. Dodać należy, że od 1996 r. Parlament Europejski stopniowo odchodzi od publikacji swoich materiałów w formie drukowanej, wykorzystując do informowania o swojej działalności Internet. **W obecnej chwili prawie cała dokumentacja Parlamentu Europejskiego jest dostępna na serwerze Europarl** (strona internetowa Parlamentu). Rejestr dokumentów jest więc tylko pewnym uzupełnieniem informacji o pracach Parlamentu. Zawiera on bardzo dużo kategorii dokumentów (138⁴³), których lista została wyraźnie sformułowana w decyzji Parlamentu Europejskiego w sprawie tego rejestru⁴⁴. Są to w większości dokumenty samego Parlamentu Europejskiego tworzące pewne grupy: dokumenty posiedzeń plenarnych i komisji parlamentarnych, dokumenty rejestrujące działalność poszczególnych posłów, dokumenty innych organów Parlamentu Europejskiego i delegacji parlamentarnych, dokumenty komitetów pojedynczych, regulamin Parlamentu Europejskiego, dokumenty administracyjne Sekre-

Kategorie dokumen-
tów w rejestrze Parla-
mentu Europejskiego

⁴² Adres internetowy rejestru patrz Ramka 2.

⁴³ 138 kategorii to liczba docelowa. Obecnie w rejestrze znajduje się większość z nich, a pozostałe są w przygotowaniu.

⁴⁴ *European Parliament decision annexing to the Rules of Procedure a list of documents directly accessible through the register of Parliament documents*, 14 May 2002, P5_TA(2002) 216.

tariatu Generalnego oraz publikacje upowszechniające działalność Parlamentu, takie jak: Biuletyn Parlamentu, materiały prasowe, opracowania przygotowane przez Dyрекcję Generalną ds. Badań. Drugą kategorią dokumentów dostępnych w tym rejestrze są dokumenty pochodzące spoza Parlamentu: z Komisji Europejskiej, Rady Unii Europejskiej, Europejskiego Banku Centralnego, Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Trybunału Obrachunkowego i innych, jak również petycje, dokumenty pochodzące z państw członkowskich oraz oficjalna korespondencja.

Większość materiałów z rejestru jest dostępna na serwerze Euro-parl w sposób umożliwiający dogodne poruszanie się po tej dokumentacji, np. informacje związane z posiedzeniami plenarnymi Parlamentu Europejskiego są zaprezentowane bardzo przejrzysto na stronie <http://www.europarl.eu.int/activities/expert.do> (zakładka *Posiedzenia plenarne*). W wielu przypadkach rejestr dokumentów jest mniej dogodnym narzędziem do przeglądania tych materiałów. Można więc przypuszczać, że umieszczono je tam, aby sprostać wymaganiom rozporządzenia nr 1049/2001, ale jak na razie rejestr nie oferuje żadnych dodatkowych narzędzi umożliwiających przeglądanie tych materiałów. Pewną trudność stanowi poza tym unikalny system oznaczeń wszystkich dokumentów zawartych w tym rejestrze⁴⁵. Większość tych materiałów posiada swoje oryginalne oznaczenia nadawane im przez instytucję – autora (w większości przypadków jest to sam Parlament Europejski), ale w rejestrze te oznaczenia nie są stosowane w opisie, w związku z czym nie ma możliwości wyszukiwania przez ten element. Dokumenty są oznaczane w rejestrze na nowo i, niestety, sposób tworzenia nowych oznaczeń jest zupełnie niejasny (zob. odpowiedź do pola *odsylacz*).

Rejestr a serwer
Europarl

Unikalne oznaczenia
dokumentów
w rejestrze Parlamen-
tu Europejskiego

---

⁴⁵ Stosowanie oznaczeń przez Parlament Europejski od dawna budzi wiele kontrowersji. Większość dokumentów Parlamentu Europejskiego posiada dwa oficjalne oznaczenia (wewnętrzne zaczynające się na PE oraz „zewnętrzne”). Dokumenty pochodzące z innych instytucji, które wpływają do Parlamentu Europejskiego, otrzymują numer dokumentacji Parlamentu Europejskiego (zaczynający się na C). Budując swój rejestr dokumentów, Parlament Europejski zdecydował zastosować uniwersalny system kodowania zarówno swoich, jak i nie swoich materiałów. Abstrahując od sposobu realizacji tego pomysłu, należy zauważyć, że jest to kolejne mnożenie oznaczeń dokumentów. Wydaje się, że prościej byłoby zastosować oryginalne oznaczenia każdej z instytucji. Są one na tyle unikalne, że nie powinno być kłopotów z ich odróżnieniem. Parlament Europejski nawołuje zresztą do stworzenia jednolitego systemu oznaczeń dokumentów i procedur unijnych (por. rezolucja z 25 września 2003 r. P5_TA(2003) 413), nie wydaje się jednak, aby wariant zaproponowany w rejestrze mógł zdobyć uznanie innych instytucji. Przykładowo dokumenty Komisji Europejskiej z serii *Dokumentów SEC* w rejestrze parlamentarnym oznaczone są: COM_SEC(2005) 658. Komisja Europejska wydaje również serię *Dokumentów COM*, w związku z czym użycie oznaczenia COM_SEC powoduje wiele nieporozumień.

Dokumenty dostępne wyłącznie w rejestrze Parlamentu Europejskiego

Na największą uwagę zasługują te dokumenty, które nie są dostępne na innych stronach Parlamentu Europejskiego albo pochodzą z innych instytucji i nie można ich odszukać w Internecie. W przypadku rejestru Parlamentu Europejskiego są to m.in.: **dokumenty powstałe podczas procedury komitologii przesłane do Parlamentu** w celach informacyjnych lub w celu zbadania ich prawidłowości przez Parlament, dokumenty Sekretariatu Generalnego Komisji Europejskiej (*Dokumenty SEC*)⁴⁶ lub listy wpływające do Parlamentu Europejskiego.

Wyszukiwanie w rejestrze Parlamentu Europejskiego

Podobnie jak w przypadku rejestru Rady, **możliwości wyszukiwawcze są tutaj bardzo ograniczone**. Nie została wprowadzona opcja negacji logicznej wyłączającej z wyniku wyszukiwania niechciane dokumenty. Także wyszukiwanie poprzez temat (pole *lista tematów*⁴⁷) może rozczarowywać, ponieważ pojawia się ono dopiero wtedy, gdy wybierzemy jedną z kategorii dokumentów prasowych np.: *briefing, wiadomości dnia, dokumenty prasowe, czy tydzień*. W pozostałych przypadkach taka opcja nie jest dostępna, co oznacza, że jedynym polem umożliwiającym merytoryczne zawężenie odnalezionych dokumentów jest pole tytułu dokumentu.

Rejestr zawiera dokumenty we wszystkich językach urzędowych Unii Europejskiej, ale oczywiście nie wszystkie dokumenty są dostępne w tych wszystkich językach. Opis każdego dokumentu zawiera informacje o jego wersjach językowych. Większość dokumentów w rejestrze Parlamentu jest dostępna w pełnym brzmieniu bezpośrednio z rejestru. Niedostępne bezpośrednio są streszczenia z posiedzeń i sugestie⁴⁸ Konferencji Przewodniczących Parlamentu Europejskiego.

4.3. Rejestry Komisji Europejskiej

Trzy kategorie rejestrów Komisji Europejskiej

Komisja Europejska udostępnia w Internecie trzy swoje rejestry⁴⁹: **podstawowy rejestr** swoich dokumentów, **rejestr korespondencji** wychodzącej i przychodzącej **przewodniczącego Komisji Europejskiej** oraz **rejestr dokumentów procedury komitologii**⁵⁰. To rozbiecie na trzy odrębne rejestry jest czasami krytykowane, ale zważywszy ograniczone

⁴⁶ Dokumenty procedury komitologii przekazane Parlamentowi zawiera jeden z rejestrów Komisji Europejskiej, ale w przeciwieństwie do Parlamentu Komisja Europejska bardzo rzadko udostępnia bezpośrednio tekst dokumentu. Podobnie dzieje się z dokumentami SEC. Są one rejestrowane w podstawowym rejestrze dokumentów Komisji Europejskiej, ale nie są one tam bezpośrednio dostępne, tak jak to się dzieje w przypadku rejestru Parlamentu Europejskiego.

⁴⁷ Pole to tworzone jest wyłącznie na potrzeby tego rejestru. Tematy w nim zawarte nie są stosowane w innych systemach.

⁴⁸ W języku angielskim dokumenty te nazywają się *summary and suggestions*, w języku polskim natomiast są to *główne tezy*.

⁴⁹ Adresy internetowe rejestrów patrz Ramka 2.

⁵⁰ Adresy internetowe rejestrów patrz Ramka 2.

możliwości przeszukiwania rejestrów Parlamentu i Rady, w których wszystkie dokumenty zostały umieszczone w jednym miejscu, można dojść do wniosku, że takie rozwiązanie w bardziej przejrzysty sposób prezentuje dokumentację Komisji. Niewątpliwie brakuje natomiast jednej strony internetowej, z której można byłoby się dostać do wszystkich trzech rejestrów tej instytucji.

Rejestry te były udostępniane sukcesywnie. W czerwcu 2000 r. powstał rejestr korespondencji przewodniczącego, w czerwcu 2002 r. – podstawowy rejestr dokumentów Komisji Europejskiej, a w grudniu 2003 r. – rejestr komitologii. Daty te wyznaczają jednocześnie zasięg chronologiczny dokumentów w nich zawartych (w przypadku rejestrów korespondencji najstarsze listy są datowane na marzec 2000 r., w przypadku dokumentów procedury komitologii najstarsze dokumenty – na styczeń 2003 r.). Wspólną cechą tych rejestrów jest to, że pełne teksty w rejestrze są dostępne bezpośrednio tylko w niewielkim zakresie. O ile w przypadku podstawowego rejestru Komisji Europejskiej można tłumaczyć ten fakt udostępnieniem tych samych dokumentów w specjalistycznych systemach informacyjnych, o tyle w odniesieniu do korespondencji przewodniczącego nie ma innego źródła dostępu. Kuriozalnie wygląda sytuacja rejestru komitologii, który zawiera dokumenty przekazane Parlamentowi Europejskiemu. W rejestrze dokumentów Parlamentu materiały te są w dużej części dostępne bezpośrednio. Udostępnienie pełnych tekstów w rejestrach Komisji zdecydowanie zwiększyłoby przejrzystość prac tej instytucji. Obecnie, aby uzyskać pełne teksty, należy korzystać w większości przypadków z innych systemów informacyjnych Unii Europejskiej (np. z EUR-Lexa) albo wysłać do Komisji wnioski o udostępnienie.

Zasięg chronologiczny rejestrów Komisji Europejskiej

Dostępność pełnych tekstów w rejestrach Komisji Europejskiej

Podstawowy rejestr Komisji Europejskiej zawiera: dokumenty oznaczane COM i SEC oraz C⁵¹, porządki obrad Komisji oraz protokoły ze spotkań, a także studia. **Rejestr korespondencji zawiera** zarówno listy przychodzące (oznaczane literą A) wraz z odpowiedziami na nie, jak też listy wysłane przez przewodniczącego Komisji Europejskiej lub na jego polecenie (oznaczane literą D)⁵². **Rejestr komitologii zawiera** dokumenty powstałe podczas procedury komitologii, tzn. porządki obrad komitetów, propozycje aktów wykonawczych Komisji Europejskiej, streszczenia spotkań oraz wyniki głosowań przedstawicieli państw członkowskich spotykających się w ramach komitetów doradczych. Rejestr zawiera tylko te dokumenty, które Komisja Europejska przesłała do

Kategorie dokumentów w rejestrach Komisji Europejskiej

Rejestr a procedury komitologii

⁵¹ Por. podrozdział „Komisja Europejska” w rozdz. „Dokumenty i publikacje instytucji i organów Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej”.

⁵² Informacja o listach wprowadzana jest do rejestru z dużym opóźnieniem, np. pod koniec kwietnia 2005 r. nie było jeszcze dostępnych żadnych informacji o listach z 2005 roku.

Parlamentu Europejskiego. Należy ubolewać, że ten typ procedury nie doczekał się jeszcze bazy podobnej do PreLeksa. Aby dotrzeć do informacji o procedurach komitologii należy skorzystać z tego rejestru, z rocznych raportów Komisji Europejskiej w sprawie prac komitetów⁵³ oraz z informacji dostępnych na stronach Parlamentu Europejskiego. Nawet jednak mając dostęp do wszystkich tych informacji, trudno oprzeć się wrażeniu, że ujawniana jest tylko niewielka część informacji o tej procedurze.

Wyszukiwanie
w rejestrach Komisji
Europejskiej

Możliwości wyszukiwawcze poszczególnych rejestrów Komisji są ograniczone. Przede wszystkim brakuje w nich dobrych narzędzi do przeszukiwania tematycznego zgromadzonych dokumentów. W podstawowym rejestrze Komisji mamy do dyspozycji **pole umożliwiające przeszukanie tytułów dokumentów**. Jest to bardzo zwodnicze narzędzie, ponieważ wpisując jakiś temat wpisujemy go w wybranym języku, co powoduje, że automatycznie zawężamy wyszukiwanie do dokumentów dostępnych w tym jednym języku. Za substytut wyszukiwania rzeczowego można uznać **wyszukiwanie za pomocą nazwy dyrekcji generalnej** lub innej jednostki organizacyjnej Komisji Europejskiej, w której kompetencjach leży dane zagadnienie. W rejestrze korespondencji przewodniczącego Komisji Europejskiej istnieje, co prawda, możliwość wyszukiwania rzeczowego (pole *subject*), ale trudno jest przewidzieć, w jaki sposób należy wpisać hasło, aby odszukać wszystkie interesujące listy dotyczące danego tematu.⁵⁴ W rejestrze komitologii, podobnie jak w rejestrze podstawowym, można skorzystać z pola umożliwiającego przeszukiwanie tytułu dokumentu lub ograniczyć wyszukiwanie do dyrekcji generalnej Komisji. Dodatkowo istnieje możliwość ograniczenia wyszukiwania do dokumentów określonego komitetu doradczego i typu dokumentu.

4.4. Rejestr Komitetu Regionów

Rejestr dokumentów Komitetu Regionów⁵⁵ składa się z dwóch części: bazy dokumentów tego Komitetu oraz **bazy korespondencji**. Rejestr obejmuje dokumenty Komitetu od daty jego powstania (1994), natomiast najstarsza korespondencja pochodzi z lipca 2003 roku. Pełne teksty dokumentów Komitetu w większości przypadków dostępne są wprost z rejestru, natomiast korespondencja wpływająca do Komitetu jest udostępniana w zasadzie na wniosek (bezpośrednio tylko w niewielkim zakresie). Baza dokumentów zawiera następujące typy dokumentów Komitetu Regionów: opinie, poprawki, zapisy posiedzeń, dokumenty

Kategorie dokumentów
w rejestrze Komitetu
Regionów

⁵³ Np. *Sprawozdanie Komisji z prac komitetów w roku 2003*, Dz.Urz. UE 2005 C 65E s. 1.

⁵⁴ W bazie brak informacji nt. w jaki sposób tematowane są listy.

⁵⁵ Adres internetowy rejestru – patrz Ramka 2.

informacyjne przygotowywane na posiedzenia plenarne, projekty sprawozdań, opinii i rezolucji, rezolucje, protokoły, wstępne porządki obrad, materiały prasowe i studia oraz inne⁵⁶.

Spora część dokumentów dostępnych w rejestrze Komitetu Regionów znajduje się również na serwerze internetowym tego Komitetu⁵⁷. Podobnie jak w przypadku Parlamentu Europejskiego, dokumenty na stronach internetowych zostały przedstawione bardziej metodycznie, większe są też możliwości wyszukiwawcze w odniesieniu do poszczególnych kategorii (np. opinii lub rezolucji). Rejestr dokumentów Komitetu pokrywa się po części z zawartością bazy TOAD (Transfer of Administrative Documents)⁵⁸ stanowiącej roboczy system przeznaczony głównie dla członków Komitetu Regionów. TOAD zawiera dokumenty odnoszące się do bieżących prac, które w większości usuwane są z tej bazy po 90 dniach.

Rejestr a serwer internetowy

4.5. Rejestr Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

W maju 2005 r. został udostępniony kolejny rejestr, tym razem dokumentów wewnętrznych Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁵⁹. **Rejestr ten zawiera obecnie dokumenty od początku 2001 r.** (w maju 2005 r. było ich razem 3400). Jest on bliźniaczo podobny do rejestru Komitetu Regionów, choć, jak na razie, nie ma w nim możliwości przeglądania korespondencji, jaka napływa do i wychodzi z Komitetu. Prawdopodobnie w najbliższej przyszłości rejestr ten będzie jeszcze rozbudowywany.

Obecnie rejestr zawiera następujące typy dokumentów: opinie sekcji i opinie Komitetu, broszury, komunikaty prasowe, zapisy posiedzeń, protokoły, sprawozdania roczne, rezolucje, raporty informacyjne oraz notatki informacyjne dotyczące: podjęcia inicjatyw, dokumentów strategicznych Unii, raportów informacyjnych i sesji plenarnych. Rejestr umożliwia dostęp do pełnych tekstów wszystkich tych dokumentów. Wyszukiwanie w bazie możliwe jest poprzez dowolne słowa lub frazy w tytule lub w tekście dokumentu (można tu również korzystać z operatorów logicznych i bliskości), według autora, przedziału czasu powstania dokumentów, kategorii dokumentu, jego numeru i numeru, jaki mu nadała dana sekcja Komitetu. Tak jak w przypadku Komitetu Regionów, część dokumentów zamieszczonych w rejestrze Komitetu Ekonomiczno-Spo-

Kategorie dokumentów w rejestrze Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

---

⁵⁶ Pełną listę kategorii dokumentów, jakie powinien zawierać rejestr, definiuje *Bureau decision 128/2003 on public access to Committee of the Regions documents via the electronic document register* [online], 2003, dostępny: http://www.cor.eu.int/red/documents/f_cdr3276-2003_decision_128-2003_d_en.pdf

⁵⁷ Adresy internetowe rejestrów – patrz Ramka 2.

⁵⁸ <http://www.toad.cor.eu.int/>

⁵⁹ Adres internetowy rejestru – patrz Ramka 2.

łecznego znajduje się także na jego stronie internetowej (<http://www.esc.eu.int>) oraz w bazie TOAD⁶⁰.

4.6. Rejestry instytucji – podsumowanie

Rejestry
a dotychczasowe
systemy informacyjne

Rejestry dokumentów instytucji unijnych wydawały się bardzo dobrym pomysłem na informowanie obywateli Unii Europejskiej o dokumentach wewnętrznych poszczególnych instytucji, jednakże praktyczna realizacja tych przedsięwzięć rozczarowuje. Przede wszystkim należy się zastanowić, w jakim stopniu rejestry stanowią istotny element uzupełniający w stosunku do istniejących systemów informacyjnych? Czy korzyści informacyjne płynące z rejestrów warte są ich utrzymywania? Analiza poszczególnych rejestrów prowadzi do wniosku, że w większości przypadków są one odpowiedzią na zobowiązania prawne nałożone na instytucje. Niestety, tylko w niewielkim stopniu stanowią one dodatkowe źródło wiedzy o działalności Unii Europejskiej. **Najsłabszym elementem tych systemów są narzędzia wyszukiwawcze**, których nieskuteczność będzie się pogłębiać wraz ze wzrostem liczby dokumentów zawartych w rejestrach (patrz Tabela 2 na s. 65).

5. INFORMACJE NIEJAWNE UNII EUROPEJSKIEJ

Dyskusja nad
zakresem jawności
informacji

Unia Europejska publikuje i ujawnia bardzo wiele swoich dokumentów. Osobie, która pobieżnie zajmuje się sprawami integracji europejskiej, здаwać się może, że w Unii Europejskiej jawne jest wszystko, ale w rzeczywistości tak jednak nie jest. Nie należy zapominać, że żadne państwo na świecie, w tym także państwa członkowskie, nie ujawnia wszystkich swoich informacji. Zawsze istnieje jakiś zbiór dokumentów objętych tajemnicą. Nikt rozsądny nie kwestionuje faktu, że pełna jawność byłaby w niektórych sytuacjach szkodliwa. Tak też jest w przypadku Unii Europejskiej. Nie zmienia to jednak faktu, że dyskusja nad zakresem tego, co jawne i tajne, toczy się w Unii Europejskiej od wielu lat. **Nowy rozdział w tym zakresie otworzyło rozporządzenie nr 1049/2001**. Wnioski składane o udostępnienie dokumentu, zgody lub odmowy w tym zakresie, stanowiska Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich oraz wyroki sądowe wydane w sprawach o dostęp do informacji wyznaczają w tej chwili granice pomiędzy tym, co jawne a tym, co tajne.

Brak jawności to cecha, która dotyczy nie tylko dokumentów. **Nie mniej ważne w przypadku Unii Europejskiej są zagadnienia jawności czy też tajności obrad jej instytucji**. Rozstrzygnięcia w tym zakresie

⁶⁰ <http://www.toad.esc.eu.int/EESCWorkInProgress.aspx>

Tabela 2. Porównanie rejestrów dokumentów instytucji i organów Unii Europejskiej

Cecha	Rejestr				
	Rady Unii Europejskiej	Parlamentu Europejskiego	Komisji Europejskiej	Komitetu Regionów	Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Zasięg chronologiczny	1.01.1999 –	maj 2002 –	r. podstawowy: czerwiec 2002 – r. korespondencji: marzec 2000 – r. komitologii: styczeń 2003 -	r. dokumentów: kwiecień 1994 – r. korespondencji: lipiec 2003 –	początek 2001 r. –
Pełne teksty	ponad połowa dokumentów	zdecydowana większość	bardzo niewielka liczba	prawie wszystkie dokumenty, ale w znikomym stopniu listy	wszystkie dokumenty
Język interfejsu	20 wersji językowych	20 wersji językowych	r. podstawowy: 20 wersji językowych r. korespondencji: 11 wersji językowych r. komitologii: 11 wersji językowych	11 wersji językowych	angielski i francuski
Język dokumentów	20 języków urzędowych, przewaga francuskiego i angielskiego	20 języków urzędowych	20 języków urzędowych, przewaga francuskiego i angielskiego	11 języków urzędowych	angielski i francuski
Wyszukiwanie rzeczowe	przez temat lub przez tytuł i tekst	wg słowa w tytule, dla dokumentów prasowych możliwość wyszukiwania wg tematów	r. podstawowy: wg słowa w tytule r. korespondencji: wg tematu listy r. komitologii: wg słowa w tytule lub wg nazwy komitetu	r. dokumentów – wg słów w tytule lub w tekście dokumentu r. korespondencji – wg tematu listy	wg słów w tytule i tekście dokumentu; wg nazwy sekcji Komitetu
Wyszukiwanie wg kategorii dokumentów	nie	tak	tak	tak	tak
Wyszukiwanie przedziałami czasu	wg daty dokumentu lub spotkania	wg daty dokumentu, daty wydarzenia, daty wprowadzenia do rejestru	r. podstawowy: wg daty dokumentu r. korespondencji: wg daty otrzymania i wysłania r. komitologii: wg daty dokumentu oraz daty spotkania	wg daty dokumentu	wg daty dokumentu
Negacja logiczna	tylko w obrębie pól: tytuł, tekst lub temat dokumentu	tylko w obrębie pola tytuł	brak	tylko w obrębie pól tytuł i tekst	tylko w obrębie pól tytuł i tekst
Sortowanie wyników i daty wprowadzenia do rejestru	wg daty dokumentu i daty wprowadzenia do rejestru	wg autora, instytucji, numeru referencyjnego, daty wprowadzenia do rejestru	r. podstawowy: wg numeru referencyjnego, wg daty dokumentu r. korespondencji: wg daty wysłania, daty otrzymania, wg numeru referencyjnego, z podziałem na korespondencję przychodzącą i wychodzącą r. komitologii: wg numeru referencyjnego, wg daty spotkania, wg nazwy komitetu	wg daty dokumentu lub typu dokumentu	brak

Źródło: zestawienie własne

<p>Jawność obrad instytucji Unii Europejskiej</p>	<p>się mają często wpływ na jawność lub tajność tworzonych przez nie dokumentów. Obrady Rady Europejskiej, Rady Unii Europejskiej (z małymi wyjątkami⁶¹), Komisji Europejskiej i Trybunału Obrachunkowego oraz Trybunału Sprawiedliwości odbywają się przy drzwiach zamkniętych. Spośród instytucji unijnych jedynie Parlament Europejski, zarówno na posiedzeniach plenarnych, jak i w komisjach, obraduje jawnie⁶².</p>
<p>Podstawa prawna ograniczenia dostępu do dokumentów</p>	<p>Podstawą wprowadzenia niejawności w stosunku do pewnych dokumentów jest art. 4 rozporządzenia nr 1049/2001. Wymienia on powody, dla których mogą wystąpić ograniczenia w dostępie do dokumentów Unii Europejskiej.</p>
<p>Wyjątki od zasady swobodnego dostępu do dokumentów</p>	<p>Przepisy o ograniczeniu dostępu ze względu na bezpieczeństwo publiczne, kwestie obronne i wojskowe, stosunki międzynarodowe, politykę finansową, monetarną lub gospodarczą Wspólnoty lub państw członkowskich, a także ze względu na prywatność osób fizycznych nie budzą najczęściej kontrowersji, gdyż powielają uregulowania wielu państw. Podobnie jest z ograniczeniem dostępu ze względu na ochronę interesów handlowych osób fizycznych lub prawnych oraz ze względu na konieczność utrzymania w tajemnicy dokumentów postępowania sądowego lub związanych z poradami prawnymi, kontrolami, śledztwami lub audytem. W praktyce jednak zdarza się, że na mocy tych przepisów tajemnicą są obejmowane całe kategorie dokumentów lub wszystko, co dotyczy konkretnej dziedziny, np. stosunków międzynarodowych. Może to doprowadzić do sytuacji, w której niejawnym staje się dokument nie zawierający żadnych tajemnic, ale np. wydany przez instytucję zajmującą się kwestiami z danej dziedziny. Rozporządzenie nie wymienia żadnych kategorii informacji, które automatycznie są objęte tajemnicą, co oznacza, że każdy wniosek o udostępnienie powinien być rozpatrywany indywidualnie pod kątem tego, czy stosują się do niego jakieś ograniczenia w dostępie.</p>
<p>Jawność dokumentów roboczych</p>	<p>Najwięcej kontrowersji budzi natomiast art. 4 ust. 3 ww. rozporządzenia odnoszący się do dokumentów roboczych, powstających na potrzeby procesu decyzyjnego. Są to wszelkiego rodzaju materiały wewnętrzne oraz opinie i ekspertyzy uzyskane z zewnątrz, czyli cały</p>

⁶¹ Rada Europejska na szczycie w Sewilli w czerwcu 2002 r. zobowiązała Radę Unii Europejskiej do transmitowania jej debat wtedy, gdy Rada uchwała akty prawne w ramach procedury współdecyzji. W art. 8 Regulaminu Rady ograniczono tę praktykę do najważniejszych aktów prawnych. Na początku każdej nowej prezydentury podawana jest lista takich jawnych obrad (np. w pierwszej połowie 2005 r. zaplanowano 2 takie debaty). Ta niewielka liczba obrad jawnych była przedmiotem skargi do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, który zalecił Radzie większą jawność w tym zakresie (por. *Draft recommendation to the Council of the European Union in complaint 2395/2003/GG* [online], 2003, dostępny: <http://www.euro-ombudsman.eu.int/recommen/en/032395.htm>).

⁶² Prace w komisjach parlamentarnych są jawne z małymi wyjątkami. Niejawne są z zasady np. posiedzenia dotyczące immunitetów poselskich.

materiał, na podstawie którego podejmowane są decyzje. Przepis ten ogranicza w zdecydowany sposób wpływ opinii publicznej na podejmowane decyzje. Jeżeli jednak można znaleźć argumenty za tym, że przed podjęciem decyzji materiały te nie są udostępniane, to dziwi fakt, że pozostają one niejawnie także po wydaniu ostatecznej decyzji. W praktyce trudno także mówić o stosowaniu klauzuli interesu publicznego, ponieważ to instytucje, w których gestii pozostają te dokumenty, rozstrzygają o udostępnieniu. W przypadku wątpliwości pozostaje jedynie droga sądowa lub skarga do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich.

Prawo dostępu do dokumentów unijnych dotyczy nie tylko dokumentów autorstwa instytucji, ale również tych, które pochodzą „z zewnątrz” i znalazły się w posiadaniu jednej z instytucji. Najczęściej są to materiały, które wpłynęły do tych instytucji z niezależnych komitetów lub organizacji. Należą do nich również oficjalne dokumenty pochodzące z państw członkowskich. Przy udostępnianiu są one traktowane odmiennie od dokumentów unijnych (art. 4 ust. 4 i 5 omawianego rozporządzenia). W przypadku niektórych dokumentów od razu zapada decyzja, czy będą to dokumenty jawne, czy niejawnie. Jeżeli jednak taka decyzja nie została podjęta, to instytucje mają obowiązek skonsultowania z autorem dokumentu przed udostępnieniem, czy nie ma zastosowania wyłączenie jawności danego dokumentu na podstawie art. 4 ust. 1 i 2. Należy także pamiętać, że **już w Traktacie z Amsterdamu państwa członkowskie zastrzegły sobie prawo do decydowania, czy dokumenty ich autorstwa będą mogły być ujawnione przez instytucje.** W praktyce bardzo niewiele dokumentów państw członkowskich jest ujawnianych.

Jawność dokumentów państw członkowskich

Ten ostatni fakt jest przedmiotem wielu krytyk ze strony społeczeństw państw członkowskich, ponieważ w poważny sposób ogranicza ich wiedzę o tym, w jaki sposób przedstawiciele rządów reprezentują interesy narodowe na forum Unii Europejskiej (zarzut kierowany najczęściej pod adresem Rady Unii Europejskiej). Artykuł 4 rozporządzenia nr 1049/2001 jest podawany jako powód nieujawniania, także po podjęciu decyzji, stanowisk negocjacyjnych, z jakimi przystępują do obrad poszczególne państwa. Bardzo rzadko zdarza się, że państwa członkowskie pragną, aby w protokole spotkań Rady Unii Europejskiej odnotować, jakie było ich stanowisko w konkretnej kwestii. W większości przypadków takie informacje nie są dostępne⁶³.

Na szczególną uwagę zasługuje **interpretacja „dokumentu pochodzącego z państwa członkowskiego” przedstawiona przez Radę Unii**

---

⁶³ W celu uzyskania tych informacji należy sięgnąć do krajowych źródeł informacji. W przypadku Polski takie informacje można znaleźć np. w sprawozdaniu premiera *Informacja dla Sejmu i Senatu o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej w okresie lipiec – grudzień 2004 roku (podczas Prezydencji Niderlandzkiej)*.

Europejskiej. Problem polega na rozróżnieniu, od którego momentu reprezentanci państw członkowskich spotykający się w Radzie traktowani są jeszcze jako członkowie poszczególnych państw, a od kiedy są już Radą. W kwestii dostępu do dokumentów ma to istotne znaczenie, bowiem w pierwszym przypadku to państwa członkowskie decydują o tym, czy jakieś informacje mają zostać ujawnione, natomiast w drugim – Rada. Według Rady, wszystkie dokumenty państw członkowskich, które powstają w ramach kompetencji Rady, są dokumentami tej ostatniej⁶⁴.

Przestrzeżenie
rozporządzenia 1049/
2001 przez państwa
członkowskie

Zobowiązanie Unii Europejskiej wobec państw członkowskich do zachowania tajemnicy spowodowało, że również państwa członkowskie zostały zobligowane do przestrzegania rozporządzenia nr 1049/2001 w zakresie, w jakim dysponują dokumentami i informacjami Unii Europejskiej. Przed udostępnieniem dokumentu unijnego na podstawie krajowego prawa o dostępie do informacji, **państwa członkowskie są zobowiązane do skonsultowania się w tej sprawie z odpowiednimi instytucjami Unii.**

Różnice w poziomie
ochrony dokumentów
pomiędzy państwami
członkowskimi a Unią

Problem różnic w poziomie ochrony dokumentów pomiędzy państwami członkowskimi a Unią Europejską został w jaskrawy sposób wyeksponowany w 1995 r. przez Szwedzki Związek Dziennikarzy. Szwedzi, korzystając ze swoich uprawnień wynikających z członkostwa w Unii Europejskiej, zwrócili się do swojego rządu o udostępnienie 20 unijnych dokumentów dotyczących Europolu. W odpowiedzi uzyskali dostęp do 18 dokumentów, z czego niektóre zostały udostępnione tylko częściowo. Następnie zwrócili się z tym samym pytaniem do Rady Unii Europejskiej. W odpowiedzi uzyskali dostęp do 2 dokumentów, a w przypadku pozostałych spotkali się z odpowiedzią odmowną. Odmowa Rady została przez Szwedów zakwestionowana, a cała sprawa znalazła finał w sądzie. W 1997 r. Sąd Pierwszej Instancji anulował decyzję Rady w tej sprawie (T-174/95⁶⁵). Gdyby jednak Sąd Pierwszej Instancji potwierdził zasadność decyzji Rady, nie zmieniłoby to faktu, że rzekomo tajne dokumenty unijne zostały udostępnione przez jedno z państw członkowskich na mocy jego prawa krajowego. To wydarzenie pokazało, że wykorzystując liberalne prawodawstwa państw członkowskich można

⁶⁴ Por. *Second annual report of the Council on the implementation of Regulation no 1049/2001 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents*. Brussels, 4 March 2004, 6452/04 INF 31, API 15, JUR 64 s. 20.

⁶⁵ *Judgment of the Court of First Instance (Fourth Chamber, extended composition) of 17 June 1998. Svenska Journalistförbundet v Council of the European Union. Access to information – Council Decision 93/731/EC – Refusal of an application for access to Council documents – Action for annulment – Admissibility – Title VI of the Treaty on European Union – Scope of the exception concerning the protection of public security – Confidentiality of the Council's proceedings – Statement of reasons – Publication of the defence on the Internet – Abuse of procedure*. Case T-174/95. ECR 1998 II-2289.

wejść w posiadanie dokumentów, których Unia Europejska nie chciałaby upubliczniać. Wydarzenie to stało się powodem, dla którego w rozporządzeniu nr 1049/2001 znalazł się przepis gwarantujący równą ochronę dokumentów unijnych w całej Unii.

Rozporządzenie nr 1049/2001 wymienia 3 kategorie dokumentów sensytywnych: TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET (ściśle tajne), EU SECRET (tajne) i EU CONFIDENTIAL (poufne). Oznaczenia te mogą być stosowane wyłącznie do dokumentów z zakresu bezpieczeństwa publicznego, obrony i spraw wojskowych. **Decyzje Rady 2001/264/WE⁶⁶ i Komisji Europejskiej 2001/844/WE, EWWiS, Euratom⁶⁷ szczegółowo regulują zakres stosowania tych oznaczeń** oraz sposób postępowania z tak oznaczonymi dokumentami. Decyzje te wprowadzają jeszcze jedną kategorię dokumentów niejawnych, niewymienioną w rozporządzeniu nr 1049/2001, a mianowicie RESTRICTED UE (zastrzeżone). Wprowadzenie i zdefiniowanie tej czwartej kategorii informacji niejawnych budzi wiele kontrowersji. O ile na podstawie rozporządzenia można się domyślić, że poza dokumentami sensytywnymi istnieją jeszcze inne dokumenty niejawne, o tyle trudno zgodzić się z twierdzeniem, że mogą one dotyczyć każdej z dziedzin działalności Unii Europejskiej. Nie bez znaczenia jest fakt, że decyzja Rady o postępowaniu z dokumentami niejawnymi (2001/264/WE) została wydana jeszcze przed uchwaleniem rozporządzenia nr 1049/2001 (nie została ona później zweryfikowana pod kątem zgodności z tym rozporządzeniem), bez konsultacji z Parlamentem Europejskim, i że stanowi ona praktyczne dostosowanie się Unii Europejskiej do standardów współpracy z NATO⁶⁸. Dużo kontrowersji budzi także przepis o niszczeniu dokumentów sensytywnych, znajdujący się w decyzji Rady 2001/264/WE i w decyzji Komisji 2001/844/WE, EWWiS, Euratom. Jak słusznie zauważa Parlament Europejski w sprawozdaniu swojej komisji⁶⁹, taka praktyka jest ze szkodą dla kontroli władzy, jaka została udzielona instytucjom unijnym.

W swojej decyzji Komisja Europejska wyraźnie stwierdza, że **poza wymienionymi wyżej czterema kategoriami dokumentów nie może istnieć żadna inna kategoria dokumentów niejawnych w Komisji Europejskiej**. Inaczej jest w przypadku Rady Unii Europejskiej, która

Kategorie dokumentów sensytywnych

Dokumenty zastrzeżone

Niszczenie dokumentów sensytywnych

⁶⁶ Decyzja Rady z dnia 19 marca 2001 r. w sprawie przyjęcia przepisów Rady dotyczących bezpieczeństwa (2001/264/WE), Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 3, s. 263.

⁶⁷ Decyzja Komisji z dnia 29 listopada 2001 r. zmieniająca jej regulamin wewnętrzny (notyfikowana jako dokument nr C(2001) 3031), Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 3, s. 353.

⁶⁸ Por. A. Roberts: NATO, secrecy, and the right to information. *East European Constitutional Review* [online] Winter 2002/Spring 2003, dostępny: http://www.law.nyu.edu/eecr/vol11_12num4_1/special/roberts.html

⁶⁹ PE 302.236, sprawozdawca Michael Cashman, 18.04.2001.

Kod LIMITE nadawany przez Radę Unii Europejskiej

wielu swoim dokumentom nadaje kod LIMITE oznaczający, że dokumentów tych nie wolno dystrybuować poza obręb tej instytucji lub przekazywać komuś, kto jest spoza tej instytucji, bez wyraźnej zgody autora.

Kod LIMITE nie oznacza jeszcze jednej kategorii dokumentów niejawnych, a jedynie dokumenty wewnętrzne, które kiedyś nie były przeznaczone do upubliczniana⁷⁰. Jednakże od czasu wejścia w życie rozporządzenia nr 1049/2001 generalne wyłączenie tej kategorii spod publicznej kontroli nie ma już zastosowania. Część dokumentów LIMITE staje się publicznie dostępna, gdy zakończą się dyskusje nad zagadnieniami, z którymi wiązały się te dokumenty. Część z nich jest udostępniana dopiero na wniosek, a niektóre, np. opinie Biura Prawnego (Legal Service)⁷¹ w zasadzie nigdy nie są udostępniane. Nie są ujawniane również dokumenty państw członkowskich ani dokumenty prezentujące ich stanowiska, chyba że za zgodą danego państwa. Z praktycznego punktu widzenia dokumenty LIMITE są podgrupą dokumentów zastrzeżonych (EU RESTRICTED). Jeżeli zostaje ujawniony dokument oznaczony jako LIMITE, to powinien on otrzymać nadruk PUBLIC. W praktyce jednak po upublicznieniu czasami okazuje się, że nadruku nie ma, co może budzić wątpliwości, czy nie mamy przypadkiem do czynienia z dokumentem niejawnym.

Klauzuli LIMITE nie wymienia ani rozporządzenie 1049/2001, ani żaden inny akt prawny UE

Niejawne dokumenty Euratomu

Odrębnie została uregulowana kwestia niejawności dokumentów Euratomu. **Rozporządzenie nr 3 z 31 lipca 1958 r.⁷² wymienia 4 kategorie tajnych informacji Euratomu:** Eura – Top Secret (ściśle tajne), Eura – Secret (tajne), Eura – Confidential (poufne) oraz Eura – Restricted (zastrzeżone). Podobnie jak w przypadku rozporządzenia 1049/2001, rozporządzenie to przewiduje możliwość niszczenia tajnych dokumentów w przypadku niepotrzebnych egzemplarzy (kopii) oraz jeśli informacje są już nieaktualne.

---

⁷⁰ Por. *Staff note no 134/02. Access to Council documents – implementing rules*, General Secretariat of the Council. 24/09/2002; *Council decision of the Secretary-General of the Council/High Representative for the Common Foreign and Security Policy of 27 July 2000 on measures for the protection of classified information applicable to the General Secretariat of the Council*, OJ 2000 C 239, s. 1–5.

⁷¹ Por. *Wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 23 listopada 2004 r. w sprawie T-84/03 Maurizio Turco przeciwko Radzie Unii Europejskiej. Przejrzystość – Dostęp do dokumentów Rady – Częściowa odmowa udzielenia dostępu – Rozporządzenie (WE) nr 1049/2001 – Wyjątki*. Sprawa T-84/03 [tekst jeszcze nieopublikowany].

⁷² *Rozporządzenie (Euratom) nr 3 w sprawie wykonania art. 24 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 12, t. 1, s. 3.

TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET – informacje i materiały, których nieuprawnione ujawnienie spowodowałoby wyjątkowo poważną szkodę podstawowym interesom Unii Europejskiej bądź jednemu lub więcej państw członkowskich.

EU SECRET – informacje i materiały, których nieuprawnione ujawnienie mogłoby poważnie zaszkodzić podstawowym interesom Unii Europejskiej bądź jednemu lub więcej państw członkowskich.

EU CONFIDENTIAL – informacje i materiały, których nieuprawnione ujawnienie mogłoby zaszkodzić interesom Unii Europejskiej bądź jednemu lub więcej państw członkowskich.

RESTRICTED UE – informacje i materiały, których nieuprawnione udostępnienie mogłoby niekorzystnie wpłynąć na interesy Unii Europejskiej bądź jednego lub więcej państw członkowskich.

EURA – TOP SECRET – informacje będące w posiadaniu Euratomu, których nieuprawnione ujawnienie mogłoby spowodować wyjątkowo poważne konsekwencje dla interesów obronnych jednego lub więcej państw członkowskich.

EURA – SECRET – informacje będące w posiadaniu Euratomu, których nieuprawnione ujawnienie mogłoby spowodować poważne konsekwencje dla interesów obronnych jednego lub więcej państw członkowskich.

EURA – CONFIDENTIAL – informacje będące w posiadaniu Euratomu, których nieuprawnione ujawnienie byłoby szkodliwe dla interesów obronnych jednego lub więcej państw członkowskich.

EURA – RESTRICTED – informacje będące w posiadaniu Euratomu, których nieuprawnione ujawnienie miałyby wpływ na interesy obronne jednego lub więcej państw członkowskich, ale dla których wymagany jest mniejszy stopień poufności niż w przypadku informacji Eura – Confidential.

Kategorie informacji niejawnych UE

Źródło: zestawienie własne, na podstawie decyzji Rady 2001/264/WE oraz rozporządzenia Euratomu nr 3 z 31 lipca 1958 r.

Zgodnie z rozporządzeniem nr 1049/2001, dokumenty sensytywne są ujawniane tylko za zgodą autora dokumentu. On także decyduje, czy informacja o istnieniu tego dokumentu będzie ujawniona w publicznie dostępnym rejestrze. Tę samą zasadę Rada Unii Europejskiej zastosowała do dokumentów zastrzeżonych (EU RESTRICTED)⁷³. Należy ubolewać, że informacja o liczbie zastrzeżonych dokumentów nie pojawia się w corocznych sprawozdaniach Rady i Komisji Europejskiej.

Ujawnianie dokumentów sensytywnych

⁷³ Np. zastrzeżony dokument 10515/02 jest wpisany do rejestru, natomiast zastrzeżony dokument 7766/02 nie został odnotowany w rejestrze (jest natomiast wymieniany w innych dokumentach Rady jako zastrzeżony).

Tabela 3. Liczba dokumentów sensytywnych Rady Unii Europejskiej⁷⁴ w latach 2002-03

Kategoria dokumentów sensytywnych	2002	2003
TRÈS SECRET UE/EU TOP SECRET	0	0
EU SECRET	12	17
EU CONFIDENTIAL	238	382
Razem	250	399

Źródło: zestawienie własne na podstawie sprawozdań rocznych Rady Unii Europejskiej dotyczących rozporządzenia nr 1049/2001

Informacje niejawne
przekazywane
Parlamentowi
Europejskiemu

W oddzielny sposób została uregulowana kwestia przekazywania informacji niejawnych Parlamentowi Europejskiemu przez Radę Unii Europejskiej oraz Komisję Europejską. Dwa porozumienia międzyinstytucjonalne⁷⁵ wyznaczyły procedury przekazywania tych informacji i tryb postępowania z nimi w Parlamencie. W przypadku dokumentów sensytywnych będących w posiadaniu Rady Unii Europejskiej, z wnioskiem o ich udostępnienie może zwrócić się do prezydencji przewodniczący parlamentarnej Komisji Spraw Zagranicznych, Praw Człowieka i Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony. Dokumenty te mogą być również przekazywane Parlamentowi przez Sekretariat Generalny Rady lub Wysokiego Przedstawiciela ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa w ramach statutowych obowiązków tych ciał. W przypadku dokumentów poufnych będących w posiadaniu Komisji Europejskiej, z wnioskiem takim może wystąpić przewodniczący Parlamentu Europejskiego, przewodniczący zainteresowanych komisji parlamentarnych, Prezydium Parlamentu lub Konferencja Przewodniczących.

Odtajnianie
dokumentów unijnych
instytucji

Dokumenty niejawne autorstwa instytucji unijnych mogą być utajnione przez okres maksymalnie 30 lat. Po tym okresie powinny być odtajnione, chyba że podczas procedury odtajniania zdecydowano o przedłużeniu okresu niejawności. Zasada ta nie dotyczy dokumentów „obcych”, w których posiadaniu są instytucje. O ich udostępnieniu decyduje zawsze autor. Wydłużenie okresu niejawności może również nastąpić z powodu zagrożenia prywatności i integralności osób fizycznych oraz ze względu na interesy handlowe osoby fizycznej lub prawnej.

⁷⁴ Parlament Europejski w sprawozdaniach za rok 2002 i 2003 stwierdza, że w jego posiadaniu nie ma żadnych dokumentów sensytywnych, natomiast Komisja Europejska w swoich sprawozdaniach nie podaje, ile takich dokumentów posiada.

⁷⁵ *Interinstitutional Agreement of 20 November 2002 between the European Parliament and the Council concerning access by the European Parliament to sensitive information of the Council in the field of security and defence Policy*, OJ EC 2002 C 298 s. 1–3; *Rewizja porozumienia ramowego w sprawie stosunków między Parlamentem Europejskim a Komisją, 26 maja 2005 r., P6_TA-PROV(2005) 194.*

Trudno jest wymienić wszystkie dokumenty niejawne Unii Europejskiej. **Listę najbardziej kontrowersyjnych niejawnych zachowań instytucji unijnych, w tym ich dokumentów, zawiera rezolucja Parlamentu Europejskiego z 25 września 2003 r.**⁷⁶ Są to m.in.:

- dokumenty, nad którymi debatuje Rada Europejska i które wcześniej nie były przedmiotem obrad Rady Unii Europejskiej,
- dokumenty procesu legislacyjnego aktów wykonawczych zarówno Rady Unii Europejskiej, jak i Komisji Europejskiej,
- stanowiska delegacji narodowych w procesie decyzyjnym,
- opinie biur prawnych,
- nagrania niektórych spotkań Rady (Parlament sugeruje, że Rada przestała nagrywać spotkania, aby nie być zmuszoną później do udostępniania tych nagrań),
- korespondencja wpływająca z państw członkowskich do Komisji Europejskiej.

Do tej listy należałoby dodać jeszcze dokumenty legislacyjne II filaru.

BIBLIOGRAFIA

1. Bjurulf B., Elgström O.: *Negotiating transparency: the role of institutions*, „Journal of Common Market Studies”, 2004, No 2, s. 249–269.
2. Bunyan T.: *Secrecy and openness in the European Union: the ongoing struggle for the freedom of information* [online]. 2002 dostępny: <http://www.freedominfo.org/case/eustudy/index.html>
3. Frost A.: *Restoring faith in government: transparency reform in the United States and the European Union*, „European Public Law”, 2003, No 1, s. 87–104.
4. Guggenbühl A.: *A miracle formula or an old powder in a new packaging? Transparency and openness after Amsterdam* [w:] *Openness and transparency in the European Union* (red. V. Deckmyn, I. Thomson), Maastricht 1998 s. 9–38
5. Grønbech-Jensen C.: *The Scandinavian tradition of open government and the European Union: problems of compatibility?*, „Journal of European Public Policy”, 1998, No 1, s. 185–199.
6. Héritier A.: *Composite democracy in Europe: the role of transparency and access to information*, „Journal of European Public Policy”, 2003, No 5, s. 814–833.
7. Laursen F.: *Denmark's yes, but*, „Eipascope” [online] 1993, No 3, dostępny: <http://www.eipa.nl/Eipascope/93/3/4.htm>
8. Roberts A.: *NATO, secrecy, and the right to information*, „East European Constitutional Review” [online], Winter 2002/Spring 2003, dostępny http://www.law.nyu.edu/eecr/vol11_12num4_1/special/roberts.html
9. Verhoeven A.: *The right to information: a fundamental right?* [online], Maastricht 2000, dostępny: http://www.eipa.nl/Publications/Summaries/1997_2000/WorkingPapers/ConferenceProceedings/Amarylilis.pdf

---

⁷⁶ *European Parliament resolution on public access to Parliament, Council and Commission documents (implementation of Regulation (EC) no 1049/2001 in the year 2002)*, OJ 2004 C 77E, s. 395.

Anna Ogonowska

**JĘZYK POLSKI JĘZYKIEM URZĘDOWYM
UNII EUROPEJSKIEJ – DOŚWIADCZENIA
PIERWSZEGO ROKU CZŁONKOSTWA**

SPIS TREŚCI

1. Zasady językowe Unii Europejskiej	75
1.1. Podstawowe zasady językowe	76
1.2. Zasady językowe instytucji i organów	78
2. Język polski językiem traktatów	80
3. Język polski językiem roboczym instytucji i organów	81
4. Unijne dokumenty w języku polskim	82
5. Unijne publikacje w języku polskim	84
6. Unijne systemy informacyjne w języku polskim	86
Bibliografia	92

WYKAZ TABEL

1. Tabela 1. Wzrost liczby języków urzędowych Wspólnot i Unii Europejskiej	77
2. Tabela 2. Wersje językowe systemów informacyjnych Unii Europejskiej	87
3. Tabela 3. Wersje językowe unijnych serwerów internetowych – stan na czerwiec 2005	88

1. ZASADY JĘZYKOWE UNII EUROPEJSKIEJ

Unia Europejska także pod względem polityki językowej odróżnia się wyraźnie od pozostałych organizacji międzynarodowych, pozwala ona bowiem każdemu z państw członkowskich zdecydować, który język będzie używany we wzajemnych relacjach tego państwa i jego obywateli z unijnymi instytucjami. Konsekwencją tak stosowanej polityki językowej jest niespotykana w innych organizacjach międzynarodowych liczba języków urzędowych (obecnie 20). **Ta niezwykła „rozrzutność lingwistyczna”¹ ma tyle samo przeciwników, co zwolenników.** Przeciwnicy tej polityki mówią przede wszystkim o kosztach i o wydłużeniu w czasie, z powodu konieczności tłumaczenia, procedur decyzyjnych. Zwolennicy natomiast podkreślają, że w ten sposób urzeczywistnia się zasada równości każdego państwa członkowskiego i jego obywateli, a ponadto gwarantuje to zachowanie tożsamości narodowej. Spór ten odżywa co jakiś czas, nie przynosząc, jak dotąd, istotnych zmian w tej polityce. Prawdopodobnie pragmatyczno-ekonomiczny aspekt tego zagadnienia przeważałby wcześniej czy później, gdyby nie podstawowe zasady systemu prawnego Unii Europejskiej. System ten bowiem w niektórych przypadkach bezpośrednio nakłada obowiązki i daje uprawnienia obywatelom Unii. Oznacza to na przykład, że rozporządzenie opublikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* nie będzie ponownie uchwalane przez Sejm i nie będzie publikowane w polskim *Dzienniku Ustaw*, aby stać się prawem obowiązującym w Polsce. Z tego faktu wynika konieczność publikowania przynajmniej niektórych dokumentów unijnych w językach zrozumiałych dla każdego z obywateli Unii.

Inne niż obecnie stosowane rozwiązanie kwestii językowej w Unii Europejskiej nie byłoby łatwe do zaakceptowania przez wszystkich zainteresowanych. Gdyby nawet ograniczyć liczbę języków urzędowych, pozostałaby do uzgodnienia kwestia, który język lub które języki miałyby otrzymać status języka urzędowego, a którym odebrano by ten status. Pozycja państw, których języki uznano by za urzędowe, w naturalny sposób zostałaby wzmocniona (np. obywatele tego państwa łatwiej znajdowałiby zatrudnienie w instytucjach UE i mogliby je zdominować), z tego też względu żadne z państw nie zechce raczej zrezygnować ze swojego języka. Poparcia nie znalazł także pomysł uznania za język urzędowy łaciny lub esperanta².

Polityka językowa Unii Europejskiej

Zasada bezpośredniej skuteczności norm prawa europejskiego a liczba języków urzędowych

¹ Unia Europejska z 20 językami urzędowymi jest organizacją zatrudniającą najwięcej tłumaczy na świecie.

² Ciekawą analizę obecnej polityki językowej Unii Europejskiej można znaleźć w artykule Virginie Mamadouh pt. *Dealing with multilingualism in the European Union: cultural theory rationalities and language policies*, „Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practices”, 2002, No 3, s. 327–345.

1.1. Podstawowe zasady językowe

Języki urzędowe
traktatów
założycielskich

Zasada wielu języków urzędowych była stosowana od 1952 r. przez Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, chociaż traktat o utworzeniu tej Wspólnoty nie regulował kwestii językowych, a sam tekst traktatu został sporządzony tylko w języku francuskim. Pozostałe jego tłumaczenia, tzn. na język włoski, niderlandzki i niemiecki, nie były uznawane za wersje autentyczne. Pierwotny pomysł uznania języka francuskiego za jedyny język urzędowy tej Wspólnoty został zakwestionowany przez Republikę Federalną Niemiec³. W efekcie dyskusji uzgodniono, że Europejska Wspólnota Węgla i Stali będzie posługiwać się 4 językami (francuskim, niemieckim, włoskim i niderlandzkim). Jedną z podstawowych konsekwencji tej decyzji było wydawanie dziennika urzędowego tej Wspólnoty (*Journal officiel de la Communauté européenne du charbon et de l'acier*) w 4 wersjach językowych.

art. 290 TWE
System językowy
instytucji Wspólnoty
określa Rada stanowiąc
jednomyślnie, bez uszczerbku dla postanowień Statutu Trybunału Sprawiedliwości

Podpisane w 1957 r. **dwa traktaty rzymskie zostały sporządzone już w czterech wersjach językowych** (francuskiej, niemieckiej, włoskiej i niderlandzkiej) i wszystkie one są uznawane za autentyczne. Ojcowie integracji europejskiej uznali też, że problem polityki językowej należy ująć w ramy prawne. Artykuł 217 (obecnie art. 290) *Traktatu o utworzeniu Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej* oraz artykuł 190 *Traktatu o utworzeniu Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej* przyznały Radzie Ministrów (obecnej Radzie Unii Europejskiej) uprawnienia do określenia polityki językowej Wspólnot Europejskich. Warunkiem podjęcia jakiegokolwiek decyzji, dotyczącej tej kwestii, miała być jednomyślność.

Postanowienia Traktatów zostały uszczegółowione przez **dwa rozporządzenia⁴ Rady Ministrów z 15 kwietnia 1958 r. definiujące system językowy Wspólnot Europejskich**. Rozporządzenia te określiły:

- języki urzędowe i robocze Wspólnot Europejskich,
- język komunikacji między obywatelami państw członkowskich a instytucjami,
- język komunikacji państw członkowskich z instytucjami,
- język komunikacji instytucji z państwami członkowskimi i ich obywatelami,
- języki, w jakich powinny być publikowane rozporządzenia i inne akty prawne o zasięgu ogólnym,

Języki urzędowe
w pracach UE

³ D.W. Derek: *The Community of Europe: a history of European integration since 1945*, London 1993, s. 52.

⁴ *Rozporządzenie nr 1 w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 1, s. 3; *Rozporządzenie nr 1 w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 1, s. 5.

- języki, w jakich będzie wydawany *Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich*.

Dodatkowo zezwolono na zastosowanie innych rozwiązań w przypadku Trybunału Sprawiedliwości oraz na określenie przez poszczególne instytucje wspólnotowe sytuacji, w których mogą zaistnieć odstępstwa od zasad ogólnych.

Początkowo cztery języki uzyskały status języków urzędowych. Wraz z przystępowaniem nowych państw członkowskich liczba tych języków rosła i obecnie jest ich 20 (zob. tabelę 1). Liczba języków urzędowych określa liczbę języków, w jakich wydawane są rozporządzenia i inne akty prawne o zasięgu ogólnym oraz liczbę wersji językowych *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*.

Tabela 1. Wzrost liczby języków urzędowych Wspólnot i Unii Europejskiej

Lata	Liczba języków urzędowych
1952–1972	4 języki (francuski, niderlandzki, niemiecki i włoski)
1973–1980	6 języków (+ angielski i duński)
1981–1985	7 języków (+ nowogrecki)
1986–1994	9 języków (+ hiszpański ⁵ i portugalski)
1995–2004	11 języków (+ fiński i szwedzki)
2004–	20 języków (+ czeski, estoński, litewski, łotewski, maltański, polski, słowacki, słoweński i węgierski)

Źródło: zestawienie własne

Odrębne zasady rządzą komunikacją pomiędzy instytucjami unijnymi a państwami członkowskimi i ich obywatelami. Podstawowa reguła mówi, że każdy obywatel Unii i każde państwo członkowskie może zwrócić się do instytucji w jednym z języków urzędowych Unii Europejskiej. W tym też języku zwracający się ma prawo oczekiwać odpowiedzi. Zasada ta wywodzi się z art. 21 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską⁶. W przypadku, gdy instytucje zwracają się do państw członkowskich i ich obywateli (tzn. gdy są inicjatorem dialogu) powinny to uczynić w języku danego państwa.

Przy tak określonym systemie językowym Unia Europejska miała zawsze problemy z językami, które nie uzyskały statusu języka urzędowego Unii Europejskiej, a które są językami urzędowymi państw członkowskich. Tymi językami są: w Hiszpanii we wspólnotach autonomicz-

Języki urzędowe UE
a języki urzędowe
państw członkowskich

⁵ W zasadzie jest to język kastylijski, ale przyjęło się nazywać go hiszpańskim.

⁶ Postanowienia językowe zawarte w artykule 21 odnoszą się do Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, Rady Unii Europejskiej, Komisji Europejskiej, Trybunału Sprawiedliwości, Trybunału Obrachunkowego, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów.

Używanie przez Unię
języków nie będących
językami urzędowymi
Unii Europejskiej

nych języki: baskijski, galicki i kataloński, w Holandii – fryzyjski, w Irlandii – irlandzki, w Luksemburgu – luksemburski, na Cyprze – turecki. Zwłaszcza Irlandczycy i Hiszpanie od lat zabiegali o zmianę pozycji ich języków w Unii. W efekcie nacisków Rada Unii Europejskiej⁷ zmieniła stanowisko w tej kwestii. Na wniosek państwa członkowskiego **Rada może wyrazić zgodę na publikację na swojej stronie internetowej** aktów przyjętych w procedurze współdecydowania także w językach urzędowych państw członkowskich nie będących językami urzędowymi Unii Europejskiej. W językach tych można będzie również **wypowiadać się na forum Rady**, a obywatele danego państwa będą mogli w tym języku **prowadzić korespondencję z Radą** (zakłada się, że państwo członkowskie utworzy specjalną instytucję w celu tłumaczenia tej korespondencji na języki i z języków urzędowych Unii Europejskiej). Warunkiem jest, aby dane państwo członkowskie pokryło koszty wszystkich tych działań. Akty prawne publikowane na stronie Rady w tych językach nie będą mieć mocy prawnej. Rada Unii Europejskiej wezwała również inne instytucje i organy do podjęcia podobnych zobowiązań.

Języki robocze Unii
Europejskiej – zasady
i praktyka

Odrębne zagadnienie stanowią **języki robocze, tzn. języki, którymi posługują się instytucje i organy unijne podczas prac wewnątrz swoich struktur**. Oba rozporządzenia nr 1/58 (EWG i Euratomu) utożsamiają języki robocze z językami urzędowymi. Powyższe rozporządzenia zezwalają jednocześnie instytucjom na określenie we własnych regulaminach, jakimi językami będą się posługiwali ich pracownicy. Tak sformułowany przepis o językach roboczych jest bardzo niejednoznaczny. Określa on bowiem, które języki mogą być językami roboczymi, natomiast nie rozstrzyga kwestii liczby tych języków w każdej z instytucji. Obecne regulaminy instytucji unijnych stosują bardzo różne rozwiązania tej kwestii: od pełnej wielojęzyczności (20 języków roboczych) do jednego języka roboczego. Poniżej zostaną przedstawione zasady językowe niektórych instytucji i organów unijnych.

1.2. Zasady językowe instytucji i organów

Instytucje i organy unijne stosują różne rozwiązania dotyczące języka komunikacji wewnątrz instytucji. Przyjęte rozwiązania wynikają najczęściej z charakteru prac danej instytucji oraz często z lokalizacji jej siedziby. Należy także podkreślić, że **prawie we wszystkich instytucjach istnieją odrębne zasady dotyczące języka komunikacji ustnej i pisemnej**.

⁷ *Konkluzje Rady z dnia 13 czerwca 2005 r. dotyczące oficjalnego użycia dodatkowych języków w Radzie i ewentualnie innych instytucjach i organach Unii Europejskiej*, Dz. Urz. UE 2005 C 148, s. 1–2.

Podstawową zasadą językową Rady Unii Europejskiej a także Rady Europejskiej jest możliwość korzystania podczas spotkań ze wszystkich języków urzędowych Unii, zarówno w piśmie, jak i w mowie. Jeżeli pewne dokumenty nie są dostępne w jednym z języków z odpowiednim wyprzedzeniem, to reprezentant tej grupy językowej może odmówić udziału w dyskusji. Odstępstwa od tej ogólnej zasady są możliwe, o ile zostaną przyjęte jednomyślnie i jeżeli dotyczą spraw pilnych. Podczas spotkań nieformalnych (nie zapadają na nich żadne decyzje) Rada Unii Europejskiej posługuje się językiem angielskim i francuskim oraz językiem kraju, który aktualnie przewodniczy Unii.

Języki w Radzie UE
i Radzie Europejskiej

Podczas posiedzeń plenarnych Parlamentu Europejskiego każdy z posłów ma prawo **zabierać głos w dowolnym języku urzędowym Unii** (debaty są tłumaczone symultanicznie). Podobnie **dokumentacja Parlamentu Europejskiego jest dostępna we wszystkich unijnych językach**. Jedynym odstępstwem od tej reguły są prace komisji parlamentarnych, grup politycznych i delegacji międzyparlamentarnych. Za zgodą wszystkich zainteresowanych pracują one przy ograniczonej liczbie języków, zależnie od tego, jakimi językami mówią członkowie danego organu. Regulamin Parlamentu Europejskiego przewiduje jednak możliwość **odstępstwa od tych ogólnych zasad**. Do końca 2006 r. języki wprowadzone do Unii przez nowe państwa członkowskie (te, które przystąpiły do Unii w maju 2004 r.) są traktowane na równi z pozostałymi, o ile Parlament dysponuje odpowiednią liczbą tłumaczy. W praktyce oznacza to, że nie cała dokumentacja Parlamentu dostępna jest tak samo szybko w tych językach. Administracja Parlamentu Europejskiego komunikuje się między sobą w języku francuskim lub angielskim.

Języki w Parlamencie Europejskim – praktyczne ograniczenia

Komisja Europejska wydaje swoją dokumentację we wszystkich językach urzędowych Unii Europejskiej, natomiast jej językami roboczymi są najczęściej francuski i angielski oraz czasami niemiecki.

Reguły Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji dotyczące kwestii językowych w zdecydowany sposób różnią się od reguł przyjętych przez inne instytucje. Zasady językowe instytucji sądowiczych składają się z **trzech odrębnych elementów: języka postępowania sądowego, języka roboczego Trybunału i Sądu oraz języka wydawnictw tych instytucji**. Językiem postępowania sądowego może być każdy język urzędowy Unii, a także język irlandzki⁸. Językiem roboczym Trybunału i Sądu jest język francuski, natomiast orzecznictwo tych instytucji publikowane jest we wszystkich językach urzędowych. Wyjątkiem są sprawy pracownicze, które od 1994 r. publikowane są w całości jedynie w języku postępowania sądowego.

Języki w Trybunale Sprawiedliwości i Sądzie Pierwszej Instancji

Podczas sesji plenarnych Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów członkowie tych Komitetów mogą posługiwać się jednym

⁸ Do maja 2005 r. nikt jeszcze z tego języka nie skorzystał.

z języków urzędowych (posiedzenia tłumaczone są symultanicznie). Komitet Ekonomiczno-Społeczny dopuszcza, aby grupy badawcze wspierające pracę sprawozdawców pracowały tylko w 4 językach. Inaczej jest w przypadku Europejskiego Banku Centralnego i Trybunału Obrachunkowego. Językiem roboczym tego pierwszego jest jedynie język angielski, natomiast tego drugiego – francuski, angielski i niemiecki. Dokumentacja powyższych instytucji mająca znaczenie dla społeczeństw państw członkowskich (np. opinie Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów do projektów aktów prawnych, decyzje Europejskiego Banku Centralnego czy raporty roczne Trybunału Obrachunkowego) jest tłumaczona i wydawana we wszystkich językach urzędowych Unii Europejskiej.

2. JĘZYK POLSKI JĘZYKIEM TRAKTATÓW

Języki traktatów: języki urzędowe UE oraz język irlandzki

Wszystkie języki urzędowe Unii Europejskiej posiadają jednocześnie status języka traktatów. Dodatkowo status ten posiada język irlandzki nie będący językiem urzędowym Unii. Status ten powoduje, że wszystkie teksty traktatów wspólnotowych i unijnych oraz wszystkie teksty traktatów o przystąpieniu kolejnych państw do Wspólnot i Unii są oficjalnie wydawane w tych językach⁹. Oprócz tego status ten upoważnia obywateli danej strefy językowej do składania petycji do Parlamentu Europejskiego i zwracania się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich w tych językach. Dodatkowo, używając tych języków można zwracać się w każdej sprawie do Rady Unii Europejskiej, Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego, Trybunału Sprawiedliwości, Trybunału Obrachunkowego oraz Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów.

Oficjalne tłumaczenie traktatów na język polski

Przez wiele lat w Polsce posługiwaliśmy się różnymi roboczymi tłumaczeniami traktatów wspólnotowych i unijnych. Obecnie dostępne jest już oficjalne tłumaczenie wszystkich traktatów, które ma tę zaletę, że ustala ostatecznie podstawową terminologię i nazewnictwo związane z Unią Europejską. Tłumaczenie to zostało **opublikowane w Załączniku nr 2 do nru 90 Dziennika Ustaw z 2004 roku**¹⁰.

Od chwili przystąpienia możemy już oficjalnie zwracać się do Unii Europejskiej w języku polskim. W praktyce jednak prośba przesłana w tym języku jest dużo dłużej rozpatrywana niż analogiczna prośba złożona w jednym ze „starych” języków urzędowych Unii. Przykładowo: o ile odpowiedzi na prośbę złożoną np. w języku angielskim możemy oczekiwać w ciągu kilku dni, o tyle odpowiedź na prośbę zadaną w je-

⁹ W przypadku państw, które nie były założycielami Wspólnot Europejskich, zasada ta obowiązuje od dnia ich przystąpienia. Teksty traktatów wydanych przed przystąpieniem danego państwa są tłumaczone i publikowane przez to państwo członkowskie.

¹⁰ Z przykrością należy odnotować, że teksty te nie zostały udostępnione w Internecie.

zyku polskim poczekamy około miesiąca. Tak długie oczekiwanie spowodowane jest koniecznością tłumaczenia naszej prośby, a następnie odpowiedzi na nią.

3. JĘZYK POLSKI JĘZYKIEM ROBOCZYM INSTYTUCJI I ORGANÓW

Zgodnie z dwoma rozporządzeniami nr 1 z 1958 r., **językiem roboczym Unii Europejskiej może się stać każdy z jej języków urzędowych**. Od 1 maja 2004 r. takim językiem stał się również język polski. W praktyce językiem polskim w swoich wewnętrznych pracach posługuje się Rada Europejska, Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komitet Ekonomiczno-Społeczny oraz Komitet Regionów. Język polski może też być językiem postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości lub Sądem Pierwszej Instancji. Pozostałe instytucje w swoich wewnętrznych pracach używają języka polskiego okazjonalnie. Czasami o wyborze języka roboczego decyduje lokalizacja siedziby danej instytucji, organu lub agencji, więc być może językiem roboczym Europejskiej Agencji Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej stanie się język polski, ponieważ jej siedziba znajduje się w Warszawie.

Praktyczne aspekty
używania języka
polskiego

Język roboczy determinuje, w jakim języku będzie prowadzona dyskusja. Wpływa on również na dostępność wersji językowych dokumentów, nad którymi pracują instytucje i organy. Nie ma on natomiast większego znaczenia w przypadku dokumentów, które i tak mają zostać przetłumaczone na wszystkie języki urzędowe. **Ograniczenie liczby wersji językowych dokumentów roboczych ma wpływ na dostępność informacji o działalności tych instytucji.**

Wszystkie instytucje i organy korzystają z pracy ekspertów – niezależnych lub zatrudnianych przez te instytucje. Przygotowywane przez nich opracowania powstają na potrzeby procesu decyzyjnego Unii Europejskiej, dlatego najczęściej są sporządzane w językach roboczych instytucji zamawiających lub są tłumaczone na te języki w pierwszej kolejności. W większości przypadków nie tłumaczy się ich na wszystkie języki urzędowe Unii. Wyjątkiem są opracowania szczególnie istotne dla funkcjonowania Unii Europejskiej, np. projekty reform.

Języki opracowań,
ekspertyz i opinii

Najważniejsze instytucje unijne w swoich pracach posługują się także językiem polskim, chociaż większość roboczych dokumentów powstaje w języku francuskim lub angielskim. Liczba dokumentów i opracowań powstających w naszym języku będzie zależała także od aktywności polskich ekspertów pracujących na zlecenie Unii.

4. UNIJNE DOKUMENTY¹¹ W JĘZYKU POLSKIM

Od 1 maja 2004 r. język polski jest językiem urzędowym Unii Europejskiej. Od tego też czasu **na bieżąco są wydawane po polsku najważniejsze unijne dokumenty**. Przede wszystkim są to akty prawne, dokumenty procesów legislacyjnych oraz inne ważne sprawozdania i komunikaty wydawane przez instytucje unijne. Na język polski tłumaczone są także wszystkie te dokumenty, których instytucje i organy unijne potrzebują do swojej pracy, a jest wymagane, aby były one dostępne także w języku polskim (język polski jest wtedy językiem roboczym Unii). Część instytucji przyjęła na pewien okres rozwiązania tymczasowe, ograniczające bieżące tłumaczenie swoich dokumentów. Przykładem może być Parlament Europejski, który do końca 2006 r. stosuje wyjątki od zasady równego traktowania wszystkich wersji językowych (por. art. 139 regulaminu Parlamentu Europejskiego).

Prawo UE
w języku polskim

Na język polski zostały przetłumaczone także wszystkie, obowiązujące na dzień 1 maja 2004 r., akty prawne I filaru oraz instrumenty prawne II i III filaru Unii Europejskiej. Tłumaczenia wykonano w Polsce, a następnie przesłano je do Komisji Europejskiej i Rady Unii Europejskiej. Po ich pozytywnym zweryfikowaniu są one wydawane przez Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich w *Wydaniu specjalnym Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*.¹² Bieżące tłumaczenia na potrzeby instytucji europejskich są obecnie wykonywane przez polskich tłumaczy zatrudnionych przez instytucje i organy.

Struktura wydania
specjalnego
Dziennika Urzędowego

Proces publikacji wydania specjalnego dobiega już końca (do 1 czerwca 2005 r. opublikowano 151 z 217 tomów w wersji polskiej), choć, oczywiście, całe to przedsięwzięcie jest mocno spóźnione, gdyż powinno być zakończone najpóźniej 1 maja 2004 roku. Zamieszczone tam prawodawstwo podzielono tematycznie na działy. W obrębie działów akty prawne są ułożone chronologicznie według daty ich oryginalnej publikacji. Niestety, problemem jest odnajdywanie właściwego tomu, w którym znajduje się interesujący nas akt prawny. Nie zawsze jest rzeczą oczywi-

¹¹ Por. definicję dokumentów i publikacji w rozdz. „Dokumenty i publikacje instytucji i organów Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej”.

¹² Chociaż zgodnie z uwagami wstępnymi do wydania specjalnego, zawiera ono „teksty aktów powszechnie obowiązujących”, to znajdujemy tam również takie akty jak np. zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lutego 2001 r. w sprawie współpracy europejskiej przy ocenie jakości edukacji szkolnej (2001/166/WE), opublikowane pierwotnie w OJ 2001 L 60, s. 51, porozumienie międzyinstytucjonalne z dnia 22 grudnia 1998 roku w sprawie wspólnych wytycznych dotyczących jakości prawodawstwa wspólnotowego (OJ 1999 C 73 s. 1) czy deklaracje w sprawie decyzji Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającej warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji (OJ 1999 C 203, s. 1) oraz wiele innych aktów, które nie mieszczą się w kategorii aktów powszechnie obowiązujących.

stą, w którym dziale może się on znajdować, a nie stworzono dotychczas żadnego pomocniczego indeksu. Prawdopodobnie w przyszłości system EUR-Lex będzie podawał te informacje.

Należy przypuszczać, że **również orzecznictwo instytucji sądow-nych doczeka się swojego wydania specjalnego w języku polskim**, choć nie nastąpi to zapewne szybko. Niestety, opóźnienia w publikacji tych dokumentów niekorzystnie odbijają się na polskim systemie prawnym, bo np. co ma zrobić polski sędzia, jeżeli jedna ze stron procesu powoła się na unijny akt lub orzeczenie, które oficjalnie nie zostało jeszcze po polsku opublikowane?

Osobnego komentarza wymaga jakość tłumaczeń dokumentów unijnych. Sama obowiązująca legislacja obliczana jest na ok. 80 tys. stron tekstu formatu A4. Jeżeli dołożyć do tego skomplikowaną materię, której ona dotyczy, oraz początkowy brak przeszkolonej w tej dziedzinie kadry tłumaczy, to można sobie wyobrazić z jak karkołomnym przedsięwzięciem mamy do czynienia. To wszystko spowodowało, że **nie ustrzeżono się błędów i niespójności**. Dla przykładu: w preambule polskiej wersji rozporządzenia nr 1049/2001 można natknąć się na Europejską Wspólnotę Producentów Węgla i Stali. W rozporządzeniu oczywiście chodzi o Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, co można łatwo ustalić sięgając do innych wersji językowych. Dla właściwej oceny tego problemu warto jednak wiedzieć, że i tłumacze na język angielski ciągle popełniają zupełnie podstawowe błędy: potrafią np. pomylić Radę Europejską z Radą Unii Europejskiej¹³. Sytuacja komplikuje się, jeżeli ten błąd jest powielany przy tłumaczeniu na kolejne języki urzędowe.

Jakość tłumaczeń na język polski

Rozbieżności terminologiczne mogą budzić wątpliwości, co do treści danego aktu i jego interpretacji, powodując czasami daleko idące konsekwencje prawne. Sprawa dodatkowo się komplikuje, gdy dokumenty te są lokowane w systemach elektronicznych. Zadaniem tych systemów jest ułatwianie odnajdywania unijnych dokumentów, lecz jeśli ta sama rzeczywistość w dokumentach jest nazwana w różny sposób, to systemy nie są w stanie sprostać tym zadaniom, a każde wyszukiwanie jest obciążone ryzykiem błędu.

Rozbieżności terminologiczne w języku polskim i ich konsekwencje

Kontrowersje budzi również oficjalnie przyjęta polska terminologia. Na przykład na określenie projektu nowego aktu prawnego przyjęto termin „wniosek” (ang. proposal). Słowo „wniosek” w języku polskim nie jest używane na oznaczenie tego typu dokumentów, dlatego budzi wiele nieporozumień. Niestety, nawet w samej Unii Europejskiej nie ma

Wniosek – propozycja – projekt

¹³ Por. polską, angielską i francuską wersję pkt 1 ze wstępu do *Czwartego sprawozdania rocznego dotyczącego realizacji wspólnego działania UE z dnia 12 lipca 2002 r. w sprawie udziału Unii Europejskiej w zwalczaniu destabilizującego gromadzenia i rozpowszechniania ręcznej i lekkiej broni palnej*, Dz.Urz. UE 2005 C 109, s. 1.

zgodności co do tego terminu. Komitet Ekonomiczno-Społeczny odnosząc się do tych właśnie „wniosków” nazywa je „propozycjami aktów prawnych”¹⁴. Inny przykład dotyczy nazwy jednej z unijnych agencji. W *Dzienniku Urzędowym* można napotkać co najmniej trzy różne nazwy określające tę samą agencję: Europejska Agencja Leków, Europejska Agencja ds. Leków, Europejska Agencja ds. Oceny Produktów Leczniczych. W pierwszej chwili można mieć problem z rozpoznaniem, czy mowa jest o jednej, czy o dwóch różnych agencjach.

W celu przezwyciężenia rozbieżności terminologicznych należałoby odnieść się do terminologii stosowanej w aktach najwyższej rangi, czyli np. w traktatach, i konsekwentnie stosować przyjęte przez nie ustalenia¹⁵. Jest to jednak zalecenie na przyszłość, a tymczasem w **pierwszym roku członkostwa powstało wiele dokumentów z niespójną terminologią**. Duża ich część została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* i przeładowana do unijnych baz danych. Nie wiadomo, czy niespójności terminologiczne w tych dokumentach zostaną kiedykolwiek skorygowane.

Pomimo zapewnień o lingwistycznym przygotowaniu do rozszerzenia, pierwszy rok unii 25 państw był czasem wielkiej próby. Przez rok zrobiono duże postępy we wprowadzaniu nowych języków urzędowych do unijnej dokumentacji, nadal jednak kwestia ujednoczenia stosowanej terminologii, zwłaszcza na poziomie międzyinstytucjonalnym, pozostawia wiele do życzenia. Prawdopodobnie jeszcze kilka następnych lat będzie nosiło znamiona tymczasowości, dopóki język polski nie stanie się w Unii taką samą oczywistością jak np. język hiszpański.

5. UNIJNE PUBLIKACJE¹⁶ W JĘZYKU POLSKIM

Polska wersja
Dziennika Urzędowego

1 maja 2004 r. zostały wydane pierwsze numery *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej* w języku polskim. Nie były to pierwsze unijne publikacje w naszym języku, ponieważ jeszcze przed rozszerzeniem ukazywały się po polsku publikacje Urzędu Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich. **Podstawową zasadą obowiązującą zwłaszcza przy prawnych publikacjach Unii Europejskiej jest równy status**

---

¹⁴ Np. *Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie propozycji dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie efektywności wykorzystania energii przez odbiorców końcowych oraz usług energetycznych*, Dz.Urz. UE 2005 C 120, s. 115–118.

¹⁵ Zważywszy na problemy terminologiczne, tym bardziej dziwi decyzja o nieudostępnieniu w Internecie oficjalnej polskiej wersji traktatów wspólnotowych i unijnych opublikowanych w Załączniku nr 2 do nr 90 Dz.U. RP z 2004 r.

¹⁶ Por. definicję publikacji i dokumentów w rozdz. „Dokumenty i publikacje instytucji i organów Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej”.

wszystkich wersji językowych. Oznacza to, że tego samego dnia muszą ukazywać się wszystkie wersje językowe, np. kolejnego numeru *Dziennika Urzędowego*. Gdyby poszczególne wersje językowe były publikowane w pewnych odstępach czasowych, miałyby to niekorzystny wpływ na funkcjonowanie systemu prawnego Unii. Z tego też względu 1 maja 2004 r. wydano rozporządzenie 930/2004¹⁷ zawieszające na 3 lata wydawanie *Dziennika Urzędowego* w języku maltańskim z powodu braku dostatecznej liczby tłumaczy. Opóźnienia w przygotowaniu wersji maltańskiej dokumentów prawnych mogłyby powodować opóźnienia w wydawaniu całego *Dziennika Urzędowego*.

Jak na razie nie ujrzała światła dziennego polska wersja *Zbioru Orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji*. **Bieżące numery tego miesięcznika wychodzą z około 2-letnim opóźnieniem**, więc na pierwszy zeszyt w polskiej wersji trzeba będzie jeszcze poczekać przynajmniej rok. Niestety prace nad polską wersją wcześniejszych roczników znajdują się ciągle we wstępnej fazie i nie jest znany termin ich publikacji.

Pozostałe nieprawnicze publikacje nie muszą być wydawane we wszystkich wersjach językowych w tym samym dniu, chociaż i w stosunku do nich przestrzega się tej zasady. Mitem natomiast jest, że wszystkie publikacje unijne są wydawane we wszystkich językach urzędowych¹⁸. Tylko niewielka ich część podlega tej zasadzie i wówczas dotyczy to również języka polskiego. I chociaż publikacje w 11 językach urzędowych były dość liczne, to w ciągu ostatniego roku daje się zauważyć tendencję do ograniczania liczby publikacji wydawanych przez Komisję Europejską we wszystkich językach. Przykładem takich działań są decyzje o publikacji *Raportu generalnego z działalności Unii Europejskiej* za kolejne lata oraz *Biuletynu Unii Europejskiej* tylko w językach: angielskim, francuskim i niemieckim. Wcześniej obie te publikacje były wydawane w 11 wersjach językowych¹⁹. Trudności z terminowymi tłumaczeniami spowodowały również **decyzję Trybunału Sprawiedliwości o rezygnacji z publikacji w Zbiorze Orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji grupy orzeczeń nie mających istotnego znaczenia dla prawa wspólnotowego**²⁰.

Polska wersja
Zbioru Orzeczeń

Ograniczanie liczby
publikacji wydawanych
we wszystkich
językach urzędowych

¹⁷ Rozporządzenie Rady (WE) nr 930/2004 z dnia 1 maja 2004 r. w sprawie tymczasowych środków stanowiących odstępstwa odnoszących się do sporządzania aktów prawnych instytucji Unii Europejskiej w języku maltańskim, Dz.Urz. UE 2004 L 169, s. 1–2.

¹⁸ Sam Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich przyznaje, że najwięcej publikacji wydaje w języku angielskim.

¹⁹ Po polsku i we wszystkich pozostałych językach urzędowych wydawane jest streszczenie *Raportu generalnego*.

²⁰ Podobną decyzję podjęto 10 lat wcześniej, tworząc *European Court Reports – Staff Cases* i decydując, że sprawy pracownicze będą publikowane w całości tylko w języku postępowania sądowego.

Katalog Centralnej Biblioteki Komisji Europejskiej w Brukseli rejestruje co najmniej kilkadziesiąt unijnych publikacji wydanych w języku polskim. Prawie każda z instytucji i agencji w ciągu ostatniego roku wydała jakieś publikacje w języku polskim, choć najbardziej aktywna na tym polu jest Komisja Europejska. Jako ciekawostkę można wymienić *Biuletyn Miesięczny Europejskiego Banku Centralnego*, którego polska wersja jest dostępna jedynie na stronie internetowej Narodowego Banku Polskiego²¹.

Języki dokumentów
archiwalnych

Osobnego komentarza wymaga cała archiwalna dokumentacja Unii Europejskiej. Publikacje wydane przed 1 maja 2004 r. nie zostaną już nigdy opublikowane oficjalnie przez Unię w języku polskim. Wyjątkiem są zbiory dokumentów prawnych: legislacji i omówionych wyżej orzeczeń.

Przewaga języków
angielskiego
i francuskiego

Dokumenty i publikacje wydawane w języku polskim stanowią mniejszość w porównaniu z dokumentami i publikacjami wydawanymi w językach angielskim i francuskim, choć, porównując z pozostałymi językami urzędowymi, nasz język nie jest dyskryminowany w jakiś szczególny sposób. **Jednakże rok po rozszerzeniu nadal wyraźnie widać różnicę pomiędzy starymi i nowymi językami urzędowymi (na korzyść tych pierwszych)**. Taką sytuację można traktować na razie jako przejściową, spowodowaną brakiem dostatecznej liczby tłumaczy. Gdyby jednak miała ona utrzymywać się dłużej, to należy upominać się o równe traktowanie wszystkich języków urzędowych.

I choć wydaje się, że język polski nigdy nie uzyska takiego statusu, jaki mają języki angielski i francuski, na co składa się wiele przyczyn, omówionych w niniejszym artykule, to trzeba jednak pamiętać, że społeczna akceptacja Unii Europejskiej zależy również od tego, czy Unia mówi do Polaków po polsku.

6. UNIJNE SYSTEMY INFORMACYJNE W JĘZYKU POLSKIM

Serwery i bazy danych
Unii w języku polskim

Instytucje i organy unijne przygotowywały się kadrowo i technicznie do pracy w 20 oficjalnych językach jeszcze przed faktycznym rozszerzeniem Unii. Przygotowania dotyczyły nie tylko dokumentów i publikacji wydawanych przez te ciała, ale również ich internetowych serwerów i baz danych. **Parlament Europejski jeszcze przed 1 maja 2004 r. udostępnił swój serwer internetowy w języku polskim**, chociaż informacje po polsku były dostępne tylko na kilku pierwszych poziomach struktury tego serwera. Sukcesywnie kolejne instytucje szły w jego śla-

²¹ Poszczególne wersje językowe tej publikacji znajdują się na stronach internetowych banków centralnych odpowiednich państw członkowskich.

dy, tworząc polskie wersje swoich serwerów. Przygotowanie kolejnych wersji językowych objęło również unijne bazy danych.

Tabele 2 i 3 prezentują wersje językowe poszczególnych serwerów i baz danych Unii Europejskiej. Przeprowadzona analiza nie napawa optymizmem. Na 31 przebadanych serwerów tylko o ośmiu można powiedzieć, że posiadają polską wersję, w kolejnych trzech mamy do czynienia ze skróconą informacją w języku polskim. Pozostałe serwery polskiej wersji nie posiadają w ogóle lub zawierają tylko bardzo niewielkie fragmenty w języku polskim. Podobnie jest w przypadku baz danych. Na 11 przebadanych systemów tylko 3 udostępniły polską wersję. **Być może w kolejnych latach doczekamy się polskiej wersji tych serwerów i baz danych, które obecnie są udostępniane we wszystkich starych językach urzędowych.** Natomiast w przypadku tych, które są dostępne w dwóch, trzech lub pięciu językach, prawdopodobieństwo powstania polskiej wersji jest nikłe.

Unijne serwery
w wersji polskiej:
8 z 31
Unijne bazy danych
w wersji polskiej:
3 z 11

Tabela 2. Wersje językowe systemów informacyjnych Unii Europejskiej

System informacyjny	Wersje językowe
ARCHISplus	angielski, francuski, niemiecki
CELEX ²²	angielski, duński, fiński, francuski, hiszpański, niderlandzki, niemiecki, nowogrecki, portugalski, szwedzki i włoski
CORDIS	angielski
ECLAS	angielski, francuski
EUR-Lex	20 języków urzędowych
EuroDicAutom	opis bazy tylko w języku angielskim; zawartość dotyczy 12 języków (11 starych języków urzędowych Unii + łacina)
IDEA	angielski, duński, fiński, francuski, hiszpański, niderlandzki, niemiecki, nowogrecki, portugalski, szwedzki i włoski
Obserwatorium Legislacyjne	angielski, francuski
PreLex	20 języków urzędowych
RAPID	angielski, francuski
TED	20 języków urzędowych

Źródło: zestawienie własne

Jeśli chodzi o zasięg polskiej wersji serwerów i baz, to najczęściej w **pierwszej kolejności są tłumaczone podstawowe informacje znaj-**

²² Baza CELEX prawdopodobnie w niedalekiej przyszłości zostanie zamknięta, dlatego nie są przygotowywane kolejne wersje językowe tej bazy. W przyszłości jej funkcje ma przejąć system EUR-Lex.

Tabela 3. Wersje językowe unijnych serwerów internetowych – stan na czerwiec 2005²³

Institucja, organ, agencja	Adres internetowy i siedziba	Wersje językowe serwerów
Centrum Satelitarne Unii Europejskiej	http://www.eusc.org Torrejón de Ardoz (Hiszpania)	angielska
Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej	http://www.cdt.eu.int/ Luksemburg	angielska i francuska; oficjalna dokumentacja w 11 wersjach językowych
Eurojust	http://www.eurojust.eu.int Haga (Niderlandy)	angielska
Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy	http://agency.osha.eu.int Bilbao (Hiszpania)	20 języków urzędowych; większość publikacji tylko w językach: angielskim, francuskim, niemieckim i hiszpańskim
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego	http://www.easa.eu.int Kolonia (Niemcy)	angielska, niektóre informacje po francusku lub niemiecku
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Środowiska i Informatycznego	http://www.enisa.eu.int Bruksela (Belgia)	angielska
Europejska Agencja ds. Bezpieczeństwa na Morzu	http://www.emsa.eu.int Bruksela (Belgia)	angielska
Europejska Agencja ds. Leków	http://www.emea.eu.int Londyn (Wielka Brytania)	angielska
Europejska Agencja Odbudowy	http://www.eur.eu.int Saloniki (Grecja)	angielska; krótki opis agencji w pozostałych 19 językach, z tym, że opis w 10 starych językach urzędowych bardziej rozbudowany
Europejska Agencja Środowiska	http://www.eea.eu.int Kopenhaga (Dania)	angielska; podstawowe informacje i wybrane publikacje w pozostałych 18 językach urzędowych (bez maltańskiego) oraz w językach: tureckim, norweskim, bułgarskim, rumuńskim i islandzkim
Europejska Fundacja Kształcenia	http://www.efc.eu.int Turyń (Włochy)	angielska; podstawowe informacje także w językach: francuskim, niemieckim, włoskim i rosyjskim oraz arabskim
Europejska Fundacja na Rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy	http://www.echb.int Dublin (Irlandia)	angielska i francuska; publikacje przeważnie w języku angielskim
Europejski Bank Centralny	http://www.ecb.int Frankfurt nad Menem (Niemcy)	angielska; ogólne informacje o banku oraz o banknotach i monetach euro we wszystkich językach urzędowych, większość publikacji w języku angielskim, wybrane – w 11 starych językach urzędowych
Europejski Bank Inwestycyjny	http://www.eib.eu.int Luksemburg	angielska, francuska, niemiecka; najwięcej publikacji w języku angielskim
Europejski Inspektor Ochrony Danych	http://www.edps.eu.int Bruksela (Belgia)	angielska i francuska
Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności	http://www.efsa.eu.int Bruksela (Belgia)	angielska, francuska, niemiecka oraz wybrane informacje po włosku

Instytucja, organ, agencja	Adres internetowy i siedziba	Wersje językowe serwerów
Europejski Urząd Polityki (Europol)	http://www.europol.eu.int Haga (Niderlandy)	angielska
Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii	http://www.emcdda.eu.int Lizbona (Portugalia)	angielska
Europejskie Centrum Monitorowania Rasizmu i Ksenofobii	http://www.emc.eu.int Wiedeń (Austria)	angielska
Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego	http://www.cedefop.eu.int Saloniki (Grecja)	angielska; niektóre publikacje także po francusku, niemiecku i hiszpańsku
Instytut Unii Europejskiej Studiów nad Bezpieczeństwem	http://www.iss-eu.org Paryż (Francja)	angielska i francuska; większość publikacji w języku angielskim
Komisja Europejska	http://europa.eu.int Bruksela (Belgia), Luksemburg	20 języków urzędowych; przeważają informacje i dokumenty w językach angielskim i francuskim
Komitet Ekonomiczno-Społeczny	http://www.esc.eu.int Bruksela (Belgia)	angielska i francuska; opinie i bardzo ogólne informacje o Komitecie we wszystkich językach urzędowych
Komitet Regionów	http://www.cor.eu.int Bruksela (Belgia)	11 starych języków urzędowych; część publikacji tylko w ograniczonej liczbie języków (zwykle istnieje wersja angielska); w pozostałych językach urzędowych tylko opinie oraz podstawowe informacje o Komitecie
Parlament Europejski	http://www.europarl.eu.int Strasburg (Francja), Luksemburg, Bruksela (Belgia)	20 języków urzędowych; część publikacji w ograniczonej liczbie języków, podstawowe informacje także w językach: bułgarskim, rumuńskim i tureckim
Rada Unii Europejskiej	http://ue.eu.int Bruksela (Belgia), Luksemburg	20 języków urzędowych; część informacji tylko w starych językach urzędowych, najwięcej informacji w językach angielskim i francuskim
Rzecznik Praw Obywatelskich	http://www.euro-ombudsman.eu.int Strasburg (Francja)	21 języków traktatów
Trybunał Obrachunkowy	http://www.eca.eu.int Luksemburg	20 języków urzędowych; część publikacji w ograniczonej liczbie wersji językowych
Trybunał Sprawiedliwości i Sąd Pierwszej Instancji	http://curia.eu.int Luksemburg	20 języków urzędowych; część informacji tylko po francusku
Urząd Harmonizacji w ramach Rynku Wewnętrznego	http://oami.eu.int Alicante (Hiszpania)	angielska, francuska, niemiecka, włoska, hiszpańska
Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin	http://www.cpvo.eu.int Angers (Francja)	20 języków urzędowych; część informacji tylko w językach: angielskim, francuskim, niemieckim i niderlandzkim

Źródło: zestawienie własne

²³ Pod uwagę wzięto główne strony serwerów, należy jednak pamiętać, że nie wszystkie dokumenty danej wersji językowej zamieszczone na tych serwerach są tłumaczone na wszystkie języki, tzn. może się zdarzyć strona angielska z francuskojęzycznym tekstem.

Zasięg tłumaczeń serwerów i baz na język polski

dujące się na danym serwerze. Następnie dodawane są bieżące informacje, a z czasem pojawiają się na nich także publikacje w języku polskim. Nie należy jednak oczekiwać, że archiwalne informacje będą również dostępne w języku polskim. Wyjątkiem są tu systemy prawne, np. EUR-Lex.

Należy także pamiętać, że nawet przed rozszerzeniem nie wszystkie strony internetowe instytucji i organów unijnych miały swoje odpowiedniki we wszystkich wersjach językowych. Często zdarzało się, że tylko kilka poziomów danego serwera było dostępnych w wielu wersjach językowych, a im dalej w głąb struktury serwera, tym liczba dostępnych języków topniała. Ograniczenie liczby dostępnych wersji językowych wynika często z ograniczonej liczby języków roboczych, jakimi posługuje się dana instytucja. W związku z powyższym nie należało oczekiwać, że po przyjęciu 10 nowych członków liczba języków dostępnych na serwerach internetowych ulegnie gwałtownej zmianie.

Jakość tłumaczenia stron internetowych i baz danych na język polski

Odrębnego komentarza wymaga jakość tłumaczeń stron internetowych i baz danych. O ile w przypadku dokumentów i publikacji unijnych mamy do czynienia z pewnymi błędami i niespójnością terminologiczną, która jest nieunikniona przy tak dużej operacji translatorskiej, o tyle **jakość tłumaczenia informacji zawartej na serwerach i w bazach danych świadczy często o niestaranności, pośpiechu i braku koordynacji tego zadania**. Brak koordynacji widoczny jest zwłaszcza w przypadku dużych serwerów, na których poszczególne strony tłumaczone są przez różne osoby. Brak weryfikacji całości jest czasami ewidentny. Takim najbardziej rażącym przykładem jest opis *Sprawozdania ogólnego z działalności Unii Europejskiej* na serwerze Europa²⁴. Opis ten pojawił się jeszcze zanim oficjalnie wydano tę publikację po polsku, a po jakimś czasie do opisu wklejono zdjęcie okładki tej publikacji. Niestety nikt nie zwrócił uwagi, że tytuł w opisie i tytuł na okładce różnią się diametralnie (na okładce wydrukowano: *Raport generalny na temat działalności Unii Europejskiej*). Z podobną sytuacją mamy do czynienia w EUR-Leksie przy oznaczeniu dokumentów Komisji Europejskiej. Są one skrótowo oznaczane COM, ale w opisie bazy mamy do czynienia ze skrótem KOM lub COM. Czasami tłumaczenia dokonywane są w oderwaniu od pozostałych części serwera, a po ich zestawieniu z całością tworzą zabawne zbitki, na przykład na serwerze Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy na stronie z listą jej sprawozdań rocznych²⁵ możemy przeczytać: publikacja numer 2002, publikacja numer 2003. Chodzi oczywiście o roczniki tych sprawozdań za lata 2002 i 2003.

Drobne błędy w polskich wersjach serwerów

Pierwsze problemy z serwerami dotyczyły także polskich znaków diakrytycznych. W większości przypadków uporano się już z ich wy-

²⁴ <http://europa.eu.int/abc/doc/off/rg/pl/welcome.htm>

²⁵ http://agency.osha.eu.int/publications/annual_report/index_pl.htm

świetlaniem, a w tej chwili problem ten można zaobserwować tylko sporadycznie (największe problemy z polskimi znakami ma jeszcze baza PreLex). Pośpiech w pracach informatyczno-translatorskich widać, gdy w opisie polskiej wersji językowej pojawiają się fragmenty opisów w innych językach. Czasami oznacza to, że nie cała strona została jeszcze przetłumaczona i brakujące części zostały zastąpione dostępnymi wersjami. Czasami podczas ładowania strony nowe wersje językowe zostają zamienione (np. przez długi czas baza EUR-Lex w polskiej wersji zawierała węgierskie opisy).

Zdarzają się też poważniejsze błędy, a do takich można zaliczyć nazywanie w bazie PreLex dwóch procedur legislacyjnych tym samym określeniem: „procedura zgody”. Są to dwie odrębne procedury oznaczone: AVC i ACC. Pierwsza z nich rzeczywiście nosi taką nazwę, natomiast druga jest procedurą przyjmowania umów międzynarodowych i związanych z nimi aktów prawnych, na podstawie art. 133 Traktatu o Wspólnocie Europejskiej. Brak rozróżnienia w tych nazwach na pewno nie ułatwia zrozumienia procesu decyzyjnego Unii Europejskiej. Mało szczęśliwie wygląda też polskie określenie na skrótowe oznaczenie procedur legislacyjnych. Komisja mówi o kodzie międzyinstytucjonalnym a Parlament Europejski na swoim serwerze skrótów te nazywa kodem międzyresortowym. Widząc taką nazwę trudno jest zgadnąć, o jakie resorty chodzi.

Instytucje unijne w swoich licznych raportach z zadowoleniem odnoszą sukces we wprowadzeniu 9 nowych języków do systemu językowego Unii Europejskiej. Z punktu widzenia całości operacji nie można powiedzieć, że się ona nie powiodła, jednak szczegółowa analiza jednego wybranego języka pokazuje, że wiele jest jeszcze do zrobienia, a aktualny stan prac należy traktować jako etap na drodze do celu. Informacje w języku polskim stanowią zdecydowaną mniejszość na serwerach unijnych, z tego też względu **tematyczne wyszukiwanie informacji w języku polskim ogranicza zakres dostępnych wiadomości**. Aby mieć dostęp do większego zakresu informacji należy posłużyć się jednym ze starych języków urzędowych Unii, a najlepiej językiem angielskim lub francuskim.

Na odrębną uwagę zasługuje polska wersja EUR-Lexa. Zawiera ona obecnie polską edycję *Dziennika Urzędowego* oraz polskie wersje dokumentów Komisji Europejskiej publikowane w serii *Dokumenty COM*. Oddzielnie w bazie są dostępne opublikowane już tomy *Wydania specjalnego Dziennika Urzędowego*, **ta część jednak nie jest zintegrowana z resztą systemu**, tzn. nie jest przeszukiwalna za pomocą narzędzi wyszukiwawczych tego systemu. EUR-Lex zawiera również starsze akty prawne wydane w *Dzienniku Urzędowym* oraz unijne orzecznictwo, ale nie są one, jak na razie, dostępne po polsku i dlatego w polskiej wersji

Istotne błędy
tłumaczeniowe

Systemy informacyjne
– wyszukiwanie
w języku polskim

W zależności od bazy
polska nazwa serii
dokumentów Komisji
Europejskiej brzmi:
Dokumenty KOM lub
Dokumenty COM

językowej EUR-Leksa te ostatnie elementy udostępniane są w języku angielskim. Jak z tego wynika, wyszukiwanie za pomocą polskich słów w tytule i w tekście dokumentów mija się z celem, ponieważ odbywa się ono wówczas tylko w niewielkiej grupie dokumentów, a nie w całej bazie. Należy zatem korzystać z wersji systemu w jednym ze starych języków urzędowych.

BIBLIOGRAFIA

1. Derek D.W.: *The Community of Europe: a history of European integration since 1945*, London 1993, s. 274.
2. Gazzola M.: *Multilingualism in the European Union and its costs* [online], 2003, dostępny: http://www.uemilano.it/multilinguismo/multilinguismo_unione_europea_en.htm
3. Mamadouh V.: *Supranationalism in the European Union: what about multilingualism?* [online], 1998, dostępny : <http://www.may.ie/staff/dpringle/igu/mamadouh.pdf>
4. Mamadouh V.: *Dealing with multilingualism in the European Union: cultural theory rationalities and language policies*. "Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practices", 2002, no 3, s. 327–345.
5. Ó Laighin P.B.: *Towards the recognition of Irish as an official working language of the European Union*, Dublin 2004, dostępny: http://www.forumoneurope.ie/uploadedfiles/documents/Laighin_English.doc
6. *Office for Official Publications of the European Communities – annual management report 2004*, Luxembourg 2005, 144 s.
7. Pieters D.: *The languages of the European Union* [online], 2002, dostępny: http://europa.eu.int/futurum/documents/offtext/espdiscuss10_en.pdf

Wiktor T. Poźniak*

**NIEOFICJALNE, INTERNETOWE ŹRÓDŁA
INFORMACJI O UNII EUROPEJSKIEJ.
PRZEGLĄD NAJWAŻNIEJSZYCH
AGENCJI INFORMACYJNYCH, PORTALI
I WYDAWNICTW**

SPIS TREŚCI

Wstęp	94
1. Agencje informacyjne i wydawnictwa specjalistyczne	95
1.1. Agence Europe, Bruksela	95
1.2. Europe Information Service (EIS), Bruksela	99
1.3. European Voice, Bruksela	104
2. Publiczne i komercyjne portale informacyjne	109
2.1. EUobserver, Bruksela	109
2.2. EurActiv, Bruksela	113
2.3. European Sources Online (ESO), Cambridge	117
3. Instytuty naukowo-badawcze, grupy refleksyjne i szara literatura	123
3.1. Centre for European Reform (CER), Londyn	124
3.2. Association Notre Europe, Paryż	124
3.3. The European Policy Centre (EPC), Bruksela	125
3.4. Center for European Policy Studies (CEPS), Bruksela	125
3.5. Irish Institute of European Affairs (IIEA), Dublin	126
3.6. Sussex European Institute (SEI), Sussex	126
3.7. The European Foundation, Londyn	127
3.8. Szara literatura (<i>working papers</i>)	127
Od autora	129

---

* Wiktor T. Poźniak – dyrektor Biblioteki Kolegium Europejskiego w Natolinie.

WSTĘP

Zobowiązując się do przygotowania syntetycznego opracowania dotyczącego nieoficjalnych, internetowych źródeł informacji o Unii Europejskiej (UE), autor nie przypuszczał, że zadanie to okaże się tak pasjonujące a zarazem trudne do zrealizowania. Przede wszystkim należało przyjąć założenia (i ograniczenia) dotyczące proveniencji, języków oraz form wydawniczych, jak również stopnia reprezentatywności poszczególnych źródeł. Ustalono, że w opracowaniu zostaną opisane wyłącznie źródła powstające poza instytucjami UE, redagowane w języku angielskim, publikowane w formie elektronicznej i dostępne w sieci Internet. Co zaś tyczy się reprezentatywności przedstawionych witryn i serii, to osąd pozostaje w gestii czytelnika.

Lista przedstawionych źródeł obejmuje agencje informacyjne i ich wydawnictwa, portale internetowe oraz publikacje instytutów naukowo-badawczych, stara się również przybliżyć pojęcie tzw. szarej literatury. W sumie czytelnik będzie miał okazję zapoznać się z kilkudziesięcioma tytułami czy seriami wydawniczymi, a liczba ta, bynajmniej niewyczerpująca tematu, stanowi w odczuciu autora reprezentatywny materiał początkowy do własnych poszukiwań najodpowiedniejszych źródeł informacji. Liczne adresy witryn internetowych powinny pomóc w dotarciu do potrzebnych opracowań i publikacji.

Budowanie obrazu funkcjonowania UE wyłącznie na podstawie materiałów wydawanych w ramach urzędowego programu wydawniczego może być trudne. Przekaz taki nie zawsze jest czytelny, pomimo starań ze strony Dyrekcji Generalnej *Prasa i Komunikacja* Komisji Europejskiej, odpowiedzialnej za komunikację społeczną. Kampanie i inicjatywy informacyjne, jak również prawo określające zasady wglądu do dokumentów urzędowych powinny sprzyjać poprawie wizerunku Unii wśród obywateli. Nieodległe wydarzenia związane z zablokowaniem ratyfikacji Traktatu Konstytucyjnego pokazują jednak, że deficyt informacyjny jest nadal problemem, którego nie wolno lekceważyć. Nieoficjalne źródła informacji powinny uzupełniać opisane w pierwszej części Zeszytów źródła urzędowe i tylko wówczas będzie można mówić o w miarę pełnym obrazie sytuacji.

Niniejsze opracowanie powstało z myślą o przybliżeniu polskiemu czytelnikowi problematyki UE poprzez pryzmat rozmaitych, często krytycznych, źródeł, gdyż właśnie na ich podstawie formułowane są opinie i poglądy, które następnie docierają do obywateli w postaci artykułów prasowych lub wiadomości telewizyjnych, mających, jak powszechnie wiadomo, największą siłę oddziaływania. Jeśli lektura tego eseju skłoni czytelnika do skorzystania z któregośkolwiek z omawianych źródeł, to będzie to korzyść obopólna: zarówno dla Europy, która wymaga ciągle-

go objaśniania, jak i jej obywatela, który ma prawo i obowiązek znać swój kontynent.

1. AGENCJE INFORMACYJNE I WYDAWNICTWA SPECJALISTYCZNE

W pierwszej części zostaną omówione największe i najważniejsze agencje informacyjne wyspecjalizowane w problematyce unijnej: *Agence Europe* i *Europe Information Service* oraz ich bogata oferta wydawnicza. Zamieszczona zostanie również informacja o elektronicznej wersji tygodnika *European Voice*.

1.1. Agence Europe, Bruksela

Agence internationale d'information Agence Europe S.A.

Agence internationale d'information Agence Europe S.A. to najstarsza w Europie agencja informacyjna¹ specjalizująca się w problematyce wspólnotowej, a obecnie unijnej. Agencja powstała w Luksemburgu w roku 1952, natomiast pierwsze wydanie dziennego biuletynu informacyjnego miało miejsce 12 marca 1953 roku². Z perspektywy ostatnich pięćdziesięciu lat widać, że czas i miejsce powstania agencji nie było przypadkowe: agencja powstała równolegle z wejściem w życie Traktatu Paryskiego i utworzeniem Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali³, jednakże ówczesna Europa, podnosząc się ze zniszczeń wojennych, interesowała się innymi wydarzeniami. Europejska Wspólnota Węgla i Stali była dla czytelników i radiosłuchaczy (przekaz telewizyjny był wówczas wyjątkiem) tworem odległym i nieznanym. Sytuację tę postanowili zmienić dwaj dziennikarze, Lodovico Riccardi i Emanuele Gazzo, powołując do życia *Agence Europe*. Być może to właśnie deficyt informacyjny leżał u podstaw decyzji założycieli agencji lub było to niezwykle wyczucie dziennikarzy-wizjonerów, wierzących, że nowa organizacja międzynarodowa regulująca rynek węgla i stali może uzyskać z czasem istotny wpływ na rozwój całego kontynentu i losy mieszkańców wszystkich państw europejskich.

Geneza *Agence Europe*

Rozpoczynając pracę w pierwszej połowie lat 50., *Agence Europe* chętnie korzystała ze sloganu: „**jeśli chcesz wiedzieć, co się dzieje we Wspólnotach Europejskich, czytaj *Agence Europe***”. Było to spostrzeżenie ze wszech miar uzasadnione, ponieważ inne agencje informacyjne

¹ Patrz: <http://www.agenceeurope.com>, dostęp: 06.06.2005.

² Patrz: <http://www.agenceeurope.com/Images/bul01.html>, dostęp: 06.06.2005.

³ Patrz: <http://www.euro.pap.pl/cgi-bin/europap.pl?grupa=5&ID=43>,
dostęp: 06.06.2005.

Zmiana misji agencji
na przestrzeni 50 lat
– zmiana hasła
reklamowego

i media poświęcały stosunkowo niedużo uwagi wydarzeniom wspólnotowym. Kolejne dekady przynosiły umocnienie się pozycji rynkowej i marketingowej redakcji, będącej do początku lat 70. absolutnym monopolistą na rynku usług informacyjnych w sektorze wspólnotowym. W 1972 pojawiła się konkurencja w postaci *Europe Information Service*⁴, jednak *Agence*, ze względu na wypracowaną renomę, utrzymała swoje wpływy. Niemniej jednak, niezbędna stała się redefinicja misji agencji. Postanowiwszy przywiązywać większą wagę do selekcji publikowanych materiałów, *Agence Europe* zmienia dzisiaj swój slogan na następujący: „**jeśli chcesz mieć przewodnika w lawinowo rosnącej liczbie dokumentów tworzonych każdego dnia przez instytucje unijne, jeśli chcesz oddzielić to, co ważne od tego, co nieważne, jeśli chcesz zrozumieć wagę decyzji lub powody, dla których nie zostały one powzięte, czytaj *Agence Europe***”. Zmiana sloganu odzwierciedla zmianę w pojmowaniu misji informacyjnej przez redakcję: ponieważ dzisiaj *Agence* nie jest w stanie informować o wszystkim, to zawiadamia o sprawach najważniejszych i nadal dociera ze swoją informacją – w wielu przypadkach w niezmienionej od lat formie – do wszystkich zainteresowanych.

Biuletyny informacyjne *Agence Europe*

Najważniejsze tytuły
Agence Europe

Agencja informacyjna *Agence Europe* oferowała swoim czytelnikom w kolejnych latach funkcjonowania kilka tytułów, z których najważniejsze to *Bulletin Quotidien Europe / Europe Daily Bulletin*, *Atlantic News / Nouvelles Atlantiques*, *Together in Europe* – dostępny do końca lat dziewięćdziesiątych na serwerze Europa⁵, czy *Uniting Europe*, relacjonujący proces ostatniego poszerzenia UE. W chwili obecnej ukazują się jedynie dwa pierwsze biuletyny.

Bulletin Quotidien Europe / Europe Daily Bulletin

Charakterystyka
Europe Daily Bulletin

Bulletin Quotidien Europe / Europe Daily Bulletin jest najsłynniejszym i najstarszym dziennikiem specjalistycznym. Od roku 1953 ukazało się prawie 9 tysięcy wydań pisma. Biuletyn ukazuje się codziennie, oprócz niedziel, poniedziałków i świąt państwowych, w sierpniu zmniejsza objętość lub jego wydawanie jest zawieszane. Dziennik jest redagowany w języku francuskim, a następnie tłumaczony na angielski, niemiecki i włoski. ***Europe Daily Bulletin* jest w skrócie nazywany po prostu *Agence* lub *Agence Europe***, czasami można spotkać się z określeniem ***The Source*** (Źródło) lub ***The Bible*** (Biblia). Ostatnie określenia mogą wydać się nieco przesadzone, jednak eksperci informacji europej-

⁴ Patrz: <http://www.euinfo.be/own/europe/eis-in-brief.htm>, dostęp: 06.06.2005.

⁵ Patrz: <http://europa.eu.int>, dostęp: 07.06.2005.

skiej przyznają *Agence Europe* oraz *Europe Daily Bulletin* w segmencie wydawnictw nieurzędowych najwyższe oceny⁶.

Europe Daily Bulletin składa się z trzech głównych sekcji, posiada cztery suplementy (*Economic Interpretation in Europe and the Rest of the World*, *Europe Documents*, *European Library* i *Weekly Statistics*) oraz indeks (*Monthly Index*). Pierwsza sekcja (*A Look Behind the News*) zawiera komentarz redakcyjny, którego autorem jest Ferdinando Riccardi. W sekcji drugiej dziennika (*The Day in Politics*) znajdują się informacje o bieżących, unijnych wydarzeniach politycznych, w sekcji trzeciej (*General News*) są publikowane krótkie doniesienia o charakterze ogólnym, aczkolwiek ściśle związane z UE i realizowanymi przez nią działaniami.

Trzy główne sekcje
i cztery suplementy

Suplementy

W wersji drukowanej do wydania dziennika dołączano w przeszłości krótki suplement zawierający ekonomiczne informacje agencyjne (*Economic Interpretation in Europe and the Rest of the World*), jednak obecnie jego wydawanie zostało zawieszone.

Drugim suplementem dziennika jest ukazujący się nieregularnie dodatek ***Europe Documents* (Dokumenty europejskie)** zawierający **najważniejsze dokumenty polityczne i ekonomiczne Unii Europejskiej** i innych organizacji, np. ustalenia i wnioski z konferencji, deklaracje programowe, polityczne plany działania, przemówienia. Roczna liczba wydań suplementu oscyluje wokół czterdziestu. W erze przedinternetowej kolejnych wydań *Europe Documents* wyczekiwano z niecierpliwością, przede wszystkim po obradach Rady Europejskiej. Dzisiaj, mimo rozwoju innych form transmisji informacji, seria jest nadal ważnym środkiem przekazu ze względu na fakt, że na jej łamy trafiają materiały o charakterze politycznym, publikowane zazwyczaj przez źródła oficjalne z pewnym opóźnieniem lub umieszczane na różnych stronach. **Przykładowe tytuły zamieszczone w suplementie *Europe Documents* w latach 2004–2005 to:** *EUROMED Ministerial Conference 29–30 November 2004 in The Hague*, *New Multi-Annual Programme for Justice and Home Affairs: European Parliament's Position*, *Defence Public Procurement In Europe – Commission Launches Discussion*, *Commission Looks at Clues for Making Internal Market More Dynamic in View of Forthcoming Spring Summit*.

Dodatek *Europe Documents*

European Library (Bibliografia europejska), trzeci suplement ukazujący się we wtorki razem z *Weekly Statistics* **zawiera omówienia i recenzje książek oraz zeszytów czasopism naukowych dotyczących**

Dodatek
European Library

---

⁶ Por. Thomson I.: *Keeping with Brussels: information sources on current developments in the European Union*, „European Access”, 1996, z. 3, s. 35.

zagadnień integracji europejskiej. Recenzowane i adnotowane są publikacje w językach: angielskim, francuskim, niemieckim i włoskim. *European Library* to publikacja niezastąpiona i obowiązkowa dla każdego bibliotekarza zajmującego się zawodowo problematyką integracji europejskiej. Już samo przejrzanie nazw oficyn wydawniczych i tytułów czasopism omawianych w *European Library* pozwala na określenie, które z nich należy brać pod uwagę przy tworzeniu zrębów kolekcji biblioteki europejskiej.

Dodatek
Weekly Statistics

Ukazujący się we wtorki suplement ***Weekly Statistics* jest zazwyczaj wydawnictwem tematycznym** dotyczącym wybranego zagadnienia w ujęciu statystycznym, np. bezrobocie w UE na przestrzeni ostatnich kilku lat lub handel zagraniczny poszczególnych państw członkowskich⁷. *Weekly Statistics* ukazuje się wyłącznie w wersji drukowanej biuletynu.

Miesięczny indeks (***Monthly Index***) zawiera wyłącznie miesięczne zestawienie nazw przedsiębiorstw, koncernów i firm wymienionych w suplemencie *Economic Interpretation in Europe and the Rest of the World* z odsyłaczami do wydań dziennika, w których zamieszczono o nich wzmianki.

Dostęp do wersji elektronicznej i prenumerata

Pierwszą formą elektroniczną *Europe Daily Bulletin* jest ***DanteNet*, czyli biuletyn dystrybuowany w formie elektronicznej za pośrednictwem sieci Internet.** W pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych, na skutek sugestii czytelników i konieczności sprostania wyzwaniom ery elektronicznej, w redakcji narodził się pomysł umieszczenia na jednym z serwerów redakcyjnych ostatnio opracowanego biuletynu, który miał być dostępny dla czytelników natychmiast po zakończeniu prac edytorskich. Katalizatorem pojawienia się wersji elektronicznej periodyku był również problem dezaktualizacji jego zawartości w transporcie: przykładowo, do Warszawy wersja drukowana była nadsyłana z cztero- lub pięciodniowym opóźnieniem. W ten sposób narodziła się pierwsza mutacja elektroniczna biuletynu o nazwie *DANTE*⁸. W roku 2000 *DANTE* został zastąpiony oprogramowaniem *DanteNet*, które wykorzystywało sieć In-

Geneza
DanteNet

⁷ Publikowane zestawienia statystyczne są przygotowywane na podstawie danych *Eurostat*. Źródło: <http://epp.eurostat.cec.eu.int>, dostęp: 16.06.2005.

⁸ Akronim od *Daily News Telematics Europe*. Pozyskiwanie biuletynu było w owym czasie dość skomplikowane i wymagało zainstalowania specjalistycznego oprogramowania. Niezbędne było także codzienne połączenie poprzez modem z numerem dostępowym w Brukseli, a oprogramowanie do pobierania biuletynu nie pozwalało na przechowywanie w pamięci komputera więcej niż jednego wydania dziennika. Jeśli któryś z biuletynów nie został pozyskany w odpowiednim terminie, przepadał bezpowrotnie, a zapoznać się z jego treścią można było dopiero po kilku dniach, po uzyskaniu wersji drukowanej nadsyłanej pocztą.

ternet, pozwalając zredukować koszty codziennych połączeń telefonicznych z serwerem w Brukseli i przechowywania w pamięci programu aż do trzydziestu wydań biuletynu⁹. Pobieranie biuletynu trwa obecnie kilka sekund, użytkownik ma możliwość prostego wyszukiwania w obrębie biuletynu oraz wydrukowania całości lub części dziennika. Korzystanie z tej wersji biuletynu uwarunkowane jest wykupieniem dodatkowej opcji w prenumeracie. Zaletą *DanteNet* jest skrócenie czasu dostawy do czytelnika: biuletyn jest dostępny w wersji elektronicznej od godziny 20:00 w dniu poprzedzającym wydanie wersji drukowanej. Pakiet *DanteNet* jest ofertą skierowaną do użytkowników indywidualnych, administracji lub niedużych przedsiębiorstw.

Zalety
DanteNet

***DanteWeb* jest drugą formą dziennika w wersji elektronicznej.** Zachowując funkcjonalność *DanteNet* produkt zawiera elementy archiwum, ponieważ użytkownik zyskuje dostęp do ostatnich 200 biuletynów. Interfejs wyszukiwawczy jest przyjazny dla użytkownika i choć *DanteWeb* jest rozwiązaniem stosunkowo najdroższym, to w instytucjach korzystających z 10 i więcej licencji pojedynczych wprowadzenie takiego rozwiązania staje się opłacalne ekonomicznie. Oferta jest skierowana do środowiska akademickiego, biznesu i administracji.

Pożytki
z *DanteWeb*

Trzecią formą elektroniczną *Europe Daily Bulletin* jest archiwum na nośniku CD-ROM. Na płycie umieszczono wszystkie biuletyny opublikowane od stycznia 1995 roku wraz z dwoma suplementami: *European Library* oraz *Europe Documents*. Archiwum jest uaktualniane cztery razy w roku, w kilka tygodni po utworzeniu i rozesłaniu do prenumeratorów nowego archiwum, poprzednia płyta jest dezaktywowana¹⁰. Archiwum może zawierać więcej niż jedną wersję językową, jednak wiąże się to z koniecznością wykupienia dodatkowej opcji licencji. Zawartość *Europe Daily Bulletin* w wersji elektronicznej jest dostępna również w niektórych komercyjnych serwisach informacyjnych, np. *Factiva*.

Archiwum
Europe Daily Bulletin

1.2. Europe Information Service (EIS), Bruksela

Agencja *EIS*

Agencja informacyjna *Europe Information Service (EIS)*¹¹ została założona w Brukseli, w roku 1972 przez dwóch dziennikarzy (Marc Pa-

Geneza agencji *EIS*

⁹ Patrz: Poźniak W. T.: *EU-Related journals from a Polish perspective. An overview based on the holdings of the Library of the College of Europe in Natolin*, [w:] Studia europejskie i informacja europejska, Kraków 2002, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, s. 93 i następane.

¹⁰ Polega to na umieszczeniu na nowej płycie daty systemowej, która nie pozwala na uruchomienie poprzedniej wersji. Jest to właściwie niemal jedyny mankament tego produktu, ponieważ prenumeratorzy, którzy przerwali subskrypcję zostają pozbawieni dostępu do zakupionej wcześniej informacji.

¹¹ Patrz: <http://eisnet.eis.be>, dostęp: 06.06.2005.

Oferta
agencji EIS

oloni i Gérard Rousselot) specjalizujących się w problematyce wspólnotowej. Celem przedsięwzięcia było przede wszystkim zapewnienie bezstronnego i wszechstronnego dopływu informacji agencyjnych na potrzeby mediów i po części przelamanie monopolu informacyjnego funkcjonującej od blisko dwudziestu lat *Agence Europe*. **Oferta wydawnicza agencji EIS odzwierciedlała przemiany zachodzące we Wspólnotach Europejskich**, zarówno w kwestii poszerzania spektrum polityk wspólnotowych, jak i zwiększania się obszaru oddziaływania wspólnotowego porządku prawnego (kolejne rozszerzenia Wspólnot), a obecnie związana jest praktycznie ze wszystkimi aspektami funkcjonowania Unii Europejskiej. Zróżnicowanie tematyczne oferowanych publikacji pozwoliło na zdobycie szerszego grona odbiorców, a zastosowanie od połowy lat 90. mediów elektronicznych (sieć Internet, archiwa elektroniczne) oraz nowoczesnych technik informacyjnych (selektywna dystrybucja informacji) zagwarantowało *EIS* stabilną pozycję na europejskim rynku informacyjnym.

Publikacje EIS

Krótko
charakterystyka
publikacji EIS

Publikacje *EIS* w początkowych latach istnienia agencji ogłaszane były wyłącznie w tradycyjnej, drukowanej formie wydawniczej. Wraz z pojawieniem się elektronicznych środków przekazu i platformy internetowej, publikacje *EIS* zaczęły ewoluować i w chwili obecnej **są dostępne zarówno w tradycyjnej wersji drukowanej, w postaci biuletynów informacyjnych, jak i w wersji elektronicznej**. Ponieważ *EIS* jest przedsiębiorstwem komercyjnym, **wszystkie publikacje agencji dostępne są wyłącznie w prenumeracie lub za opłatą**. Publikacje *EIS* są jednak na tyle ważne, że jakakolwiek próba scharakteryzowania pozaoficjalnych źródeł informacji o UE z pominięciem tego wydawnictwa byłaby niepełna i fragmentaryczna.

Wszystkie tytuły publikowane przez *EIS* ukazują się jednocześnie w języku angielskim i francuskim. Zespół redakcyjny składający się z 50 dziennikarzy przygotowuje zawartość serwisu w postaci artykułów, komentarzy, informacji faktograficznych oraz omówień dokumentów urzędowych. Informacje te funkcjonują w rozproszeniu w obrębie portalu informacyjnego agencji i są publikowane w seriach wydawniczych, będących biuletynami informacyjnymi.

Biuletyny EIS:
ogólnoinformacyjne
i specjalistyczne

Biuletyny EIS można podzielić na dwie grupy: do pierwszej zalicza się **tytuły ogólnoinformacyjne**, do drugiej zaś wydawnictwa specjalistyczne. W grupie pierwszej znajdują się następujące tytuły: *Europe Information*, *European Insight* oraz *Europe Information Highlights*, do grupy **wydawnictw specjalistycznych** należą zaś: *Europe Information Agriculture*, *Europe Information Environment*, *Europe Information New Neighbours*, *Europe Information Social*, *Europe Information Transport*,

Europe Information Energy oraz *Europe Information e-technologies*. Jak widać po tytułach, każdy z biuletynów specjalistycznych podejmuje inną tematykę, różna jest też częstotliwość ukazywania się poszczególnych tytułów – zazwyczaj są to dwutygodniki lub miesięczniki. Tytuły z pierwszej grupy zostaną scharakteryzowane bliżej, zaś co do tytułów z grupy drugiej, przybliżony zostanie dwutygodnik *Europe Information New Neighbours* ze względu na jego tematykę (stosunki UE z państwami stowarzyszonymi i relacje z nowymi państwami członkowskimi).

Europe Information / European Report

Czasopismo *Europe Information* jest kontynuacją znanego *European Report* i ukazuje się w wersji drukowanej dwa razy w tygodniu, w środy i soboty. **Jest to najważniejszy i najobszerniejszy biuletyn EIS, który składa się z pięciu sekcji**, a mianowicie: *European institutions* (Instytucje UE), *Economic and monetary affairs* (Zagadnienia ekonomiczne i finansowe), *Business brief* (Skrót wiadomości gospodarczych), *Internal market* (Wspólny rynek), oraz *External relations* (Stosunki zewnętrzne)¹². Objętość każdej z sekcji waha się od jednej do kilkunastu stron. Obok kilkustronicowych artykułów można znaleźć również krótkie, dwu-, trzyzdaniowe informacje zapowiadające nadchodzące wydarzenie, które są rozwijane w kolejnych wydaniach biuletynów. Bardzo praktyczne są odnośniki do wcześniej opublikowanych tekstów, które pomagają zlokalizować poprzednie doniesienia. Na stronie tytułowej publikowany jest artykuł wstępny, na drugiej znajduje się szczegółowy spis treści. Przed pierwszą sekcją znajduje się miejsce na rubrykę *Euro-memo*, w której można znaleźć szczegółowe informacje o zaplanowanych posiedzeniach instytucji europejskich (*European Diary*), sprawach na wotandzie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości lub np. o planach zajęć poszczególnych komisarzy na nadchodzące dni. W tej sekcji pojawiają się również informacje o konferencjach naukowych i nowych publikacjach (*New publication*) dotyczących integracji europejskiej. Każde z wydań biuletynu liczy od 40 do 60 stron, nie licząc suplementów, które ukazują się nieregularnie i mogą zawierać dokumenty urzędowe UE, ekspertyzy lub raporty na konkretny temat. Do tej pory biuletyn *Europe Information* miał prawie trzy tysiące wydań.

Sekcje czasopisma *Europe Information*:

- Instytucje UE
- Zagadnienia ekonomiczne i finansowe
- Skrót wiadomości gospodarczych
- Wspólny rynek
- Stosunki zewnętrzne

Kalendarium instytucji europejskich

Inne biuletyny

Tygodnik *European Insight* ukazuje się we wtorki, a jego objętość liczy około 20 stron. Na stronie tytułowej jest zamieszczany redakcyjny artykuł wstępny (jest to często ten sam tekst, który zamieszczono wcześniej na stronie tytułowej *Europe Information*). Struktura tygodnika

¹² Począwszy od zeszytu nr 2974 z dn. 29.06.2005 r. układ sekcji biuletynu został nieznacznie zmodyfikowany.

obejmuje sześć sekcji: *News Highlights* (Najnowsze wiadomości), *The EU this week* (UE w tym tygodniu), *Statistics* (Statystyki), *People to watch* (Ludzie), *What's coming up* (Nadchodzące wydarzenia) i *Calendar* (Kalendarz). W sekcji pierwszej znajdują się artykuły wybrane przez redaktora prowadzącego jako najistotniejsze¹³, a sekcja *The EU this week* zawiera krótkie informacje agencyjne uszeregowane tematycznie¹⁴. W sekcji trzeciej są prezentowane krótkie zestawienia statystyczne dotyczące wybranego problemu, w kolejnej – informacje dotyczące polityków i urzędników europejskich, w sekcji *What's coming up* są omawiane nadchodzące wydarzenia, a zamykający tygodnik kalendarz zawiera terminy najważniejszych spotkań w ramach poszczególnych instytucji UE i innych organizacji. **W sumie *European Insight* jest biuletynem przydatnym, ponieważ informuje o najważniejszych sprawach w łatwej do przyswojenia formie.** Jest skierowany przede wszystkim do czytelników, którzy nie dysponują czasem na lekturę kilkudziesięciu lub kilkuset stron *Europe Information* tygodniowo.

***Europe Information Highlights* jest miesięcznikiem zbliżonym w formie do dwóch poprzednich tytułów,** jednak ze względu na częstotliwość ukazywania się ma stosunkowo najmniejszą siłę oddziaływania. Zawiera informacje o najważniejszych decyzjach ekonomicznych i politycznych oraz o umowach zawartych przez UE z innymi państwami.

***Europe Information New Neighbours* ukazuje się dwa razy w miesiącu,** jego objętość to 40 do 70 stron, w zależności od rozmiaru suplementu¹⁵. Tytuł ten jest kontynuacją biuletynu *EU Enlargement Watch*, który z kolei wywodził się z miesięcznika *Euro-East*. Biuletyn składa się z pięciu sekcji¹⁶, w których są umieszczone informacje agencyjne. Na pierwszej stronie biuletynu znajduje się komentarz redakcyjny i zapowiedzi najciekawszych artykułów, na drugiej – szczegółowy spis treści. Do biuletynu trafiają informacje o bieżących i najważniejszych wydarzeniach w UE, ale przede wszystkim **artykuły redakcyjne dotyczące nowych państw członkowskich oraz państw kandydujących** (sekcja

¹³ Np. w *European Insight* nr 1117 z dn. 14.06.2005 r. znalazły się 3 wiadomości opublikowane wcześniej w *Europe Information* nr 2968 i 2969 z dn. 8 i 11.06.2005 r., dotyczące nadchodzącego szczytu Rady Europejskiej, na który zaplanowano dyskusję o Traktacie Konstytucyjnym i budżecie na lata 2007–2013.

¹⁴ W podziale na następujące zagadnienia: *Agriculture & Fisheries, Banking, Insurance & Financial Services, Consumers, Economics & Finance, Energy, Enlargement, Environment, External Relations, Health, Industry & Enterprise Policy, Information Society, Institutions, Internal Market, Justice & Home Affairs, Regional Policy, Research, Social Policy, Taxation, Transport*.

¹⁵ Zazwyczaj jest raport ekonomiczny, analiza dotycząca jednego z państw lub regionów lub tekst umowy międzynarodowej.

¹⁶ *Watching the neighbours – the EU and the candidates, Watching the future – the other neighbours, The broader picture, Watch-spring – the business and economic tick-over* oraz *Watching brief – news round-up*.

Watching the neighbours – the EU and the candidates). Wiele uwagi poświęca się także państwom stowarzyszonym z UE oraz państwom spoza kontynentu europejskiego (sekcja *Watching the future – the other neighbours*). W kolejnej sekcji (*The broader picture*) są wiadomości związane z krajami spoza UE¹⁷ lub o inicjatywach mających bezpośredni wpływ na państwa ościenne¹⁸. Sekcja czwarta gromadzi informacje ekonomiczne, a całość wydania kończy kalendarium wizyt i spotkań międzynarodowych.

Dostęp do wersji elektronicznej i prenumerata *EISnet*

Zawartość wszystkich biuletynów wydawanych przez *EIS* jest dostępna w wersji elektronicznej w portalu informacyjnym *EISnet*¹⁹, a warunkiem dostępu jest opłacenie prenumeraty i uzyskanie kodu dostępu. Zasięg chronologiczny nie obejmuje niestety całego okresu funkcjonowania agencji (**w systemie umieszczono jedynie artykuły opublikowane od roku 1996**), niemniej jednak jest to pokaźny zasób, ponieważ w portalu znajduje się ponad 100 tysięcy artykułów, a każdego miesiąca przybywa kolejne 1500 tekstów.

Portal informacyjny
EISnet – od 1996 r.

Portal oferuje możliwość przeglądania wszystkich wiadomości w podziale na grupy tematyczne²⁰ lub według tytułów biuletynów drukowanych. Wyszukiwanie może odbywać się w sposób prosty lub złożony, istnieje możliwość określenia przedziału czasowego lub wyboru jednego z ponad stu słów kluczowych (wyszukiwanie tematyczne). Do opracowań redakcyjnych dołączane są często dokumenty urzędowe UE²¹. Wiadomości są umieszczane w formacie tekstowym lub PDF²². W systemie są dostępne również kompletne biuletyny, a użytkownik ma możliwość pobrania prenumerowanego wydawnictwa w przededniu oddania zeszytu do druku. W portalu znajduje się lista dystrybucyjna, która pozwala na szczegółowe określenie zawartości otrzymywanych wiadomości. Atutem portalu jest również kompilowany codziennie biuletyn informacyjny ***Europe Information Daily*, dostępny wyłącznie w formie elektronicz-**

Możliwości wyszukiwania w *EISnet*

¹⁷ Np. informacja o włączeniu Szwajcarii do grona państw członkowskich Europejskiej Agencji Środowiska, *Europe Information New Neighbours* nr 172, 24.05.2005.

¹⁸ Np. informacja o wprowadzeniu przez Parlament Europejski obowiązku deklarowania służbom celnym przywozu na teren UE gotówki powyżej kwoty 10 tysięcy euro, *Europe Information New Neighbours* nr 173, 09.06.2005.

¹⁹ Patr.: <http://eisnet.eis.be>, dostęp możliwy dopiero po autoryzacji czytelnika.

²⁰ Sekcje: *Agriculture, Common security & defence, Company law, Competition & state aid, Consumer policy, Economic & monetary affairs, Education & training, Enlargement, Energy, Environment, European institutions, European Investment Bank, External relations, Finance, banks, insurance, Fisheries, Health & pharmaceuticals, Industrial sectors, Internal market, Justice & home affairs, Regional policy, Research, Social partners & lobbies, Social policy, Taxation, Transport*.

²¹ Np. *Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej* jest monitorowany na bieżąco.

²² *Adobe Portable Document Format*.

nej, na którego zawartość składają się informacje przeznaczone do późniejszego opublikowania w *Europe Information*. Materiały umieszczone w portalu *EISnet* można zaprenumerować w postaci archiwum na nośniku CD-ROM. Publikacje *EIS* są udostępniane również w innych serwisach informacyjnych. W latach 90. kilka serii biuletynów było reprodukowanych np. w serwisie informacyjnym *Reuter's EU Briefing*²³ a w chwili obecnej z wiadomościami z *EIS* mogą zapoznać się użytkownicy systemu *LexisNexis* – portal udostępnia wszystkie serie w języku angielskim opublikowane od roku 1990²⁴.

Agencja *EIS* dociera ze swoimi wiadomościami i biuletynami informacyjnymi do 65 państw na pięciu kontynentach, dzięki portalowi *EISnet* i udostępnieniu opracowań własnych w innych serwisach, informacje te są dostępne na całym świecie.

1.3. European Voice, Bruksela

Tygodnik *European Voice* pojawił się na rynku we wrześniu 1995 roku wypełniając lukę w segmencie ogólnoinformacyjnych wydawnictw specjalistycznych²⁵. **Czasopismo to, wydawane w Brukseli w języku angielskim przez grupę wydawniczą *The Economist Group*, powstało z myślą o konkretnym odbiorcy, jakim miała być grupa brukselskich urzędników, polityków i decydentów.**

Każde wydanie tygodnika ma ustalony porządek i zawiera następujące sekcje:

Struktura
European Voice

News (Wiadomości) – informacje redakcyjne o najnowszych wydarzeniach europejskich,

Analysis (Analizy) – analizy eksperckie i artykuły przygotowane przez specjalistów z konkretnej dziedziny, współpracujących stale z tygodnikiem, również artykuły pisane przez ekspertów z głównych instytutów naukowo-badawczych i grup refleksyjnych (*think tanks*),

Opinion & Editorial (Opinie i artykuły wstępne) – forum wymiany opinii otwarte dla przedstawicieli środowisk politycznych, biznesowych, akademickich i związanych z organizacjami pozarządowymi (dalej: NGO). W tej sekcji znajdują się również kolumny *Europa*, *What the Papers Say* (Przegląd prasy międzynarodowej) oraz *Different Voices* (Cytaty tygodnia),

Profile (Sylwetka) – całostronicowa prezentacja osoby związanej z integracją europejską lub polityką międzynarodową, ozdobiona (zazwyczaj udaną) karykaturą,

²³ Patrz: Poźniak W. T.: *EU-Related journals from a Polish perspective*. op.cit., s. 95 i następne.

²⁴ Więcej na ten temat: <http://web.nexis.com/sources/scripts/info.pl?167748>, dostęp: 17.06.2005.

²⁵ Patrz: <http://www.europeanvoice.com>, dostęp: 06.06.2005.

Special Reports & Features (Raporty specjalne) – sekcja zawierająca opracowania dotyczące poszczególnych zagadnień lub pogłębione analizy wydarzeń relacjonowanych w pierwszej sekcji, Struktura
European Voice

Business & Industry (Biznes i przemysł) – część relacjonująca postęp w procesach decyzyjnych i legislacyjnych związanych z pierwszym filarem UE, jak również wywiady z czołowymi politykami i liderami biznesu,

Diary (Kalendarz) – szczegółowe, chronologiczne zestawienie wydarzeń, spotkań i konferencji w UE podawane z miesięcznym wyprzedzeniem,

Letters (Listy) – rubryka poświęcona korespondencji z czytelnikami, oraz

Entre Nous (Między nami) – ostatnia strona tygodnika ukazująca instytucje i polityków UE z przymrużeniem oka. Krótkie informacje i doniesienia tam publikowane w zabawny sposób relacjonują gafy i niezręczności wypatrzone przez dziennikarzy, pozwalając na chwilę relaksu przed rozpoczęciem lektury tego szacownego czasopisma; podobno lekturę *European Voice* należy obligatoryjnie zaczynać od ostatniej strony.

Choć tygodnik jest dostępny w prenumeracie na całym świecie, to jednak pewnego rodzaju fenomenem jest jego zasięg geograficzny: aż 83% czytelników zapoznaje się z czasopiśmem na terenie Belgii, 6% w Wielkiej Brytanii, 10% w pozostałych krajach kontynentu europejskiego, a jedynie 1% nakładu dociera do czytelników w innych obszarach geograficznych (dotyczy wersji drukowanej)²⁶. Tygodnik *European Voice* jest również najczęściej wskazywanym przez czytelników źródłem informacji o bieżących wydarzeniach w UE. Przeważa opinia, że *European Voice* jest najlepszym źródłem informacji, na dalszych miejscach wymieniane są *The Economist*, *Financial Times*, *Agence Europe* oraz *EIS*.

Zasięg geograficzny
tygodnika *European Voice*

Trzy podstawowe grupy czytelnicze tygodnika to: a) **pracownicy instytucji UE**, b) **Brussels insiders**, czyli osoby zamieszkujące lub pracujące na terenie Brukseli, których aktywność zawodowa jest związana z funkcjonowaniem UE (np. lobbyści, przedstawiciele NGO, mediów, dyplomaci, biznesmeni), oraz c) **the outsiders**, czyli zagraniczni obserwatorzy, niekoniecznie ulokowani w Brukseli, jednak związani zawodowo z UE, a także pracownicy administracji centralnej, regionalnej i lokalnej, jak również środowisko akademickie.

Odbiorcy
European Voice

---

²⁶ Powyższe i kolejne dane statystyczne są przytoczone na podstawie raportu z badań marketingowych przeprowadzonych w grudniu 2003 r. przez firmę BPA International (<http://www.bpaww.com>), oraz ankiety przeprowadzonej wśród czytelników tygodnika; raport jest dostępny jako dokument elektroniczny na stronie internetowej tygodnika, patrz: <http://www.europeanvoice.com/downloads/EuropeanVoiceMediapack2005.pdf>, dostęp: 04.06.2005.

Dystrybucja
tygodnika: Bruksela
i reszta Europy

Czasopismo *European Voice* jest drukowane w Brukseli w każdy czwartek w nakładzie ponad 16 tysięcy egzemplarzy, dystrybucja w obrębie metropolii odbywa się tego samego dnia. W roku ukazują się 44 zeszyty czasopisma, posiada ono ciągłą numerację w obrębie woluminu. Również w czwartek po południu są aktualizowane strony witryny internetowej tygodnika²⁷. Największymi kanałami dystrybucji czasopisma są: instytucje UE (49% udziału w całości dystrybucji), subskrybenci indywidualni (21%), darmowe egzemplarze dostępne w hotelach w Brukseli, w pociągach Eurostar i na lotniskach (20%). Pozostałe 10% nakładu dystrybuowane jest w sieci sprzedaży detalicznej, w ramach nieodpłatnej, sześciotygodniowej prenumeraty dla zainteresowanych (po 4%) oraz sprzedaży hurtowej (2%). Badania poziomu intensywności czytelnictwa tygodnika wykazały, że z 10 egzemplarzy korzystają średnio 23 osoby, co przy uwzględnieniu całego nakładu tworzy liczbę ponad 37 tysięcy czytelników czasopisma.

W roku 2000 utworzono przedsiębiorstwo *EVenterprises*, spółkę zależną od wydawnictwa, której zadaniem jest prowadzenie kampanii reklamowych i społecznych, kreowanie wizerunku, działalność w sektorze PR (*public relations*), organizowanie targów pracy, konferencji, oraz prestiżowego konkursu *EV50 The Europeans of the Year* (Europejczycy roku).

Pozainformacyjna rola
European Voice

Ponieważ 75% czytelników czasopisma mieszka lub pracuje na terenie Brukseli, *European Voice* odgrywa stosunkowo **ważną rolę w kształtowaniu postaw i zachowań konsumenckich swoich odbiorców**. Zarówno, jeśli chodzi o kampanie reklamowe mające na celu wypromowanie nowego produktu (np. marka samochodu) czy usługi²⁸, jak i w przypadku kampanii społecznych, którym poświęcimy jeszcze kilka zdań, *European Voice* jest skutecznym, efektywnym i relatywnie tanim medium komunikacji społecznej. **Tygodnik jest także instrumentem w procesie lobbowania na rzecz konkretnych inicjatyw legislacyjnych**. Przykładem może być prawo dotyczące traktowania zwierząt przewożonych do ubojni²⁹ lub kampanii na rzecz wprowadzenia opakowań kartonowych do napoi w miejsce szkła i opakowań metalowych. Tygodnik odgrywa także rolę instrumentu nacisku, publikując materiały informacyjne w okresie poprzedzającym głosowania projektów aktów prawnych w Parlamencie i Radzie UE.

European Voice jako
narzędzie lobbystów

Dodatkowe sekcje
European Voice
w Internecie

Witryna internetowa, poza pierwszą sekcją, czyli artykułami opublikowanymi w wersji drukowanej tygodnika i archiwum, oferuje jeszcze

²⁷ Źródło: <http://www.europeanvoice.com>, dostęp: 04.06.2005.

²⁸ Np. kampania reklamowa dotycząca usług bankowych świadczonych przez bank ING dla cudzoziemców zatrudnionych w Belgii odbywająca się pod hasłem „Pomożemy Ci znaleźć drogę przez labirynt belgijskiego systemu podatkowego”.

²⁹ Akcja informacyjna *Eurogroup for Animal Welfare*.

dwie dodatkowe: *European Voice Info* oraz *EU Services*. W sekcji ***European Voice Info*** znajdują się informacje o warunkach prenumeraty, zamieszczania i kosztach reklam, działalności i dokonaniach *EVenterprises*, jak również spis tematów podejmowanych w tygodniku w części *Special Reports & Features*. Najciekawszym elementem tej sekcji jest forum dyskusyjne (*Comment-Debate Forum*), na którym są podejmowane bieżące problemy z zakresu polityki europejskiej i międzynarodowej. Forum jest wspólnym przedsięwzięciem *European Voice* i kanału tematycznego *EuroNews*, a powstaje przy wsparciu koncernu *Shell*³⁰.

W sekcji ***EU Services*** zostały umieszczone między innymi łącza internetowe do ostatnio publikowanych ogłoszeń o wakujących stanowiskach, organizacji zajmujących się pośrednictwem pracy, sprawozdań z targów edukacyjnych, a także terminarze konferencji, seminariów oraz łącza do ośrodków naukowo-badawczych z ich krótką charakterystyką.

Podsumowując, *European Voice* jest czołowym tygodnikiem w segmencie ogólnoinformacyjnych wydawnictw specjalistycznych dotyczących integracji europejskiej. Czasopismo, mimo iż dystrybuowane jest w 16 tysiącach egzemplarzy (co mylnie może wydawać się niską liczbą w porównaniu z innymi tygodnikami), realizuje swoje cele i trafia wszędzie tam, gdzie powinno. **Jest opiniotwórczym, niezależnym instrumentem promowania debaty na tematy europejskie, lansuje politykę otwartości i przejrzystości instytucji, procesów decyzyjnych i polityk unijnych.** *European Voice*, w formie drukowanej, czy też elektronicznej, powinien być lekturą obowiązkową wszystkich osób zainteresowanych sprawami o wymiarze europejskim. Prenumerata w Polsce jest realizowana przez firmy kolporterskie, czasopisma nie ma w sprzedaży detalicznej. Tygodnik jest dostępny w liczących się ośrodkach informacji europejskiej i bibliotekach specjalistycznych. Artykuły z *European Voice* można też odnaleźć (z pewnym opóźnieniem) w serwisie *European Sources Online (ESO)*.

Prenumerata
European Voice
w Polsce

Dostęp do wersji elektronicznej i prenumerata *European Voice on-line*

Witryna internetowa tygodnika jest uaktualniana co tydzień i odzwierciedla układ treści wydania drukowanego. Niestety, witryna jest

Sposoby dostępu do
wersji elektronicznej
tygodnika

---

³⁰ W chwili obecnej otwarte są np. fora omawiające wyniki referendum w sprawie ratyfikacji Traktatu Konstytucyjnego we Francji i Holandii, przyszłość Traktatu Konstytucyjnego, przyjęcie Turcji do UE, prozachodnią lub prowschodnią orientację polityczną Gruzji, czy kwestię zwalniania przez Izrael więźniów palestyńskich. Każdy z tematów zawiera krótki materiał filmowy, wyemitowany przez program *EuroNews*. Aby wziąć udział w dyskusji, należy się zarejestrować i po chwili można podzielić się swoimi opiniami z innymi internautami. Każdego dnia proponowany jest inny temat, liczba komentarzy waha się od kilku do kilkudziesięciu. Zdarzają się opinie lakoniczne, jednak niektórzy komentatorzy wykorzystują forum jako miejsce do zaprezentowania szerokiego wachlarza argumentów i własnych racji (np. debata o ewentualnym przyjęciu Turcji do UE).

dostępna jedynie po uwierzytelnieniu czytelnika (zalogowaniu się), co wymaga wniesienia stosownej opłaty. **Istnieją cztery warianty ustanowienia dostępu do zawartości witryny:** a) wykupienie rocznej prenumeraty wersji drukowanej tygodnika pozwalającej na dostęp do wersji elektronicznej oraz archiwum, b) wykupienie dostępu do archiwum elektronicznego, c) wykupienie dostępu do wybranych artykułów, lub d) wykupienie licencji pozwalającej na dostosowanie zawartości pozyskiwanych informacji do indywidualnych potrzeb klienta korporacyjnego (opcja dotyczy wyłącznie instytucji)³¹. **Stosunkowo najbardziej atrakcyjna jest pierwsza opcja prenumeraty**, ponieważ oprócz pozyskania wersji drukowanej tygodnika pozwala ona na nieograniczoną liczbę wyszukiwań w archiwum wszystkich artykułów, które ukazały się na łamach *European Voice* od roku 1995. Ponadto, zarejestrowany użytkownik ma możliwość podania swojego adresu poczty elektronicznej, co umożliwi mu otrzymywanie w każdy czwartek wiadomości elektronicznej zawierającej spis treści tygodnika z aktywnymi linkami do artykułów umieszczonych na stronach elektronicznej edycji czasopisma. Opłacenie prenumeraty na dwa lub trzy lata z góry pozwala na oszczędności rzędu 30% w porównaniu do kosztów prenumeraty jednorocznej. Druga opcja prenumeraty jest skierowana do osób, które nie przywiązują wagi do wersji drukowanej tygodnika, a którym zależy na natychmiastowym pozyskiwaniu informacji i możliwości przeszukiwania archiwum czasopisma. Użytkownicy tej opcji mogą zdefiniować swój profil i po wpisaniu odpowiednich preferencji czytelniczych będą otrzymywali powiadomienia, że do archiwum dołączono artykuły o interesującej ich tematyce. **Archiwum tygodnika jest skonstruowane w przejrzysty sposób i większość wyszukiwań odbywa się intuicyjnie.** Istnieje możliwość wyszukiwania pełnotekstowego, a także chronologicznego przeglądania poszczególnych zeszytów. Warto nadmienić, że proste przeszukiwanie archiwum jest możliwe dla każdego internauty, jedynie dostęp do pełnych artykułów obwarowany jest koniecznością podania kodu dostępu. Do jednej prenumeraty wydawany jest jeden kod (hasło) dostępu, z którego może korzystać wyłącznie osoba do tego upoważniona.

Różne opcje dostępu
do witryny
European Voice

Archiwum
European Voice
– wyszukiwanie

Kampania promocyjna
European Voice

W ramach własnej kampanii promocyjnej *European Voice* zachęca gości internetowych do wypełnienia specjalnego formularza i zaprenumerowania czasopisma w wersji drukowanej na 6 tygodni na zasadzie nieodpłatnej prenumeraty próbnej, bez jakichkolwiek zobowiązań do dalszej kontynuacji. Czytelnik otrzymuje również dostęp do archiwum i możliwość otrzymywania wiadomości elektronicznych zawierających spisy treści tygodnika z aktywnymi linkami do tekstów umieszczonych na stronach elektronicznej edycji czasopisma.

³¹ Koszt pierwszej opcji wynosi 120 funtów brytyjskich rocznie, drugiej 95, w trzeciej natomiast należy zapłacić 30 funtów za możliwość przeczytania 10 artykułów.

2. PUBLICZNE I KOMERCYJNE PORTALE INFORMACYJNE

Portale informacyjne podejmujące problematykę UE dostępne w sieci Internet zostały podzielone na dwie grupy z uwagi na tryb dostępu: publicznie dostępne i komercyjne, czyli dostępne dopiero po wniesieniu stosownej opłaty abonamentowej. Ten sektor informacji jest zdominowany przez wydawnictwa angielskojęzyczne. Wybór został ograniczony do prezentacji jedynie trzech witryn wyłącznie ze względu na ich opinio-twórczy charakter.

Portale publiczne:
EUobserver,
EurActiv,
EUpolitix

Wśród publicznych portali informacyjnych wymienić należy przede wszystkim *EUobserver*, *EurActiv* i *EUpolitix*³². Pomimo że ich funkcjonowanie opiera się na podobnych zasadach, każdy z portali wypracował z czasem swój własny styl informacyjny i formę przekazu. W sektorze angielskojęzycznych, publicznych źródeł informacji te trzy adresy są wystarczające i dostarczą czytelnikowi wszystkich potrzebnych informacji na tematy europejskie. **W gronie komercyjnych portali informacyjnych najważniejszym ośrodkiem jest brytyjski *European Sources Online*.** Portal ma wieloletnią tradycję i wykorzystuje najlepsze doświadczenia z dziedziny sektorowych, akademickich baz danych wprowadzonych na rynek edukacyjny przez nieistniejące już wydawnictwo *Chadwyck-Healey*. Obecnie projekt jest własnością koncernu *ProQuest*.

Portal komercyjny
– *European Sources Online*

2.1. EUobserver, Bruksela

EUobserver jest internetowym portalem informacyjnym redagowanym w języku angielskim i aktualizowanym w dni robocze³³. Portal jest inicjatywą informacyjną zainaugurowaną w roku 2000, a jego ramy prawne to stowarzyszenie typu non-profit zarejestrowane w Belgii. Źródłami finansowania portalu są dotacje czytelników i Komisji Europejskiej, opłaty licencyjne i dostępowe oraz wpływy z reklam. Sześciuosobowy, międzynarodowy zespół redakcyjny jest wspierany przez komentatorów z poszczególnych państw europejskich. Informacje zebrane w portalu są skierowane do szerokiego grona odbiorców zainteresowanych wydarzeniami politycznymi, gospodarczymi i społecznymi w UE i innych państwach. **Misją redakcji jest rzetelna, bezstronna informacja wzbogacona o komentarz publicystyczny.**

Geneza i organizacja portalu *EUobserver* – największego niezależnego portalu publicystycznego

EUobserver uważany jest za największy, niezależny publicystyczny portal informacyjny. Redakcja szacuje, że miesięczna liczba odwiedzin

Odbiorcy *EUobserver*

³² Ostatni z portali dostępny pod adresem <http://www.eupolitix.com/EN/>, dostęp: 16.06.2005 jest stosunkowo najskromniejszy i nie będzie stanowił przedmiotu dalszych refleksji w niniejszym opracowaniu. Warto jednak odwiedzić powyższy adres w celu porównania zawartości serwisów.

³³ Patrz: <http://www.euobserver.com>, dostęp: 06.06.2005.

internetowych wynosi ponad 400 tysięcy, liczba dziennych odsłon oscyduje na poziomie 15 tysięcy. **Statystyczni czytelnicy to osoby związane zawodowo lub naukowo z działaniami UE**, pracownicy administracji, dziennikarze; 77% czytelników to obywatele państw europejskich lub osoby zamieszkałe na tym terytorium. Studenci i pracownicy nauki stanowią prawie 30% ogólnej liczby odbiorców informacji, dziennikarze blisko 10% (około 1500 odwiedzin dziennie). Udział czytelników ze Stanów Zjednoczonych jest również znaczny, ponieważ wynosi ponad 12%. Czytelnicy manifestują przywiązanie do portalu: 49% deklaruje wizyty codzienne, 26% korzysta ze źródła przynajmniej raz w tygodniu.

Charakterystyka
przekazu portalu
EUobserver

EUobserver jest, z punktu widzenia poruszanej problematyki i zagadnień, jak również stylu i warsztatu dziennikarskiego, przedsięwzięciem niezwykle interesującym. Łączy on bowiem bezstronne, ponadnarodowe podejście do wydarzeń rozgrywających się w Brukseli z formułowaniem komentarzy na podstawie opinii dochodzących z poszczególnych państw europejskich. Redakcja relacjonuje oczywiście wszystkie najważniejsze sprawy i debaty toczące się na forum UE, jednakże o sile i wyjątkowości tego serwisu informacyjnego świadczy zupełnie inny element pracy redakcyjnej: portal ***EUobserver* jest źródłem informacji o pełnym spektrum funkcjonowania UE**. Obok informacji o **sukcesach polityki unijnej** znajdują się również artykuły o **nieprawidłowościach lub problemach**, niechętnie nagłaśnianych przez same instytucje i z rzadka opisywanych przez inne media. *EUobserver* to źródło relacjonujące w sposób nader wyważony i obiektywny historie osób takich jak Marta Andreasen (nieprawidłowości w finansach Komisji), Paul van Buitenen (dymisja Santera), Dorte Schmidt-Brown (afera Eurostatu), ale informujące również np. o poważnym problemie łamania praw pracowniczych personelu kuchennego zatrudnionego w Komisji i Parlamencie Europejskim, nowych zasadach rozliczania kosztów przejazdu parlamentarzystów europejskich, czy liczbie portugalskich oficerów ochrony osobistej obecnego przewodniczącego Komisji i dylematach związanych z brakiem odpowiednich służb ochraniających najwyższych urzędników unijnych. Artykuły ukazujące się na stronach internetowych *EUobserver* są zazwyczaj przygotowywane na podstawie wielu źródeł dostępnych najczęściej bezpłatnie. **W kolumnie po prawej stronie okna zawierającego tekst redakcyjny umieszczono listę łączy do materiałów źródłowych**. Przykładowo: informacja z dn. 25.05.2005 na temat zbieżności stanowisk UE i Stanów Zjednoczonych w kwestii paszportów zawierających dane biometryczne zawiera odnośniki do artykułu opublikowanego w elektronicznej wersji dziennika *El Mundo*, do depechy serwisu Reuters, informacji prasowej opublikowanej przez Departament Stanu USA, przemówienia wygłoszonego podczas spotkania, jak również i witryny internetowej misji USA przy UE (w sumie 6 źródeł informacji).

EUobserver
– źródło informacji
wszechstronnej

Materiały źródłowe
w *EUobserver*

Oprócz własnych materiałów redakcyjnych, *EUobserver* przygotowuje również każdego dnia międzynarodowy przegląd prasy, który jest dostępny już w godzinach porannych³⁴. W chwili obecnej przegląd prasy obejmuje kilkanaście języków europejskich, między innymi angielski, francuski, niemiecki, hiszpański, polski, portugalski, włoski oraz kilkadziesiąt tytułów prasowych. **Przegląd prasy z poprzednich dni jest dostępny bezpłatnie**, najnowsze wydanie rozprowadzane jest za opłatą.

Międzynarodowy
przegląd prasy

Wiadomości przygotowywane w redakcji są klasyfikowane do następujących sekcji: *Headline News* (Aktualności), *Press Review* (wzmiankowany powyżej Przegląd prasy), *Comment* (Komentarze redakcyjne), *Agenda* (Kalendarz tygodnia), *Political Affairs* (Sprawy polityczne), *Foreign Affairs* (Polityka zagraniczna), *Economic Affairs* (Gospodarka), *Social Affairs* (Kwestie socjalne), *Justice & Home Affairs* (Wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne), *Defence* (Obronność), *Enlargement* (Rozszerzenie) i *EU Constitution* (Konstytucja UE). Każdego dnia publikuje się od kilku do kilkunastu nowych wiadomości, które zostają umieszczone na stronie głównej. Wraz z upływem czasu informacje te są przenoszone do wymienionych powyżej sekcji, a w kolejnych tygodniach trafiają do archiwum, do którego dostęp jest obwarowany koniecznością wykupienia prawa dostępu. Może się wydać dziwne i niewłaściwe, że skoro portal *EUobserver* żąda opłat za dostęp do publikowanych przez siebie materiałów, to nadal jest określanym mianem portalu publicznego. W istocie, portal ten jest publicznie dostępny bez żadnych opłat dla osób prywatnych, korzystających z zawartych w nim informacji do celów niekomercyjnych i niezawodowych, jednakże przedział czasowy dostępności nowych doniesień jest ograniczony i wynosi, jak sygnalizowano wcześniej, zazwyczaj kilkanaście dni. Jeśli użytkownik portalu wyrobi w sobie nawyk regularnego odwiedzania strony i gromadzenia interesujących go danych, np. we własnym archiwum, *EUobserver* staje się doskonałym narzędziem informacyjnym. W tym celu można zapisać swój adres poczty elektronicznej do tworzonej automatycznie listy dystrybucyjnej. **Użytkownik ma możliwość określenia interesującej go tematyki na podstawie nazw sekcji, jak również ustalenia częstotliwości nadsyłanych przez system powiadomień** (dwa razy dziennie, raz dziennie lub raz w tygodniu). Ponieważ dzienna liczba wszystkich nowych doniesień nie przekracza kilkunastu artykułów, najwłaściwszym sposobem korzystania ze stron internetowych *EUobserver* jest codzienny przegląd nowości na podstawie listy generowanej przez portal.

Sekcje tematyczne
EUobserver

Warunki bezpłatnego
dostępu do informacji
w portalu *EUobserver*

Lista dystrybucyjna

Dostęp do starszych artykułów umieszczonych w archiwum jest płatny. Przy powoływaniu się na artykuły i dane pochodzące z portalu *EUobserver* redakcja wymaga, w przypadku osób prywatnych,

³⁴ Więcej na ten temat: <http://www.euobserver.com/?sid=844>, dostęp: 10.06.2005.

podania źródła i umieszczenia w przypisie adresu internetowego. Jeśli informacje mają być wykorzystywane przez osoby prawne, należy wykupić opłatę licencyjną³⁵. Oprócz wpływów z umów licencyjnych redakcja liczy również na dobrowolne wpłaty od czytelników i instytucji – jest to warunek konieczny dla dalszego funkcjonowania i rozwoju portalu.

Opracowania
z serii *Briefing Notes*

Portal *EUobserver* jest partnerem wydawnictwa *EuroComment*³⁶ założonego przez współtwórcę i wieloletniego dyrektora brukselskiego *Centre for European Policy Studies (CEPS)*, Petera Ludlowa. W ramach sekcji *EUobserver PLUS* czytelnicy mają możliwość zapoznania się z opracowaniami z serii *Briefing Notes*, które są wydawane przez *EuroComment* około dziesięć razy w roku. Ostatnie zeszyty koncentrowały się na następujących zagadnieniach: *Economic Governance in the European Union* (25/05/2005), *Dealing with Turkey* (23/02/2005), *The Luxembourg Presidency* (19/01/2005), *The Barroso Commission* (15/12/2004)³⁷. Dostęp do zeszytów z serii *Briefing Notes* jest droższy od dostępu do zwykłych artykułów³⁸.

Łączy do
zewnętrznych
serwisów
informacyjnych

W zakładce *Special sections* (Sekcje specjalne) znajdują się łączy do dossier tematycznego związanego z Traktatem Konstytucyjnym, oraz skróty do dwóch zewnętrznych serwisów informacyjnych: pierwszy to *EUabc*, wielojęzyczny „internetowy słownik zawierający zwięzłe i zrozumiałe definicje większości zwrotów i wyrażeń powszechnie używanych w debacie europejskiej”³⁹, drugi, *EUbookshop*, jest księgarnią internetową specjalizującą się w zagadnieniach europejskich⁴⁰. Książki oferowane przez *EUbookshop*⁴¹ stanowią wybór jedynie podstawowy, choć reprezentatywny. Z tych powodów oferowane tytuły powinny znaleźć się w każdym ośrodku dokumentacji i informacji europejskiej i stanowić inspirację do dalszego gromadzenia zbiorów.

---

³⁵ Koszt opłaty licencyjnej wynosi 420 euro rocznie. Instytucja uzyskuje prawo do kopiowania, drukowania oraz przetwarzania informacji redakcyjnych przy założeniu, że spełniony jest wymóg podania źródła.

³⁶ Więcej informacji na stronie: <http://www.eurocomment.be>, dostęp: 11.06.2005.

³⁷ Wybór z lat 2004–2005, w nawiasach podano daty publikacji.

³⁸ *Briefing Notes* są dostępne również na stronie internetowej EuroComment, ponieważ jednak jest to jedyna publikacja elektroniczna tego wydawcy (a szkoda!), nie będziemy jej poświęcać oddzielnego rozdziału.

³⁹ Patrz: http://euabc.com/index.phtml?action=set_country&country_id=20, dostęp: 12.06.2005.

⁴⁰ Patrz: <http://www.eubookshop.com>, dostęp: 12.06.2005.

⁴¹ Nie należy mylić strony internetowej *EUbookshop* należącej do *EUobserver* z portalem Urzędu Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich z Luksemburga o tej samej nazwie. Luksemburski portal *EU Bookshop* jest składnicą wszystkich publikacji wydawanych przez Urząd Oficjalnych Publikacji, adres internetowy: <http://bookshop.eu.int>, dostęp: 12.06.2005.

Portal *EUobserver* jest źródłem z pewnością godnym polecenia *EUobserver*
– podsumowanie

wszystkim internautom zainteresowanym integracją europejską. Koncentracja licznych źródeł informacji – serwisów informacyjnych i gazet z poszczególnych państw – oraz przetworzenie ich w syntezę redakcyjne przynosi zwiększenie skuteczności przekazu, a czytelnik otrzymuje przetworzony produkt informacyjny.

2.2. EurActiv, Bruksela

Portal *EurActiv* powstał w roku 1999 i formalnie jest przedsiębiorstwem zarejestrowanym w Wielkiej Brytanii⁴². Na kapitał zakładowy przedsiębiorstwa złożyły się środki jednego z założycieli, jednak wkrótce inicjatywa zyskała wsparcie finansowe kilku ważnych sponsorów, co było zresztą realizacją założeń strategicznych przedsięwzięcia. Na początku istnienia portalu przy pracach redakcyjnych i edytorskich znalazło zatrudnienie kilka osób, w chwili obecnej zespół liczy około 50 osób (razem z korespondentami zagranicznymi). Finansowanie portalu odbywa się wielotorowo i obejmuje dotacje od sponsorów, partnerów oraz wpływy ze sprzedaży powierzchni reklamowej.

Charakterystyka portalu *EurActiv*

W gronie sponsorów znajdują się **korporacje międzynarodowe** (np. Toyota, Microsoft, Sagem, Visa, Shell), **organizacje międzynarodowe i placówki dyplomatyczne** (np. Komisja Europejska, Przedstawicielstwo Stanów Zjednoczonych Ameryki przy UE), **narodowe oraz regionalne izby i przedstawicielstwa handlowe ulokowane w Brukseli** (np. American Chamber of Commerce in Belgium), **federacje, organizacje i firmy sektorowe** (np. grupa Electricité de France). Sponsorzy finansują całość działalności redakcji na ustalonym poziomie lub mogą objąć patronatem jedną z sekcji tematycznych, np. związaną z własną działalnością.

Sponsorzy *EurActiv*

Partnerami projektu są przede wszystkim organizacje pozarządowe (NGOs), grupy refleksyjne i instytuty naukowo-badawcze, organizacje działające w sektorze publicznym oraz media. Dla tych organizacji w przedsięwzięciu zarezerwowano specjalną rolę, ponieważ **jako partnerzy, przekazują one do redakcji dorobek własnych badań i swoje publikacje**, co stanowi zawartość sekcji *Analyses* (Analizy), będącej elementem składowym każdej sekcji tematycznej. Wśród partnerów można wyróżnić trzy grupy: **General content partners**, np. *CEPS*⁴³ lub *Association Notre Europe*⁴⁴, **Section content partners**, np. *Deutsche Bank Research*⁴⁵, *Federal Trust*⁴⁶, *Royal Institute of International Af-*

Partnerzy *EurActiv*:

- organizacje pozarządowe,
- instytuty naukowo-badawcze,
- organizacje działające w sektorze publicznym,
- media

⁴² Patrz: <http://www.euractiv.com>, dostęp: 12.06.2005.

⁴³ Patrz: <http://www.ceps.be/Default.php>, dostęp: 16.06.2005.

⁴⁴ Patrz: <http://www.notre-europe.asso.fr>, dostęp: 16.06.2005.

⁴⁵ Patrz: <http://www.dbresearch.de>, dostęp: 16.06.2005.

⁴⁶ Patrz: <http://www.fedtrust.co.uk>, dostęp: 16.06.2005.

*fairs*⁴⁷, czy *WIIW*⁴⁸ oraz *Country content partners*, czyli lokalne media biorące udział w projekcie⁴⁹. Dla każdego z partnerów możliwość uczestnictwa w przedsięwzięciu jest nie tylko możliwością zaprezentowania własnych osiągnięć naukowo-badawczych, ale również – a może przede wszystkim – szansą na szersze zaistnienie w brukselskim środowisku. Przekazując redakcji swe dotacje i opracowania, **sponsorzy i partnerzy mają jeden cel**: stworzyć we wspólnej domenie internetowej jak najpełniejszy obraz otoczenia (*entourage*) europejskich instytucji wspólnotowych i stać się bardziej widocznymi dla potencjalnych odbiorców swych usług, produktów, działań lobbingsowych i kontrahentów, zarówno w wymiarze komercyjnym, jak i politycznym. Portal skupia w sumie ponad 500 sponsorów i partnerów. Jest on również doskonałym narzędziem komunikacji w zakresie informacji o planowanych konferencjach i sympozjach, stąd też zrozumiała jest obecność w projekcie podmiotów utrzymujących się z organizowania szkoleń i sesji naukowych.

Struktura sekcji
tematycznych *EurActiv*

Portal *EurActiv* jest podzielony na 27 sekcji tematycznych (*Policy Sections*). Każda z sekcji zbudowana jest według takiego samego schematu i zawiera łączy do podsekcji tematycznych oraz publikacji i dokumentów prezentowanych w identycznym układzie. Przykładowo: w sekcji *Opinion & Governance* (Opinia publiczna i zarządzanie Europą)⁵⁰ umieszczono łączy do *dossiers* tematycznych dotyczących zagadnień związanych z Białą Księgą Komisji Europejskiej pt. „Zarządzanie Europą”, inicjatywy *Better regulation*, informacji na temat fenomenu komitetów i komitologii, strategii informacyjnej UE, reformy Komisji Europejskiej, czy problemu dostępu do dokumentów urzędowych.

Dossiers *EurActiv*

Dossiers są opracowaniami monograficznymi, poświęconymi wyłącznie jednemu zagadnieniu, które przynależy jednak logicznie do sekcji nadrzędnej. Po krótkim wprowadzeniu znajduje się opis działań, które powinny zostać podjęte w przyszłości. W dalszej części można zapoznać się ze szczegółowym opisem tematu podsekcji oraz zasygnalizowanymi podstawami prawnymi do realizacji konkretnych działań. Czytelnik zorientowany w urzędowych źródłach informacji UE może odnieść wrażenie, że model ten, a w szczególności monograficzne do-

⁴⁷ Patrz: <http://www.riia.org>, dostęp: 16.06.2005.

⁴⁸ Patrz: <http://www.wiiv.ac.at>, dostęp: 16.06.2005.

⁴⁹ Patrz: http://www.euractiv.com/29/images/content_partners_tcm29-130573.pdf,
dostęp: 16.06.2005.

⁵⁰ Tłumaczenie terminu *governance* na podstawie polskiego przekładu dokumentu *White Paper on European Governance* opublikowanego w Monitorze Integracji Europejskiej, strona: [http://www1.ukie.gov.pl/hlp/mointintgr.nsf/0/7602C1319EB9870AC1256E750056174B/\\$file/07.pdf](http://www1.ukie.gov.pl/hlp/mointintgr.nsf/0/7602C1319EB9870AC1256E750056174B/$file/07.pdf), dostęp: 14.06.2005.

⁵¹ Patrz: <http://europa.eu.int/scadplus>, dostęp: 14.06.2005.

ssiers, jest strukturalnym plagiatem serwisu *ScadPlus*⁵¹, jednak przekonanie to będzie błędne. Należy pamiętać, że dostępne w portalu *EurActiv dossiers* nie odnoszą się wyłącznie do legislacji UE, jak to ma miejsce w przypadku wzmiankowanego powyżej serwisu, **lecz swoim zasięgiem obejmują całe, lub prawie całe spektrum działalności instytucji europejskich**. Na końcu opracowań znajdują się łącza internetowe do cytowanych wcześniej dokumentów, raportów i stanowisk. Niestety, w wielu przypadkach dane umieszczone w poszczególnych *dossiers* nie są aktualizowane przez dłuższy okres, lub zawierają odniesienia do nieistniejących już lub niewłaściwych stron internetowych. **Można sądzić, że raz przygotowane i opublikowane dossier nie podlega okresowym przeglądom i uaktualnieniom.**

Struktura prezentowanego materiału informacyjnego na poziomie sekcji jest sformalizowana. **W pierwszej części, News** (Wiadomości), umieszczane są najnowsze materiały opracowane w redakcji. Zazwyczaj mają one formę obszernej **notatki ukazującej tło i przyczyny danego wydarzenia**. W dalszej części notatki umieszczane są łącza do materiałów źródłowych, zarówno publikacji prasowych, jak i źródeł unijnych. Każdego dnia publikuje się 5 do 12 takich opracowań, które są dołączane do odpowiednich sekcji. W widoku standardowym sekcji wyświetlają się tytuły pierwszych dziesięciu notatek, czytelnik ma oczywiście możliwość przejrzania wszystkich opracowań z tej dziedziny (łącze *more*).

Struktura sekcji
EurActiv: News

W drugiej części, Interviews & Profiles (Wywiady i sylwetki), **znajdują się rozmowy z aktorami brukselskiej sceny politycznej** i najczęściej są to wywiady udzielone redakcji portalu *EurActiv*. Aby dopełnić dziennikarskiego obowiązku, wywiady uzupełnia się linkami do witryn internetowych zawierających materiały na temat przeprowadzanego wywiadu. W tej części można również zapoznać się z biogramami niektórych polityków europejskich.

Interviews and
Profiles

W części trzeciej umieszczono łącza do dossiers (*Links Dossiers*) **stanowiących uzupełnienie każdej z sekcji**. *Dossiers* mogą być umiejscowione w obrębie tej samej sekcji, lub odsyłać czytelnika do innej, poszerzając jednocześnie pozyskane wiadomości. Łącza internetowe do cytowanych wcześniej opracowań, raportów i stanowisk uwzględniają zarówno unijne, jak i inne źródła informacji.

Links Dossiers

Część czwarta, Analyses (Analizy), **zawiera niezależne analizy**, uzupełniające sekcje tematyczne. Opracowania te są wykonywane poza redakcją portalu przez autora reprezentującego jeden z instytutów naukowo-badawczych (*think tank*), NGO lub środowisko akademickie. Portal zastrzega, że wszelkie opinie wyrażone na łamach tej części sekcji są wyłącznie opiniami autora i nie odzwierciedlają w żaden sposób postawy kolegium redakcyjnego.

Analyses

Overviews Niektóre z sekcji zawierają jeszcze **część piątą *Overviews*** (Przegląd), w której są konfrontowane różne poglądy w sprawach opisywanych w sekcji tematycznej⁵².

Poniżej kolumny z nazwami sekcji umieszczono łącze do praktycznego kalendarza (*Agenda*) obejmującego wydarzenia planowane w Brukseli i poza nią, oraz **skrót do archiwum (7 days & Archive)**, w którym można zapoznać się z tytułami nowych opracowań dołączanych codziennie do portalu oraz z podobnymi zestawieniami miesięcznymi. Trzecie łącze (*Analyses and Commentaries*) odsyła do chronologicznego zestawienia materiałów nadsyłanych przez partnerów, następne (*Interviews*) pozwala na wyświetlenie wszystkich udzielonych redakcji wywiadów. Drobnym mankamentem jest brak daty przy tytule wywiadu i aby ją znaleźć, czytelnik jest zmuszony przejść do strony właściwej. Przedostatnie łącze (*Profiles*) jest odnośnikiem do listy krótkich charakterystyk najważniejszych postaci w Europie. Niestety, lista jest bardzo krótka – bynajmniej nie z powodu braku mężów stanu lub osób przez redakcję za takie uznanych. W dodatku jest niepozbawiona błędów. W angielskojęzycznej wersji strony, przewodniczący Parlamentu Europejskiego, Josep Borell przedstawiony jest jako najbliższy współpracownik Tony’ego Blaira. Gdy zaś chcemy zapoznać się z życiorysem tego hiszpańskiego polityka, łącze odsyła nas do biogramu i zdjęcia uśmiechniętego premiera Portugalii. Tym samym, do listy europejskiego *Who is Who* portal pretendować nie może. Ostatni skrót prezentuje kilka firm konsultingowych.

Niedociągnięcia
i błędy portalu

Odbiorcy *EurActiv*

Użytkownicy portalu mogą otrzymywać codziennie informacje o aktualizacji wybranej sekcji lub o wszystkich dołączonych ostatnio wiadomościach, opracowaniach i dokumentach źródłowych (zasada identyczna jak w przypadku portalu *EUobserver*). Według danych własnych portalu, biuletyn informacyjny jest dystrybuowany wśród ponad 30 tysięcy adresatów, spośród których 22,5% odbiorców to pracownicy instytucji unijnych, 16,5% reprezentuje korporacje, przemysł i związki zawodowe, 12% – środowisko akademickie, 10,5% – środowisko dziennikarskie, a 9% – *NGOs* i instytuty naukowo-badawcze (*think tanks*).

Wersje językowe
EurActiv

***EurActiv* posiada, w odróżnieniu od *EUobserver*, kilka wersji językowych.** W początkowych latach istnienia witryny wiadomości i analizy były redagowane wyłącznie w języku angielskim, w chwili obecnej dostępne są dodatkowe dwie wersje językowe: francuska i niemiecka, które są redagowane na bieżąco. W ramach projektu *CrossLingual* wiadomości

---

⁵² Przykładowo: sekcja dotycząca Traktatu Konstytucyjnego zawiera w tej części kilka łączy do dodatkowych materiałów, które w skrócie prezentują zmiany w sprawowaniu przewodnictwa Rady Europejskiej po wejściu Traktatu w życie lub przytaczają stanowiska najważniejszych polityków europejskich w sprawie Konstytucji dla Europy.

mości z portalu są tłumaczone na osiem⁵³ kolejnych języków, tj. na węgierski, słowacki, czeski, bułgarski, rumuński, słoweński, polski i turecki. Podane łącza doprowadzą czytelnika do witryn zbliżonych wyglądem do jednej z trzech podstawowych wersji językowych portalu, lub, jak to ma miejsce w przypadku wersji polskiej, do serwisu europejskiego dziennika *Rzeczpospolita*. Projekt jest współfinansowany przez Komisję Europejską, a partnerzy funkcjonują na zasadzie franczyzobiorców.

W marcu 2005 roku trzy podstawowe wersje językowe portalu (angielsko-, niemiecko- i francuskojęzyczną) odwiedziło 135913 osób (wzrost o 100% w porównaniu do marca 2004 roku), a pozostałe wersje – 98500 internautów. Szacuje się, że miesięcznie liczba odwiedzanych stron tylko w trzech podstawowych językach wynosiła przynajmniej półtora miliona⁵⁴.

Wiadomości publikowane w portalu *EurActiv* różnią się znacznie od tych, które można znaleźć w źródłach takich, jak *Europe Daily Bulletin* czy *European Voice*, omówionych powyżej. *EurActiv* nie relacjonuje tak szczegółowo wydarzeń odbywających się w instytucjach unijnych jak czyni to *Europe Daily Bulletin*, ani też nie stara się lansować debaty na tematy europejskie w stylu znakomitego *European Voice*. Zabiegając o sponsorów i oferując bezpłatny dostęp do wszystkich swoich opracowań, z których większość jest (pominąwszy błędy wynikające z pośpiechu lub edytorskiego niedbalstwa) na relatywnie wysokim poziomie, *EurActiv* wypracował nie tylko nowy model ekonomiki internetowego przedsiębiorstwa wydawniczego, ale również stworzył pomocną i łatwą w obsłudze składnicę materiałów informacyjnych związanych z UE. Należy jeszcze zaznaczyć, że ***EurActiv* jest jednym z nielicznych niezależnych mediów elektronicznych aktywnie promujących opinie środowisk gospodarczych (obecność wielu koncernów wśród sponsorów).**

Popularność portalu
EurActiv

Charakterystyka
wiadomości
w *EurActiv*

2.3. European Sources Online (ESO), Cambridge

Portal *European Sources Online (ESO)*⁵⁵ jest przedsięwzięciem komercyjnym koncernu wydawniczego ProQuest. Historia powstania portalu jest związana z dwumiesięcznikiem *European Access*, którego redaktorem naczelnym był Ian Thomson z Uniwersytetu w Cardiff. **Czasopismo było skierowane do bibliotekarzy i dokumentalistów pracujących w wyspecjalizowanych ośrodkach informacji i dokumentacji eu-**

Geneza:
od *European Access*
poprzez
KnowEurope.net
do *European Sources Online*

⁵³ Patrz: www.euractiv.hu, www.euractiv.sk, www.euractiv.cz, www.dnevnik.bg/evropa, www.euractiv.ro, www.gzs.si/euractiv, www.rzeczpospolita.pl/serwis_ue, www.euractiv.com.tr, dostęp: 14.05.2005.

⁵⁴ Patrz: <http://www.euractiv.com/Fixed?tcmuri=tcm:29-129275-16&type=FixedPages>, dostęp: 16.06.2005

⁵⁵ Patrz: <http://www.europeansources.info>, dostęp: 20.06.2005.

ropejskiej i informowało o nowościach wydawniczych, zarówno publikowanych przez Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich⁵⁶, jak i ze zwykłego rynku wydawniczego. Dwumiesięcznik był wydawany w języku angielskim i odnotowywał wyłącznie publikacje w tym języku. Był nieocenionym instrumentem bibliograficznym, a zastosowana klasyfikacja systematyczna oparta na podziale na kilkanaście grup tematycznych pozwalała na natychmiastowe odnalezienie publikacji dotyczących konkretnego tematu. *European Access* ukazywał się w wersji drukowanej w latach 1988–2002 nakładem wydawnictwa Chadwyck-Healey⁵⁷ z Cambridge. **W lipcu 1999 roku powstał serwis internetowy o nazwie *European Access Plus* będący elektroniczną mutacją czasopisma.** Dostęp do witryny był zabezpieczony hasłem, które można było uzyskać od wydawcy po opłaceniu prenumeraty wersji drukowanej. Rozwój Internetu i zwiększenie liczby źródeł informacji, które należało monitorować, spowodowały konieczność wypracowania nowej formuły, ponieważ forma drukowana niosła w sobie ewidentne ograniczenia techniczne⁵⁸. Funkcjonujący w okresie od listopada 1999 r. do września 2004 r. portal *KnowEurope.net* był uzupełnieniem witryny *European Access Plus* zamkniętej w czerwcu 2003 roku. Zawartość obejmowała oczywiście dotychczasowy **dorobek *European Access* w postaci informacji bibliograficznych**, ale również **łącza do publikacji dostępnych w Internecie, materiały własne** opracowane przez redaktorów serwisu, **artykuły z czasopism oraz rozdziały z książek (lub ich kompletne wydania) dotyczących poruszanej problematyki**, pozyskane na zasadzie licencji. Koszty umów licencyjnych powodowały, że dostęp do portalu był nadal relatywnie drogi. Działania mające na celu obniżenie kosztów własnych portalu zostały zapoczątkowane w roku 2000 i zbiegły się z redakcyjną debatą dotyczącą przyszłości projektu w obliczu przejęcia wydawnictwa Chadwyck-Healey przez koncern wydawniczy ProQuest. Zasadą przewodnią *KnowEurope.net* była rezygnacja z opisów bibliograficznych na rzecz zamieszczania wydawnictw pełnotekstowych lub łączy do nich. Od roku 2002 do umieszczanych w systemie danych dołączono rządowe publikacje internetowe z państw aspirujących do UE, ustalono również kryteria językowe dla opracowywanych źródeł, decydując się wyłącznie na publikacje w języku angielskim i zreorganizowano pracę zespołu redakcyjnego.

Zawartość
KnowEurope
i dostęp do portalu

⁵⁶ Źródło: http://publications.eu.int/index_pl.html, dostęp: 20.06.2005.

⁵⁷ Biuletyn ukazywał się co prawda jako miesięcznik już od roku 1980 (początkowo nakładem Politechniki w Cardiff, następnie wydawany był przez stowarzyszenie walijskich Centrów Dokumentacji Europejskiej), jednak za datę powstania czasopisma przyjmuje się przejęcie tytułu przez wydawnictwo Chadwyck-Healey.

⁵⁸ Nic bowiem nudniejszego niż lektura bibliografii składającej się wyłącznie z adresów internetowych.

Premiera portalu *European Sources Online (ESO)* miała miejsce we wrześniu 2004 roku. **Witryna ESO została zaprojektowana z myślą o zwiększeniu przejrzystości i ułatwieniu dostępu do zgromadzonych wewnątrz portalu setek tysięcy danych bibliograficznych i łączy do opracowań pełnotekstowych.** Użytkownikami systemu są studenci, naukowcy, pracownicy administracji centralnej, przedstawiciele środowisk gospodarczych i osoby związane z problematyką unijną. Portal *ESO* nie ma ambicji agencji informacyjnej, którą zresztą nie jest, nie jest to również źródło informacji relacjonujące wydarzenia na bieżąco, choć planowane są znaczne zmiany w tej kwestii. Niemniej jednak zakres tematyczny oraz liczba zgromadzonych i kontrolowanych źródeł są tak znaczne, że pominięcie tego przedsięwzięcia w prezentacji dostępnych źródeł informacji dotyczących UE byłoby dużym błędem.

Użytkownicy *ESO*

Zebrane w portalu informacje są wynikiem wyszukiwań i analiz prowadzonych przez kilkunastoosobowy zespół dokumentalistów i bibliotekarzy związanych zawodowo z centrami dokumentacji europejskiej lub bibliotekami europejskich uczelni wyższych.

System klasyfikacji dokumentów w portalu *ESO*

Wszystkie dokumenty, publikacje, raporty i opracowania własne zostały usystematyzowane w klasyfikacji opartej na 20 grupach tematycznych, których wykaz jest przedstawiony poniżej.

01. *Bibliographic works – Guides – Reference works – Directories – Statistical sources – European information policy, products and services*
02. *European Union – General and Institutional Developments*
03. *People and politics*
04. *The Budget – Financing the Union*
05. *Economic and monetary policy*
06. *Single Market – Competition*
07. *Business – Industry – Trade*
08. *Employment – Labour market*
09. *Social policy – Social issues*
10. *Economic and social cohesion – Structural policies – Regional policies*
11. *Environment*
12. *Consumer affairs*
13. *Agriculture – Fisheries – Forestry*
14. *Transport – Communications – Tourism*
15. *Energy*
16. *Research – Science and technology*
17. *Education – Training – Culture*
18. *External relations*
19. *Law*
20. *The countries and regions of Europe.*

W obrębie każdej z grup tematycznych możliwe jest zastosowanie dalszego, bardziej szczegółowego podziału. System klasyfikacji rzeczowej obejmuje ponad 1800 zagadnień szczegółowych, a każdy z wprowadzanych do systemu opisów musi być przypisany do przynajmniej jednego z nich.

Podział zasobów ESO ze względu na źródła pochodzenia

Dane gromadzone w ESO można podzielić ze względu na ich proveniencję na kilka grup, a mianowicie 1) urzędowe źródła informacji UE, 2) informacje prasowe, artykuły z czasopism i innych mediów ukazujące się drukiem oraz wydawane elektronicznie, 3) dokumenty i publikacje organizacji międzynarodowych innych niż UE, 4) dokumenty i publikacje rządowe (administracja szczebla centralnego) ze wszystkich państw europejskich, 5) dokumenty i publikacje organizacji branżowych (również handlowych, stowarzyszeń) oraz organizacji pozarządowych, 6) publikacje środowisk akademickich i instytutów naukowo-badawczych oraz grup refleksyjnych (*think tanks*), 7) publikacje książkowe i artykuły z czasopism ukazujących się w obiegu komercyjnym oraz 8) publikacje własne.

1. **Lista urzędowych źródeł informacji UE** obejmuje wszystkie dokumenty, publikacje, strony internetowe, doniesienia prasowe, statystyki, projekty legislacyjne, dokumenty prawne, raporty i sprawozdania, słowem absolutnie wszystkie elementy publikowane w portalu Europa⁵⁹ i na stronach z nim związanych. Monitorowany jest program wydawniczy instytucji UE i wszystkich agencji Komisji, katalogowane są dokumenty odnotowywane w rejestrach instytucji, liczba źródeł tej kategorii wynosi około 80⁶⁰.

Zasoby portalu ESO:
• urzędowe źródła UE

2. **Informacje prasowe** to przede wszystkim skatalogowane wiadomości BBC dostępne na stronach internetowych, wybrane artykuły z dziennika *Financial Times* oraz tygodnika *The Economist*. Artykuły z *European Voice* są zamieszczane w portalu bez skrótów. Trzy ostatnie tytuły są w chwili obecnej jedynymi źródłami komercyjnymi zatrzymanymi w portalu na podstawie umowy licencyjnej zawartej z ich wydawcami.

• informacje prasowe

3. W **grupie organizacji międzynarodowych**, których dokumenty są brane pod uwagę, znalazły się między innymi Rada Europy, EFTA, NATO, OECD, OBWE, ONZ, EBRD oraz WTO. Lista organizacji licząca kilkadziesiąt adresów jest na bieżąco aktualizowana i uzupełniana.

• dokumenty i publikacje organizacji międzynarodowych

4. **Do czwartej grupy źródeł zaliczają się publikacje i wydawnictwa wydane przez struktury administracyjne 50 państw europejskich.** Monitorowane są komunikaty prasowe (*press releases*), przemówienia, dokumenty programowe, raporty i analizy sporządzone w kance-

• dokumenty i publikacje rządowe wszystkich państw europejskich

⁵⁹ Patrz: <http://europa.eu.int>, dostęp: 20.06.2005.

⁶⁰ Patrz: <http://www.europeansources.info/libResources/contentList.do>, dostęp 20.06.2005.

lariach prezydentów, premierów, poszczególnych ministerstwach oraz parlamentach narodowych. Ponadto do portalu włączane są materiały udostępniane przez narodowe banki centralne, biura statystyczne oraz ustawodawstwo krajowe, pod warunkiem, że jest dostępne w języku angielskim. W każdym kraju monitorowane są przynajmniej 3 witryny internetowe, biorąc jednak pod uwagę kryterium językowe, w niektórych przypadkach nie można sporządzić opisów bibliograficznych źródeł⁶¹.

5. **Lista organizacji branżowych, handlowych, stowarzyszeń oraz organizacji pozarządowych**, których witryny internetowe i programy wydawnicze znajdują się w orbicie zainteresowań portalu *ESO*, liczy około 50 pozycji. W *ESO* organizacje te są określane terminem *stakeholders* (udziałowcy, bądź osoby bezpośrednio zainteresowane), który jest tożsamy z pojęciem *EU Actors* użytym przy definiowaniu odbiorców informacji portalu *EurActiv*.

6. **Grupa szósta liczy ponad 60 ośrodków naukowo-badawczych i grup refleksyjnych**. Ewidencji bibliograficznej podlegają zarówno publikacje typu *working papers*, jak również inne serie wydawnicze. Do opisu bibliograficznego jest dodawane łącze pozwalające na zapoznanie się z rejestrowanym wydawnictwem. Podobne czynności katalogowe są wykonywane w Bibliotece Centralnej Komisji Europejskiej w Brukseli (baza ECLAS), jednak oferta *ESO* jest pełniejsza, pomimo zastosowania kryterium językowego. W chwili obecnej portal pełni rolę katalogu centralnego angielskojęzycznej szarej literatury⁶² dotyczącej integracji europejskiej. Trwają prace nad stopniowym poszerzaniem liczby tytułów objętych rejestracją, aby w najbliższym czasie objąć zasięgiem wszystkie liczące się źródła szarej literatury europejskiej.

7. W portalu odnotowywana jest zawartość ponad 40 czasopism naukowych podejmujących problematykę unijną⁶³ i publikowane są recenzje książek wydanych przez oficyny specjalizujące się w powyższej tematyce⁶⁴.

8. W grupie publikacji własnych wymienia się przede wszystkim dwie wiodące serie: *Topic Guides* oraz *In Focus*. *Topic Guides* są opra-

Zasoby portalu *ESO*:

- dokumenty i publikacje NGOs oraz organizacji branżowych

- publikacje ośrodków naukowo-badawczych

- publikacje naukowe

- Topic Guides, In Focus

⁶¹ Np. rząd Luksemburga nie publikuje w swoich portalach żadnych informacji w języku angielskim.

⁶² Pojęcie szarej literatury jest omówione w części trzeciej niniejszego artykułu.

⁶³ Np. *Common Market Law Review*, *Comparative European Politics*, *European Business Law Review*, *European Foreign Affairs Review*, *European Journal of International Relations*, *European Law Review*, *European Security*, *European Societies*, *European Union Politics*, *European Urban and Regional Studies*, *Journal of Common Market Studies*, *Journal of Contemporary European Studies*, *Journal of European Affairs*, *Journal of European Integration*, by wymienić tylko tytuły najważniejsze.

⁶⁴ Np. *Ashgate*, *Blackwell Publishing*, *Cambridge University Press*, *Edward Elgar*, *Kluwer Law International*, *Manchester University Press*, *Oxford University Press*, *Palgrave Macmillan*, *Peter Lang*, *Routledge*, *Sage*, czy *Sweet & Maxwell*.

cowaniami dotyczącymi konkretnego zagadnienia, nierzadko polityki wspólnotowej i traktują zjawisko w sposób możliwie najbardziej wyczerpujący⁶⁵. Opracowania te liczą kilka lub kilkanaście stron i zawierają liczne odsyłacze do omawianych dokumentów i stron internetowych, są aktualizowane przynajmniej raz w roku i stanowią doskonały punkt wyjścia do planowanych badań. Publikacje typu *In Focus* opisują węższe zagadnienia, np. wydarzenia europejskie lub konkretne inicjatywy⁶⁶ a ponadto podlegają okresowej aktualizacji lub mogą być uzupełniane przez nowe opracowania, co jest odnotowywane we wcześniejszym wydaniu.

Możliwości
wyszukiwania
w portalu ESO

Strona główna portalu oferuje możliwość wyszukiwania prostego, zaawansowanego (*advanced search*) i eksperckiego (*expert search*). Wyszukiwanie jest możliwe przy wykorzystaniu któregoś ze słów kluczowych lub kategorii tematycznej, z zawężeniem do konkretnych dat lub grup umieszczonych w systemie opisów.

Sekcje portalu ESO:

- Wprowadzenie do UE
- Instytucje, agencje i procedury
- Polityki
- Europejskie państwa i regiony
- Źródła informacji europejskiej – przewodnik

Zgromadzone w portalu dane podzielone zostały na 5 sekcji skupiających podstawowe informacje o UE (*Introduction to the EU*), informacje o instytucjach (*Institutions, Agencies and Policy-making*), informacje o poszczególnych politykach sektorowych (*Policies*), informacje o państwach europejskich i regionach (*European Countries and Regions*), oraz przewodniki po źródłach informacji europejskiej (*Guides to European Information Sources*). W portalu zaprezentowano również historię integracji europejskiej, wraz z jej szczegółowym kalendarium, oraz planowane na bieżący rok wydarzenia. **Atutem portalu jest zgromadzenie w jednym miejscu niemalże wszystkich źródeł informacji przydatnych do studiów europeistycznych, uwzględnienie fenomenu szarej literatury, rejestracja źródeł naukowych i akademickich oraz włączenie do oferty programów wydawniczych i serwisów informacyjnych wszystkich państw europejskich.** Mankamentem natomiast jest fakt konieczności wniesienia rocznej opłaty subskrypcyjnej za korzystanie z oferowanych usług informacyjnych i zawężenie liczby języków monitorowanych źródeł wyłącznie do jednego. O jakości gromadzonych danych może świadczyć fakt, że do swego zespołu redakcyjnego Ian

---

⁶⁵ Przykładowo: *Common Foreign and Security Policy, Common Transport Policy, Competition Policy, Consumer Policy, EU-ACP relations, EU-US relations, Economic and Monetary Union, Education Policy, Employment and Labour market Policy* czy *Energy Policy*).

⁶⁶ Przykładowo: w sekcji dotyczącej europejskiej polityki społecznej umieszczono następujące artykuły: *Social Agenda 2005–2010 launched – February 2005, Employment: Ministers agree ‘10 commandments’ for reform – June 2003, Employment in 2001 – November 2002, EU economic and employment policies to become ‘more coherent and effective’ – September 2002, Employment: European Commission publishes Employment in Europe 2002 report – September 2002, Workers’ Information and Consultation Directive – July 2002, European Employment Strategy: Five year evaluation – July 2002.*

Thomson zaprosił osoby z doświadczeniem w pracy ze źródłami informacji europejskiej, a jedną z podstawowych zasad kwalifikowania materiałów do włączenia do portalu jest ich przydatność i znaczenie potwierdzone procesem selekcji informacji źródłowych⁶⁷.

3. INSTYTUTY NAUKOWO-BADAWCZE, GRUPY REFLEKSYJNE I SZARA LITERATURA.

Instytuty naukowo-badawcze i grupy refleksyjne określane terminem *think tanks* mogą również tworzyć źródła informacji o UE. Szacuje się, że w Europie liczba tego rodzaju ośrodków wynosi około 670⁶⁸. Spośród wszystkich ośrodków, 149 organizacji deklaruje zainteresowanie kwestiami europejskimi, a 36 określa swoją działalność jako wyłącznie związaną z UE. **Cechą wspólną *think tank-ów* jest ich udział w debacie publicznej, niezależność poglądów oraz działalność badawcza i analityczna.** Ośrodki prowadzą nierzadko szeroki program wydawniczy odzwierciedlający lansowane poglądy. Mogą być ulokowane przy ośrodkach akademickich, lub posiadać własną, niezależną od innych instytucji, strukturę. Interesujące materiały dotyczące akademickich ośrodków naukowo-badawczych wraz z charakterystyką ich działalności wydawniczej można znaleźć w kwartalniku *Studia Europejskie* wydawanym przez Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego.

Charakterystyka
think tank-ów

Przedstawienie wszystkich działających na niwie europejskiej *think tank-ów* i ich produkcji wydawniczej byłoby bardzo trudne lub, ze względu na ciągłą ewolucję tego segmentu rynku informacji, wręcz niemożliwe. Poniżej zostaną scharakteryzowane jedynie najbardziej reprezentatywne ośrodki zagraniczne zaliczane do grupy najbardziej wpływowych *think tank-ów* oraz wydawane przez nie publikacje, co oczywiście nie wyczerpuje tematu. Wybór ośrodków odzwierciedla wyłącznie preferencje piszącego te słowa i nie jest autorytatywny. Pełniejsza lista obejmująca 149 ośrodków jest dostępna w opracowaniu *Europe and its think tanks: a promise to be fulfilled. An analysis of think tanks specialised in European Policy issues in the enlarged European Union* opublikowanym w Internecie⁶⁹. Publikacje wszystkich ośrodków są w dużej

---

⁶⁷ Patrz: http://www.proquest.co.uk/products/product_brochures/eso_brochure_sep-t04.pdf, dostęp: 21.06.2005.

⁶⁸ Dane liczbowe na podstawie opracowania pt. *Europe and its think tanks: a promise to be fulfilled. An analysis of think tanks specialised in European policy issues in the enlarged European Union*, wydanego w roku 2004 i dostępnego w Internecie pod adresem <http://www.notre-europe.asso.fr/IMG/pdf/Etud35-en.pdf>, dostęp: 12.06.2005.

⁶⁹ Patrz: <http://www.notre-europe.asso.fr/IMG/pdf/Etud35-en.pdf>, dostęp: 12.06.2005.

mierze dostępne w Internecie i stanowią doskonałe uzupełnienie tradycyjnego księgozbioru.

3.1. Centre for European Reform (CER), Londyn

CER – ośrodek
proeuropejski,
ale nie bezkrytyczny

*Centre for European Reform (CER)*⁷⁰ jest niezależnym ośrodkiem, którego zasadniczym celem jest rzeczowe wzbogacenie dyskusji o przyszłości Unii Europejskiej, odgrywającym rolę forum wymiany poglądów na temat społecznych, politycznych oraz ekonomicznych wyzwań stojących przed UE. CER, z siedzibą w Londynie, jest ośrodkiem o zasięgu europejskim, otwartym na współpracę z podobnymi instytucjami z Europy, Ameryki Północnej oraz z innych kontynentów. Centrum popiera integrację europejską, jednak nie pozostaje bezkrytyczne wobec funkcjonowania UE. Jego celem jest formułowanie i promowanie planów reformy instytucji europejskich. Dąży również do tego, aby w jego działaniach uczestniczyli jednocześnie ludzie ze świata polityki, biznesu, nauki czy dziennikarstwa. Wnioski powstałe na podstawie badań i odbytych seminariów są prezentowane w publikacjach ośrodka. **Jako organizacja niezależna, CER publikuje opinie przedstawicieli różnych partii politycznych.** Niezależność dotyczy również finansowania: znakomita większość funduszy pochodzi ze źródeł niepublicznych (np. dotacje firm), CER nie korzysta natomiast z dotacji rządowych ani środków z UE⁷¹. Ośrodek prowadzi działalność badawczą związaną z 7 obszarami: euro i reforma gospodarcza, rozszerzenie UE, reforma instytucji i polityk UE, polityka zagraniczna i bezpieczeństwa UE, stosunki transatlantyckie, wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne oraz problematyka Schengen, stosunki UE – Rosja. CER publikuje kilka serii wydawniczych w języku angielskim, część materiałów jest nieodpłatnie dostępna na stronach internetowych ośrodka. Możliwa jest prenumerata wszystkich publikacji ośrodka lub zakup pojedynczych tytułów. Przykładowe tytuły wydane w roku 2005: *Embracing the dragon. The EU's partnership with China, A French lesson for Europe? A guide to the referendum on the EU constitutional treaty, The EU's common fisheries policy: The case for reform, not abolition.*

3.2. Association Notre Europe, Paryż

Notre Europe
– badania i debata

Notre Europe to stowarzyszenie, które w roku 1996 powołał Jacques Delors⁷². Celem stowarzyszenia jest prowadzenie badań i kształcenie na temat przeszłości, teraźniejszości i przyszłości Europy. Organizacja, na-

⁷⁰ Patrz: <http://www.cer.org.uk>, dostęp: 19.06.2005.

⁷¹ Patrz: http://www.cer.org.uk/about/index_pl.html, dostęp 19.06.2005.

⁷² Patrz: <http://www.notre-europe.asso.fr>, dostęp: 19.06.2005.

zywana również „laboratorium idei konstrukcji europejskiej”, bierze aktywny udział w debacie o kształcie przyszłej Europy. *Notre Europe* organizuje seminaria i konferencje, prowadzi własny program wydawniczy oraz bierze udział w kampaniach informacyjnych. Program wydawniczy ośrodka jest dostępny w całości bezpłatnie na jego stronach internetowych w języku francuskim i angielskim. Tytuły ostatnich opracowań z serii *Studies & Research* to: *A driving force despite everything, Franco-German relations and the Enlarged European Union* (2004), *Adaptation of Cohesion policy to the enlarged Europe and the Lisbon and Göthenburg objectives* (2005), *Ratification and revision of the Constitutional Treaty* (2005). *Notre Europe* jest największym francuskim i francuskojęzycznym ośrodkiem badawczym zajmującym się problematyką unijną, a wielojęzyczność programu wydawniczego zapewnia szeroki odbiór publikacji.

3.3. The European Policy Centre (EPC), Bruksela

*The European Policy Centre*⁷³ jest niezależnym, brukselskim ośrodkiem oferującym ekspertyzy prowadzone w dziewięciu programach tematycznych (*Better Regulation, Economic Governance, Enlargement and Neighbourhood Europe, EU and Asia, EU and Global Governance, Growth and Jobs, Multicultural Europe, Political Europe, Future of the Common Foreign and Security Policy*). EPC prowadzi również ciekawy program wydawniczy, na który składa się czasopismo *Challenge Europe* oraz dwie serie publikacji własnych (*Issue papers* oraz *Working papers*). Po organizowanych konferencjach wydawane są również materiały konferencyjne (seria *Conference Reports*). Tytuły najnowszych opracowań, seria *Challenge Europe: What future for Europe's economic and social model?* (2005), *Europe: How wide? How deep?* (2004), *What lessons to learn from Europe's crises?* (2004), seria *Issue papers: EU-India Relations, Lifelong Learning in the European Union*, seria *Working papers: An agenda for Sustainable Growth in Europe, Facing the global terrorist threat: a European response* (2005). Publikacje są dostępne w wersji elektronicznej na stronach ośrodka lub mogą być przesłane czytelnikowi w wersji drukowanej po skontaktowaniu się z instytutem.

EPC – ekspertyzy w dziewięciu obszarach tematycznych

3.4. Center for European Policy Studies (CEPS), Bruksela

Brukselski *CEPS*⁷⁴, funkcjonujący od ponad 20 lat (założony w roku 1983), jest zazwyczaj wymieniany w ścisłej czołówce instytutów zajmujących się problematyką UE. *CEPS* finansuje swoje projekty badawcze

CEPS – bogata oferta wydawnicza

⁷³ Patrz: <http://www.theepc.net>, dostęp: 19.06.2005.

⁷⁴ Patrz: <http://www.ceps.be>, dostęp: 19.06.2005.

dzięki wsparciu Komisji Europejskiej, sprzedaży własnych publikacji, organizowaniu konferencji oraz z wpłat członkowskich. Oferta wydawnicza ośrodka jest bardzo bogata i obejmuje dwie kategorie publikacji: drukowane i elektroniczne. Część wydawnictw w wersji elektronicznej jest udostępniona do bezpłatnego pobrania ze strony księgarni internetowej ośrodka (serie *CEPS Policy Briefs*, *CEPS Working Documents*, *Conference Proceedings*, *ECRI Research Reports*, *ENARPRI Working Papers*, *ENEPRI Occasional Papers*, *ENEPRI Research Reports*, *ENEPRI Working Papers*, *EPIN Working Papers*, *ESF Working Papers*, *EU-Turkey Working Papers*, *INDES Working Papers*, *Middle East Working Papers*). Pozostałe tytuły (*CEPS Paperback Books*, *CEPS Research Reports*, *CEPS Task Force Reports*) można pozyskać po wniesieniu stosownej opłaty⁷⁵. Wersje drukowane wszystkich serii są odpłatne.

3.5. Irish Institute of European Affairs (IIEA), Dublin

IIEA – analiza
roli Irlandii w UE

*Irlandzki Instytut Spraw Europejskich (IIEA)*⁷⁶ powstał w roku 1991 jako autonomiczna organizacja, której celem jest analiza procesu integracji europejskiej oraz roli i zadań Irlandii w Unii. Instytut publikuje swoje wydawnictwa na stronie internetowej, możliwe jest również złożenie zamówienia na wersję drukowaną publikacji.

Lista publikacji instytutu⁷⁷ obejmuje przykładowo następujące pozycje: *What the Constitutional Treaty Means*, *An Indispensable Partnership: EU-US Relations from an Irish Perspective*, *The Next Step in European Union – An Irish Analysis*, *Institutional Change – The Effect of Small States*, *Europe: The Irish Experience*, *The New Third Pillar*.

3.6. Sussex European Institute (SEI), Sussex

SEI – akademicki
ośrodek
naukowo-badawczy

Instytut Europejski w Sussex⁷⁸ rozpoczął swoją działalność akademicką w roku 1992, a w roku 1998 uzyskał prestiżowy tytuł *Jean Monnet Centre of Excellence* nadawany przez Komisję Europejską⁷⁹. Instytut jest doskonałym przykładem akademickiego ośrodka naukowo-badawczego prowadzącego niezwykle interesujący program wydawniczy. Do redagowania zeszytów w serii *Working Papers*⁸⁰ zostali zaproszeni politycy, dyplomaci, wykładowcy oraz asystenci. Od roku 1993 w serii opu-

⁷⁵ Patrz: <http://shop.ceps.be/>, dostęp: 19.06.2005.

⁷⁶ Patrz: <http://www.iiea.com>, dostęp: 19.06.2005.

⁷⁷ Dostępna na stronie <http://www.iiea.com/publications.php>, dostęp: 19.06.2005.

⁷⁸ Patrz: <http://www.sussex.ac.uk/sei>, dostęp: 19.06.2005.

⁷⁹ Patrz: http://europa.eu.int/comm/education/programmes/ajm/index_en.html, dostęp: 20.07.2005.

⁸⁰ Patrz: <http://www.sussex.ac.uk/sei/1-4-10-1.html>, dostęp: 19.06.2005.

blikowano ponad 80 zeszytów, z których najnowsze tytuły to: *Central and Eastern Europe in the 2004 European Elections*, *The Financial Framework of the European Union, 2007–2013: New Policies? New Money?*

3.7. The European Foundation, Londyn

Fundacja Europejska z siedzibą w Londynie⁸¹ jest organizacją stawiającą sobie za cel wprowadzanie i umacnianie demokracji w Europie, jak również renegocjacje traktatów z Maastricht, Amsterdamu i Nicei, oraz zmniejszenie roli Unii w życiu przeciętnego Brytyjczyka. **Motto fundacji to „tak dla europejskiego handlu, nie dla europejskiego rządu”**. Pomimo sceptycznego podejścia do idei zjednoczonej Europy, fundacja zalicza się do ścisłego grona europejskich grup refleksyjnych, a swą produkcję wydawniczą promuje przede wszystkim za pośrednictwem sieci Internet. Dostępne są cztery serie wydawnicze: czasopismo *European Journal*⁸², dwutygodnik *Intelligence Digest*, nieregularne *Working Papers*, oraz seria wydawnictw książkowych.

*Fundacja Europejska –
ośrodek
eurosceptyczny*

3.8. Szara literatura (*working papers*)

Z ośrodkami naukowo-badawczymi nierozzerwalnie związane jest pojęcie tzw. szarej literatury, które pojawiło się w słownikach bibliologicznych w drugiej połowie lat 70. i oznaczało **słabo dostępne materiały wydawane w niskim nakładzie dla wąskiej grupy czytelników, które nie były poddawane rejestracji bibliograficznej i tym samym nieobecne w komercyjnym obiegu księgarskim**. Wśród autorów szarej literatury wymienić można właśnie instytuty naukowo-badawcze, uczelnie wyższe, firmy, stowarzyszenia, urzędy i struktury administracyjne. Szara literatura jako fenomen niskonakładowy należała zawsze do grupy najtrudniej gromadzonych materiałów bibliotecznych. Ciekawym przykładem szarej literatury może być seria dokumentów COM / KOM wydawana przez Komisję Europejską i zawierająca raporty okresowe, białe i zielone księgi⁸³ oraz wspólnotowe propozycje legislacyjne. Dokumenty te, niezmiernie ważne w procesach decyzyjnych, były w przeszłości dostępne wyłącznie w instytucjach wspólnotowych i w sieci centrów dokumentacji europejskiej. Dzisiaj, dzięki opublikowaniu ich w Internecie, są dostępne dla wszystkich zainteresowanych⁸⁴.

**Definicja
szarej literatury**

⁸¹ Patrz: <http://www.europeanfoundation.org>, dostęp: 19.06.2005.

⁸² Patrz: <http://www.europeanfoundation.org/pubs/ej/eujo.htm>, dostęp: 19.06.2005

⁸³ Będące instrumentami dialogu społecznego.

⁸⁴ Patrz: <http://europa.eu.int/eur-lex/lex/COMIndex.do?ihmlang=pl>,
dostęp: 19.06.2005.

Dynamiczny rozwój sieci Internet wpłynął na wzrost znaczenia szarej literatury. Autorzy opracowań określanych tym terminem dostrzegli korzyści płynące z możliwości publikacji swoich dokonań w Internecie, co spowodowało, że zaczęto wykorzystywać to właśnie medium do prezentacji proponowanych działań. **Szara literatura stała się bardziej dostępna, zwiększyła się również liczba potencjalnych odbiorców** bez konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z drukiem. Niestety, problemem wciąż jest niski poziom wiedzy potencjalnych czytelników o źródłach informacji tego typu dostępnych w Internecie.

Proponując czytelnikowi zapoznanie się z najbardziej charakterystycznym przykładem szarej literatury, czyli opracowaniami typu *working papers*, podamy jedynie kilka adresów internetowych, które zapewnią odpowiednie lektury:

1. European University Institute (EUI), Florencja,
<http://www.iue.it/PUB/>
2. Jean Monnet Working Papers, Nowy Jork,
<http://jeanmonnetprogram.org/papers/index.html>
3. Center for European Studies, Oslo,
<http://www.arena.uio.no>
4. Minda de Gunzburg Center for European Studies, Harvard,
<http://www.ces.fas.harvard.edu/publications/index.html>
5. European Integration online Papers (EIoP), Wiedeń,
<http://eiop.or.at/eiop/>
6. Zentrum für Europäische Integrationsforschung (ZEI) Working Papers, Bonn,
http://www.zei.de/zei_english/f_publ.html
7. Europainstitut, Wiedeń,
<http://fgr.wu-wien.ac.at/institut/ef/wplist.html>

Interesująca kolekcja wydawnictw typu *working papers* znajduje się również w katalogu Biblioteki Centralnej Komisji Europejskiej,⁸⁵ portalu *ESO*⁸⁶ oraz na stronie internetowej Biblioteki Kolegium Europejskiego w Natolinie.⁸⁷

---

⁸⁵ Patrz: <http://europa.eu.int/eclas>, dostęp: 21.06.2005. Oprócz katalogu materiałów drukowanych, warto zapoznać się również z katalogiem źródeł elektronicznych.

⁸⁶ Patrz: <http://www.europeansources.info>, dostęp: 21.06.2005.

⁸⁷ Patrz: http://www.library.coleurop.pl/working_papers.htm, dostęp: 21.06.2005. Lista dokumentów typu *working papers* jest aktualizowana przynajmniej raz na kwartał i zawiera spis źródeł dostępnych w księgozbiorze Biblioteki Kolegium oraz tytułów ukazujących się wyłącznie w wersji elektronicznej.

OD AUTORA

Pragnę w tym miejscu wyrazić swą wdzięczność moim byłym i obecnym szefom za ich niesłabnące wsparcie w kwestii rozbudowy zasobów Biblioteki Kolegium Europejskiego w Natolinie, w której można skorzystać z wszystkich opisanych powyżej źródeł informacji. Specjalne podziękowania składam mojemu pierwszemu nauczycielowi Europy, Janowi Vandamme, który w latach 1994–1996 kierował Biblioteką Natolińską i z entuzjazmem wprowadzał mnie w meandry informacji europejskiej, zarówno urzędowej, jak i nieoficjalnej. Dziękuję również niezwykle serdecznie Ianowi Thomsonowi za okazane zaufanie i zaproszenie do projektu *European Sources Online*, w którym mam satysfakcję uczestniczyć, oraz moim współpracownikom za ich komentarze w końcowej fazie redagowania tekstu.

Wszelkie wyrażone opinie, ewentualne błędne interpretacje i nieścisłości obarczają wyłącznie autora.

Warszawa, 23.06.2005 / 21.07.2005.

DOKUMENTY

**ARTYKUŁY TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO WSPÓLNOTĘ
EUROPEJSKĄ,
TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ
I TRAKTATU USTANAWIAJĄCEGO
EUROPEJSKĄ WSPÓLNOTĘ ENERGII ATOMOWEJ**
dotyczące publikacji dokumentów, dostępu do dokumentów i informacji
oraz używanych języków*

TRAKTAT USTANAWIAJĄCY WSPÓLNOTĘ EUROPEJSKĄ

Artykuł 21

(...) Każdy obywatel Unii może zwracać się pisemnie do każdej instytucji lub organu określonego w niniejszym artykule lub w artykule 7 w jednym z języków wskazanych w artykule 314 oraz otrzymywać odpowiedź w tym samym języku.

Artykuł 207

(...)

3. Rada uchwała swój regulamin wewnętrzny.

W celu zastosowania artykułu 255 ustęp 3 Rada opracowuje w tym regulaminie warunki publicznego dostępu do dokumentów Rady. W celu wykonania niniejszego ustępu Rada określa przypadki, w jakich powinna być uważana za działającą w charakterze prawodawcy, aby umożliwić lepszy dostęp do dokumentów w tych przypadkach, przy zachowaniu skuteczności swojego procesu decyzyjnego. W każdym razie, gdy Rada działa jako prawodawca, wyniki i objaśnienia głosowań, jak również oświadczenia wpisywane do protokołu są jawne.

---

* Teksty publikujemy za:

— *Akty podstawowe prawa Unii Europejskiej*, Dziennik Ustaw, Załącznik nr 2 do nru 90, 30.04.2004, poz. 864, T. II, s. 613 i s. 668 (TWE);

— *Akty podstawowe prawa Unii Europejskiej*, Dziennik Ustaw, Załącznik nr 2 do nru 90, 30.04.2004, poz. 864, T. II, s. 605 (TUE);

— *Akty podstawowe prawa Unii Europejskiej*, Dziennik Ustaw, Załącznik nr 2 do nru 90, 30.04.2004, poz. 864, T. I, s. 73 oraz T. II, s. 671 (TEWEA).

Artykuł 254

1. Rozporządzenia, dyrektywy i decyzje przyjęte zgodnie z procedurą określoną w artykule 251 są podpisywane przez przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i przewodniczącego Rady oraz publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Wchodzą one w życie z dniem w nich określonym lub, w jego braku, dwudziestego dnia po ich publikacji.
2. Rozporządzenia Rady i Komisji, jak również dyrektywy tych instytucji, które są skierowane do wszystkich Państw Członkowskich, są publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Wchodzą one w życie z dniem w nich określonym lub, w jego braku, dwudziestego dnia po ich publikacji.
3. Inne dyrektywy, jak również decyzje, są notyfikowane ich adresatom i stają się skuteczne wraz z tą notyfikacją.

Artykuł 255

1. Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę w Państwie Członkowskim ma prawo dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji, z zastrzeżeniem zasad i warunków określonych zgodnie z ustępami 2 i 3.
2. Zasady ogólne i ograniczenia, które z uwagi na interes publiczny lub prywatny regulują korzystanie z tego prawa dostępu do dokumentów, są określane przez Radę, stanowiącą zgodnie z procedurą określoną w artykule 251, w ciągu dwóch lat od wejścia w życie Traktatu z Amsterdamu.
3. Każda instytucja wskazana powyżej opracowuje w swoim regulaminie wewnętrznym przepisy szczególne dotyczące dostępu do dokumentów.

Artykuł 290

System językowy instytucji Wspólnoty określa Rada stanowiąc jednomyślnie, bez uszczerbku dla postanowień Statutu Trybunału Sprawiedliwości.

TRAKTAT O UNII EUROPEJSKIEJ

Artykuł 28

1. Artykuły 189, 190, 196–199, 203, 204, 206–209, 213–219, 255 i 290 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską mają zastosowanie do postanowień dotyczących dziedzin uregulowanych w niniejszym tytule.
(...)

Artykuł 41

1. Artykuły 189, 190, 195, 196–199, 203 i 204, artykuł 205 ustęp 3 oraz artykuły: 206–209, 213–219, 255 i 290 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską

mają zastosowanie do postanowień dotyczących dziedzin uregulowanych w niniejszym tytule.
(...)

TRAKTAT USTANAWIAJĄCY EUROPEJSKĄ WSPÓLNOTĘ ENERGII ATOMOWEJ

Artykuł 13

Komisja przekazuje Państwom Członkowskim, osobom i przedsiębiorstwom informacje uzyskane przez Wspólnotę nie objęte postanowieniami artykułu 12, o ile nie pochodzą one z jej własnego programu badawczego lub zostały udostępnione Komisji z prawem do swobodnego dysponowania.

Komisja może jednak uzależnić ujawnienie tych informacji od zachowania poufności i nieprzekazywania ich stronom trzecim.

Komisja nie może ujawniać informacji objętych ograniczeniami co do użytkowania lub rozpowszechniania – na przykład oznaczonych jako tajne – o ile nie zapewni przestrzegania tych ograniczeń.

Artykuł 24

Informacje uzyskane przez Wspólnotę dzięki realizacji programu badawczego, których ujawnienie może naruszyć interesy obronne jednego lub więcej Państw Członkowskich, są objęte systemem tajności zgodnie z poniższymi postanowieniami:

1. Rada, stanowiąc na wniosek Komisji, uchwała przepisy bezpieczeństwa określające, z uwzględnieniem postanowień niniejszego artykułu, różne stopnie tajności i środki przewidziane dla każdego stopnia.
2. Jeżeli Komisja uzna, że ujawnienie określonych informacji może naruszyć interesy obronne jednego lub więcej Państw Członkowskich, zastosuje tymczasowo do tych informacji stopień tajności wymagany w takim przypadku przez przepisy dotyczące bezpieczeństwa.

Komisja niezwłocznie przekazuje te informacje Państwom Członkowskim, które są zobowiązane do tymczasowego utrzymania ich w tajemnicy na tych samych warunkach.

Państwa Członkowskie informują Komisję w ciągu trzech miesięcy o tym, czy zamierzają utrzymać stopień przyznany tymczasowo, zastąpić go innym lub odtajnić informacje.

Po wygaśnięciu tego okresu stosuje się najwyższy ze zgłoszonych stopni. Komisja odpowiednio zawiadamia Państwa Członkowskie.

Na wniosek Komisji lub Państwa Członkowskiego, Rada może w dowolnym czasie, stanowiąc jednomyślnie, zastosować inny stopień tajności lub odtajnić informacje. Rada zasięga opinii Komisji przed podjęciem jakichkolwiek działań na wniosek Państwa Członkowskiego.

3. Postanowienia artykułów 12 i 13 nie mają zastosowania do informacji objętych systemem tajności.
- Niemniej jednak, o ile podjęto odpowiednie środki bezpieczeństwa,
- a) Komisja może przekazać informacje wymienione w artykułach 12 i 13:
    - i) wspólnemu przedsiębiorstwu;
    - ii) osobie lub przedsiębiorstwu innemu niż wspólne przedsiębiorstwo, za pośrednictwem Państwa Członkowskiego, na którego obszarze osoba ta lub przedsiębiorstwo działa;
  - b) Państwo Członkowskie może przekazać informacje wymienione w artykule 13 osobie lub przedsiębiorstwu, innemu niż wspólne przedsiębiorstwo, działającemu na obszarze tego Państwa, pod warunkiem powiadomienia o tym Komisji (...).

Artykuł 163

Rozporządzenia są publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. Wchodzą one w życie z dniem w nich określonym lub, w jego braku, dwudziestego dnia po ich publikacji.

Dyrektywy i decyzje są notyfikowane ich adresatom i stają się skuteczne wraz z tą notyfikacją.

**ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1049/2001
PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**

**z dnia 30 maja 2001 r.
w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu
Europejskiego, Rady i Komisji***

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,
uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności
jego art. 255 ust. 2,
uwzględniając wniosek Komisji¹,
działając zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 251 Traktatu²,
a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W art. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej stawia na pierwszym miejscu koncepcję przejrzystości, głosząc, że Traktat wyznacza nowy etap w procesie tworzenia jeszcze bliższych związków między narodami Europy, w których decyzje są podejmowane tak otwarcie, jak to tylko możliwe i możliwie najbliżej obywatela.
- (2) Przejrzystość pozwala obywatelom na bliższe uczestnictwo w procesie podejmowania decyzji i gwarantuje, że administracja cieszy się większą prawowitością, jest bardziej skuteczna i odpowiedzialna względem obywateli w systemie demokratycznym. Przejrzystość przyczynia się do umacniania zasad demokracji i szacunku dla praw podstawowych określonych w art. 6 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej.
- (3) Wnioski ze spotkań Rady Europejskiej, które odbyły się w Birmingham, Edynburgu i Kopenhadze, kładły nacisk na potrzebę wprowadzania większej przejrzystości do prac instytucji Unii. Niniejsze rozporządzenie konsoliduje inicjatywy już podjęte przez te instytucje z zadaniem poprawienia przejrzystości procesu decyzyjnego.

---

* Tekst publikujemy za: Dz.Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 3, s. 331. Poprawiono ewidentne błędy literowe – przyp. red.

¹ Dz.U. C 177 E z 27.6.2000, s. 70.

² Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 3 maja 2001 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 28 maja 2001 r.

(4) Celem niniejszego rozporządzenia jest zapewnienie możliwie największego prawa do publicznego dostępu do dokumentów oraz wytyczenie ogólnych zasad i ograniczeń związanych z takim dostępem, zgodnie z art. 255 ust. 2 Traktatu WE.

(5) Ponieważ kwestia dostępu do dokumentów nie jest objęta postanowieniami Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Producentów Węgla i Stali oraz Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, Parlament Europejski, Rada i Komisja powinny, zgodnie z deklaracją nr 41 załączoną do Aktu Końcowego Traktatu z Amsterdamu, sporządzić wytyczne na podstawie niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do dokumentów objętych wyżej wspomnianymi Traktatami.

(6) Szerszy dostęp do dokumentów powinien być udzielony w przypadkach gdy instytucje sprawują władzę ustawodawczą, także na mocy delegowanych uprawnień, przy jednoczesnym zachowaniu skuteczności procesu podejmowania przez te instytucje decyzji. Dokumenty takie powinny być dostępne bezpośrednio w maksymalnym możliwym zakresie.

(7) Zgodnie z art. 28 ust. 1 i art. 41 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, prawa dostępu odnoszą się także do dokumentów związanych ze wspólną polityką zagraniczną i polityką bezpieczeństwa oraz współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych. Każda instytucja powinna przestrzegać własnych zasad bezpieczeństwa.

(8) W celu zapewnienia pełnego wprowadzenia niniejszego rozporządzenia do wszelkich działań Unii, wszystkie agencje założone przez instytucje powinny stosować się do zasad określonych w niniejszym rozporządzeniu.

(9) W związku z wysoce sensytywną zawartością niektóre dokumenty powinny być traktowane w sposób specjalny. Ustalenia dotyczące informowania Parlamentu Europejskiego o treści takich dokumentów powinny być dokonane z mocy umowy pomiędzy instytucjami.

(10) W celu zapewnienia większej przejrzystości w pracach instytucji dostęp do dokumentów powinien być udzielany przez Parlament Europejski, Radę i Komisję nie tylko w przypadku dokumentów sporządzanych przez instytucje, lecz również dokumentów przez nie otrzymywanych. W tym kontekście przywołuje się, że deklaracja nr 35 załączona do Aktu Końcowego Traktatu z Amsterdamu stanowi, iż Państwo Członkowskie może zażądać, by Komisja czy Rada nie udostępniała stronom trzecim dokumentu pochodzącego z tego Państwa bez jego uprzedniej zgody.

(11) Zasadniczo wszelkie dokumenty instytucji powinny być publicznie dostępne. Jednakże w niektórych wypadkach należy chronić interes prywatny i publiczny za pomocą wyjątków. Instytucje powinny być uprawnione do ochrony swoich wewnętrznych konsultacji i rozważań tam, gdzie niezbędne jest chronienie ich możliwości wykonywania tych zadań. Przy ustanawianiu wyjątków instytucje powinny wziąć pod uwagę zasady ustawodawcze Wspólnoty dotyczące ochrony danych osobistych na wszelkich obszarach działalności Unii.

(12) Wszelkie zasady dotyczące dostępu do dokumentów instytucji powinny być zgodne z niniejszym rozporządzeniem.

(13) W celu zapewnienia, że prawo dostępu jest w pełni poszanowane, należy zastosować dwustopniową procedurę administracyjną, z dodatkową możliwością postępowania sądowego lub skargi do rzecznika praw obywatelskich.

(14) Każda instytucja powinna podjąć kroki niezbędne do informowania opinii publicznej o nowych postanowieniach, jakie wchodzi w życie, oraz szkolenia personelu w pomaganiu obywatelom w korzystaniu z ich praw zgodnie z niniejszym rozporządzeniem. W celu ułatwienia obywatelom korzystania z ich praw każda instytucja powinna zapewnić dostęp do rejestru dokumentów.

(15) Nawet jeśli ani celem, ani przedmiotem niniejszego rozporządzenia nie jest wprowadzanie poprawek do krajowych ustawodawstw dotyczących dostępu do dokumentów, niniejszym objaśnia się jednoznacznie, że z mocy zasady lojalnej współpracy, jaką rządzą się stosunki między instytucjami a Państwami Członkowskimi, Państwa Członkowskie powinny zadbać o to, by nie utrudniać właściwego wprowadzania niniejszego rozporządzenia i powinny przestrzegać zasad bezpieczeństwa instytucji.

(16) Niniejsze rozporządzenie nie narusza istniejących praw dostępu do dokumentów dla Państw Członkowskich, władz sądowniczych czy instytucji prawodawczych.

(17) Zgodnie z art. 255 ust. 3 Traktatu WE, każda instytucja podejmuje indywidualne postanowienia dotyczące dostępu do swoich dokumentów w swoich zasadach postępowania. Decyzja Rady 93/731/WE z dnia 20 grudnia 1993 r. dotycząca publicznego dostępu do dokumentów Rady³, decyzja Komisji 94/90/EWWiS, WE, Euratom z dnia 8 lutego 1994 r. dotycząca publicznego dostępu do dokumentów Komisji⁴, decyzja Parlamentu Europy 97/632/WE, EWWiS, Euratom z dnia 10 lipca 1997 r. dotycząca publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego⁵, jak też i przepisy dotyczące charakteru poufnych dokumentów dotyczących Schengen, powinny być, w danym przypadku, zmienione lub uchylone,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Cel

Celem niniejszego rozporządzenia jest:

a) określenie zasad, warunków i ograniczeń na bazie publicznego lub prywatnego interesu rządzącego prawem dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego,

³ Dz.U. L 340 z 31.12.1993, s. 43. Decyzja ostatnio zmieniona decyzją 2000/527/WE (Dz.U. L 212 z 23.8.2000, s. 9).

⁴ Dz.U. L 46 z 18.2.1994 s. 58. Decyzja zmieniona decyzją 96/567/WE, EWWiS, Euratom (Dz.U. L 247 z 28.9.1996, str. 45).

⁵ Dz.U. L 263 z 25.9.1997, s. 27.

Rady i Komisji (dalej zwanych „instytucjami”) przewidzianych art. 255 Traktatu WE w taki sposób, by zapewnić możliwie najszerszy dostęp do dokumentów,
b) ustalenie zasad zapewniających możliwie najłatwiejsze wykonanie tego prawa, i
c) promowanie dobrych praktyk administracyjnych w odniesieniu do dostępu do dokumentów.

Artykuł 2

Beneficjenci i zakres

1. Każdy obywatel Unii, każda osoba fizyczna lub prawna zamieszkała lub mająca siedzibę w Państwie Członkowskim ma prawo dostępu do dokumentów instytucji, zgodnie z zasadami, warunkami i ograniczeniami wytyczonymi w niniejszym rozporządzeniu.
2. W oparciu o te same zasady, warunki i ograniczenia, instytucje mogą udzielać dostępu do dokumentów wszelkim osobom fizycznym lub prawnym niezamieszkałym i niemającym siedziby w Państwie Członkowskim.
3. Niniejsze rozporządzenie odnosi się do wszelkich dokumentów przechowywanych przez instytucje, tj. dokumentów sporządzanych lub otrzymywanych przez nie i pozostających w ich posiadaniu, na wszystkich obszarach działalności Unii Europejskiej.
4. Bez naruszenia art. 4 i 9, dokumenty zostaną udostępnione opinii publicznej po otrzymaniu pisemnego wniosku lub bezpośrednio w formie elektronicznej lub poprzez rejestr. W szczególności dokumenty sporządzone lub otrzymane w trybie procedury ustawodawczej zostaną bezpośrednio udostępnione zgodnie z art. 12.
5. Dokumenty sensytywne zgodnie z definicją art. 9 ust. 1 będą podlegały specjalnemu traktowaniu zgodnie z tym artykułem.
6. Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw publicznego dostępu do dokumentów przechowywanych przez instytucje, który może wynikać z instrumentów prawa międzynarodowego czy aktów instytucji wprowadzających je.

Artykuł 3

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia:

- a) „dokument” oznacza wszelkie treści bez względu na nośnik (zapisane na papierze, przechowywane w formie elektronicznej czy jako dźwięk, nagranie wizualne czy audiowizualne) dotyczące kwestii związanych z polityką, działalnością i decyzjami mieszczącymi się w sferze odpowiedzialności tych instytucji;
- b) „strona trzecia” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną lub każdy podmiot spoza rzeczonych instytucji, w tym Państwa Członkowskie czy instytucje niebędące instytucjami Wspólnoty oraz organizacje i państwa trzecie.

Artykuł 4

Wyjątki

1. Instytucja odmówi dostępu do dokumentu, jeśli ujawnienie go naruszyłoby ochronę:

a) interesu publicznego w odniesieniu do:

- bezpieczeństwa publicznego,
- kwestii obronnych i wojskowych,
- stosunków międzynarodowych,
- finansowej, monetarnej czy ekonomicznej polityki Wspólnoty lub Państwa Członkowskiego;

b) prywatności i integralności osoby fizycznej, w szczególności w odniesieniu do ustawodawstwa Wspólnoty związanego z ochroną danych osobowych.

2. Instytucje odmówią dostępu do dokumentu, jeśli ujawnienie go naruszyłoby ochronę:

- interesów handlowych osoby fizycznej lub prawnej, w tym własności intelektualnej,
  - postępowania sądowego lub porady prawnej,
  - celu kontroli, śledztwa czy audytu,
- chyba że za ujawnieniem przemawia interes publiczny.

3. Dostęp do dokumentu sporządzonego przez instytucję do celów wewnętrznych lub otrzymanego przez instytucję, który odnosi się do spraw, w przypadku których decyzja nie została wydana przez instytucję, może zostać nieudzielony, jeśli ujawnienie takiego dokumentu poważnie naruszyłoby proces podejmowania decyzji przez tę instytucję, chyba że za ujawnieniem przemawia interes publiczny.

Dostęp do dokumentu zawierającego opinie do wykorzystania wewnętrznego jako część rozważań i konsultacji wstępnych w obrębie rzeczonoj instytucji nie zostanie udzielony nawet po podjęciu decyzji, jeśli ujawnienie takiego dokumentu poważnie naruszyłoby proces podejmowania decyzji przez tę instytucję, chyba że za ujawnieniem przemawia interes publiczny.

4. W odniesieniu do dokumentów stron trzecich, instytucja skonsultuje się z tą stroną trzecią z zamiarem oceny, czy wyjątek opisany w ust. 1 i 2 może mieć zastosowanie, chyba że jest jednoznaczne, że dokument ten zostanie ujawniony lub nie.

5. Państwo Członkowskie może zażądać od instytucji nieujawniania dokumentu pochodzącego od tego Państwa Członkowskiego bez jego uprzedniej zgody.

6. Jeśli wyjątki dotyczą jedynie części tego dokumentu, pozostałe części dokumentu powinny być ujawnione.

7. Wyjątki podane w ust. 1–3 będą miały zastosowanie wyłącznie na okres, przez który ochrona ta jest uzasadniona w oparciu o treść dokumentu. Wyjątki mogą obejmować maksymalny okres 30 lat. W przypadku dokumentów objętych wyjątkiem z powodów dotyczących prywatności oraz interesów handlowych oraz

w wypadku dokumentów sensytywnych, wyjątki mogą, jeśli to konieczne, obowiązywać nadal po tym okresie.

Artykuł 5

Dokumenty w Państwach Członkowskich

Jeśli Państwo Członkowskie otrzyma od instytucji żądanie dotyczące dokumentu będącego w jego posiadaniu, o ile nie jest jednoznaczne, że dokument ten zostanie ujawniony lub nie, Państwo Członkowskie skonsultuje się z rzeczoną instytucją w celu podjęcia decyzji, która nie będzie naruszać realizacji celów niniejszego rozporządzenia.

Państwa Członkowskie mogą zamiast tego skierować żądanie do instytucji.

Artykuł 6

Wnioski

1. Wnioski o udzielenie dostępu do dokumentu będą składane w dowolnej formie pisemnej, także w formie elektronicznej, w jednym z języków wymienionych w art. 314 Traktatu WE oraz w wystarczająco precyzyjny sposób, by pozwolić instytucji na zidentyfikowanie dokumentu. Wnioskodawca nie jest zobowiązany do podania uzasadnienia wniosku.

2. Jeśli wniosek nie jest wystarczająco precyzyjny, instytucja zwróci się do wnioskodawcy o objaśnienie i udzieli wnioskodawcy wystarczającej pomocy w dokonaniu tego, na przykład dostarczając informacji o publicznych rejestrach dokumentów.

3. W przypadku wniosków odnoszących się do bardzo długich dokumentów lub bardzo dużej liczby dokumentów, rzeczona instytucja może nieformalnie porozumiewać się z wnioskodawcą w celu znalezienia optymalnego rozwiązania.

4. Instytucje zapewnią obywatelom pomoc i informację dotyczące metod i miejsc składania wniosków o dostęp do dokumentów.

Artykuł 7

Wstępne przetwarzanie wniosków

1. Wszelkie wnioski o dostęp do dokumentów będą bezzwłocznie rozpatrzone. Wnioskodawca otrzyma potwierdzenie wpłynięcia wniosku. W ciągu 15 dni roboczych od daty wpłynięcia wniosku instytucja udzieli dostępu do żadanego dokumentu i zapewni w tym okresie dostęp zgodnie z art. 10 lub, w pisemnej odpowiedzi, poda przyczyny całkowitej lub częściowej odmowy i poinformuje wnioskodawcę o jego prawie do złożenia wniosku potwierdzającego zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu.

2. W przypadku całkowitej lub częściowej odmowy, wnioskodawca może w ciągu 15 dni roboczych od daty otrzymania odpowiedzi od instytucji złożyć wniosek

potwierdzający, w którym zwróci się do instytucji o ponowne rozpatrzenie jej decyzji.

3. W przypadkach wyjątkowych, na przykład w wypadku wniosku odnoszącego się do bardzo długiego dokumentu lub bardzo dużej liczby dokumentów, limit czasowy podany w ust. 1 może zostać rozszerzony o kolejne 15 dni roboczych, pod warunkiem że wnioskodawca zostanie powiadomiony z wyprzedzeniem i z podaniem dokładnych powodów.

4. Brak odpowiedzi ze strony instytucji w ciągu określonego limitu czasowego uprawnia wnioskodawcę do złożenia wniosku potwierdzającego.

Artykuł 8

Przetwarzanie wniosków potwierdzających

1. Wniosek potwierdzający zostanie rozpatrzony bezzwłocznie. W ciągu 15 dni roboczych od dnia rejestracji wniosku instytucja udzieli dostępu do żadanego dokumentu i zapewni w tym okresie dostęp zgodnie z art. 10 lub, w pisemnej odpowiedzi, poda przyczyny całkowitej lub częściowej odmowy. W przypadku całkowitej lub częściowej odmowy instytucja poinformuje wnioskodawcę o dostępnych dla niego środkach zaradczych, a mianowicie wszczęciu postępowania sądowego wobec instytucji lub złożeniu skargi u rzecznika praw obywatelskich, zgodnie z warunkami ustalonymi odpowiednio w art. 230 i 195 Traktatu WE.

2. W przypadkach wyjątkowych, na przykład w wypadku wniosku odnoszącego się do bardzo długiego dokumentu lub bardzo dużej liczby dokumentów, limit czasowy podany w ust. 1 może zostać rozszerzony o kolejne 15 dni roboczych, pod warunkiem że wnioskodawca zostanie powiadomiony z wyprzedzeniem i z podaniem dokładnych powodów.

3. Brak odpowiedzi ze strony instytucji w podanymi limicie czasowym będzie uważany za odpowiedź odmowną i będzie uprawniał wnioskodawcę do wszczęcia postępowania sądowego wobec instytucji lub złożenia skargi u rzecznika praw obywatelskich, zgodnie z odpowiednimi postanowieniami Traktatu WE.

Artykuł 9

Traktowanie dokumentów sensytywnych

1. Dokumenty sensytywne to dokumenty pochodzące od instytucji lub utworzonych przez nie agencji, z Państw Członkowskich, państw trzecich lub Organizacji Międzynarodowych, zaklasyfikowane jako „TRÈS SECRET/TOP SECRET”, „SECRET” lub „CONFIDENTIEL” zgodnie z przepisami obowiązującymi w danej instytucji, które chronią podstawowe interesy Państw Członkowskich w obszarach objętych art. 4 ust. 1 lit. a), a mianowicie w obszarze bezpieczeństwa publicznego, obrony i spraw wojskowych.

2. Wnioski o dostęp do dokumentów sensytywnych zgodnie z procedurami opisanymi w art. 7 i 8 będą rozpatrywane wyłącznie przez osoby mające prawo za-

poznania się z tymi dokumentami. Osoby te określą także, bez naruszenia art. 11 ust. 2, które odniesienia do dokumentów sensorywnych mogą być zawarte w rejestrze publicznym.

3. Dokumenty sensorywne zostaną ujęte w rejestrze lub ujawnione wyłącznie za zgodą instytucji, która je stworzyła.

4. Instytucja, która zdecyduje się odmówić dostępu do dokumentu sensorywnego, poda powody swojej decyzji w sposób, który nie zaszkodzi interesom chronionym w art. 4.

5. Państwa Członkowskie podejmą odpowiednie kroki w celu zapewnienia, że przy rozpatrywaniu wniosków o dostęp do dokumentów sensorywnych przestrzegane są zasady niniejszego artykułu i art. 4.

6. Przepisy instytucji w odniesieniu do dokumentów sensorywnych zostaną ujawnione publicznie.

7. Komisja i Rada poinformują Parlament Europejski w kwestiach dotyczących dokumentów sensorywnych zgodnie z przepisami ustalonymi przez instytucje.

Artykuł 10

Dostęp po złożeniu wniosku

1. Wnioskodawca będzie miał dostęp do dokumentów przez zapoznanie się z nimi na miejscu lub przez otrzymanie kopii, w tym, jeśli taka jest dostępna, kopii elektronicznej, zgodnie z preferencjami wnioskodawcy. Kosztami wytworzenia i przesłania kopii można obciążyć wnioskodawcę. Cena nie będzie przekraczała rzeczywistego kosztu wytworzenia i przesłania kopii. Zapoznanie się z dokumentem na miejscu, skopiowanie mniej niż 20 stron A4 i bezpośredni dostęp w formie elektronicznej lub poprzez rejestr będą bezpłatne.

2. Jeśli dokument został już ujawniony przez rzeczoną instytucję i jest łatwo dostępny dla wnioskodawcy, instytucja może wywiązać się ze swego obowiązku udostępnienia dokumentu poprzez poinformowanie wnioskodawcy w jaki sposób uzyskać żądany dokument.

3. Dokumenty będą dostarczane w istniejącej wersji i formacie (także w formacie elektronicznym lub alternatywnym, jak pismo Braille'a, duży druk lub taśma) z pełnym poszanowaniem preferencji wnioskodawcy.

Artykuł 11

Rejestry

1. Aby wprowadzić w życie prawa obywateli zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, każda instytucja zapewni dostęp publiczny do rejestru dokumentów. Dostęp do rejestru zostanie zapewniony w formie elektronicznej. Odniesienia do dokumentów będą wprowadzane w rejestrze bezzwłocznie.

2. W przypadku każdego dokumentu rejestr będzie zawierał numer referencyjny (zawierający, jeśli istnieje, referencje międzyinstytucjonalne), przedmiot i krótki opis treści dokumentu oraz datę jego otrzymania lub sporządzenia oraz zapisania w rejestrze. Referencje zostaną sporządzone w sposób nienaruszający ochrony interesów zgodnie z art. 4.

3. Instytucje podejmą bezzwłocznie kroki zmierzające do stworzenia rejestru i uruchomienia go do dnia 3 czerwca 2002 r.

Artykuł 12

Dostęp bezpośredni w formie elektronicznej lub poprzez rejestr

1. Tak, jak tylko będzie to możliwe, instytucje udostępnią dokumenty bezpośrednio w formie elektronicznej lub poprzez rejestr zgodnie z regulaminem rzeczonyj instytucji.

2. W szczególności dokumenty ustawodawcze, tj. dokumenty sporządzone lub otrzymane w związku z procedurami dotyczącymi przyjęcia aktów, które są prawnie wiążące dla lub w Państwach Członkowskich, będą dostępne bezpośrednio zgodnie z art. 4 i 9.

3. Jeśli to możliwe, inne dokumenty, w szczególności dokumenty odnoszące się do stworzenia polityki lub strategii, powinny być dostępne bezpośrednio.

4. Jeśli dostęp bezpośredni nie jest zapewniony przez rejestr, rejestr w możliwie największym stopniu wskaże położenie dokumentu.

Artykuł 13

Publikacja w Dzienniku Urzędowym

1. Poza aktami określonymi w art. 254 ust. 1 i 2 Traktatu WE i art. 163 akapit pierwszy Traktatu Euratom, następujące dokumenty będą publikowane w Dzienniku Urzędowym zgodnie z art. 4 i 9:

a) wnioski Komisji;

b) wspólne stanowiska przyjęte przez Radę zgodnie z procedurami określonymi w art. 251 i 252 Traktatu WE oraz przyczyny leżące u podstaw tych wspólnych stanowisk, jak również stanowiska Parlamentu Europejskiego dotyczące tych procedur;

c) decyzje ramowe i decyzje określone w art. 34 ust. 2 Traktatu WE;

d) konwencje ustanowione przez Radę zgodnie z art. 34 ust. 2 Traktatu WE;

e) konwencje podpisane przez Państwa Członkowskie w oparciu o art. 293 Traktatu WE;

f) umowy międzynarodowe zawarte przez Wspólnotę lub zgodnie z art. 24 Traktatu WE.

2. O ile to możliwe, w Dzienniku Urzędowym zostają opublikowane następujące dokumenty:

- a) inicjatywy przedstawione Radzie przez Państwo Członkowskie zgodnie z art. 67 ust. 1 Traktatu WE lub zgodnie z art. 34 ust. 2 Traktatu WE;
  - b) wspólne stanowiska wspomniane w art. 34 ust. 2 Traktatu WE;
  - c) dyrektywy inne niż wspomniane w art. 254 ust. 1 i 2 Traktatu WE, decyzje inne niż określone w art. 254 ust. 1 Traktatu WE, zalecenia i opinie.
3. Każda instytucja może w swoim regulaminie postępowania określić, jakie inne dokumenty będą publikowane w Dzienniku Urzędowym.

Artykuł 14

Informacje

1. Każda instytucja podejmie odpowiednie kroki w celu informowania społeczeństwa o prawach, jakie ma ono w związku z niniejszym rozporządzeniem.
2. Państwa Członkowskie będą współpracowały z instytucjami w dostarczaniu obywatelom informacji.

Artykuł 15

Praktyka administracyjna w instytucjach

1. Instytucje stworzą dobre praktyki administracyjne w celu ułatwienia wykonania praw dostępu zagwarantowanych niniejszym rozporządzeniem.
2. Instytucje stworzą komitet międzyinstytucjonalny mający na celu zbadanie najlepszych praktyk, postępowanie w przypadku ewentualnych konfliktów i omawianie możliwych przyszłych ulepszeń w dostępie publicznym do dokumentów.

Artykuł 16

Reprodukowanie dokumentów

Niniejsze rozporządzenie nie będzie naruszało żadnych istniejących przepisów dotyczących prawa autorskiego, które mogą ograniczać prawa strony trzeciej do reprodukcji czy badania ujawnionych dokumentów.

Artykuł 17

Sprawozdania

1. Każda instytucja opublikuje corocznie sprawozdanie za poprzedni rok wyszczególniające liczbę przypadków, w których instytucja odmówiła prawa dostępu do dokumentów, przyczyny takich odmów oraz liczbę dokumentów sensytywnych nieuwjętych w rejestrze.
2. Najpóźniej do dnia 31 stycznia 2004 r. Komisja opublikuje sprawozdanie dotyczące wdrożenia zasad niniejszego rozporządzenia oraz poda zalecenia w tym, jeśli będą miały zastosowanie, propozycje zmian niniejszego rozporządzenia oraz program działań środków zaradczych, jakie mają zostać podjęte przez instytucje.

Artykuł 18

Środki zmierzające do wprowadzenia w życie

1. Każda instytucja dostosuje swój własny regulamin do przepisów niniejszego rozporządzenia. Zmiany wchodzi w życie z dniem 3 grudnia 2001 r.
2. W ciągu sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego regulaminu, Komisja zbada zgodność rozporządzenia Rady (EWG, Euratom) nr 354/83 z dnia 1 lutego 1983 r. dotyczącego otwarcia dla dostępu publicznego archiwów historycznych Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej⁶ z niniejszym rozporządzeniem w celu zapewnienia zachowania i archiwizacji dokumentów w możliwie najszerszym zakresie.
3. W ciągu trzech miesięcy od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia Komisja zbada zgodność istniejących przepisów dotyczących dostępu do dokumentów z niniejszym rozporządzeniem.

Artykuł 19

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 3 grudnia 2001 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 30 maja 2001 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

N. FONTAINE

Przewodniczący

W imieniu Rady

B. LEJON

Przewodniczący

---

⁶ Dz.U. L 43 z 15.2.1983, s. 1.

WYBRANE FRAGMENTY KONKLUZJI PREZYDENCJI NA TEMAT DOSTĘPU DO DOKUMENTÓW UNII EUROPEJSKIEJ

1. Rada Europejska w Birmingham, 16.10.1992 r., konkluzje prezydencji.

Załącznik 1: *Wspólnota blisko swych obywateli.*

„3. (...) Poprosiliśmy Komisję o zakończenie na początku przyszłego roku pracy nad poprawą publicznego dostępu do informacji, którymi dysponuje Komisja i inne instytucje Wspólnoty. Chcemy, aby legislacja wspólnotowa stała się prostsza i bardziej czytelna.”*

2. Rada Europejska w Edynburgu, 11–12.12.1992 r., konkluzje prezydencji.

„Otwartość i przejrzystość

7. Rada Europejska potwierdziła swoje zobowiązanie z Birmingham, dotyczące stworzenia bardziej otwartej Wspólnoty i przyjęła w tym celu szczegółowe rozwiązania wymienione w załączniku nr 3.

Wnioski dotyczące dostępu do prac Rady zostaną przejrane pod koniec 1994 r. Rada Europejska potwierdziła słowa zachęty skierowane do Komisji w Birmingham, aby ta zakończyła na początku przyszłego roku prace podjęte w wyniku deklaracji zamieszczonej w Traktacie z Maastricht, w sprawie poprawy dostępu do informacji, którymi dysponuje Komisja i inne instytucje wspólnotowe.”*

Załącznik 3: *Przejrzystość – wprowadzenie w życie deklaracji z Birmingham.*

„Dostęp do prac Rady

Publikacja rezultatów głosowań (pkt c)

W przypadku oficjalnego głosowania w Radzie, wyniki głosowania muszą być opublikowane (wraz z objaśnieniami głosowania, na życzenie delegacji).”*

3. Rada Europejska w Kopenhadze, 21–22.06.1993 r., konkluzje prezydencji.

„15 (...)W kwestii publicznego dostępu do informacji, Rada Europejska zwróciła się do Rady i Komisji o kontynuowanie ich pracy w oparciu o zasadę, że obywatele powinni mieć możliwie najpełniejszy dostęp do informacji. Celem powinno być uruchomienie wszystkich potrzebnych środków do końca 1993 roku.”*

4. Rada Europejska w Madrycie, 15–16.12.1995 r., konkluzje prezydencji.

Załącznik 15: *Konferencja Międzyrządowa.*

„Unia bardziej przejrzysta

---

* Tłumaczenie z języka angielskiego – OIDE.

Obywatele mają prawo być lepiej poinformowani o Unii i jej funkcjonowaniu. Wielu z nas opowiada się za propozycją, żeby prawo dostępu do informacji zostało uznane w traktacie za prawo obywateli Unii. Pojawiły się sugestie dotyczące poprawy publicznego dostępu do dokumentów unijnych, które powinny zostać rozpatrzone przez Konferencję.”*

5. Rada Europejska w Cardiff, 15–16 czerwca 1998 r., konkluzje prezydencji.

„Otwartość

28. Rada Europejska jest zdeterminowana, aby dostęp do informacji na temat jej działań był rzeczywiście otwarty, szczególnie poprzez Internet, który obecnie służy do przekazywania większej ilości informacji dotyczących Unii Europejskiej, wkrótce zaś tą drogą będzie dostępny też rejestr dokumentów Rady. Komisja, Rada oraz Parlament Europejski powinny przygotować warunki do szybkiego wdrożenia nowych przepisów na temat jawności, jakie zawarto w Traktacie Amsterdamskim.

29. Rada Europejska odnotowuje z zadowoleniem, iż Komisja wykorzystuje Internet do upowszechniania skutecznego dialogu z obywatelami oraz przedstawicielami biznesu w sprawie praw i możliwości, jakie stwarza im Jednolity Rynek.”**

6. Rada Europejska w Helsinkach, 10–11 grudnia 1999 r., konkluzje prezydencji.

„Przejrzystość

22. Przejrzystość instytucji europejskich jest ważnym elementem procesu przybliżania Unii jej obywatelom oraz zwiększania efektywności. W czasie Prezydencji fińskiej zrobiono postępy, szczególnie w zakresie dostępu do dokumentów i szybkiej komunikacji z użyciem nowoczesnych technologii informacyjnych. Rada Europejska z zadowoleniem odnotowuje fakt, że Komisja ma zamiar przedstawić w styczniu 2000 r. projekt ogólnych zasad regulujących prawo dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji.”***

---

* Tłumaczenie z języka angielskiego – OIDE.

** Monitor Integracji Europejskiej, 1998, nr 19, s. 75

*** Monitor Integracji Europejskiej”, 2000, nr 28, s. 105.

BIBLIOGRAFIA

DOKUMENTY UE: PUBLIKACJA, DOSTĘP, JĘZYKI

WYBRANE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

(stan na 30.11.2005)

Akty prawnie wiążące

1. *Commission Decision No 359/83/ECSC of 8 February 1983 concerning the opening to the public of the historical archives of the European Coal and Steel Community*, OJ 1983 L 43, s. 14.
2. *Committee of the Regions Decision No 64/2003 of 11 February 2003 on public access to Committee of the Regions documents*, OJ 2003 L 160, s. 96.
3. *Decision of the European Economic and Social Committee of 1 July 2003 on public access to European Economic and Social Committee documents (2003/603/EC)*, OJ 2003 L 205, s. 19.
4. *Decyzja Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej z dnia 13 kwietnia 2004 r. dotycząca wykonania rozporządzenia (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie publicznego dostępu do dokumentów (2004/605/WE)*, Dz. Urz. UE 2004 L 272, s. 13.
5. *Decyzja Europejskiego Banku Centralnego z dnia 4 marca 2004 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Europejskiego Banku Centralnego (ECB/2004/3) (2004/258/WE)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 5, s. 51.
6. *Decyzja Komisji z dnia 3 marca 1989 r. ustanawiająca szczegółowe zasady dotyczące ujawnienia dokumentów objętych tajemnicą zawodową lub handlową (89/196/EWG, Euratom, EWWiS)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 17, t. 1, s. 99.
7. *Decyzja Rady z dnia 17 lutego 2005 r. w sprawie zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska (2005/370/WE)*, Dz. Urz. UE 2005 L 124, s. 1.
8. *Decyzja Rady z dnia 19 marca 2001 r. w sprawie przyjęcia przepisów Rady dotyczących bezpieczeństwa (2001/264/WE)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 3, s. 263.
9. *Decyzja Rady z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiająca warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji (1999/468/WE)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 3, s. 124.
10. *Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG i 96/61/WE*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 15, t. 7, s. 466.
11. *Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 15, t. 7, s. 375.
12. *Joint declaration relating to Regulation (EC) No 1049/2001 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents*, OJ 2001 L 173, s. 5.
13. *Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska*, Dz. Urz. UE 2005 L 124, s. 4.

14. *Rozporządzenie (Euratom) nr 3 w sprawie wykonania art. 24 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 12, t. 1, s. 3.
15. *Rozporządzenie nr 1 w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 1, s. 5.
16. *Rozporządzenie nr 1 w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 1, s. 3.
17. *Rozporządzenie Rady (EWG, Euratom) nr 354/83 z dnia 1 lutego 1983 r. dotyczące udostępnienia do wglądu publicznego historycznych materiałów archiwalnych Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 16, t. 1, s. 3.
18. *Rozporządzenie (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 3, s. 331.
19. *Rozporządzenie (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 września 2003 r. dostosowujące do decyzji Rady 1999/468/WE przepisy odnoszące się do komitetów, które wspomagają Komisję w wykonywaniu jej uprawnień wykonawczych ustanowionych w instrumentach podlegających procedurze określonej w art. 251 Traktatu WE*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 4, s. 447.
20. *Rozporządzenie Rady (WE) nr 806/2003 z dnia 14 kwietnia 2003 r. dostosowujące do decyzji 1999/468/WE przepisy odnoszące się do komitetów wspomagających Komisję w wykonywaniu jej uprawnień wykonawczych ustanowionych w instrumentach Rady przyjętych zgodnie z procedurą konsultacji (większość kwalifikowana)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 4, s. 301.
21. *Rozporządzenie Rady (WE) nr 807/2003 z dnia 14 kwietnia 2003 r. dostosowujące do decyzji 1999/468/WE przepisy odnoszące się do komitetów wspomagających Komisję w wykonywaniu jej uprawnień wykonawczych ustanowionych w instrumentach Rady przyjętych zgodnie z procedurą konsultacji (jednomyślność)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 4, s. 335.
22. *Rozporządzenie Rady (WE) nr 920/2005 z dnia 13 czerwca 2005 r. zmieniające rozporządzenie nr 1 z dnia 15 kwietnia 1958 r. w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej oraz rozporządzenie nr 1 z dnia 15 kwietnia 1958 r. w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej oraz wprowadzające tymczasowe środki stanowiące odstępstwa od tych rozporządzeń*, Dz. Urz. UE 2005 L 156, s. 3.
23. *Rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1700/2003 z dnia 22 września 2003 r. zmieniające rozporządzenie (EWG, Euratom) nr 354/83 dotyczące udostępnienia do wglądu publicznego historycznych materiałów archiwalnych Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 16, t. 1, s. 216.
24. *Traktat o Unii Europejskiej* – art. 28 ust. 1, art. 41 ust. 1 [w:] Akty podstawowe prawa Unii Europejskiej, Dziennik Ustaw, Załącznik nr 2 do nru 90, 30.04.2004, poz. 864, T. II, s. 605.
25. *Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej* – art. 13, 24, 163 [w:] Akty podstawowe prawa Unii Europejskiej, Dziennik Ustaw, Załącznik nr 2 do nru 90, 30.04.2004, poz. 864, T. I, s. 73 oraz T. II, s. 671
26. *Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską* – art. 21, 207 ust. 3, 254, 255, 290 [w:] Akty podstawowe prawa Unii Europejskiej, Dziennik Ustaw, Załącznik nr 2 do nru 90, 30.04.2004, poz. 864, T. II, s. 613 i s. 668.

Regulaminy instytucji i wybranych organów UE (w tym wersje ujednolicone, nie mające mocy prawnej)

27. *Decyzja Europejskiego Banku Centralnego z dnia 19 lutego 2004 r. przyjmująca regulamin Europejskiego Banku Centralnego (EBC/2004/2)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 5, s. 46.
28. *Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny: Wersja skodyfikowana Regulaminu wewnętrznego EKES (obowiązująca od 24 października 2004 r.)*, Dz. Urz. UE 2004 L 348, s. 27.
29. *Komitet Regionów: Regulamin*, Dz. Urz. UE 2004 L 175, s. 1.

30. Regulamin Parlamentu Europejskiego:
- *Regulamin Parlamentu Europejskiego*, wydanie XVI, wrzesień 2005. Opublikowany na stronie PE:
<http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PROG=RULES-EP&L=PL&REF=TOC>
  - *Porozumienie ramowe w sprawie stosunków między Parlamentem Europejskim i Komisją – Załącznik XIII Regulaminu Parlamentu Europejskiego*, wydanie XVI, wrzesień 2005. Opublikowany na stronie PE:
<http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PROG=RULES-EP&L=PL&REF=TOC>
31. Regulamin Komisji:
- *Regulamin Komisji (C(2000) 3614)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 3, s. 213.
  - *Decyzja Komisji z dnia 29 listopada 2001 r. zmieniająca jej regulamin wewnętrzny (notyfikowana jako dokument nr C(2001) 3031)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 3, s. 353.
  - *Decyzja Komisji z dnia 5 grudnia 2001 r. zmieniająca jej regulamin wewnętrzny (notyfikowana jako dokument nr C(2001) 3714)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 3, s. 408.
  - *Decyzja Komisji z dnia 23 stycznia 2002 r. zmieniająca jej regulamin (notyfikowana jako dokument nr C(2002) 99)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 4, s. 3.
  - *Decyzja Komisji z dnia 26 marca 2003 r. zmieniająca jej regulamin wewnętrzny (notyfikowana jako dokument nr C(2003) 972)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 4, s. 297.
  - *2004/563/WE, Euratom: Decyzja Komisji z dnia 7 lipca 2004 r. zmieniająca jej regulamin wewnętrzny*, Dz. Urz. UE 2004 L 251, s. 9.
  - *Rules of procedure of the Commission* – tekst ujednolicony dostępny na stronie:
<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/consleg/2000/Q/02000Q3614-20050204-en.pdf>
32. Regulamin Rady:
- *Decyzja Rady z dnia 22 marca 2004 r. w sprawie przyjęcia regulaminu Rady*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, rozdz. 01, t. 5, s. 55.
  - *Decyzja Rady z dnia 11 października 2004 r. zmieniająca regulamin Rady*, Dz. Urz. UE 2004 L 319, s. 15.
33. *Regulamin wewnętrzny Europejskiego Trybunału Obrachunkowego Wspólnot Europejskich* – art. 30, Dz. Urz. UE 2005 L 18, s. 1.
34. Regulamin Sądu Pierwszej Instancji:
- *Rules of procedure of the Court of First Instance of the European Communities of 2 May 1991*, OJ 1991 L 136, s. 1.
  - *Corrigendum to Rules of procedure of the Court of First Instance of the European Communities of 2 May 1991*, OJ 1991 L 317, s. 34.
  - *Amendments to the rules of procedure of the Court of First Instance of the European Communities consequent upon the extension of its jurisdiction*, OJ 1994 L 249, s. 17.
  - *Amendments to the rules of procedure of the Court of First Instance of the European Communities*, OJ 1995 L 44, s. 64.
  - *Amendments to the Rules of Procedure of the Court of First Instance of the European Communities of 6 July 1995*, OJ 1995 L 172, s. 3.
  - *Amendments to the Rules of Procedure of the Court of Justice of the European Communities*, OJ 1997 L 103, s. 6.
  - *Court of First Instance of the European Communities Amendments to the rules of procedure of the Court of First Instance of the European Communities to enable it to give Decisions in cases when constituted by a single judge of 17 May 1999*, OJ 1999 L 135, s. 92.
  - *Amendments to the Rules of Procedure of the Court of First Instance of the European Communities*, OJ 2000 L 322, s. 4.
  - *Amendments to the Rules of Procedure of the Court of First Instance following the entry into force of the Treaty of Nice*, OJ 2003 L 147, s. 22.
  - *Council Decision of 19 April 2004 amending Article 35(1) and (2) of the Rules of Procedure of the Court of First Instance of the European Communities (2004/406/EC, Euratom)*, OJ 2004 L 132, s. 3.

- *Amendment to the Rules of Procedure of the Court of First Instance of the European Communities*, OJ 2004 L 127, s. 108.
  - *Rules of procedure of the Court of First Instance of the European Communities of 2 May 1991* – tekst ujednolicony dostępny na stronie:
<http://curia.eu.int/pl/instit/txtdocfr/txtsenvigreur/txt7.pdf>
  - *Zmiany do regulaminu Sądu Pierwszej Instancji*, Dz. Urz. UE 2005 L 298, s. 1.
35. *Regulamin Trybunału Sprawiedliwości*:
- *Rules of Procedure of the Court of Justice of the European Communities of 19 June 1991*, OJ 1991 L 176, s. 7.
  - *Amendments to the Rules of Procedure of the Court of Justice of the European Communities of 19 June 1991*, OJ 1995 L 44, s. 61.
  - *Amendments to the Rules of Procedure of the Court of Justice of the European Communities*, OJ 1997 L 103, s. 1.
  - *Amendments to the Rules of Procedure of the Court of Justice of 16 May 2000*, OJ 2000 L 122, s. 43.
  - *Amendments to the Rules of Procedure of the Court of Justice of 28 November 2000*, OJ 2000 L 322, s. 1.
  - *Amendment to the Rules of Procedure of the Court of Justice of 3 April 2001*, OJ 2001 L 119, s. 1.
  - *Amendment to the Rules of Procedure of the Court of Justice of 17 September 2002*, OJ 2002 L 272, s. 24.
  - *Amendments to the Rules of Procedure of the Court of Justice following the entry into force of the Treaty of Nice*, OJ 2003 L 147, s. 17.
  - *Council Decision of 19 April 2004 amending Article 29(1) of the Rules of Procedure of the Court of Justice of the European Communities (2004/405/EC, Euratom)*, OJ 2004 L 132, s. 2.
  - *Amendment to the Rules of Procedure of the Court of Justice of the European Communities*, OJ 2004 L 127, s. 107.
  - *Projekt zmian do Regulaminu Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich*, Dz. Urz. UE 2005 L 203, s. 19.
  - *Rules of Procedure of the Court of Justice* – tekst ujednolicony dostępny na stronie:
<http://curia.eu.int/en/instit/txtdocfr/txtsenvigreur/txt5.pdf>
  - *Zmiany do Regulaminu Trybunału Sprawiedliwości*, Dz. Urz. UE 2005 L 288, s. 51.

Inne akty

36. *Annual report of the Council on the implementation of Regulation (EC) no 1049/2001 of the European Parliament and of the Council regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents*, Brussels, 14 May 2003, 7957/03 INF 57, API 47, JUR 155.
37. *Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: A New Framework Strategy for Multilingualism*, COM(2005) 596.
38. *Communication to the Council, the Parliament and the Economic and Social Committee: Public Access to the Institutions' documents*, COM(1993) 191.
39. *Conclusions of the Presidency* (z lat 1985–1993 dostępne na stronie Parlamentu Europejskiego http://www.europarl.eu.int/summits/previous_scan.htm, z lat 1994–2002 na stronie <http://www.europarl.eu.int/summits/previous.htm>):
- Rada Europejska w Helsinkach, 10–11.12.1999,
  - Rada Europejska w Cardiff, 15–16.06.1998,
  - Rada Europejska w Madrycie, 15–16.12.1995,
  - Rada Europejska w Kopenhadze, 21–22.06.1993,
  - Rada Europejska w Edynburgu, 11–12.12.1992,
  - Rada Europejska w Birmingham, 16.10.1992.

40. *Decision of the Secretary-General of the Council of 27 February 1996 relating to fees in the context of public access to Council documents (96/C 74/02)*, OJ 1996 C 74, s. 3.
41. *Decyzja nr 12-2005 Trybunału Obrachunkowego Wspólnot Europejskich z dnia 10 marca 2005 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Trybunału Obrachunkowego*, Dz. Urz. UE 2005 C 96, s. 1.
42. *Deklaracja w sprawie artykułu 191a ustęp 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską* [nr 35], załączona do Traktatu z Amsterdamu, [w:] Akty podstawowe prawa Unii Europejskiej, Dziennik Ustaw, Załącznik nr 2 do nru 90, 30.04.2004, poz. 864, T. II, s. 603.
43. *Deklaracja w sprawie postanowień dotyczących przejrzystości, dostępu do dokumentów oraz zwalczania nadużyć finansowych* [nr 41], załączona do Traktatu z Amsterdamu, [w:] Akty podstawowe prawa Unii Europejskiej, Dziennik Ustaw, Załącznik nr 2 do nru 90, 30.04.2004, poz. 864, T. II, s. 603.
44. *Deklaracja w sprawie prawa dostępu do informacji* [nr 17], załączona do Traktatu o Unii Europejskiej, [w:] Akty podstawowe prawa Unii Europejskiej, Dziennik Ustaw, Załącznik nr 2 do nru 90, 30.04.2004, poz. 864, T. II, s. 549.
45. *Draft Bureau information document on the implementation by Parliament of Regulation (EC) no 1049/2001 of the European Parliament and the Council of 30 May 2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents, in 2003*, PE 338.930/BUR.
46. *Draft Bureau information document on the implementation within Parliament in 2004 of Regulation (EC) no 1049/2001 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents*, PE 352.676/BUR.
47. *The European Ombudsman: special report (98/C 44/09)*, OJ 1998 C 44, s. 9.
48. *European Parliament resolution on public access to Parliament, Council and Commission documents (implementation of Regulation (EC) no 1049/2001 in the year 2002)*, OJ 2004 C 77E, s. 395.
49. *Framework Agreement on relations between the European Parliament and the Commission of 5 July 2000*, OJ 2001 C 121, s. 122.
50. *Interinstitutional Agreement of 20 November 2002 between the European Parliament and the Council concerning access by the European Parliament to sensitive information of the Council in the field of security and defence Policy*, OJ 2002 C 298, s. 1.
51. *Interinstitutional Agreement of 22 December 1998 on common guidelines for the quality of drafting of Community legislation*, OJ 1999 C 73, s. 1.
52. *Joint declaration on practical arrangements for the new codecision procedure (Article 251 of the EC Treaty)*, OJ 1999 C 279, s. 229.
53. *Konkluzje Rady z dnia 13 czerwca 2005 r. dotyczące oficjalnego użycia dodatkowych języków w Radzie i ewentualnie innych instytucjach i organach Unii Europejskiej*, Dz. Urz. UE 2005 C 148, s. 1.
54. *Parlament Europejski. Decyzja prezydium w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego (2001/C 374/01)*, Dz. Urz. UE wyd. spec. 2004, r. 01, t. 3, s. 248.
55. *Report from the Commission on the application in 2002 of Regulation (EC) No 1049/2001 of the European Parliament and of the Council regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents*, COM(2003) 216 final.
56. *Report from the Commission on the application in 2003 of Regulation (EC) No 1049/2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents*, COM(2004) 347.
57. *Report from the Commission on the implementation of the principles in EC Regulation No 1049/2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents*, COM(2004) 45.
58. *Resolution on the use of the official languages in the institutions of the European Union*, OJ 1995 C 43, s. 91.

59. *Review of the implementation within Parliament during 2002 of Regulation (EC) no 1049/2001 of the European Parliament and the Council of 30 May 2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents*, PE 324.893/BUR.
60. *Second annual report of the Council on the implementation of Regulation no 1049/2001 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents*. Brussels, 4 March 2004, 6452/04 INF 31, API 15, JUR 64.
61. *Sprawozdanie Komisji dotyczące stosowania w roku 2004 rozporządzenia (WE) nr 1049/2001 w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady oraz Komisji*, COM(2005) 348 końcowy.

**WYBRANE ORZECZENIA TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI
I SĄDU I INSTANCJI
DOTYCZĄCE DOSTĘPU DO DOKUMENTÓW**

62. **T-105/95: WWF UK (World Wide Fund for Nature) v Commission of the European Communities**
Transparency – Access to information – Commission Decision 94/90 on public access to Commission documents – Decision refusing access to documents on the grounds that they relate to the examination by the Commission of a possible infringement of Community law by a Member State – Exceptions relating to the public interest and to the institution’s interest in the confidentiality of its proceedings – Extent of the obligation to give reasons
Judgment of the Court of First Instance of 5 March 1997
ECR 1997, s. II-313
63. **T-188/97: Rothmans International BV v Commission of the European Communities**
Commission Decision 94/90/ECSC, EC, Euratom on public access to Commission documents – Decision refusing access to documents – ‘Rule on authorship’ – ‘Comitology’ committees
Judgment of the Court of First Instance of 19 July 1999
ECR 1999, s. II-2463
64. **T-309/97: The Bavarian Lager Company Ltd v Commission of the European Communities**
Transparency – Access to information – Commission Decision 94/90/ECSC, EC, Euratom on public access to Commission documents – Scope of the exception relating to protection of the public interest – Draft reasoned opinion under Article 169 of the EC Treaty (now Article 226 EC)
Judgment of the Court of First Instance of 14 October 1999
ECR 1999, s. II-3217
65. **T-14/98: Heidi Hautala v Council of the European Union**
Public right of access to Council documents – Decision 93/731/EC – Exceptions to the principle of access to documents – Protection of the public interest concerning international relations – Partial access
Judgment of the Court of First Instance of 19 July 1999
ECR 1999, s. II-2489
66. **T-92/98: Interporc Im- und Export GmbH v Commission of the European Communities**
Action for annulment – Transparency – Access to documents – Decision 94/90/ECSC, EC, Euratom – Rejection of a request for access to Commission documents – Scope, first, of the exception based on protection of the public interest (court proceedings) and, second, of the authorship rule – Statement of reasons
Judgment of the Court of First Instance of 7 December 1999
ECR 1999, s. II-3521

67. **C-174/98 P and C-189/98 P: Kingdom of the Netherlands and Gerard van der Wal v Commission of the European Communities**
Appeal – Access to information – Commission Decision 94/90/ECSC, EC, Euratom – Scope of the exception relating to protection of the public interest – Inadequate statement of reasons – Article 6 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms – Principles of equality between the parties and rights of the defence
Judgment of the Court of 11 January 2000
 ECR 2000, s. I-1
68. **T-188/98: Aldo Kuijer v Council of the European Union**
Transparency – Council Decision 93/731/EC on public access to Council documents – Refusal of an application for access – Protection of the public interest – International relations – Obligation to state reasons – Partial access
Judgment of the Court of First Instance of 6 April 2000
 ECR 2000, s. II-1959
69. **T-20/99: Denkvit Nederland BV v Commission of the European Communities**
Decision 94/90/ECSC, EC, Euratom – Public access to Commission documents – Inspection report – Exceptions relating to protection of the public interest (inspections and investigations) and of commercial secrecy
Judgment of the Court of First Instance of 13 September 2000
 ECR 2000, s. II-3011
70. **T-123/99: JT's Corporation Ltd v Commission of the European Communities**
Transparency – Access to documents – Decision 94/90/ECSC, EC, Euratom – Scope of the exception based on protection of the public interest – Inspection and investigation tasks – Authorship rule – Statement of reasons
Judgment of the Court of First Instance of 12 October 2000
 ECR 2000, s. II-3269
71. **T-191/99: David Petrie and Others v Commission of the European Communities**
Transparency – Public access to documents – Commission Decision 94/90/ECSC, EC, Euratom – Proceedings for failure to fulfil obligations – Formal notice – Reasoned opinion – Exception relating to protection of the public interest – Inspections and investigations – Court proceedings – Authorship rule – Direct effect of Article 255 EC
Judgment of the Court of First Instance of 11 December 2001
 ECR 2001, s. II-3677
72. **T-204/99: Olli Mattila v Council of the European Union and Commission of the European Communities**
Access to documents – Decisions 93/731/EC and 94/90/ECSC, EC, Euratom – Exception relating to the protection of the public interest in the field of international relations – Partial access
Judgment of the Court of First Instance of 12 July 2001
 ECR 2001, s. II-2265
73. **C-353/99 P: Council of the European Union v Heidi Hautala and Others**
Appeal – Public right of access to Council documents – Council Decision 93/731/EC – Exceptions to access to documents – Protection of the public interest concerning international relations – Partial access
Judgment of the Court of 6 December 2001
 ECR 2001, s. I-9565
74. **C-41/00 P: Interporc Im- und Export GmbH v Commission of the European Communities**
Appeals – Decision 94/90/ECSC, EC, Euratom – Access to documents – Documents held by the Commission and emanating from the Member States or third countries – Authorship rule
Judgment of the Court of 6 March 2003
 ECR 2003, s. I-2125

75. **T-111/00: British American Tobacco International (Investments) Ltd v Commission of the European Communities**
Decision 94/90/ECSC, EC, Euratom – Public access to Commission documents – Minutes of the Committee on Excise Duties – Partial access – Exception – Identities of national delegations – Protection of an institution's interest in the confidentiality of its proceedings
Judgment of the Court of First Instance of 10 October 2001
ECR 2001, s. II-2997
76. **T-211/00: Aldo Kuijer v Council of the European Union**
Transparency – Council Decision 93/731/EC on public access to Council – documents – Refusal of an application for access – Protection of the public interest – International relations – Manifest error – Partial access
Judgment of the Court of First Instance of 7 February 2002
ECR 2002, s. II-485
77. **T-311/00: British American Tobacco (Investments) Ltd v Commission of the European Communities**
Decision 94/90/ECSC, EC, Euratom – Public access to Commission documents – Whether documents exist – No need to proceed to judgment – Costs caused unreasonably or vexatiously
Judgment of the Court of First Instance of 25 June 2002
ECR 2002, s. II-2781
78. **T-47/01: Co-Frutta Soc. coop. rl v Commission of the European Communities**
Action for annulment – Access to documents – Decision 94/90/ECSC, EC, Euratom – Refusal – Authorship rule – Misuse of powers
Judgment of the Court of First Instance of 16 October 2003
ECR 2003, s. II-4441
79. **C-193/01 P: Athanasios Pitsiorlas**
Appeal – Decision 93/731/EC – Access to Council documents – Decision 1999/284/EC – Access to documentation and archives of the European Central Bank – ‘Basle/Nyborg’ Agreement on the reinforcement of the European Monetary System – Refusal of access – Application out of time against that decision – Excusable error
Judgment of the Court of 15 May 2003
ECR 2003, s. I-4837
80. **C-353/01 P: Olli Mattila**
Appeal – Access to documents – Decisions 93/731/EC and 94/90/ECSC, EC, Euratom – Exception relating to the protection of the public interest in the field of international relations – Partial access
Judgment of the Court of 22 January 2004
ECR 2004, s. I-1073
81. **T-76/02: Mara Messina v Commission of the European Communities**
Regulation (EC) No 1049/2001 – Access to documents – Non-disclosure of a document originating from a Member State without the prior agreement of that State
Judgment of the Court of First Instance of 17 September 2003
ECR 2003, s. II-3203
82. **T-168/02: IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds GmbH przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich**
Skarga o stwierdzenie nieważności – Dostęp do dokumentów – Rozporządzenie (WE) nr 1049/2001-art. 4 ust. 5 – Nieujawnienie dokumentu pochodzącego z Państwa Członkowskiego bez uprzedniej zgody tego Państwa
Wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 30 listopada 2004 r.
Dz. Urz. UE 2005 C 31, s. 19 *

83. **T-2/03: Verein für Konsumenteninformation przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich**
Dostęp do dokumentów – Rozporządzenie (WE) nr 1049/2001 – Wniosek dotyczący bardzo dużej liczby dokumentów – Całkowita odmowa dostępu – Obowiązek przeprowadzenia konkretnej i indywidualnej analizy – Wyjątki
Wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 13 kwietnia 2005 r.
 Dz. Urz. UE 2005 C 155, s. 14 *
84. **T-84/03: Maurizio Turco przeciwko Radzie Unii Europejskiej**
Przejrzystość – Dostęp do dokumentów Rady – Częściowa odmowa udzielenia dostępu – Rozporządzenie (WE) nr 1049/2001 – Wyjątki
Wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 23 listopada 2004 r.
 Dz. Urz. UE 2005 C 31, s. 20 *
85. **T-110/03, T-150/03 i T-405/03: Jose Maria Sison przeciwko Radzie Unii Europejskiej**
Dostęp do dokumentów – Rozporządzenie (WE) nr 1049/2001 – Dokumenty związane z decyzjami Rady dotyczącymi zwalczania terroryzmu – Wyjątki związane z ochroną interesu publicznego – Bezpieczeństwo publiczne – Stosunki międzynarodowe – Dostęp częściowy – Uzasadnienie – Prawo do obrony
Wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 26 kwietnia 2005 r.
 Dz. Urz. UE 2005 C 171, s. 15 *
86. **T-187/03: Isabella Scippacercola przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich**
Dostęp do dokumentów instytucji – Art. 4 ust. 5 rozporządzenia (WE) nr 1049/2001
Wyrok Sądu Pierwszej Instancji z dnia 17 marca 2005 r.
 Dz. Urz. UE 2005 C 143, s. 32 *

**INFORMACJE DOTYCZĄCE DOKUMENTÓW I DOSTĘPU DO DOKUMENTÓW
 W PORTALU EUROPA
 (stan na dzień 30.11.2005)**

87. Archiwum historyczne Unii Europejskiej
- *Blue Guide*
<http://www.iue.it/ECArchives/pdf/BlueGuide.pdf>
88. Celex
- *Celex Reference Manual*
http://europa.eu.int/celex/htm/doc/en/referencemanual_en.pdf
  - *FAQ*
http://europe.eu.int/celex/htm/doc/en/faq_en.htm
  - *Menu search: quick-start guide*
http://europa.eu.int/celex/htm/doc/en/chapter1_en.htm
89. Dokumenty Unii Europejskiej:
- *Wspólne dokumenty wszystkich instytucji*
http://europe.eu.int/documents/index_common_pl.htm#jointdoc
  - *Dokumenty poszczególnych instytucji*
http://europe.eu.int/documents/index_individual_pl.htm#docint
90. EUR-Lex
- *About this site*
<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/tools/welcome.htm>

---

* Zważywszy że akta sprawy są publikowane w Zbiorze Orzeczeń z dwuletnim opóźnieniem, podajemy adres publikacyjny samej sentencji orzeczenia. Więcej informacji: *Dokumenty i publikacje instytucji i organów Unii Europejskiej*, s. 5.

- *First-time user*
http://europa.eu.int/eur-lex/lex/en/tools/help_first.htm
  - *Frequently Asked Questions*
<http://europa.eu.int/eur-lex/lex/pl/tools/faq.htm>
91. European Data Protection Supervisor
    - *Public access to documents and data protection*, July 2005.
http://www.edps.eu.int/publications/policy_papers/Public_access_data_protection_EN.pdf
  92. PreLex
    - *PreLex Manual*
http://europa.eu.int/prelex/ct/sgv_manual_dsp_main.cfm?ManualCat_id=prelex
  93. Serwer Rady UE
    - *How to search in the register*
http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=en&id=308&mode=g&name
  94. Serwer Parlamentu Europejskiego
    - *Access to European Parliament, Council and Commission documents. A user's guide.*
http://www.europarl.eu.int/registre/recherche/Aide/Guide_EN.pdf
    - *The Legislative Observatory – FAQ*
<http://www.europarl.eu.int/oeil/faq.jsp?id=502>
    - *Oficjalne dokumenty Parlamentu Europejskiego*
http://www.europarl.eu.int/guide/search/docsearch_pl.htm
    - *Publiczny rejestr dokumentów Parlamentu Europejskiego*
http://www.europarl.eu.int/registre/recherche/info_pl.cfm?langue=PL
  95. Serwer Komisji Europejskiej
    - *Access to European Commission documents – a citizen's guide*
http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgc/acc_doc/docs/en.pdf
    - *Access to European Commission documents. A Citizen's Guide*
http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgc/citguide/en/citgu.htm
    - *Commission initiatives in the field of openness and information*
http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgc/acc_doc/docs/proj_com_en.pdf
    - *Comparative analysis of the Member States' and candidate countries' legislation concerning access to documents*
http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgc/acc_doc/docs/compa_en.pdf
    - *How to use the Commission's Document Register*
http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/regdoc/aide.cfm?page=aideprinc&CL=en
    - *Overview of Member States' national legislation concerning the access to documents*
http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgc/acc_doc/docs/recapitulatif_en.pdf
    - *Overview of Member States' national legislation concerning the access to documents*
http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgc/acc_doc/docs/apercu_en.pdf
  96. TED
    - *FAQ*
<http://ted.publications.eu.int/official/GetRecords?Template=TED/static/help/pl/ch01.htm>
    - *Pomoc*
<http://ted.publications.eu.int/official/Exec?DataFlow=ShowPage.dfl&Template=TED/static/help/pl/index.htm>

ZALECANA LITERATURA PRZEDMIOTU W JĘZYKU POLSKIM

97. Łazowski A.: *Źródła prawa Unii Europejskiej i ich tworzenie* [w:] Unia Europejska: prawo instytucjonalne i gospodarcze: 2005, Warszawa 2005.
98. Michałowska-Gorywoda K.: *Rodzaje i charakter aktów uchwalanych w UE* [w:] Podejmowanie decyzji w Unii Europejskiej, Warszawa 2002.

99. Michałowska-Gorywoda K.: *Służby lingwistyczne w procesie decyzyjnym w UE* [w:] *Podjęcie decyzji w Unii Europejskiej*, Warszawa 2002.
100. Mik C.: *Europejskie prawo wspólnotowe: zagadnienia teorii i praktyki*. T. 1, Warszawa 2000.
101. Ruskowski J., Górnicz E., Żurek M.: *Leksykon integracji europejskiej*, Warszawa 2003.
102. Synowiec E., Jędrzejowski I.: *System prawny i instytucjonalny Wspólnot i Unii Europejskiej* [w:] *Unia Europejska* (red. E. Kawecka-Wyrzykowska, E. Synowiec), Warszawa 2004.
103. Szwarc M.: *Dostęp do dokumentów instytucji Wspólnot Europejskich* [w:] *Unia Europejska: prawo instytucjonalne i gospodarcze*: 2005, Warszawa 2005.

Opracowanie – zespół OIDE

TABELE

SPIS TABEL

Tabela 1. Traktaty wspólnotowe, unijne i akcesyjne w porządku chronologicznym	159
Tabela 2. Skrótowe oznaczenia Dziennika Urzędowego	160
Tabela 3. Oznaczenia dokumentów Rady Unii Europejskiej	161
Tabela 4. Oznaczenia dokumentów Parlamentu Europejskiego	162
Tabela 5. Oznaczenia dokumentów Komisji Europejskiej	163
Tabela 6. Oznaczenia dokumentów Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji . .	164
Tabela 7. Oznaczenia opinii Komitetu Ekonomiczno-Społecznego	165
Tabela 8. Oznaczenia opinii Komitetu Regionów	165
Tabela 9. Oznaczenia dokumentów Europejskiego Banku Centralnego	165

Tabela 1. Traktaty wspólnotowe, unijne i akcesyjne w porządku chronologicznym

Nazwa traktatu	Data wejścia w życie	Publikacja w Dzienniku Urzędowym
Traktat o ustanowieniu Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali	23.07.1952*	–
Traktat o utworzeniu Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej	1.01.1958	–
Traktat o utworzeniu Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej	1.01.1958	–
Protokół w sprawie importu do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej produktów naftowych rafinowanych w Antylach Holenderskich	1.10.1964	150 z 1.10.1964
Traktat ustanawiający Jedną Radę i Jedną Komisję Wspólnot Europejskich	1.07.1967	152 z 13.07.1967
Traktat zmieniający niektóre postanowienia budżetowe traktatów ustanawiających Wspólnoty Europejskie i Traktatu ustanawiającego Jedną Radę i Jedną Komisję Wspólnot Europejskich	1.01.1971	L 2 z 2.01.1971
Traktat o przystąpieniu do Wspólnot Europejskich Danii, Irlandii i Wielkiej Brytanii	1.01.1973	L 73 z 27.03.1972
Traktat zmieniający niektóre postanowienia finansowe Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą i Traktatu ustanawiającego Jedną Radę Wspólnot Europejskich	1.06.1977	L 359 z 31.12.1977
Traktat zmieniający niektóre postanowienia Protokołu w sprawie statutu Europejskiego Banku Inwestycyjnego	1.10.1978	L 91 z 6.04.1978
Traktat o przystąpieniu do Wspólnot Europejskich Grecji	1.01.1981	L 291 z 19.11.1979
Traktat zmieniający Traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie w odniesieniu do Grenlandii	1.02.1985	L 29 z 1.02.1985
Traktat o przystąpieniu do Wspólnot Europejskich Hiszpanii i Portugalii	1.01.1986	L 302 z 15.11.1985
Jednolity Akt Europejski	1.07.1987	L 169 z 29.06.1987
Traktat o Unii Europejskiej	1.11.1993	C 191 z 29.07.1992
Akt zmieniający protokół w sprawie statutu Europejskiego Banku Inwestycyjnego	1.05.1994	L 173 z 16.07.1993
Traktat o przystąpieniu do Unii Europejskiej Austrii, Finlandii i Szwecji	1.01.1995	C 241 z 29.08.1994
Traktat z Amsterdamu zmieniający Traktat o Unii Europejskiej, Traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie i niektóre związane z nimi akty	1.05.1999	C 340 z 10.11.1997
Traktat z Nicei zmieniający Traktat o Unii Europejskiej, Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską oraz niektóre związane z nimi akty prawne	1.02.2003	C 80 z 10.03.2001
Traktat o przystąpieniu do Unii Europejskiej Czech, Estonii, Cypru, Łotwy, Litwy, Węgier, Malty, Polski, Słowenii i Słowacji	1.05.2004	L 236 i C 227 E z 23.09.2003

* Traktat wygaśł 23 lipca 2002 roku.

Tabela 2. Skrótowe oznaczenia Dziennika Urzędowego

Oznaczenie	Przykład zastosowania	Znaczenie
ABl.	ABl. L 34 vom 9.02.1979, s. 2	<i>Amtsblatt der Europäischen Union</i> lub <i>Amtsblatt der Europäischen Gemeinschaften</i> , czyli <i>Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej</i> lub <i>Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich</i> , niemiecka wersja językowa.
C	2005/C 141/01 2005/C 140 E/01	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej lub Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich seria C lub podseria CE. Pierwsza liczba oznacza rok publikacji, druga numer zeszytu C lub CE, ostatnia – kolejny dokument opublikowany w danym zeszycie.
Dz. U.	Dz. U. L 358 z 31.12.1994, s. 3	Oznaczenie <i>Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej</i> lub <i>Dziennika Urzędowego Wspólnot Europejskich</i> w dokumentacji UE (w tym w polskiej wersji językowej aktów prawnych)
Dz. Urz. UE*	Dz. Urz. UE 2003 L 102, s. 65	<i>Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej</i> . W przykładzie seria L.
Dz. Urz. WE	Dz. Urz. WE 2003 C 4, s. 4	<i>Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich</i> . W przykładzie seria C.
JO	JO L 34 du 9.02.1979, p. 2	Journal officiel de l'Union européenne lub Journal officiel des Communautés européennes, czyli <i>Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej</i> lub <i>Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich</i> , francuska wersja językowa.
EP	EP Debates 4-512	Official Journal of the European Communities –Annex: Debates of the European Parliament – załącznik do Dziennika Urzędowego WE zawierający debaty PE, angielska wersja językowa. W przykładzie pierwsza liczba oznacza kadencję parlamentu, druga – numer posiedzenia plenarnego.
OJ	OJ L 34, 9.02.1979, p. 2	Official Journal of the European Communities lub <i>Official Journal of the European Union</i> , czyli <i>Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich</i> lub <i>Dzienniku Urzędowy Unii Europejskiej</i> , angielska wersja językowa.

* Dziennik Urzędowy bywa też oznaczany w polskim piśmiennictwie jako Dz. U. UE lub Dz. U. WE. Zgodnie z obwieszczeniem Prezesa Rady Ministrów z 16.09.2005 (M.P. 2005 nr 57 poz. 781), w prawodawstwie krajowym stosuje się skróty Dz. Urz. UE i Dz. Urz. WE. Natomiast w dokumentacji UE, w polskiej wersji językowej aktów prawa UE dla oznaczenia zarówno Dziennika Urzędowego UE, jak i Dziennika Urzędowego WE stosuje się skrót Dz. U.

Tabela 3. Oznaczenia dokumentów Rady Unii Europejskiej

Oznaczenie	Przykład zastosowania	Znaczenie
CE	95/46/CE Réglement (CE) n° 1698/2005	Akt prawny uchwalony w ramach Wspólnoty Europejskiej, francuska wersja językowa (numer typowy i odrębny sposób zapisu dla rozporządzeń).
CEE	77/388/CEE Réglement (CEE) n° 1883/78	Akt prawny uchwalony w ramach Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, francuska wersja językowa (numer typowy i odrębny sposób zapisu dla rozporządzeń).
CFSP	2001/931/CFSP	Instrument prawny przyjęty w ramach II filaru Unii Europejskiej, angielska wersja językowa.
CM	CM 4413/05	Dokument wewnętrzny Rady – komunikat, oznaczenie stosowane we wszystkich wersjach językowych
EC	95/46/EC Regulation (EC) No 1698/2005	Akt prawny uchwalony w ramach Wspólnoty Europejskiej, angielska wersja językowa (numer typowy i odrębny sposób zapisu dla rozporządzeń).
EEC	77/388/EEC Regulation (EEC) No 1883/78	Akt prawny uchwalony w ramach Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, angielska wersja językowa (numer typowy i odrębny sposób zapisu dla rozporządzeń).
EG	95/46/EG Verordnung (EG) Nr. 1698/2005	Akt prawny uchwalony w ramach Wspólnoty Europejskiej, niemiecka wersja językowa (numer typowy i odrębny sposób zapisu dla rozporządzeń).
Euratom	2005/243/WE, Euratom	Akt prawny uchwalony w ramach Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (w przykładzie także w ramach Wspólnoty Europejskiej).
EWG	77/388/EWG Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1883/78	Akt prawny uchwalony w ramach Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, polska wersja językowa (numer typowy i odrębny sposób zapisu dla rozporządzeń).
GASP	2001/931/GASP	Instrument prawny przyjęty w ramach II filaru Unii Europejskiej, niemiecka wersja językowa.
JAI	2000/820/JAI	Instrument prawny przyjęty w ramach III filaru Unii Europejskiej*, francuska wersja językowa.
JHA	2000/820/JHA	Instrument prawny przyjęty w ramach III filaru Unii Europejskiej, angielska wersja językowa.
JI	2000/820/JI	Instrument prawny przyjęty w ramach III filaru Unii Europejskiej, niemiecka wersja językowa.
NNNNN/RR	8330/99 PESC 157 FIN 79	Wewnętrzne oznaczenie dokumentów: składa się z numeru i roku, po których następuje skrótowe określenie tematu dokumentu. Liczba po temacie oznacza kolejne spotkanie Rady w tej sprawie w danym roku.
OJ/CONS	OJ/CONS 41	Porządek obrad Rady – oznaczenie stosowane we wszystkich wersjach językowych. Numer oznacza kolejny taki dokument w danym roku.

* Jest to również oznaczenie inicjatyw państw członkowskich w III filarze, stosowane wyłącznie w bazie PreLex, we wszystkich wersjach językowych dokumentów.

PESC	2001/931/PESC	Instrument prawny przyjęty w ramach II filaru Unii Europejskiej, francuska wersja językowa.
Presse	Presse 86 PRES/05/86	Komunikat prasowy Rady – oznaczenie stosowane we wszystkich wersjach językowych.
PV/CONS	PV/CONS 33	Protokół ze spotkania Rady – oznaczenie stosowane we wszystkich wersjach językowych. Numer oznacza kolejny taki dokument w danym roku.
WE	95/46/WE Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005	Akt prawny uchwalony w ramach Wspólnoty Europejskiej, polska wersja językowa (numer typowy i odrębny sposób zapisu dla rozporządzeń).
WPZiB	2001/931/WPZiB	Instrument prawny przyjęty w ramach II filaru Unii Europejskiej, polska wersja językowa.
WSiSW	2000/820/WSiSW	Instrument prawny przyjęty w ramach III filaru Unii Europejskiej, polska wersja językowa.

Tabela 4. Oznaczenia dokumentów Parlamentu Europejskiego

Oznaczenie	Przykład zastosowania	Znaczenie
A	A6-128/2005	Sprawozdanie komisji parlamentarnej. Cyfra po literze A oznacza kadencję Parlamentu. Kolejne liczby to odpowiednio numer sprawozdania i rok jego przygotowania.
B	B6-23/2005 RC B6-23/2005	Projekt rezolucji Parlamentu Europejskiego. Cyfra po literze B oznacza kadencję Parlamentu. Kolejne liczby to odpowiednio numer projektu i rok jego przygotowania. RC oznacza wspólny projekt rezolucji dwóch lub więcej komisji parlamentarnych.
C	C5-154/2004	Dokumenty innych instytucji wspólnotowych będące w posiadaniu Parlamentu Europejskiego. Cyfra po literze C oznacza kadencję Parlamentu. Kolejne liczby to odpowiednio numer dokumentu i rok jego przygotowania.
DCL	P6_DCL(2005) 2	Oświadczenie pisemne posłów. Cyfra po literze P oznacza kadencję Parlamentu. Po DCL następuje rok i numer oświadczenia.
E	E-1334/04	Pytanie zwykle wymagające odpowiedzi na piśmie. Po literze E następuje numer i rok pytania.
H	H-864/03	Pytanie, na które odpowiedź udzielana jest podczas tury pytań. Po literze H następuje numer i rok pytania.
O	O-85/03	Pytanie wymagające odpowiedzi ustnej i debaty. Po literze O następuje numer i rok pytania.
P	P5_TA(2003)200 P6_TA- PROV(2005)123	Rezolucja Parlamentu Europejskiego. W pierwszym przykładzie tekst ostateczny (TA), w drugim – wersja tymczasowa (TA_PROV). Cyfra po literze P oznacza kadencję Parlamentu. Kolejne liczby to odpowiednio rok przyjęcia rezolucji oraz jej numer.
P	P-1345/04	Pytanie priorytetowe wymagające odpowiedzi na piśmie. Po literze P następuje numer i rok pytania.
PE	PE 350.072	Oznaczenie wewnętrzne dokumentów Parlamentu Europejskiego.

Tabela 5. Oznaczenia dokumentów Komisji Europejskiej

Oznaczenie	Przykład zastosowania	Znaczenie
C	C(2004) 15	Dokumenty leżące w wyłącznej kompetencji Komisji Europejskiej.
C	C 8/2005	Oznaczenie sprawy o udzieleniu pomocy publicznej – jeżeli Komisja Europejska ma wątpliwości co do jej zgodności z zasadami europejskiego prawa konkurencji i podjęła w tej sprawie dochodzenie.
COM	COM(2005) 8	Dokumenty publikowane w serii <i>Dokumenty COM</i> .
COMP	COMP/39.116	Oznaczenie decyzji w sprawach dotyczących europejskiego prawa konkurencji stosowane przez Dyрекcję Generalną ds. Konkurencji Komisji Europejskiej. Dotyczy spraw antytrustowych.
E	E 20/2004	Numer sprawy dotyczącej udzielenia pomocy publicznej przez państwo członkowskie, rozstrzyganej przez Komisję Europejską. Litera E oznacza, że pomoc już została udzielona.
IP	IP/05/567	Informacja prasowa Komisji Europejskiej, oznaczenie przejęte z bazy Rapid. Kolejne liczby w ukośnikach to rok i numer notatki prasowej.
KOM	KOM(2005) 8	Dokumenty publikowane w serii <i>Dokumenty COM</i> , niemiecka lub polska wersja językowa.
M	M.299	Oznaczenie spraw dotyczących fuzji spółek (oznaczenie Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji).
N	N 950/1999	Numer sprawy dotyczącej udzielenia pomocy publicznej przez państwo członkowskie, rozstrzyganej przez Komisję Europejską. Litera N oznacza, że pomoc została notyfikowana Komisji Europejskiej.
NN	NN 86/2004	Numer sprawy dotyczącej udzielenia pomocy publicznej przez państwo członkowskie, rozstrzyganej przez Komisję Europejską. Litera NN oznaczają, że pomoc nie została notyfikowana Komisji Europejskiej.
OJ	OJ(2005) 1685	Porządek obrad spotkania Komisji Europejskiej.
PV	PV(2005) 1986	Protokół ze spotkania Komisji Europejskiej.
SEC	SEC(2005) 232	Dokumenty Sekretariatu Generalnego Komisji Europejskiej (seria <i>Dokumenty SEC</i>).
SEK	SEK(2005) 232	Dokumenty Sekretariatu Generalnego Komisji Europejskiej (seria <i>Dokumenty SEC</i>), niemiecka wersja językowa.

Tabela 6. Oznaczenia dokumentów Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji

Oznaczenie	Przykład zastosowania	Znaczenie
C	C-56/94 C-57/97 P	Oznaczenie sprawy rozstrzyganej przez Trybunał Sprawiedliwości. Litera P na końcu oznacza, że od orzeczenia było odwołanie.
ECR	ECR 1999 I-567 ECR 2000 II-5456	European Court Reports czyli Zbiór Orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji w wersji angielskiej. Po informacji o roku publikacji, liczby rzymskie odnoszą się do części I – spraw rozpatrywanych przez Trybunał Sprawiedliwości i części II – spraw rozpatrywanych przez Sąd Pierwszej Instancji; ostatnia liczba to strona, na której zaczyna się cały dokument sądowy. Z niewielkimi wyjątkami jest to sama strona we wszystkich wersjach językowych Zbioru Orzeczeń.
ECR-SC	ECR-SC 1996 IA-343, II-1003	European Court Reports – Staff Cases czyli zbiór orzeczeń w sprawach pracowniczych w wersji angielskiej. Po informacji o roku publikacji znajduje się odniesienie do części IA, gdzie publikowane są streszczenia we wszystkich językach urzędowych i do części II, gdzie publikowany jest pełny tekst orzeczenia. Po oznaczeniach części znajdują się numery stron, na których zaczyna się dany dokument.
NNN/RR	11/78	Numer sprawy rozstrzyganej przez Trybunał Sprawiedliwości. Od 1989 r. przed numerem pojawia się litera C.
Rec.	Rec.1990, p. I-1345 Rec.1997, p. FP-IA-275, II-775	<i>Recueil de jurisprudence</i> czyli Zbiór Orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji w wersji francuskiej. W drugim przykładzie odniesienie do <i>Recueil de jurisprudence. Fonction publique</i> , francuskiej wersji zbioru orzeczeń w sprawach pracowniczych.
Slg.	Slg. 1999, I-1459 Slg. ÖD 2002 I A-165, II-871	Sammlung der Rechtsprechung czyli Zbiór Orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości i Sądu Pierwszej Instancji w wersji niemieckiej. W drugim przykładzie odniesienie do <i>Sammlung der Rechtsprechung. Öffentlicher Dienst</i> , niemieckiej wersji zbioru orzeczeń w sprawach pracowniczych.
T	T-44/97 T-93/96 R	Oznaczenie sprawy rozstrzyganej przez Sąd Pierwszej Instancji. Litera R na końcu oznacza, że od orzeczenia było odwołanie.

Tabela 7. Oznaczenia opinii Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Oznaczenie	Przykład zastosowania	Wersja językowa
CES	CES 1497/2001	Francuska
CESE	CESE 226/2005	Francuska
ESC	ESC/2001/1497	Angielska
EWSA	EWSA/2005/694	Niemiecka
EKES	EKES 226/2005	Polska
EESC	EESC 226/2005	Angielska

Tabela 8. Oznaczenia opinii Komitetu Regionów

Oznaczenie	Przykład zastosowania	Wersja językowa
AdR	AdR/2005/82	Niemiecka
CDR	CDR/2004/509	Francuska
COR	COR/2004/509	Angielska
KR	KR/2005/82	Polska

Tabela 9. Oznaczenia dokumentów Europejskiego Banku Centralnego

Oznaczenie	Przykład zastosowania	Znaczenie
BCE	BCE/2000/7	Rozporządzenia, wytyczne, decyzje, zalecenia EBC – francuska wersja językowa
CON	CON/1998/47	Opinia EBC – oznaczenie stosowane we wszystkich wersjach językowych
EBC	EBC/2000/7	Rozporządzenia, wytyczne, decyzje, zalecenia EBC – polska wersja językowa
ECB	ECB/2000/7	Rozporządzenia, wytyczne, decyzje, zalecenia EBC – angielska wersja językowa
EZB	EZB/2000/7	Rozporządzenia, wytyczne, decyzje, zalecenia EBC – niemiecka wersja językowa

Opracowanie tabel 1–9 – A. Ogonowska

PRZYDATNE ADRESY INTERNETOWE

(Stan na dzień 9.12.2005)

Tabela 1: Wybrane systemy bezpośredniego dostępu do dokumentów UE

Baza danych	Adres internetowy
Eur-Lex	http://europa.eu.int/eur-lex/lex/pl/index.htm
Obserwatorium Legislacyjne (OEIL)	http://www.europarl.eu.int/oeil/index.jsp
Pre-Lex	http://europa.eu.int/prelex/apcnet.cfm?CL=pl
TED	http://ted.publications.eu.int/official/
RAPID	http://europa.eu.int/rapid/setLanguage.do?language=en

Tabela 2: Rejestry dokumentów instytucji i organów unijnych

Nazwa	Adres internetowy rejestru
Rada Unii Europejskiej	http://ue.eu.int/cms3_applications/showPage.asp?lang=PL&id=549&mode=g&name=
Parlament Europejski	http://www4.europarl.eu.int/registre/recherch
Komisja Europejska	http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/regdoc/recherche.cfm?CL=pl
Korespondencja przewodniczącego Komisji Europejskiej	http://europa.eu.int/comm/archives/commission_1999_2004/prodi/regcp/registre.cfm?CL=en
Procedura komitologii	http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/regcomito/recherche.cfm?CL=en
Komitet Regionów	http://www.cor.eu.int/red/en/search.htm
Komitet Ekonomiczno-Społeczny	http://www.esc.eu.int/registry/index_en.asp

Tabela 3: Publikacje wspólne instytucji UE

Publikacje	Adres internetowy	Dostępne wersje językowe
Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej	http://europa.eu.int/eur-lex/lex/JOIndex.do?ihmlang=pl	20 języków urzędowych
Biuletyn Unii Europejskiej	http://europa.eu.int/abc/doc/off/bull/en/bullset.htm	Biuletyny z lat 1996 – 2004 dostępne są w 11 starych językach urzędowych. Od stycznia 2005 roku dostępne są tylko w języku angielskim, francuskim i niemieckim
Raport generalny z działalności Unii Europejskiej	http://europa.eu.int/abc/doc/off/rg/pl/rgset.htm	Do 2004 r. był wydawany w 11 wersjach językowych. Od 2005 r. tylko omówienie wszystkich najważniejszych wydarzeń jest publikowane we wszystkich 20 językach urzędowych Unii Europejskiej, natomiast szczegółowe rozwinięcie sprawozdania tylko w 3 wersjach językowych: francuskiej, angielskiej i niemieckiej

Tabela 4: Agencje informacyjne, wydawnictwa i portale

Agencje i wydawnictwa	Adresy internetowe
Agence Europe	http://www.agenceeurope.com
Europe Information Service (EIS)	http://eisnet.eis.be
European Voice	http://www.europeanvoice.com
Portale informacyjne	
EUobserver	http://www.euobserver.com
EurActiv	http://www.euractiv.com
European Sources Online (ESO)	http://www.europeansources.info

Tabela 5: Publikacje ośrodków badawczych (w tym szara literatura)*

Instituty naukowo-badawcze i grupy refleksyjne	Adresy internetowe
Center for European Studies (ARENA)	http://www.arena.uio.no/publications/
The Centre for European Policy Studies (CEPS)	http://www.ceps.be/Article.php?article_id=34
Centre for European Reform (CER)	http://www.cer.org.uk/publications/index.html
Centrum Stosunków Międzynarodowych (CSM)	http://www.csm.org.pl/pl/publikacje/publikacje.htm
Europainstitut	http://fgr.wu-wien.ac.at/institut/ef/publikat.html
The European Foundation	http://www.europeanfoundation.org/publications.html
European Institute of Public Administration (EIPA)	http://www.eipa.nl/default.htm
European Integration online Papers (EIoP)	http://eiop.or.at/eiop/
European Policy Centre (EPC)	http://www.theepc.net/
European Policy Institutes Network (EPIN)	http://www.epin.org/index.php
European University Institute, The Robert Schuman Centre for Advanced Studies (EUI)	http://www.iue.it/RSCAS/Publications/
The Federal Trust	http://www.fedtrust.co.uk/
Fundacja „Polska w Europie” (PWE)	http://www.pwe.org.pl/
Groupement d'études et de recherches „Notre Europe”	http://www.notre-europe.asso.fr/sommaire.php3?lang=fr
Institut français des relations internationales (IFRI)	http://www.ifri.org/frontDispatcher
Istituto Affari Internazionali (IAI)	http://www.iai.it/index.asp
Institute for European Policy (EUROPEUM)	http://www.europeum.org/
Instytut Spraw Publicznych (ISP)	http://www.isp.org.pl/
Instytut Studiów Strategicznych (ISS)	http://iss.krakow.pl/
The Jean Monnet Program	http://www.jeanmonnetprogram.org/papers/index.html
Konrad-Adenauer-Stiftung (KAS)	http://www.kas.de/publikationen/index.html
Minda de Gunzburg Center for European Studies (CES)	http://www.ces.fas.harvard.edu/publications/index.html
Netherlands Institute for International Relations (CDSP)	http://www.clingendael.nl/publications/
Royal Institute of International Affairs (Chatham House)	http://www.riia.org/index.php?id=7
Royal Institute for International Relations (KIIB – IIRI)	http://www.irri-kiib.be/

* Dostęp do publikacji ośrodków wymienionych w tabeli 5 aktualizowany na stronie: <http://libr.sejm.gov.pl/oide/index.php?topic=biblio&id=osrodki>

School of Politics & International Studies, Queen's University (ConWEB)	http://www.qub.ac.uk/schools/SchoolofPoliticsInternational-StudiesandPhilosophy/Research/PaperSeries/ConWEB-Papers/
Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP)	http://www.swp-berlin.org/
Sussex European Institute (SIE)	http://www.sussex.ac.uk/sei/1-4-10.html
Trans European Policy Studies Association (TEPSA)	http://www.tepsa.be/
University Association for Contemporary European Studies (UACES)	http://www.uaces.org/publications.htm
Walter Hallstein-Institut für Europäisches Verfassungsrecht (WHI)	http://www.whi-berlin.de/
Zentrum für Europäische Integrationsforschung (ZEI)	http://www.zei.de/zei_deutsch/f_publ.html

Opracowanie tabel: 1–3 – A. Ogonowska; 4 – W. Poźniak; 5– OIDE

KANCELARIA SEJMU

Opracowanie techniczne, druk i oprawa Wydawnictwo Sejmowe

Arkuszy drukarskich 10,625

Wydanie pierwsze

Warszawa, marzec 2006